وزارت معارف

پروژهٔ تقویهٔ سیستم های حمایت از معلمان
برنامهٔ ملی تربیهٔ معلمانِ داخل خدمت

برنامهٔ تربیهٔ معلمان داخل خدمت «دوم»

مواد حمایوی کتاب انست دوم *(INSET II)*

بخش اول

صنف اول الی سوم

تاریخ: 23 سنبله 1387

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست موضوعات

سپاسگزاری

افغانستان کشوریست که در شرایط کنونی بسوی انکشاف و توسعهء همه جانبه گام بر مـی دارد. در فراینـد انکشاف پایدار، وزرات محترم معارف افغانستان پلان استراتیژیک انکشاف ملی معارف کشور را که سعادتمندی و بهروزی جامعه در آن است با تلاش متعهدانه تحقق می دهد. از جمله برنامه های انکشافی که وزرات معارف به پیش می برد یکی از آن ها «پروژهء ایجاد سیستم های حمایوی برای معلمان داخل خدمت» می باشد. تربیـهء معلم و انکشاف مهارت و دانش مسلکی معلمان یکی از اولویت های مهم برای انکشـاف کیفـت نظـام معـارف کشور شناخته شده است.

رهبری پروژهء بیست از ریاست محترم تربیهء معلم در راستای هماهنگ سازی فعالیت ها در زمینهء تطبیق این برنامه صمیمانه قدردانی می نماید. بجاست تذکر یابد که دست اندر کاران ایـن پـروژه از جمـع مؤسسـات همکار که عملاً در تطبیق این برنامه دخیل اند، تشکر نموده؛ مسؤلان این پروژه تلاش های این مؤسسات را بـه دیده قدر می نگرد. در اینجا جاه دارد که از همکاری ریاست های معـارف ولایـات و مـدیریت هـای معـارف ولسوالی های افغانستان اظهار سپاس نماییم. مربیان محترم ما که مجریان واقعی این برنامهء ملـی بـوده، کلیـدی ترین نقش را در این زمینه دارند، این گروه واقعاً با زحمات فراوان در تطبیق با کیفیت برنامه سعی می کنند کـه در اینجا از ایشان سپاسگزاری مخلصانه صورت گرفته، از بارگاه ایزد متعال بـرای همـه دسـت انـدرکاران ایـن برنامهء ملی استدعای سعادتمندی و موفقیت در همه عرصه های زندگی شان داریم. ما متعقد هسـتیم کـه ایـن برنامه با مدیریت خوب که با حمایت متعهدانهء همه تطبیق کنندگان همراه است، انکشاف مسـتمر و مـؤثری را در خصوص مهارت ها و دانش مسلکی معلمان کشور ایجاد نمایـد. تعهـد مـا نسـبت بـه انکشـاف معـارف از ضروریات مبرم شرایط کشور ریشه گرفته است؛ تلاش می نمایم تا اطفال کشور را در روشنایی تعلـیم و تربیـه قرار دهیم تا سعادتمندی افغانستان نوین تضمین گردد، وبه امید آن روزیکه : کمیت وسیع و گستردهء انکشـاف معارف کشور باز هم به کیفیت متعالی آموزشی پیوسته ارتقا داشته باشد.

به امید موفقیت!

هارون بلوا

مسوول نظارت و تطبیق پروژه

مقدمه

افغانستان در جریان دو و نیم دههء اخیر آسیب های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی را متقبل گردید. نگرش بسوی عمران و انکشاف نشان می دهد که افغانستان در فضای صلح پایدار می تواند حرکت را بسوی پیشرفت های اقتصادی و فرهنگی و اجتماعی بپیماید تا خسارات مادی و معنوی که در جریان سال های جنگ ببار آمده، جبران گردد و همچنان مبتنی بر همان شالوده های عمرانی از حیث اقتصادی و اجتماعی انکشاف پایدار رفته رفته تأمین و تحقق یابد.

تعلیم و تربیه یکی از عناصر سازندهٔ این جریان انکشافی در افغانستان به حساب می آید. برای رسیدن به رفاه و سعادتمندی که تمام شاخص های امنیت بشری تأمین گردد رهگذر مطلوب بجز از انکشاف تعلیم و تربیه سراغ نمی توان کرد، راه نیکبختی جامعه راهی قلم و کتاب است که باید همه فرزندان این جامعه بی آموزند و همچنان آموزش دهند. نکته که حائیز اهمیت می باشد این است که عمران و انکشاف در تمام عرصه ها و بخش های جامعه باید متناسب، متوازن و هماهنگ رشد نماید و در مدیریت انکشاف جامعه اولویت بندی نیاز ها و ضرورت ها ژرفاً مدنظر گرفته شود.

در جریان شرایط ناگوار دو و نیم دههٔ اخیر تعلیم و تربیه برجسته ترین آسیب پذیری های را دیده است. در ساحات مختلف معارف می توان مشکلات را ملاحظه نمود. انکشاف مدیریت معارف از منظر انسجام و بسیج قوه های بشری برای آوردن تغییر از جمله ساحات اساسی می باشد که از طریق آن دایره مشکلات معارف محدود می گردد. ارتقای ظرفیت های مسلکی و تخصصی معلمان برای تربیه اطفال این کشور از اهمیت درجه اول برخوردار می باشد. عمران و انکشاف وضعیت فزیکی مکاتب و نهاد های تعلیمی و تربیتی فضای مناسب را فراهم می سازد تا آموزش با خاطر آرام انجام یابد، و در کل داشتن منابع پرظرفیت بشری و اقتصادی دو رکن اساسی انکشاف معارف می باشد تا همه مشکلات در پرتو حمایت آن دو رفع و برچیده شود.

وزارت معارف افغانستان مبتنی بر پلان استراژیک دستآورد های خوب و اساسی را در زمینه ارتقای ظرفیت مسلکی معلمان داشته است. پروژه بیست که در سال 2006 میلادی مبنی برچارچوب پلان استراتیژیک وزارت معارف راه اندازی گردیده در ساحات مختلف انکشاف معارف کار می نماید. آموزش کتاب انست یک، آموزش تیم اداری مکتب (SMT) و پس از آن انتقال آموزش فعالیت های حمایت از معلمان داخل خدمت

(ITSA) از جمله دستآورد های پروژه بیست می باشد که معارف افغانستان در یازده ولایت کشور از آن تاکنون مستفید گردیده است.

کتابی را که در دست دارید به عنوان کتاب حمایوی کتاب انست دو برای مربیان می باشد. این کتاب به صورت کلی به دو بخش تقسیم می گردد. بخش اول آنرا موضوعات جلسات تشکیل می دهد، بیشتر این موضوعات در کتاب انست دو بوده و مبنی بر کتاب موضوعات انکشاف یافته است و بسیاری دیگر آن که بصورت بنیادی لازم و ضروری بود، از طریق منابع مختلف گردآوری، تحلیل و تدوین گردیده است. بخش دوم کتاب را که مربوط به هر موضوع می باشد، رهنمای برای مربیان تشکیل می دهد. رهنمای مربیان پلان تطبیقی سمینار آموزشی می باشد که مجموعه موضوعات جلسات بر اساس آن برای اشتراک کنندگان سمینار طبق پلان آموزشی مورد آموزش قرار می گیرد.

البته میان کتاب انست یک و کتاب انست دوم رابطه منطقی و علمی وجود دارد. موضوعات کتاب انست یک عبارت بود از مسایل عمومی پیداگوژیکی که بصورت موفقانه تطبیق و برای معلمان محترم آموزش داده شد. معلمان از طریق کتاب انست یک دانش و مهارت های کلیدی را در زمینه عمومی مسایل پیداگوژیکی دریافتند. کتاب انست دو که تکمیل کننده کتاب انست یک می باشد از نظر موضوعی شامل دانش مضمون و همچنان میتود تدریس مضامین مکتب از صنف اول الی نهم می باشد. ولی توجه اصلی کتاب انست دو بالای میتودلوژی تدریس مضامین می باشد تا تغییرات مطلوب و سازنده را از نظر میتودلوژی در رفتار تدریسی معلمان افغانستان ایجاد نماید. برای تطبیق پر کیفیت برنامه آموزشی کتاب انست دو، مسوولین پروژه بیست با مشوره با وزارت معارف، ریاست عمومی تربیه معلم و کارشناسان ملی و بین المللی تعلیم و تربیه بر آن شدند تا آن را در دوره های آموزشی با در نظر داشت نصاب تعلیمی کشور مورد تطبیق قرار دهند.

بخاطر تطبیق پر کیفیت برنامه آموزشی کتاب انست دو که ، مفکوره همگانی برای تهیه و تدوین مواد حمایوی کتاب انست دو ایجاد گردید تا از آن طریق سمینار آموزشی برای معلمان بصورت موفقانه مورد تطبیق قرار گیرد. مواد حمایوی انست دو،که اکنون در دست دارید از نظر موضوعی چهار مضمون دوره ابتدائیه را از صنف اول الی سوم (علوم دینی، زبان، ریاضی و آداب زندگی) در بر میگیرد و به اساس اهداف که دارد باید همه معلمان از صنف اول الی ششم درین برنامه آموزشی شرکت کنند و از آن فیض عظیم ببرند. لذا مواد حمایوی انست دو به معنی وسیله تطبیقی کتاب انست دو می باشد تا اهداف علمی کتاب انست دو را پیوسته تحقق ببخشد.

جامعه علم دوست و خرد پرور افغانستان تمنا دارد تا معلمان شریف افغانستان با گام های متین، ذهن روشن و بیدار، قلب پر از صفا و صمیمیت در راهی سعادتمندی کشور کوشش بی صبرانه نمایند. امیدواریم که برنامه های آموزشی کتاب انست دو برای معلمان افغانستان خدماتی را فراهم سازد تا از آن طریق معلمان کشور شریف ترین خدمت شان را در راستای تعلیم و تربیه اطفال انجام دهند. از خداوند کریم و رحیم استدعا می نمایم که آفتاب آگاهی را همواره بالای این سرزمین بدرخشاند و نور خرد را بپاشاند و شخصیت معلم را با وقار و عزت نگهدارد و اطفال این سرزمین را آگاه و پاک طینت ببار آرد.

والسلام

رفیع الدین نجات

هماهنگ کننده مواد آموزشی

معلومات و هدایات

جهت

تطبیق برنامهء آموزشی کتاب انست دو «برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت دوم»

معلومات و هدایات برای تطبیق برنامه آموزشی کلی ترین موضوعات می باشد که مربیان محترم قبل از راه اندازی برنامه به آن توجه نموده و سپس برنامه آموزشی شان را راه اندازی می نمایند. اهداف اصلی از این معلومات و هدایات این است تا مربیان محترم معیار های تطبیق برنامه را از قبل بدانند و در جریان تطبیق برنامه به کدام مشکل اساسی مواجه نشوند. تطبیق پر کیفیت برنامه آموزشی کتاب برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت «دوم» (انست دو) بستگی به یک سلسله معیار های دارد که قبل از قبل باید آنها مدنظر گرفته شود تا برنامه آموزشی از کیفیت برخوردار گردد. در میدان عمل و تطبیق برنامه مشکلات بروز می نماید که از منظر مدیریت باید آنرا پیش بینی نمود و فعالیت ها را از قبل سازمان و منابع را مشخص ساخت تا مشکل بروز یافته رفع و دفع گردد. اگرچه مربیان محترم ما تجارب خوبی از تطبیق آموزش کتاب انست یک با خود دارند و تجارب نشان داده که تطبیق برنامه از موفقیت برخوردار بوده است، ولی باز هم نکات عمده و اساسی را باید در نظر بگیرند تا آموزش انست دو- بخش اول از صنف اول الی سوم با کیفیت بلند برای معلمان انتقال یابد و اهداف مطلوب بدست آید.

نکات که در ذیل تذکر گردیده حاوی معلومات لازم و هدایات ضروری برای مربیان و مسوولین تطبیق برنامه آموزش کتاب انست دو می باشد. برای مربیان محترم لازم است که به نکات ذیل توجه نمایند و آنرا در جریان تطبیق برنامه مدنظر گیرند. شاید پاره از مشکلات غیر پیش بینی شده در جریان تطبیق برنامه بروز نماید که از طریق روابط مدیریتی سازنده و موثر در سطوح ولسوالی، ولایتی و ملی حل گردد ولی باز هم بسیاری مسایل در اینجا کوشش گردیده که برای مربی توصیه گردد:

معلومات لازم برای مربیان- معرفی کتاب انست دو:

- کتاب برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت «دوم» به میتودلوژی تدریس مضامین توجه می نماید و به دانش مضمون نیز؛
- موضوعات کتاب انست دو از صنف اول الی صنف نهم را در برمیگیرد.

- کتاب انست دو به ده فصل تقسیم می گردد: فصل اول: پیداگوژی، فصل دوم: علوم دینی، فصل سوم: پشتو ژبه، فصل چهارم: دری، فصل پنجم: اجتماعیات، فصل ششم: ریاضی، فصل هفتم: ساینس و صحت، فصل هشتم: فزیک، فصل نهم: کیمیا، فصل دهم: بیولوژی.
- کتاب انست دو متعاقب کتاب انست یک بوده و کوشش می نماید تا موضوعات عمومی پیداگوژیکی که در کتاب انست یک آمده بود، آنرا دراینجا از طریق میتودلوژی تدریس مضامین و دانش مضمون تکمیل سازد.

معرفی مواد حمایوی کتاب انست دو:

- مواد حمایوی کتاب انست دو دارای دو بخش عمده می باشد. یکی موضوعات جلسات و دیگری رهنمای برای مربیان؛
- مواد حمایوی کتاب انست دو مربوط به صنف اول الی صنف سوم می باشد؛
- تمام معلمان که مصروف تدریس از صنف اول الی ششم اند باید در این سمینار شرکت نمایند.
- در کل مواد حمایوی کتاب انست دو مبتنی بر کتاب انست دو می باشد. البته پاره موضوعات که در کتاب انست دو نبوده در اینجا از طریق منابع مختلف علمی گردآوری و انکشاف داده شده است.
- مسایل عمومی پیداگوژیکی، همچنان چهار مضمون دوره ابتدائیه (علوم دینی، زبان، ریاضی، آداب یا مهارت های زندگی) از صنف اول الی سوم در مواد حمایوی انست دو جاه داده شده است.
- سمینار آموزشی در مدت دوازده روز تطبیق می گردد که در هر روز چهار جلسه آموزش داده می شود.

معرفی بسته یی مربوط به دیپارتمنت نظارت و ارزیابی[1]:

- حاضری: فورمه حاضری در مورد حاضری افرادئیکه در سمینار شرکت می نمایند، می باشد. این فورمه برای مربیان و معلمان مدنظر گرفته شده است.

---

[1] **بسته یی مربوط به دیپارتمنت نظارت و ارزیابی پروژه بیست – CAII حاوی یک سلسله فورمه های می باشد که در سمینار آموزشی از آنها استفاده می گردد. برای معلومات بیشتر مربی محترم می تواند به بسته یی مربوط به دیپارتمنت نظارت و ارزیابی که بصورت جداگانه برایشان داده شده مراجعه و معلومات شان را تکمیل سازد.**

- فورمه ثبت معلومات: این فورمه در مورد افرادئیکه که در سمینار شرکت می نمایند بکار گرفته می شود. این فورمه دربرگیرنده یک سلسله معلومات در مورد فرد اشتراک کننده سمینار می باشد که از طریق خانه پوری معلومات لازم اخذ می شود.
- امتحان قبل از سمینار: امتحان قبل از سمینار عبارت از یک سلسله سوالات می باشند که قبل از سمینار از اشتراک کنندگان سمینار اخذ می گردد. هدف از امتحان قبل از سمینار این است تا از آن طریق شناخت و ارزیابی در باره سطح دانش و مهارت های مسلکی معلمان حاصل گردد.
- امتحان پس از سمینار: در امتحان پس سمینار نیز یک سلسله سوالات مطرح گردیده تا دانش و مهارت های را که اشتراک کنندگان در جریان سمینار فرا گرفته اند را مورد ارزیابی قرار دهند.
- فورمه اختتام سمینار: این فورمه نظریه اشتراک کنندگان را در مورد سمینار می خواهد.
- فورمه مشاهده: فورمه مشاهده سمینار آموزشی را مورد مشاهده قرار می دهند. فورمه مشاهده مربوط به مسوولین نظارت ولایتی و مربیان ارشد می باشند.

هدایات لازم برای مربیان- رهنمای قبل از راه اندازی برنامه آموزشی:

- در قسمت راه اندازی برنامه آموزشی کتاب انست دو مربیان محترم می توانند از طریق پلان جلسات مربوط به مسوولیت های کاری تیم که قبلاً در تطبیق کتاب انست یک از آن استفاده کرده بودند، استفاده نمایند.
- مربیان محترم در تعین خوشه های آموزشی یا کلستر ها، معیار ها و استاندرد های لازم را که در پلان جلسات مربوط به مسوولیت های کاری تیم تذکر گردیده، مدنظر گیرند.

آمادگی مربی برای سمینار:

- مربیان محترم موضوعات کتاب انست دو که مربوط به صنف اول الی سوم می شود را دقیقاً مورد مطالعه قرار دهند، تا در جریان سمینار از آن خوب استفاده نمایند.
- مربیان محترم موضوعات جلسات مواد حمایوی را دقیقاً مطالعه نمایند و همچنان قبل از آغاز سمینار رهنمای مربیان را که پس از هر موضوع آمده، از نظر بگذرانند تا بصورت پرکیفیت سمینار آموزشی را مطابق به پلان پیش ببرد.

- مربیان محترم قبل از قبل چارت های را که در رهنمای برای مربیان هدایات داده شده است، نوشته و تهیه نمایند تا در جریان سمینار به مشکل وقت و بی نظمی مواجه نشوند.
- مربیان همه وسایل مربوط به سمینار آموزشی از قبیل، چارتها، کتاب های انست دو، کتاب رهنمای معلم، قرطاسیه باب، مارکر.... را آماده نمایند و پس از آن با خاطر آرام سمینار را آغاز کنند.

آغاز سمینار:

- مربیان محترم قبل از آغاز سمینار جای یا صنف سمینار را آماده ساخته تا صنف از نقطه نظر فزیکی تنظیم و آماده سمینار گردد.
- مربیان محترم برای اشتراک در سمینار تعداد شاملان یک صنف را 25 نفر تنظیم نمایند تا سمینار آموزشی آموزنده و موثر تمام شود.
- مربیان محترم در جریان سمینار به حاضری توجه نمایند و تمام اشتراک کنندگان را بصورت منظم و پیوسته حاضری بگیرد.
- مربیان محترم مواد سمینار از قبیل کتابچه، قلم، پنسل، کتاب انست.... را در روز اول قبل از آغاز سمینار برای اشتراک کنندگان سمینار توزیع نمایند.

کیفیت سمینار:

- مربیان محترم موضوعات جلسات سمینار را مطابق به رهنمای مربیان جلسات برای اشتراک کنندگان آموزش می دهد.
- مربیان محترم در تطبیق پلان جلسات (رهنمای مربیان) باید تمام جزئیات را مدنظر گیرد تا سمینار از کیفیت عالی برخوردار باشد.
- مربیان محترم به منظور کیفیت سمینار مطابق به نیازمندی ها و ضرورت های معلمان و شرایط محل سمینار آموزشی را راه می اندازند. مثلاً زمانی که مکاتب آغاز می گردد شاید معلمان عموماً نتوانند تمام روز را در سمینار شرکت کنند، برای آنها لازم است که در مکتب نیز تدریس نمایند، لذا در یک روز دو جلسه یا سه جلسه را آموزش دهند تا مشکلات معلمان از نقطه نظر محدودیت وقت مدنظر گرفته شود. و در عوض طبق معمول تعداد روز ها را زیاد نمایند تا همه جلسات مورد آموزش قرار گیرد.

- مربیان محترم مطابق به اهداف جلسات و رهنمای ب مربیان کوشش نمایند که تغییرات را در رفتار تدریسی معلمان ایجاد کنند.

تقسیم اوقات برای تطبیق برنامه آموزشی

شنبه		یک شنبه		دوشنبه	
روز اول		روز دوم		روز سوم	
وقت	موضوعات جلسات	وقت	موضوعات جلسات		موضوعات جلسات
8:00 – 8:40 8: 40- 10: 20	فعالیت های آغازین سمینار جلسهء اول: رهنمای برای تهیه پلان درسی	8:00- 9:50	جلسهء پنجم: دریافت تفاوت ها و شباهت ها میان پلان درس نمونه یی و پلان درسی اشتراک کنندگان	8:00- 9:50	جلسهء نهم: تطبیق پلان درسی در صنف پر جمعیت
10: 20 – 10:35	وقفۀ تفریح	9:50- 10:05	وقفه تفریح	9:50- 10:05	وقفۀ تفریح
10: 35- 12:00	جلسهء دوم: دریافت تفاوت ها و شباهت ها میان رهنمای برای تهیه پلان درسی مربی و ساختار پلان درسی اشتراک کنندگان	10:05- 12:00	جلسهء ششم: مسایل عمومی پیداگوژیکی- عقاید و نظریات راجع به تنبه و تحسین شاگردان و عملکرد ها	10:05- 12:00	جلسهء دهم: مشکل غیر حاضری شاگردان
12:00- 1:00	وقفه برای ظهر	12:00- 1:00	وقفه برای ظهر	12:00- 1:00	وقفه برای ظهر
1:00- 2:15	جلسهء سوم: تعیین اهدا ف آموزشی	1:00- 2:15	جلسهء هفتم: تدریس در صنف کلان یا پرجمعیت	1:00- 2:15	جلسهء یازدهم: اهداف آموزش علوم دینی
2:15: 2:30	وقفۀ تفریح	2:15- 2:30	وقفه تفریح	2:15- 2:30	وقفه تفریح
2:30- 4:00	جلسهء چهارم: پلان درس نمونه یی	2:30- 4:00	جلسهء هشتم: تهیه پلان درسی با در نظر داشت صنوف پرجمعیت	2:30- 4:00	جلسهء دوازدهم: مشکلات تدریس در علوم دینی

تقسیم اوقات برای تطبیق برنامه آموزشی

سه شنبه		چهار شنبه		پنجشنبه	
روز چهارم		روز پنجم		روز ششم	
وقت	موضوعات جلسات	وقت	موضوعات جلسات	وقت	موضوعات جلسات
8:00- 9:50	جلسهء سیزدهم: میتود تدریس علوم دینی	8:00- 9:20	جلسهء هفدهم: مشکلات تدریس زبان	8:00- 9:20	جلسهء بیست و یکم: اهداف آموزش ریاضی
9:50- 10:05	وقفۀ تفریح	9:20- 9:35	وقفه تفریح	9:20- 9:35	وقفۀ تفریح
10:05- 12:00	جلسهء چهاردهم: تهیه پلان درسی با در نظر داشت مشوره های تدریس علوم دینی	9:35- 12:00	جلسهء هژدهم: میتود تدریس زبان	9:35- 12:00	جلسهء بیست و دوم: مشکلات تدریس ریاضی
12:00- 1:00	وقفه برای ظهر	12:00- 1:00	وقفه برای ظهر	12:00- 1:00	وقفه برای ظهر
1:00- 2:15	جلسهء پانزدهم: تطبیق پلان درسی	1:00- 2:35	جلسهء نوزدهم: تهیه پلان درسی با در نظر داشت مشوره های تدریسی مضمون زبان	1:00- 2:35	جلسهء بیست و سوم: میتود تدریس ریاضی
2:15- 2:30	وقفۀ تفریح	2:35- 2:50	وقفه تفریح	2:35- 2:50	وقفه تفریح
2:30- 4:00	جلسهء شانزدهم: اهداف آموزش زبان	2:50- 4:00	جلسهء بیستم: تطبیق پلان درسی با درنظر داشت مشوره ها	2:50- 4:15	جلسهء بیست و چهارم: تهیه پلان درسی با درنظر داشت مشوره های تدریسی ریاضی

تقسیم اوقات برای تطبیق برنامه آموزشی

شنبه		یکشنبه		دوشنبه	
روز هفتم		روز هشتم		روز نهم	
وقت	موضوعات جلسات	وقت	موضوعات جلسات	وقت	موضوعات جلسات
8:00- 9: 45	جلسهء بیست و پنجم: تطبیق پلان درسی با در نظر داشت مشوره ها	8:00- 9:50	جلسهء بیست و نهم: آموزش پلان درسی	8:00- 9:45	جلسهء سی و سوم: آموزش پلان درسی
9:45 - 10:00	وقفهٔ تفریح	9:50- 10:10	وقفه تفریح	9:45- 10:00	وقفهٔ تفریح
10:00- 12:00	جلسهء بیست و ششم: اهداف و میتود آداب زندگی	10:10- 12:00	جلسهء سی ام: تهیه پلان درسی	10:00- 12:00	جلسهء سی و چهارم: تهیه پلان درسی
12:05- 1:00	وقفه برای ظهر	12:00- 1:00	وقفه برای ظهر	12:00- 1:00	وقفه برای ظهر
1:00-2:10	جلسهء بیست و هفتم: تهیه پلان درسی برای مضمون آداب زندگی	1:00- 2:25	جلسهء سی و یکم: تطبیق پلان درسی	1:00- 2:25	جلسهء سی و پنجم: تطبیق پلان درسی
2:10- 2:25	وقفهٔ تفریح	2:25- 2:35	وقفه تفریح	2:25- 2:35	وقفه تفریح
2:25- 4:00	جلسهء بیست و هشتم: تطبیق پلان درسی برای مضمون آداب زندگی	2:35- 4:00	جلسهء سی و دوم: تطبیق پلان درسی	2:35- 4:00	جلسهء سی و ششم: تطبیق پلان درسی

تقسیم اوقات برای تطبیق برنامه آموزشی

سه شنبه		چهار شنبه		پنجشنبه	
روز دهم		روز یازدهم		روز دوازدهم	
وقت	موضوعات جلسات	وقت	موضوعات جلسات	وقت	موضوعات جلسات
8:00-9:50	جلسهء سی و هفتم: آموزش پلان درسی	8:00-9:50	جلسهء چهل و یکم: آموزش پلان درسی	8:00- 9:20	جلسهء چهل و پنجم: ارزیابی سمینار آموزشی- تهیه پلان درسی
9:50- 10:10	وقفهٔ تفریح	9:50- 10:10	وقفه تفریح	9:20- 9: 35	وقفهٔ تفریح
10:10- 12:00	جلسهء سی و هشتم: تهیه پلان درسی	10:10- 12:00	جلسهء چهل و دوم: تهیه پلان درسی	9:35- 12:00	جلسهء چهل و ششم: تطبیق پلان درسی
12:00- 1:00	وقفه برای ظهر	12:00- 1:00	وقفه برای ظهر	12:00- 1:00	وقفه برای ظهر
1:00- 2:25	جلسهء سی و نهم: تطبیق پلان درسی	1:00- 2:25	جلسهء چهل و سوم: تطبیق پلان درسی	1:00- 2:25	جلسهء چهل و هفتم: تطبیق پلان درسی
2:25- 2:35	وقفهٔ تفریح	2:25- 2:35	وقفه تفریح	2:25- 2:35	وقفه تفریح
2:35- 4:00	جلسهء چهلم: تطبیق پلان درسی	2:35- 4:00	جلسهء چهل و چهارم: تطبیق پلان درسی	2:35- 4:00	جلسهء چهل و هشتم: ارزیابی سمینار

آموزش رادیویی برای معلمان

رسانه های چاپی، رادیویی و تلوزیونی نقش اساسی را در انکشاف و توسعهٔ اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه دارد. از طریق رسانه ها مردم یک جامعه نقش خوبی را در امر توسعه و انکشاف جامعه با دولت و سایر نهاد های اقتصادی، سیاسی و فرهنگی بازی می نمایند. مبنی بر نقش مطبوعات در فرایند انکشاف تعلیم و تربیه، آموزش رادیویی برای معلمان که یکی از ضرورت های مبرم آموزشی می باشد در پروژه بیست جاه داده شد. این بخش پروژه بیست از طریق MSS که یکی از موسسات همکار پروژه بیست می باشد مورد تطبیق قرار می گیرد. آموزش رادیویی برای معلمان برنامه آموزش کتاب انست 2 را در یازده ولایت که پروژه بیست تطبیق می گردد، از طریق رادیو فراهم می سازد. برنامه های تعلیمی و تربیتی در 28 ولسوالی بوسیله مراکز نشراتی رادیوی ولایتی به زبان های دری و پشتو به مدت 12 الی 15 دقیقه پخش و نشر می گردد و موضوعات کلیدی تعلیم و تربیه در بخش میتودلوژی تدریس توضیح می گردد.

امیدواریم که معلمان کشور به برنامه های رادیوی برای معلمان به منظور انکشاف مهارت و دانش مسلکی شان گوش فرا دهند. ضرورت به این معلومات که چه وقت برنامه های رادیویی در ولسوالی قابل دریافت می باشد، مربیان باید تقسیم اوقات یا پلان برنامه رادیویی را با خود در ساحه که کار می کنند، داشته باشند، تا معلومات در باره وقت نشر برنامه ای رادیویی به شاملان ورکشاپ داده شود. مربیان مسوول اند که به اشتراک کنندگان سمینار بگویند که هر قدر امکان داشته باشد به برنامه های رادیویی گوش بدهند تا به سوالات پاسخ دهند.

رهنمای برای تهیه و تطبیق پلان درسی[2]

این جلسه کمک می کند تا اشتراک کنندگان در مورد ساختار پلان واحد درسی نکات اساسی و عمدهء را فرا گیرند. پلان درسی رکن عمده و اساسی نظام تدریس را تشکیل می دهد و یکی از موضوعات اساسی می باشد که در دانش پیداگوژیکی به بحث گرفته می شود. تجارب تعلیم و تربیه نشان داده است که نقش پلان درسی در فرایند تدریس و آموزش دستآورد های خوبی را برای معلمان و متعلمان به ارمغان آورده است. بوسیله پلان معلمان توانسته اند خوب تدریس نمایند و شاگردان نیز خوب درس را فرا گیرند. پلان درسی نمای از فعالیت های تدریسی یک معلم است که موضوع درس، ارزیابی درس گذشته، اهداف درس جدید، فعالیت های تدریس درس جدید، مدیریت وقت، استفاده از مواد درسی و مواد ممد درسی، ارزیابی درس جدید، تقویه و تحکیم درس.... در آن گنجانیده شده است. از طریق پلان درسی است که دانش، مهارت و طرز تلقی بصورت مساویانه و هماهنگ در شاگرد رشد و انکشاف می نماید. معلم می تواند از طریق پلان به اهداف مطلوب تدریسی نایل آید، نتایج خوبی از درس دریافت و در ذهنیت، رفتار و شخصیت شاگرد تغییر و انکشاف را رونما سازد. پلان درسی مکانیزم انتقال ارزش های تعلیم و تربیه در وجود شاگردان می باشد. برای معلمان مهم است که همواره برای تقدیم درس های موثر و سازنده از پلان درسی استفاده کنند و مهارت های مهم که در ساختن یک پلان درسی اند در فرایند تدریس تمرین و عملی سازند. یک پلان خوب و موثر دارای معیار ها و صفات ذیل می باشد:

- در پلان درسی باید هم اهداف اساسی گنجانیده شود و هم اهداف مشخص و جزی؛
- در پلان درسی فعالیت های متنوع و موثر که بتواند دانش، مهارت و طرز تلقی را به شاگردان انتقال دهد، جاه داده شود مانند فعالیت های گروپی، سوال و جواب، رول پلی، بازی ها و سرگرمی ها....؛
- وقت برای هر فعالیت مد نظر گرفته شود؛
- برای آماده سازی شاگردان میتوان از فعالیت های گوناگون استفاده نمود مثلاً از سوالات باز و تحلیلی، سوالات شفاهی، تحریری و غیره؛
- مواد ممد درسی مورد استفاده قرار گیرد؛
- سوالات مشخص برای ارزیابی درس گذشته وجود داشته باشد؛

---

[2] **برای مربی محترم توصیه می گردد تا موضوع جلسه اول را دقیقاً مطالعه نماید و در جریان سمینار از آن بصورت همه جانبه استفاده کند. همچنان توصیه می گردد که جلسه سمینار باید مطابق به رهنمای مربیان پیشبرده شود.**

- در پلان درسی مجموعه فعالیت ها و مهارت های درسی درس جدید در ارتباط با درس گذشته طراحی می گردد؛
- درس نو ساده و جالب برای شاگردان ارایه گردد نه بصورت پیچیده و مبهم که شاگردان نتواند آنرا برداشت نمایند.
- هر فعالیت قدم به قدم بطور مفصل در پلان درسی گنجانیده شود؛
- فعالیت ها هر کدام بخشی از موضوع درس را دربرگیرد؛
- در فعالیت ها حضور ذهنی و فزیکی شاگردان در تمام ساعت درسی باید تضمین گردد؛
- فعالیت ها باید ساده و دلچسب باشد؛
- در فعالیت ها معلم رهنمای فعال و پر تحرک باشد، تا شاگردان نیز در جریان درس متحرک شوند؛
- در هر فعالیت تدریسی نقش معلم و شاگردان به صورت دقیق و منظم باید گنجانیده شود؛
- اگر فعالیت سوال و جواب باشد باید مجموعه سوال و جواب در فعالیت گنجانیده شود. از سوالات باز استفاده شود. از سوالات بلی و نخیر کمتر کار گرفته شود.
- اگر فعالیت گروپی باشد، موضوع فعالیت گروپی، چگونگی فعالیت گروپی و تمام مراحل آن گنجانیده شود؛
- کاربرد و تطبیق درس نو در زندگی روزانه و عملی شاگردان در پلان باید گنجانیده شود؛
- معلمان در فعالیت نتیجه گیری و ارزیابی درس باید معیار های خوبی را طراحی نماید که آیا دانش، مهارت و طرز تلقی شاگردان تغییر کرده یا نه؟
- برای تحکیم درس سوالات یا فعالیت های دیگری را مثل کار خانگی برای شاگردان بسپارد؛

در ذیل ساختار پلان درسی با تمام اجزا و ارکان آن تشریح شده است:

رهنمای برای تهیه پلان واحد درسی

معلم: نام معلم تذکر می گردد.	***تاریخ:*** باید تاریخ تدریس پلان نگاشته شود.
مضمون: در اینجا اسم مضمون نگاشته می شود.	***صنف:*** دراینجا درجه صنف تذکر می گردد.
درس: دراینجا شماره درس و عنوان آن تذکر می گردد.	***فصل:*** در اینجاه شماره فصل و همچنان عنوان فصل تذکر می گردد

مأخذ: درین بخش برای معلم توصیه می گردد تا منابع و مأخذ را که در رهنمایی تهیه پلان درسی از آن استفاده کرده آنها را تذکر دهد. در کتب درسی بسیاری موضوعات مغلق شاید برای معلمان کم تجربه مشکل باشد که به آسانی تدریس نمایند. معلم بخاطر تدریس بهتر لازم است که هدایات را از کتب تعلیم و تربیه، کتاب های رهنمای معلم جیکا، کتب انست یک و انست 2 کتب پیداگوژیکی و غیره منابع لازم دریافت و از آن در تهیه پلان درسی استفاده نماید.

تذکر مأخذ و منابع برای مشاهده کنندگان تدریس، ناظران و مسوولین علمی مکاتب مهم می باشد و نشان می دهد که یک معلم چطور برای ساختن پلان درسی از منابع و مأخذ برای دریافت رهنمایی های موثراستفاده می نماید. بنابر این معلم مأخذ و منابع را بصورت کامل در این بخش جاه می دهد:

- کتاب درسی را که قرار است، موضوع آنرا برای شاگردان تدریس نماید بصورت دقیق آن می نگارد. در این بخش سطح یا سویه صنف، عنوان کتاب، فصل کتاب، شماره درس و شماره صفحه نگاشته می شود.
- اگر از کتاب رهنمای معلمان (JICA) جیکا استفاده می نماید باید عنوان کتاب، صفحه کتاب را نیز علاوه نماید.
- در صورت ضرورت اگر از کتب مواد مطالعه انست 1 و یا انست 2 استفاده می نماید باید عنوان، فصل کتاب، صفحه را نیز تذکر دهید.

معلم قبل از اینکه تدریس را آغاز می نماید به یک بخش عمده ذیلاً توجه داشته باشد و همچنان آنرا در پلان درسی جاه دهد:

اهداف: در اینجا اهداف تذکر می گردد. اهداف باید بطور مشخص، واقعبینانه، قابل حصول، قابل اندازه گیری و دارای زمان بندی مشخص باشد. اهداف چیزیست که معلم در هر درس آنرا تعیین کرده و از طریق تطبیق تمام فعالیت های آموزشی که در یک پلان گنجانیده شده به آن نایل می گردد.

آغاز فعالیت های درس جدید:

وقت	فعالیت ها برای ارایه درس جدید	مواد ممد درسی
در این ستون برای نوشتن مواد درسی و مواد ممد	***فعالیت های مقدماتی:*** فعالیت های مقدماتی شامل احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، ارزیابی درس گذشته، خلق انگیزه و آماده سازی شاگردان برای فراگیری درس جدید	در این ستون برای هر فعالیت وقت تخصیص داده می

<table>
<tr>
<td>درسی که در هر فعالیت بکار میرود، در مقابل آن نوشته می شود.</td>
<td>میابشد.

1. احوال پرسی: معلم با شاگردان احوال پرسی می نماید در باره صحت و سلامتی شان جویایی معلومات می شود.

2. تنظیم صنف: معلم به نظم فزیکی صنف می پردازد و شاگردان فعال را در کنار شاگردان غیر فعال شاگردان که همزمان از نظر قد در نظر گرفته شود.

3. گرفتن حاضری: شاگردانیکه حاضر نیستند آنها را غیرحاضر نموده متباقی شاگردان را نام نبرد.

4. ارزیابی کار خانگی: معلم می تواند بوسیله شیوه های ذیل کارخانگی شاگردان را ارزیابی نماید.
• جمع آوری کتابجه ها و ارزیابی آنها در فرصت مشخص که معلم می تواند به ارزیابی تمام کارخانگی بپردازد.
• معلم می تواند ارزیابی کارخانگی را در فعالیت گروپی و یا جوره یی انجام دهد. یعنی کارخانگی شاگردان را میان خودشان تبادله می نماید و ارزیابی کارخانگی را برای آنها محول می سازد. معلم می تواند در این فعالیت از چگونگی ارزیابی شاگردان نظارت و کنترول داشته باشد. در این فعالیت قدرت تحلیل و قضاوت شاگردان نیز انکشاف می نماید.
• معلم نیز در فرصت که یک کار گروپی را بالای شاگردان انجام می دهد، کارخانگی آنها را نیز مورد ارزیابی قرار می دهد. درین فعالیت از وقت خوب استفاده می گردد.

5. ارزیابی درس گذشته: در ارزیابی معلم از میتود سوال و جواب، فعالیت جوره یی، گروپی و یا کدام فعالیت آموزشی دیگر می تواند استفاده نماید. باید معلم مطمئین گردد که همه شاگردان مورد ارزیابی قرار گرفته باشد.

6. خلق انگیزه: خلق انگیزه حاوی فعالیت های مانند سوال و جواب، کارگروپی وغیره می باشد که بتواند تحرکی را برای فرا گیری درست جدید فراهم آورد.</td>
<td>شود.</td>
</tr>
</table>

	معرفی اهداف درس جدید: معلم طوری اهداف و موضوع درس را تشریح می نماید که بتواند پیوندی میان درس گذشته و جدید ایجاد کند و همچنان با روش و ادبیات خاصی مطرح می نماید تا شاگردان درست موضوع و اهداف درس جدید را بفهمند و شاگردان از طریق شناخت خوب و همه جانبه موضوع و اهداف می توانند در فعالیت های درسی قدم به قدم سهم فعال داشته باشند.	
	فعالیت های درسی: فعالیت های درسی دارای ویژگیهای ذیل می باشند: • فعالیت ها باید دانش را برای شاگردان انتقال دهد؛ • فعالیت ها باید مهارت های ذهنی و عملی شاگردان را تقویه نماید؛ • فعالیت ها باید بصورت مشرح و قدم به قدم باشد؛ • هر فعالیت باید بخش از موضوع درس را دربرگیرد؛ • در فعالیت ها حضور ذهنی و فزیکی شاگردان در تمام ساعت درسی باید تضمین گردد؛ • فعالیت ها باید ساده و دلچسب باشد؛ • در فعالیت ها معلم رهنمای فعال و پر تحرک باشد، تا شاگردان نیز در جریان درس متحرک شوند؛ • در هر فعالیت تدریسی نقش معلم و شاگردان به صورت دقیق و منظم باید گنجانیده شود؛ • اگر فعالیت سوال و جواب باشد باید از سوالات باز و تفکر برانگیز استفاده شود و از سوالات بلی و نخیرکمتر استفاده صورت گیرد. • اگر فعالیت گروپی باشد، موضوع فعالیت گروپی، چگونگی فعالیت گروپی و تمام مراحل آن گنجانیده شود؛ • فعالیت های متنوع باید بکار گرفته شود تا درس را دلچسب نماید؛ • فعالیت ها نتایج خوبی را برای شاگردان بدهد؛ • در فعالیت ها وقت بصورت منظم تخصیص داده شود؛ • از مواد ممد درسی بصورت منظم در فعالیت های درسی استفاده شود.	
	رابطه موضوع با زندگی روزمره: تدریس موضوع باید با زندگی واقعی و روزانه شاگردان رابطه بگیرد. شاگردان از دانش، مهارت و طرز تلقی که کسب می نمایند، در زندگی فردی و اجتماعی شان از آن استفاده کنند، بناً در تطبیق باید نکات ذیل مد نظر گرفته شود: • فعالیت های که در تطبیق انجام می یابد باید انعکاسی از واقعیت های بیرون صنفی باشد، یعنی فعالیت طوری اجرا و تمرین گردد که با زندگی	

	روزانه اطفال رابطه بگیرد. • کوشش شود که دانش، مهارت و طرز تلقی اطفال مساویانه رشد و انکشاف نمایند. • در فعالیت ها از پدیده ها و اشیای که زندگی اطفال با آنها پیوند خورده باید استفاده شود؛ • باید دانش و مهارت های که شاگردان آنرا کسب کرده در زندگی واقعی شان بکار گیرند. ***ارزیابی اصلاحی:*** در مرحله تطبیق باید اشتباهات و نواقص شاگردان اصلاح گردد و درین مرحله آنها نه تنها فعالیت می نمایند بلکه معلم در اخیر فعالیت مشکلات شان را حل و نواقص شاگردان را اصلاح می نمایند که این را ارزیابی اصلاحی می گوید. ***خلاصه:*** درینجاه کوشش می گردد تا مجموعه درس معلم خلاصه شود.	
	تحکیم درس: در این مرحله معلم فعالیت های متنوع را به منظور تحکیم درس برای شاگردان پینشهاد می نماید که یکی از آنها کار خانگی می باشد. کار خانگی دارای معیار های ذیل باشد: • کار خانگی که از جانب معلم ارایه می گردد باید برای شاگردان مشکل و دشوار نباشد؛ • کارخانگی در درجه اول از تمرینات کتاب باشد؛ • معلم باید وقت بررسی و ارزیابی کارخانگی را برای شاگردان مشخص سازد؛ • در کار خانگی انکشاف دانش، مهارت و طرز تلقی در شاگردان مدنظر گرفته شود؛	**کار خانگی**

رهنمای مربیان

فعالیت های آغازین سمینار

اول: معرفی اشتراک کنندگان با همدیگرشان

وقت: 10 دقیقه

دوم: معرفی برنامه آموزشی برای اشتراک کنندگان

وقت: 10 دقیقه

سوم: معرفی برنامه رادیویی برای معلمان بصورت شفاهی:

وقت: 10 دقیقه

مربی میتواند نکات ذیل را برای اشتراک کنندگان بگوید:

- برنامه آموزشی برای معلمان (RTT) یکی از بخش های پروژه بیست می باشد که از طریق MSS که موسسات همکار پروژه بیست است، مورد تطبیق قرار می گیرد.
- آموزش رادیویی برای معلمان، برنامه آموزش کتاب انست 2 را در یازده ولایت که پروژه بیست تطبیق می گردد، از طریق رادیو فراهم می نماید.
- برنامه های تعلیمی و تربیتی در 28 ولسوالی بوسیله مراکز نشراتی رادیوی ولایتی به زبان های دری و پشتو به مدت 12 الی 15 دقیقه پخش و نشر می گردد
- موضوعات کلیدی تعلیم و تربیه در بخش میتودلوژی تدریس در این برنامه گنجانیده شده است.
- لطفاً به برنامه آموزشی برای معلمان مطابق به تقسیم اوقات رادیویی گوش نمائید و موضوعات آنرا بخاطر بسپارید، چراکه نسبت به موضوعات آموزشی برنامه ما و شما خواهیم صحبت کرد.

- مربی تقسیم اوقات، موج و فریکانس برنامه رادیو را برای اشتراک کنندگان می گوید و تأکید می نماید که طبق اوقات معیین به آن گوش فرا دهند[3].

مربی سوالات ذیل را برای اشتراک کننده گان می دهد:

- برنامه آموزشی رادیویی چه وقت پخش می گردد و کدام موضوعات را به نشر می سپارد؟
- کدام موضوعات برنامه رادیویی برایتان دلچسپ است و کدام موضوعات آن نیست؟
- در کدام ساحات ولسوالی شما قابل شنیدن است و در کدام ساحات نیست؟
- برنامه آموزش رادیویی برای معلمان با آموزش انست دو چه ارتباطی دارد؟
- چگونه از موضوعات برنامه آموزش رادیویی برای انکشاف شیوه های تدریس تان استفاده می نماید؟

چهارم: وضع قوانین برای سمینار از جانب اشتراک کنندگان:

وقت: 10 دقیقه

جلسهء اول: رهنمای برای تهیه پلان درسی

وقت: 100 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر اشتراک کنندگان اهداف ذیل را بدست خواهند آورد:

- اشتراک کنندگان در تهیه ساختار پلان درسی تمرین های مشارکتی می نمایند؛
- اشتراک کنندگان با کمک و مشوره همدیگر پلان درسی را تهیه می نمایند؛

دستآورد متوقع: دراین جلسه:

- اشتراک کنندگان یک ساختار پلان درسی را تهیه می نمایند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

---

[3] تقسیم اوقات شبکه های رادیویی در ضمایم مواد حمایوی آمده است، مربی محترم آنرا فوتو کاپی کرده برای تمام اشتراک کنندگان توزیع می نماید.

فعالیت اول: کار گروپی

وقت: 20 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: موضوع این فعالیت در مورد ساختار پلان واحد درسی می باشد. مربی سوالات ذیل را برای اشتراک کنندگان میدهد:

1. اهداف درسی چیست؟
2. فعالیت های درسی چگونه باید باشد؟
3. ارزیابی درس چه نقشی دارد؟

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوع در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی برای هر گروپ ها سه سوال فوق را می دهد که مطابق به تحلیل شان آنها را پاسخ دهند.
5. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
6. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
7. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
8. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
9. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.
10. مربی گروپ ها را می گوید که دو نکته مهم از مجموعه لست را در چارت مشخص سازند.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 20 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. سرگروپها به طور خلاصه نتایج کار گروپی را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
2. در اخیر هر پیشکش کارگروپی اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به نتایج کار گروپی اشتراک کنندگان دارد، آنرا می افزاید؛
3. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
4. مربی چارت تهیه شده را که قبل از قبل تهیه نموده برای اشتراک کنندگان توضیح می نماید.

نوت: مربی هر معیار پلان درسی ذیل را خوب و درست برای اشتراک کنندگان تشریح و تحلیل می کند. هر جز پلان درسی را بطور جداگانه تشریح می نماید تا اینکه ساختار پلان درسی برای اشتراک کنندگان واضح گردد.

وقت برای تشریح و تحلیل معیار: 10 دقیقه

یک پلان خوب و موثر دارای معیار های ذیل می باشد[4]:

- در پلان درسی باید هم اهداف بطور روشن گنجانیده شود؛
- در پلان درسی فعالیت های متنوع و موثر که بتواند دانش، مهارت و طرز تلقی را به شاگردان انتقال دهد، جاه داده شود مانند فعالیت های گروپی، سوال و جواب، رول پلی، بازی ها و سرگرمی ها....؛
- وقت برای هر فعالیت مد نظر گرفته شود؛
- برای آماده سازی شاگردان میتوان از فعالیت های گوناگون استفاده نمود مثلاً از سوالات باز و تحلیلی، سوالات شفاهی، تحریری و غیره؛
- مواد ممد درسی مورد استفاده قرار گیرد؛
- سوالات مشخص برای ارزیابی درس گذشته وجود داشته باشد؛
- در پلان درسی مجموعه فعالیت ها و مهارت های درسی درس جدید در ارتباط با درس گذشته طراحی می گردد؛

[4] **مربی محترم معیار ها و صفات پلان را روی چارت نوشته برای اشتراک کنندگان ارایه می نماید.**

- هر فعالیت قدم به قدم بطور مفصل در پلان درسی گنجانیده شود؛
- فعالیت ها باید ساده و دلچسب باشد؛
- در فعالیت ها معلم فعال و پر تحرک باشد، تا شاگردان نیز در جریان درس متحرک شوند؛
- در هر فعالیت تدریسی نقش معلم و شاگردان به صورت دقیق و منظم باید گنجانیده شود؛
- کاربرد و تطبیق درس نو در زندگی روزانه و عملی شاگردان در پلان باید گنجانیده شود؛
- ارزیابی درس باید در پلان درسی جاه داده شود.
- برای تحکیم درس سوالات یا فعالیت های دیگری را مثل کار خانگی برای شاگردان بسپارد؛

فعالیت دوم: فعالیت گروپی

وقت: 20 دقیقه

موضوع کار گروپی: لطفاً یک ساختار پلان درسی را بسازید و تمام اجزا و ارکان پلان را در آن ساختار تشریح و توضیح نماید؟

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛

7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 20 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. سرگروپها به طور خلاصه نتایج کار گروپی را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
2. در اخیر هر پیشکش کارگروپی اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به نتایج کار گروپی اشتراک کنندگان دارد، آنرا می افزاید؛
3. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
4. مربی نتایج فعالیت گروپی اشتراک کنندگان را تحلیل کرده خلاصه می سازد.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 5 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد های عمده جلسه ما چه ها بوده؟
4. کدام فعالیت ها درین جلسه اجراء شد؟
5. اجزای پلان درسی را نام ببرید؟

جلسه دوم: دریافت تفاوت ها و شباهت ها میان رهنمای برای تهیه پلان درسی مربی و ساختار پلان درسی اشتراک کنندگان

وقت: 85 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر اشتراک کنندگان اهداف ذیل را بدست خواهند آورد:

- اشتراک کنندگان تفاوت ها و شباهت را میان رهنمای برای تهیه پلان درسی و ساختار پلان درسی خودشان بیان می کنند؛

دستآورد متوقع: دستآورد متوقع جلسه این است که:

- اشتراک کنندگان لست از تفاوت ها و شباهت ها را تهیه می نمایند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت دوم: مطالعه خاموشانه

وقت: 15 دقیقه

موضوع مطالعه: رهنمای برای تهیه پلان درسی

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی رهنمای برای تهیه پلان درسی را برای اشتراک کنندگان توزیع می نماید.
3. مربی وقت مطالعه خاموشانه را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.
4. مربی اشتراک کنندگان را می گوید که پس از مطالعه خاموشانه جر و بحث می نمایم.

فعالیت سوال و جواب پس از مطالعه خاموشانه

وقت: 15 دقیقه

مربی در ارزیابی مطالعه خاموشانه سوالات ذیل را از اشتراک کننده گان می پرسد :

1. یک پلان درسی از چند بخش تشکیل شده است؟
2. قبل از آغاز درس در پلان درسی کدام نکات باید در نظر گفته شود؟
3. اهداف دارای کدام معیار ها می باشد؟

4. ارزیابی درس چیست؟
5. فعالیت ها چگونه باید باشند؟
6. تحکیم درس چگونه انجام می یابد؟

فعالیت دوم: فعالیت گروپی

وقت: 20 دقیقه

موضوع کار گروپی: لطفاً تفاوت ها و شباهتها را در دو ستون چارت میان رهنمای برای تهیه پلان درسی و ساختار پلان درسی که در جلسه قبلی تهیه نموده بودید را دریافت و شماره وار تذکر دهید.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی چارت های ساختار پلان درسی را دو باره برای اشتراک کنندگان می دهد.
5. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
6. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
7. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
8. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
9. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 20 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. سرگروپها به طور خلاصه نتایج کار گروپی را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
2. در اخیر هر پیشکش کارگروپی اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به نتایج کار گروپی اشتراک کنندگان دارد، آنرا می افزاید؛
3. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
4. مربی نتایج فعالیت گروپی اشتراک کنندگان را تحلیل کرده خلاصه می سازد.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه ما چه بود؟
2. چه گونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد های عمده جلسه ما چه ها بوده؟
4. کدام فعالیت ها درین جلسه انجام شد؟
5. تفاوت ها و شباهت ها میان پلان درسی خودتان و رهنمای برای تهیه پلان درسی کدام ها بود؟

تعیین اهداف آموزشی[5]

اهداف پلان درسی کلیدی ترین عنصر پلان درسی می باشد. روابط منطقی و علمی میان تمام اجزای پلان درسی وجود دارد. تعیین اهداف پلان درسی مبنی بر معیار های آموزشی نقش کیفی را در پروسه آموزش دارد. اگر اهداف درسی درست تعیین نگردد و فعالیت های درسی هم بصورت منظم اجراء گردد، باز هم نتیجه بخش و موثر نخواهد بود. اهداف درسی طوری باید تعیین گردد که نظر به موضوع درسی بتواند مهارت، دانش و طرز تلقی را برای شاگردان انتقال دهد. اهداف درسی نظر به موضوع درسی فرق می کند، برخی عناوین از نظر موضوعی بیشتر به مهارت توجه می نماید و برخی دیگر به دانش و همچنان برخی دیگر به طرز تلقی. بناً شناخت موضوع نیز در درجه اول پر اهمیت می باشد و مبنی بر شناخت موضوع اهداف درسی تعیین می گردد. برای معلم مهم می باشد که معیار های ذیل را در تعیین اهداف درسی مدنظر گرفته و مطابق به آنها اهداف درسی را تعیین نماید.

معیار های اهداف درسی

1. **اهداف باید مشخص باشد:** اهداف درسی باید واضح و روشن باشد. یعنی اهداف هر درس طوری وضاحت داشته باشد تا فعالیت ها به ابهام و پیچیدگی عملی نگردد.
2. **اهداف باید قابل اندازی گیری باشد:** اهداف چنان مشخص شده باشد که قابلیت اندازه گیری یا پیمایش داشته باشد. اهدف نباید چنان باشد که شاگرد یک موضوع را بداند، فکر کند و یا باورمند شود، بلکه بایستی بیشتر بالای جنبه های عملی و عینی تمرکز داشته باشد و در سلوک شاگردان تغییر ایجاد نماید. اگر اهداف قابلیت اندازه گیری را نداشته باشند، چگونه معلم می تواند تغییر را در سلوک شاگرد بیبیند و ارزیابی کند. بنابراین اهدف طوری طراحی گردد که تا معلم بتواند آنرا درست ارزیابی کند که شاگردان تا کدام سطح درس را فرا گرفته و در مهارت، دانش و طرز تلقی شان تغییر آمده است.
3. **اهداف باید قابل حصول باشد:** در این معیار اهداف درسی باید نظر به قابلیت ها و منابع تعیین گردد. اهداف نباید طوری طراحی گردد که مافوق منابع بشری و مادی باشد.

---

[5] **مربی محترم موضوع جلسه را دقیقاً مطالعه می نمایندو در جریان سمینار از آن استفاده می نماید.**

4. **اهداف واقعبینانه باشد:** اهداف باید واقعی باشد یعنی در چارچوب واقعیت ها و عینیت ها باشد. نه اینکه بیشتر تصورات و خیالات دور از واقعیت ها باشد. در این معیار اهداف جنبه عملی و تطبیقی دارد.
5. **اهداف مطابق به زمانی مشخص باشد:** اهداف باید در چارچوب زمان مشخص طراحی گردد. یعنی زمان معین برای دریافت اهداف مشخص گردد.

در ذیل چند کلمه نمونه یی تذکر گردیده که در نوشتن و یا تعیین اهداف از آن استفاده می نمایند. این کلمات در تشخیص اهداف در قسمت دانش، معلومات و حقایق بکار گرفته می شود.

- لست گرفتن؛
- نام بردن؛
- گفتن؛
- تشریح کردن؛
- توضیح کردن؛
- تشخیص دادن؛
- جواب دادن؛
- معرفی کردن؛
- مقایسه کردن؛
- مرتب کردن؛

کلمات را که در تشخیص اهداف در قسمت مهارتها، روابط، حل مشکل و تصمیم گیری بکار گرفته می شود عبارتند از:

- بکار بردن؛
- استعمال کردن؛
- تفکیک کردن؛
- ارزیابی کردن؛
- تحلیل کردن؛
- بنا کردن؛
- انکشاف دادن؛
- انجام دادن؛

- ایجاد کردن؛
- حل کردن؛
- نوشتن یک داستان؛

البته کلمات زیادی را می توان در تعیین اهداف پلان درسی بکار برد که معیار های اهداف را دارا می باشد ولی در فوق فقط چند کلمه بصورت نمونه یی تذکر گردیده است.

رهنمای مربیان

جلسهء سوم: تعیین اهداف آموزشی

وقت: 75 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر اشتراک کنندگان اهداف ذیل را بدست خواهند آورد:

- اشتراک کنندگان بیان نمایند که چرا اهداف پلان درسی مهم می باشد؛
- اشتراک کنندگان بیان نمایند که اهداف پلان درسی دارای کدام معیار ها می باشد؛

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان معیار های اهداف درسی را بیان کرده و اهداف درسی را درست طراحی می نمایند؛

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: سوال و جواب

وقت: 15 دقیقه

موضوع فعالیت سوال و جواب: موضوع این فعالیت در مورد اهداف پلان درسی می باشد. مربی سوالات ذیل را بصورت شفاهی از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. تجارب شما اشتراک کنندگان عزیز در مورد اهداف چی است؟
2. اهداف آموزشی چی است؟
3. اهداف آموزشی دارای کدام معیار ها می باشد؟
4. چرا اهداف آموزشی مبنی بر روش شاگرد محوری باشد؟

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی پس از فعالیت سوال و جواب معیار های اهداف آموزشی ذیل را که قبلاً بروی چارت نوشته بود، برای اشتراک کنندگان به نمایش می گذارد.

نوت: مربی محترم معیار های اهداف آموزشی را مطابق به معلومات مشرح که در صفحات قبلی تذکر گردیده بود برای اشتراک کنندگان بیان می نماید.

نمایش معیار های اهداف

وقت: 10 دقیقه

معیار های اهداف آموزشی:

- اهداف باید مشخص باشد؛
- اهداف باید قابل اندازی گیری باشد؛
- اهداف باید قابل حصول باشد؛
- اهداف واقعبینانه باشد؛
- اهداف مطابق به زمانی مشخص باشد؛

فعالیت دوم: فعالیت گروپی

وقت: 15 دقیقه

موضوع کار گروپی: لطفاً برای یک موضوع درسی مطابق به معیار های فوق اهداف را تعیین نمائید. مربی برای اشتراک کنندگان موضوع درسی را می دهد.

نوت: مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که نکات ذیل در جریان نوشتن اهداف را مدنظر بگیرند:

- موضوع درسی باید روی چارت نوشته شود؛
- اهداف تعیین گردد.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
2. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوع در این فعالیت به بحث گرفته می شود.

3. مربی برای هر یک گروپ کتب مختلف صنف سوم را می دهد تا اشتراک کنندگان مطابق به موضوع آن اهداف را تعیین نمایند.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 20 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. سرگروپها به طور خلاصه نتایج کار گروپی را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
2. در اخیر هر پیشکش کارگروپی اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به نتایج کار گروپی اشتراک کنندگان دارد، آنرا می افزاید؛
3. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
4. مربی نتایج فعالیت گروپی اشتراک کنندگان را مورد تحلیل و نتیجه گیری قرار می دهد.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 5 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. کدام فعالیت ها را انجام دادیم که ما را به اهداف رسانید؟
4. دستآورد های جلسه ما چه بود؟
5. اهداف درسی دارای کدام معیار ها می باشد؟

پلان درس نمونه یی[6]

این جلسه در مورد تهیه پلان درسی می باشد. اشتراک کنندگان قبلاً در رهنمای برای تهیه پلان درسی کاملاً موضوعات عمده را فرا گرفته اند، آنها می دانند که یک پلان درسی دارای کدام بخش ها می باشد. آنها قبلاً خود ساختار پلان درسی را تهیه نموده و رهنمای برای تهیه و تطبیق پلان درسی را نیز مطالعه کرده اند. در این جلسه اشتراک کنندگان مبنی بر ساختار پلان درسی که قبلاً آنرا فرا گرفته پلان درسی مضامین مکتب را تهیه می نمایند و در اخیر با پلان درس نمونه یی که از جانب مربی داده می شود، مورد مقایسه قرار می دهند.

[6]برای مربی محترم توصیه می گردد تا موضوع جلسه را دقیقاً مطالعه نماید و در جریان سمینار از آن بصورت همه جانبه استفاده کند. همچنان توصیه می گردد که جلسه سمینار باید مطابق به رهنمای مربیان پیشبرده شود.

پلان درس نمونه یی[7]

معلم : رحیم خان	*تاریخ: 28 سنبله 1387*
مضمون : ریاضی	*صنف : دوم*
درس 19: جمع اعداد دو رقمی حاصلدار	*فصل 3:عملیه جمع اعدا د دو رقمی*

مأخذ:

صنف دوم : کتاب ریاضی، فصل سوم، درس 19، صفحه 40

صنف دوم : کتاب رهنمایی معلمان، صفحه 59 تا 62

مواد مطالعه کتاب برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت «دوم»، فصل 6 ، صفحه 100

معلم قبل از آغاز تدریس صنف باید به مسایل ذیل توجه نماید:

اهداف: اهداف قرار ذیل می باشند:

- شاگردان جمع اعداد دو رقمی را حل نمایند؛
- شاگردان جمع اعداد دو رقمی سه خانه ای را حل نمایند؛
- شاگردان جمع اعداد دو رقمی حاصلدار را حل نمایند؛
- شاگردان تفاوت جمع نمودن اعداد دو رقمی دوخانه ای، دو رقمی سه خانه ای حاصلدار را تشخیص داده و حل نمایند.
- شاگردان از دانش و مهارت در زندگی روزانه استفاده نمایند.

اجرای درس:

مواد درسی و مواد ممد درسی	**فعالیت**	**زمان**
	فعالعیت های مقدماتی: فعالیت های مقدماتی عبارت اند از احوال پرسی، کارخانگی تنظیم صنف، حاضری، ارزیابی درس گذشته، خلق انگیزه، آماده سازی شاگردان برای فراگیری درس جدید. • ***احوال پرسی:*** معلم با مهربانی و لطف شاگردان را خوش آمدید می گوید و از صحت	1 دقیقه

[7] این پلان به صورت نمونه یی بوده و کوشش گردیده تا تمام جزئیات یک درس در آن بگنجد و همچنان رهنمایی خوبی برای معلمان فراهم سازد.

	و سلامتی شاگردان جویایی معلومات می شود.	
حاضری و قلم	• ***تنظیم صنف:*** معلم صنف را از نظر فزیکی تنظیم می نماید. معلم شاگردان فعال را در کنار شاگردان که کمتر تحرک دارند می نشاند، شاگرداںء که قد بلند دارند در اخیر صنف می نشاند و تغیرات دیگری مانند تنظیم چوکی ها ومیز ها به منظور زمینه سازی محیط درسی را بوجود می آورد.	1 دقیقه 1 دقیقه
	• ***حاضری:*** معلم محترم می پرسد که کی نیامده است و آنها را غیر حاضر کرده و از شاگردان غیر حاضرروز قبل می پرسد چی مشکل داشتند که نتوانستند بیآیند و بعد همه شاگردان را تشویق برای حضور به طور منظم در مکتب می کند.	3 دقیقه
تخته و تباشیر	• ***ارزیابی کارخانگی:*** معلم با دقت کارخانگی شاگردان را مورد مطالعه و ارزیابی قرار می دهد. بهترین ارزیابی این است که معلم کتابچه شاگردان را جمع آوری و پس از ختم ساعت درسی در اداره برده و مورد ملاحظه قرار دهد و دو باره در صنف بفرستد یا خود بیآورد و یا هم بوسیله کار گروپی شاگردان کارخانگی همدیگر شان را ملاحظه نمایند و معلم از جریان کار آنها نظارت نماید.	
تخته و تباشیر	• ***ارزیابی درس گذشته:*** **کار انفرادی سوال و جواب** برای همه شاگردان معلم محترم می گوید که در کتابچه های خود سوالات ارزیابی را که بروی تخته نوشته است حل نمایند و خود بالای هر کدام آنها بویژه شاگردان که کمتر تحرک برای آموزش دارند. ▪ شاگردان سوالات جمع یک عددی را میتوانند حل کنند؛ ▪ شاگردان سوالات جمع دو عددی حاصل دار را می توانند حل کنند؛ ▪ شاگردان جدول جمع را از اول الی نهم دهند؛	2 دقیقه
	• **نوت:** معلم باید تمام صنف را مورد ارزیابی قرار دهد تا مطمئین شود که همه شاگردان درس را فرا گرفته اند.	2 دقیقه
	• ***خلق انگیزه:*** معلم شاگردان را تشویق نموده و می گوید: خیلی خوشحال ام که امروز در مقابل شما بخاطر تدریس مضمون ریاضی تان قرار دارم و امیدوارم درس خوبی را که برایتان ارایه میدهم کاملاً آموخته و آنرا در زندگی روزمره بکار ببرید.معلم با پرسش سوالات ذیل از شاگردان حس کنجکاوی آنها را بیدار ساخته و تحرک ذهنی ایجاد می نماید. ▪ اعداد برای چه مهم اند؟ و ما باید چرا آنرا بیآموزیم؟	

مواد	فعالیت	زمان
	معرفی هدف درس جدید: معلم شاگردان را متوجه به اهداف درس می سازد، معلم می گوید که شاگردان عزیز، لطفاً متوجه باشید که مسله خیلی مهم درس امروز را برای شما حالا میگویم! اکنون ما این را می فهمیم که چگونه سوالات جمع را حل کنیم، درست است؟ ما عملیه جمع اعداد یک رقمی، دو رقمی و همچنین عملیه های حاصلدار را اجرا کرده می توانیم. خیلی توانایی و مهارت بزرگ ایست که شما تا اکنون پیدا نموده اید! امروز ما میخواهیم که عملیه جمع اعداد سه رقمی را بی آموزیم و شما باید برایم نشان دهید که چگونه این سوالات را اول خلق و بعد هم به طور دقیق آن حل مینماید، درست است؟	**1 دقیقه**
تخته و تباشیر	**اجرای فعالیت بالای تخته:** معلم از شاگردانیکه کمتر در درس سهم می گیرند سوالات ذیل را می پرسد، این فعالیت معلم باعث می شود تا شاگردانیکه به درس متوجه نیستند فعال بشوند و حضور ذهنی شان در جریان صنف تضمین گردد. $28 + 37 =$ ___ $55 + 45 =$ ___ $35 + 37 =$ ___ $76 + 85 =$ ___ $23 + 86 =$ ___ وقتیکه این سوالات حل شد، معلم شاگردان را تشویق نموده، پیشنهاد میکند که حالا یک عدد دو رقمی دیگر را بالا هر کدام این سوالات می گذاریم. معلم از شاگردان می پرسد که باز هم عملیه قبلی را اجرا بکنند. • **قدم اول** : عدد یک ها را در ستون یک ها بنویسید؛ • **قدم دوم**: عدد خانه ده ها در ستون ده ها بنویسید؛ • **قدم سوم**: حاصل جمع اعداد خانۀ یک ها در ستون یک ها و حاصل جمع خانه ده ها در ستون ده ها بنویسید؛	**4 دقیقه** **3 دقیقه**
تخته و تباشیر	**فعالیت شفاهی:** معلم سوالات شفاهی ذیل را از شاگردان می پرسد تا از طریق تمرین شفاهی جمع اعداد دو رقمی سه خانه ای تحکیم گردد. وقتیکه معلم سوالات را بیان می دارد، یکی از شاگردان اعداد را بروی تخته می نویسد، همه شاگردان متوجه تخته شده مفهوم سوالات را درک می کنند و شاگردان یکا یک به حل سوالات می پردازند. 1) من 16 چوب دارم، احمد 39 و جاوید هم 26 دانه. ما چند دانه چوب داریم؟ 2) محمد نبی 34 دانه لوبیا دارد ، کریم الله 29 و حفیظ 18 دانه. آنها چند دانه لوبیا	

	دارند؟ 3) من 15 افغانی دارم ، برادرم 38 افغانی دارد و داود 28 افغانی دارد. ما چند افغانی داریم؟ 4) 11 تن از شاگردان متن کتاب را می خوانند، 14 شاگرد کار های خانگی ریاضی ایشان را انجام می دهند، 12 شاگرد رسم می کشند، چند شاگرد کار های مکتب شان را انجام می دهند؟	
تخته و تباشیر	**فعالیت جمعی:** معلم برای انجام این فعالیت نکات ذیل را مد نظر می گیرد: • معلم وقت این فعالیت را برای شاگردان اعلان نماید؛ • معلم کار جمعی را برای شاگردان می فهماند او برویی تخته اعداد 15، 16، 17، 18، 19، 25، 26، 27، 28 و 29 را می نویسد و برای شاگردان می گوید که به تخته نگاه کنند و عملیه ها را در گروپ ها با همدیگر کار نمایند. • شاگردان همه مطابق به نوبت در یک قطار به طرف تخته میروند. اعداد را از لستیکه معلم نوشته بروی تخته می نویسند. شاگرد اول عدد دو رقمی مثلاً 17 را مینویسد، شاگرد دوم عدد 29 را در زیر اعداد مطابق به خانه یک ها و ده ها مینویسد و شاگرد سوم عدد 26 را با علامه + در پاین عدد دومی می نویسد. شاگرد چهارم جواب آن را مطابق به ستون یک ها و ده ها می نویسد. این دوره ادامه می یابد تا وقتیکه همه شاگردان یکبار نوبت خود را بگذرانند. • معلم این پروسه را مواظبت نماید و در صورت ضرورت اگر چیزی اشتباه می شود آنرا اصلاح می کند؛ • در اخیر معلم نتایج و یا دستآورد این فعالیت را برای شاگردان توضیح نماید؛ • معلم برای شاگردان می گوید که نظم و نوبت را مراعات نمایند؛	**7 دقیقه**
اوراق ، قلم و چوکی	**موضوع فعالیت: بازی با کارت** معلم قبل از انجام این فعالیت نکات ذیل را مد نظر می گیرد: • معلم موضوع این فعالیت را برای شاگردان بیان می نمائید؛ • معلم شاگران را به گروپ های چهار یا پنج نفری تنظیم می نماید؛ • معلم وقت را برای شاگردان اعلان می کند؛ • گروپ ها سرگروپ، ناظر بر وقت و منشی خود را در قدم اول تعین می کنند. • شاگردان از اوراق عادی کتابچه برای هر گروپ کارت های را می سازند که در آن اعداد دو رقمی بین 15 تا 19 و 25 تا 29 نوشته شده باشد.	**8 دقیقه**

	• سر گروپ کارت ها را بطور جوره یی علیحده می کند که مجموعاً 5 جوره کارت می شود. منشی نتیجه جمع اعداد دو رقمی نوشته شده در روی هر دو کارت را ثبت می کند، به طور مثال : 32 = 17+15 • وقتیکه این فعالیت ختم شد هر گروپ را بگوید که کارت ها را در سه گروپ سه کارته تنظیم کنند. شاگردان را بگوید که عملیه های جمع را به مانند تمرین قبلی اجرا کنند و منشی آنها را ثبت کند. • معلم بالای همه گروپ ها رفته کارشان را نظارت می کند در صورت ضرورت به ایشان کمک می کند. • معلم نتایج این فعالیت را برای شاگردان بیان می نماید.	
قلم و اوراق تخته و تباشیر	**رابطه موضوع با زندگی روزمره:** معلم موضوع را با زندگی روزانه شاگران پیوند می دهد، و فعالیت را طوری طراحی نماید که شاگردان از دانش و مهارت های که فرا گرفته در زندگی روزانه از آن استفاده نمایند. معلم از طریق مشاهده تمرینات و کار های عملی در صنف است که تصدیق می نماید که آیا شاگردان توانایی حل سوالات جمع اعداد دو رقمی حاصلدار را پیدا نموده اند یا خیر؟ به طور مثال: ▪ احمدالله یک جوره بوت ضرورت دارد که پدراو برایش49 افغانی میدهد، مادرش 38 و برادر بزرگش 69 افغانی برایش می دهند. شما بگوید که جمعاً چند افغانی می شود؟ ▪ کریم درمضمون آداب زندگی 89 نمره گرفته ، در مضمون ریاضی 78 نمره گرفته و در مضمون علوم دینی 88 نمره گرفته شما حاصل جمع نمرات سه مضمون وی را بگوید. **ارزیابی اصلاحی:** در ارزیابی اصلاحی نکات ذیل را معلم مدنظر می گیرد و انجام می دهد. 1. جدول ذیل را بروی تخته نوشته و برای شاگردان آنرا توضیح می دهد؛ 2. شاگردان را می گوید که یک یک نفر نزد تخته بروند و سوالات را حل نمایند. 3. اگر کدام شاگرد اشتباه می نماید، معلم در نخست بویسله شاگردان دیگر در حل سوال می پردازد و در صورت ضرورت نیز خود با آنها همکاری می نماید.	3 دقیقه 4 دقیقه

مضامین	ریاضی	علوم دینی	زبان	مجموع
احمد	88	98	77	؟
جاوید	78	79	99	؟

<table dir="rtl">
<tr>
<td></td>
<td>
<table dir="rtl">
<tr><td>فرید</td><td>67</td><td>59</td><td>98</td><td>؟</td></tr>
</table>

خلاصه: شاگردان عزیز حالا ما دانستیم که چگونه سوالات اعداد دو رقمی حاصلدار را حل نمایم و آنرا در زندگی روزانه خود کار گیریم.
</td>
<td></td>
</tr>
<tr>
<td></td>
<td>
تحکیم درس: در تحکیم درس معلم کارخانگی برای شاگردان می دهد تا موضوع را که فرا گرفته اند بیشتر تقویه گردد. معلم در ارایه کار خانگی به نکات ذیل توجه می نماید.
1. معلم شاگردان را به تمرینات کتاب درسی صفحات 60 تا 62 مراجع می نماید؛
2. در باره سوالات معلومات کافی برای شاگردان می دهد؛
</td>
<td>کار خانگی</td>
</tr>
</table>

جلسهء چهارم: پلان درس نمونه یی

وقت:90 دقیقه

هدف جلسه: در اخیر جلسه اشتراک کنندگان می توانند که:

- پلان درسی را انکشاف و تهیه نمایند؛

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان پنج پلان درسی را تهیه می نمایند؛

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: فعالیت گروپی

وقت: 45 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: موضوع فعالیت تهیه پلان درسی می باشد که نکات ذیل باید مدنظر گرفته شود:

- مربی پلان ساخته شده درس نمونه یی را قبل از قبل برای اشتراک کنندگان نمی دهد؛
- اشتراک کنندگان همه به گروپ ها تقسیم شده یک پلان درسی را می سازند؛
- هدف از تهیه پلان درسی این است که در فعالیت بعدی اشتراک کنندگان میان پلان درسی خودشان و پلان درس نمونه یی که از جانب مربی برایشان داده می شود تفاوت ها و شابهت ها را بیابند؛
- موضوع پلان (مضمون ریاضی- صنف دوم- فصل سوم- درس نزدهم- جمع اعداد دو رقمی حاصلدار- صفحه 40 – چاپ 1385)؛

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 30 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. سرگروپها به طور خلاصه نتایج کار گروپی را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
2. در اخیر هر پیشکش کارگروپی اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به نتایج کار گروپی اشتراک کنندگان دارد، آنرا می افزاید؛
3. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
4. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً غور و بررسی کرده و همچنان در اخیر فعالیت نظریات اصلاحی اش را ارایه نماید.

ارزیابی و تحلیل

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. هدف جلسه ما چه بود؟

2. چگونه به هدف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد جلسه ما چه ها بوده؟
4. کدام نکات اساسی را در پلان درسی تان گنجانده بودید؟
5. کدام نوع فعالیت ها را در پلان درسی تان مدنظر گرفته بودید؟
6. کدام فعالیت هایتان مطابق به ساختار پلان درسی بوده است؟

جلسهء پنجم: دریافت تفاوت ها و شباهت ها میان پلان درسی نمونه یی و پلان درسی اشتراک کنندگان
وقت:110 دقیقه

هدف جلسه: در اخیر جلسه اشتراک کنندگان می توانند که:

- تفاوت میان پلان درسی خودشان و پلان درسی نمونه یی را تشخیص می دهند؛

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- لست از تفاوت ها و شباهت ها را تهیه می کنند؛

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 10 دقیقه

موضوع فعالیت دوم: مطالعه خاموشانه
وقت: 20 دقیقه
مواد مطالعه: پلان درسی نمونه یی

رهنمایی از قبل برای مربی:
مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه فرموده و آن را در جریان فعالیت ها مد نظر گیرد تا به اهداف و نتایج مطلوب نایل آید:

1. مربی پلان درس نمونه یی را برای همه اشتراک کنندگان توزیع نماید.

2. در باره پلان درس نمونه یی معلومات همه جانبه برای اشتراک کنندگان دهد.
3. اشتراک کنندگان شروع به مطالعه نمایند.
4. مربی آغاز و ختم وقت فعالیت مطالعه خاموشانه را در نظر بگیرد.
5. مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که تفاوت ها و شباهت ها میان پلان درسی خودشان و پلان درس نمونه یی یاداشت نمایند تا در فعالیت بعدی پیرامون آن فعالیت گروپی انجام دهند.

سوال و جواب پس از فعالیت مطالعه خاموشانه: 20 دقیقه

مربی سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

- اجزای پلان درس نمونه یی کدام ها می باشد؟
- قبل از فعالیت کدام نکات مدنظر گرفته شده است؟
- اهداف پلان درسی کدام ها بود؟
- چند فعالیت درین پلان درسی گنجانیده شده بود؟ و کدام فعالیت ها بود؟
- ارزیابی درسی چگونه انجام شد؟

فعالیت سوم: کار گروپی

وقت: 25 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: لطفاً تفاوت ها و مشابهت ها را میان پلان تهیه شده خودتان و پلان درس نمونه یی در تمام بخش های پلان تشخیص و شماره وار تذکر دهید.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه فرموده و آن را در جریان فعالیت ها مد نظر گیرد تا به اهداف و نتایج مطلوب نایل آید:

1. مربی اعضای گروپ ها را دو باره تنظیم نماید و برایشان می گوید که هر اعضا که قبلاً پلان درسی را ساخته بودند دوباره هم گروپان شان را بی یابند و تشکیل گروپ بدهند؛

2. موضوع فعالیت بروی فلیپ چارت نوشته شود و باید همه اشتراک کننده گان موضوع فعالیت را بدانند که چه را به بحث می گیرند و یا چه را انجام می دهند.
3. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپ را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
4. گروپ ها طوری کارشان را انجام می دهند که همه اعضا مساویانه در فعالیت های گروپی سهیم شوند.
5. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها مراقبت نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
6. مربی در جریان کار گروپی زمان باقی مانده را اعلان میکند.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 25 دقیقه

1. سرگروپ به طور خلاصه نتایج فعالیت گروپی را برای همه اشتراک کننده گان توضیح مینماید.
2. در اخیر اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن آن دارد، می افزاید.
3. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً غور و بررسی کرده و همچنان در اخیر فعالیت نظریات اش اصلاحی اش را در باره تفاوت ها و شباهت ها بیان می نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. هدف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به هدف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد جلسه ما چه ها بوده؟
4. کدام فعالیت ها در جلسه ما عملی گردید؟
5. چه مشابهت ها میان پلان درس تهیه شده و پلان درس نمونه یی وجود داشت؟
6. چه تفاوت ها میان این دو پلان به نظر می رسید؟

مسایل عمومی پیداگوژی[8]

این جلسه پیرامون مسایل عمده پیداگوژیکی می باشد. در این جلسه سه موضوع مهم به بحث گرفته می شود که قرار ذیل اند:

عقاید و نظریات راجع به تنبه و تحسین شاگردان و عملکرد ها:

استادان گرامی! چرا شاگردان را تنبه می نمایم؟ آیا میدانید که تأثیر تنبه و زدن چه هست؟ آیا زدن و توهین شاگردان قانوناً مجاز است؟ چرا معلمان و والدین برای اصلاح اعمال نادرست شاگردان از قبیل درس نخواندن یا بازی گوشی از روش های چون تحقیر، توهین و زدن کار می گیرند؟ و در ضمن اگر معلمان به این کار توجه ننمایند، شاگردان فکر می کنند که اعمال شان درست و قابل قبول اند و از این اعمال در زندگی روز مره استفاده می کنند. این عمل تأثیرات منفی بر روحیه و روان شاگردان بجاه گذاشته و اطفال را از فرایند انکشاف شخصیت باز میدارد. بدون شک معلم مسوولیت کنترول شاگردان را دارد ولی این کار اساساً از طریق فشار، تهدید و خشونت بالای شاگردان صورت نمی گیرد. لذا برای کنترول و همچنان انکشاف شخصیت شاگردان و اصلاح دایمی آنها راهی شریف و انسانی که وجود دارد تشویق و تحسین می باشد که از آن طریق باید با شاگردان رفتار شود. در برخی اوقات شاگردان به اساس مشکل رفتاری معلمین از مکتب دلسرد و از آموزش متنفر می شوند. بعضی معلمین دیده شده که برای کنترول و مدیریت شاگردان از روش های نادرست استفاده می نمایند، آنها شاگردان را به کار های که مسوولیت شاگردان نیست می گمارند مثلاً به شاگردان می گوید این چند ورق را کاپی کن! یا برو جاروب بیآور و صنف را جاروب و پاک کن! یا برو یک ساعت بیرون از صنف در زیر حرارت آفتاب بی ایست چرا که کار خانه گی را انجام نداده یی!

معلم ناگزیر می باشد که برای اصلاح اعمال نامطلوب شاگردان، آنها را متوجه به خطا ها و اشتباهات کاری شان بسازد و این کار نباید با روش های خشن تنبه کننده منفی عملی گردد. معلم باید بجای اینکه شاگرد را ملامت و تحقیر کند آنها را راه درست و نیک نشان دهد و برای آنها خوبی را از بدی تفهیم نماید. باید گفت که هدف از تشویق تنها این نیست که هر کار ناچیز و حتی ناپسند شاگردان تشویق شود، این کار در انکشاف شخصیت شاگرد اثر منفی میگذارد. راهی انکشاف شاگرد این است که خوبی را از بدی، کار پسندیده را از

---

[8] **برای مربی محترم توصیه می گردد تا موضوع جلسه را دقیقاً مطالعه نماید و در جریان سمینار از آن بصورت همه جانبه استفاده کند. همچنان توصیه می گردد که جلسه سمینار باید مطابق به رهنمای مربیان پیشبرده شود.**

ناپسنده از طریق روابط کاملاً انسانی معلم و شاگرد برایش معرفی شود. معلمان از نظر رفتاری باید فرق میان تحسین و تنبه را بدانند. تحسین شاگردان عبارت از رشد قوه های ابتکار و استعداد های فطری شاگردان به جهت مثبت می باشد. تحسین استعداد و انرژی ذاتی شاگردان را بکار می اندازد تا آنها دقیقاً در فرایند انکشاف شخصیت قرار گیرند. تنبه عبارت از عملی می باشد که شاگردان از طریق آن متوجه اعمال نامطلوب شان میشوند. تنبه سالم به معنی جزا دادن و تحقیر کردن و لت و کوب کردن نیست بلکه اعمال نفوذ مثبت در شاگردان از طریق نشان دادن راه درست برای زندگی شان میباشد.

معلمان می توانند از طرق مختلف استفاده نمایند تا شاگردان را مورد کنترول قرار دهند. در تعلیم و تربیه جدید روش های خوبی مطرح گردیده که شخصیت شاگرد در پروسه رشد و انکشاف قرار خواهد گرفت. برای رفع این مشکل کتاب انست 2 رهنمایی های لازم برای معلمان ارایه نموده است. در ذیل چند رفتار نمونه یی سالم را یاد آور می شویم:

1. باید برای شاگردان این مسلهٔ مهم را فهماند که غلطی شما قابل تحمل می باشد اما برای رفع آن نیز مسوولیت هم دارند، چراکه مسوولیت معلم دور ساختن اخلاق، گفتار و اعمال ناپسند از شاگردان می باشد.
   - شاگردان همواره در جریان تدریس مورد مراقبت و ارزیابی معلم قرار گیرد؛
   - با شاگردان که اشتباه و غلطی می نمایند باید ملاقات های خصوصی انجام یابد؛
2. شاگردان باید حقوق خود و حقوق دیگران را بدانند.
   - برای شاگردان گفته شود که شما شاگرد هستید و برای تمام معلمان مکتب دوستداشتنی می باشید، برای شان تأکید شود که مکتب جای برای تعلیم و تربیه است و باید به دروس خود توجه نمایند و از نصایح و هدایات کتاب در زندگی شان استفاده کنند.
   - برای شاگردان گفته شود که معلم مقام ارزشمندی است، معلم کسی می باشد که همه افراد جامعه که در تمام سطوح و مقامی قرار دارند بوسیله معلم تعلیم و تربیه دیده اند، تمام تحصیلکردان و علما، دانشمندان، مدیران، کارمندان، طبیبان... همه بوسیله معلم آموزش دیده و به آن مقام رسیده اند. بناً معلم قابل احترام می باشد و باید شاگردان به هدایت های مهربانانه و دلسوزانهٔ معلم گوش فرا دهند و نسبت به آن عمل کنند.
3. وظایف برای شاگردان باید مطابق توان و قدرت شان سپرده شود.
4. در شاگردان روحیه اعتماد به نفس از طریق فعالیت های عملی تقویت گردد.

5. باید مهارت های خوب مفاهمه بکاررود و فضای دلچسب تدریسی ایجاد گردد که باعث رشد شخصیت شاگردان شود. با شاگردان به شفقت و مهربانی صحبت شود و همیشه کوشش گردد که اشتباه آنها با گفتار های پر از صمیمیت و شفقت رفع گردد نه با زور، تهدید و تحقیر.
6. تدریس بصورت فعالیت های متنوع و گوناگون صورت گیرد؛
7. مواد درسی استعمال گردد و معلم آمادگی قبلی داشته باشد؛
8. معلم خود باید نمونۀ شخصیت خوب باشد تا شاگردان بادیدن الگوی مجسم تعلیم وتربیه یعنی معلم به کمال معنوی نایل آیند.
9. معلم شاگردان را مورد احترام و شفقت قرار دهد، به نظریات ایشان گوش دهد و به مشکلات فرد فرد ایشان رسیدگی نماید.

تدریس در صنف کلان یا پرجمعیت:

یکی از موضوعات عمده در پیداگوژی موضوع تدریس در صنف پر جمعیت می باشد. این یک واقعیت است که در مناطق مختلف افغانستان، تدریس اطفال با مشکلات زیادی مواجه میشود، مثلاً برخی مکاتب صنوف درسی مناسب، چوکی و میز، تخته، مواد درسی، مواد ممد درسی و یا معلمین متخصص و باتجربه ندارد. به اساس نداشتن امکانات وسیع شاگردان در یک صنف جمع می شوند و این تجمع 50 الی 100 نفری تأثیرات را در روند تدریس بجاه می گذارد. حتی در نظام تعلیم و تربیه عنعنوی طبق اصول تدریس تعداد شاگردان 30 و 40 نفر تعین شده بود، در حالیکه در تدریس و نظام جدید معارف باید تعداد شاگردان در مکاتب حد اکثر 20 نفر باشند. این رقم را بدلیل آن گفته اند که شاگردان باید از طریق فعالیت های متنوع و گونه گون در فرایند انکشاف ذهنی و رفتاری قرار گیرند وفضای مناسب آموزش و پرورش برای شاگردان ایجادگردد. البته ازجمله برجسته ترین مشکلات، پر جمعیت بودن صنف در دوره ابتدایه میباشد. بدون شک در صنف 80 یا 100 نفری که ظرفیت مکانی مناسب برای شاگردان ندارد ، چطور میتوان تدریس را آغاز نمود؟ برای رفع این مشکل کتاب برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت «دوم» رهنمای های لازم برای معلمین افغانستان ارایه نموده است.[9] دو نکته را باید معلمین مدنظر قرار دهند. نخست اینکه چه تعداد شاگردان در این صنف درس را فرا می گیرند و ثانیاً چه موضوعی باید برایشان تدریس شود که مبنی بر موضوع فعالیت مناسب و

[9] **برای جزیات بیشتر می توانید از کتاب انست 2 – صفحات 3 و 4 استفاده نماید.**

عملی انتخاب و تطبیق شود. این دو شاخص عمده دقیقاً باعث آفرینش فعالیت های متنوع در صنوف پر جمعیت می باشد. معلم باید نکات عمده ذیل را در صنوف پرجمعیت مد نظر بگیرد:

1. تنظیم صنف از نظر فزیکی؛
   - معلم باید شاگردان بزرگ سال یا قد بلند را به عقب صنف انتقال دهد و شاگردان خرد سال و قد کوتاه در صفوف اول صنف قرار دهند.
   - چوکی و میز های که بصورت غیرمنظم قرار گرفته و باعث اشغال جای زیاد شده، باید درست تنظیم گردد.
   - معلم راهی برای رفت و آمد صنف داشته باشد تا تمام شاگردان را درست نظارت و ارزیابی نماید.
2. استفاده از مواد ممد درسی محیطی قابل دسترس؛
3. بکار گیری فعالیت های متنوع از قبیل فعالیت های گروپی، راه اندازی انواع بازی ها نظر به موضوع درسی، فعالیت های جوره یی، رول پلی، سوال و جواب باز وتفکر بر انگیز وغیره بکار گرفته شود.
   - در فعالیت گروپی می توان تعداد اعضا را افزایش داد مثلاً اعضای گروپ را 10 الی 12 نفر برای هر گروپ تعین نمود.
   - در فعالیت های گروپی می توان تشریک مساعی را از طریق قابلیت های آموزشی شاگردان و توانایی های ذهنی و عملی ایشان مد نظر گرفت.
4. پارهٔ از فعالیت ها قابلیت اجرایی بیرون از صنف را دارند مثلاً برای اینکه در مضمون دنیات موضوع چون وضو نمودن را فرا گیرند می توانند در بیرون از صنف در کنار جوی یا دریا یا چای آب این فعالیت را بطور عملی اجرأ نمایند.
5. برای فرا گرفتن شمارش اعداد می توان از خود شاگردان به عنوان افراد که خود به نوعی تجسم از کمیت اند، استفاده نمایند.

باید گفت اینکه در صنوف پر جمعیت می توان فعالیت های زیادی را راه اندازی کرد[10]. اگرچه از نظر فزیکی شاید محدودیت جای وجود داشته باشد ولی معلم باید از طریق استفاده از مواد ممد درسی، خود شاگردان، چوکی و میز به عنوان اسباب، استفاده از فعالیت های متنوع فوق الذکر میتود جدید آموزشی را تطبیق

نمایند و شاگردان را در فرایند فعالیت های آموزشی سهیم سازند. حتی در صنوف پرجمعیت این فعالیت های متنوع آموزشی قابلیت عملی را دارند.

مشکل غیر حاضری شاگردان:

یکی از موضوعات اساسی دیگر که مدیران و معلمان همواره نگران آن هستند، مشکل غیر حاضری شاگردان در مکاتب می باشد[11]. این مشکل را میتوان در چارچوب دانش پیداگوژی و همچنان دانش مدیریت مورد مطالعه قرار داد. در افغانستان این مشکل در نقاط مختلف کشور دیده میشود و مهم است که تدابیر لازم و خوبی برای افزایش کمی و کیفی تحصیلی اتخاذ نمود. سوالی پیش می آید که اگر نصف شاگردان صنف حاضر باشد تدریس چطور صورت گیرد؟ شاگردانیکه حاضری منظم و پیوسته ندارند از دروس منظم مکتب مستفید نمیشوند و همچنان برنامه های آموزشی تعداد زیادی از شاگردان حاضر در صنف و برنامه تدریسی معلمان را دچار مشکل می سازند.

مشکل غیر حاضری شاگردان در مکتب در پیوند عمیق با سایر ابعاد زندگی آنها می باشد. عوامل درونی یعنی علاقمندی شاگردان، آمادگی ذهنی، توانایی و قابلیت های دماغی و روحی ، مشکلات فردی از قبیل بیماری، کسالت و افسردگی و همچنان عوامل بیرونی چون مشکلات بی امنیتی در ساحه، میزان فقر و مشکلات اقتصادی خانواده ها، دوری راه، کمبود منابع آموزشی، نبود معلمین مسلکی، تدریس عنعنوی و یا روش های خشن معلم، مصروفیت شاگردان در فعالیت های شخصی از قبیل زراعت و مالداری، دکانداری و سایر حرفه ها تأثیرات عمده دارند. برای اینکه مشکل شاگردان را مورد بررسی قرار دهیم باید به مسایل کلی اجتماعی و اقتصادی جامعه و همچنان به ابعاد پیداگوژیکی و مدیریت شاگردان در مکاتب توجه کنیم. پاره از مشکلات دقیقاً در بستر شرایط ناگوار اجتماعی و اقتصادی و سیاسی زاده می شود و پاره دیگر معلول شرایط داخل مکتب می باشند. این نکته حائز اهمیت است که اگر مشکل ریشهٔ داخل مکتبی داشت باید به سراغ مسایل پیداگوژکی و مدیریت مکتب رفت، و آنراموردتوجه قرارداد و اگر مشکل رابطه به دیگر عناصر زندگی داشت آن را نیزمیتوان از طریق فعالیت های اجتماعی، فرهنگی و نیروی مردمی حل کرد. لذا برای کاهش غیر حاضری شاگردان می توان راهکرد های مختلف را در پیش گرفت که ذیلاً بصورت نمونه یی معرفی می گردد:

1. تشویق شاگردان برای فراگیری درس و تفهیم آنها از ارزش تعلیم و تربیه؛

---

[11] کتاب انست 2- صفحات 5- 6

2. تماس با اولیای شاگردان جهت دریافت عوامل که باعث افزایش غیرحاضری شاگردان می گردد؛
3. شاگردان را در هنگام اشتباهات نباید به معذرت خواستن مجبور کرد که احساس حقارت نمایند و افسرده و غمگین شوند و از مکتب فاصله گیرند؛
4. غیر حاضری شاگردان باید بصورت دوستانه با ایشان در میان گذاشته شود نه اینکه آنهارا مورد مجازات جسمی قرار دهید.
5. در صورت امکان دور کردن شاگردان از رفقا و دوستان نا اهل ایشان که باعث افزایش غیر حاضری شاگردان می گردد.

6. کمک و رهنمائی اولیای شاگردان جهت توجه داشتن بالای اطفال ایشان تا اینکه آنها مورد نظارت خوب قرار بگیرند.
7. ارتباط دادن درس و استفاده عملی آن در زندگی روزمره شاگردان.
8. لین کردن شاگردان و تشویق آنها بصورت جمعی برای حاضری منظم در مکتب.
9. در صورت ضرورت استادان بشکل حل موقتی گروپ شاگردان غیر حاضر را در صنف جداگانه از هم صنفان ایشان تنظیم نمایند و به این گروپ موضوعات درسی را مکرراً تدریس کنند و در عین وقت آنها را به حاضری تشویق نمایند.
10. استادان می توانند در اوقات که کار های منطقوی آغاز می گردد، موضوعات عمومی درسی را آسان و کم حجم نمایند تا شاگردان غیر حاضر نقصان زیاد را متحمل نگردند.
11. سرگرمی های تفریحی، دلچسپ نمودن دروس و فعالیت های تدریس بیرون صنف از غیرحاضری جلوگیری می کند و در نتیجه شاگردان با صنف و مکتب علاقه پیدا می کنند.
12. استفاده از شورای انکشاف مکتب نیز بهترین منبع خوب برای تقویه حاضری شاگردان می گردد، چرا که این شورا با مردم و جامعه و شخصیت های اجتماعی رابطه منظم دارد و از طریق فعالیت های اجتماعی رقم غیر حاضری شاگردان را کاهش خواهند داد.
13. مشکلات امنیتی ساحه نیز باید مد نظر گرفته شود.
14. مشکلات دوری راه نیز باید مورد توجه مدیران و معلمان مکتب واقع شود.

رهنمای مربیان

جلسهء ششم: عقاید و نظریات راجع به تنبه و تحسین شاگردان و عملکردها

وقت:115 دقیقه

اهداف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه این موضوع را تشخیص می دهند که:

- تنبه چه تأثیرات منفی بالای انکشاف شخصیت شاگران دارد؛
- تحسین چه تأثیرات سازنده و مثبت بالای انکشاف شخصیت شاگردان دارد ؛
- برای دور نمودن شاگرد از اعمال ناپسند و اشتباهات چه تدابیر را باید گرفت؛

دستآورد های متوقع: دستآورده های جلسه:

- اشتراک کنندگان لست از مفاهیم تنبه و تحسین را تهیه می نمایند؛
- اشتراک کنندگان تدابیر لازم را برای رفع اشتباهات شاگردان بروی چارت بیان می کنند؛

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی موضوع، اهداف و دستآورد متوقع جلسه را برای اشتراک کنندگان معرفی می نماید.
2. مربی موضوع فعالیت را برای اشتراک کنندگان بیان می نماید. (مربی برای همه اشتراک کنندگان می گوید که فعالیت نخست رول پلی است و موضوع آن در باره تنبه و تحسین شاگردان می باشد.)
3. مربی و اشتراک کنندگان بازیگران رول پلی را انتخاب می نمایند.
4. مربی جزیات موضوع رول پلی را از روی سناریوی این فعالیت تنها برای بازیگران در پشت صحنه تشریح می نماید و هدایات لازم برای انجام این فعالیت برایشان می دهد. ***(این هدایات 5 دقیقه وقت را در بر می گیرد.)***
5. مربی وقت این فعالیت را برای اشتراک کنندگان و بازیگران اعلان می نماید.
6. مربی و اشتراک کنندگان از پروسه فعالیت رول پلی مشاهده می نمایند.

فعالیت اول: رول پلی

وقت: 30 دقیقه

موضوع فعالیت رول پلی: رفتار معلمان با شاگردان از نقطه نظر تحسین و تنبه؟

سناریو:

احمد معلم مهربان، پرحوصلهء و متخصص می باشد که مضمون ریاضی شاگردان صنف سوم را تدریس می نماید. او با میتود شاگرد محوری تدریس می نماید و همه شاگردان نسبت به او راضی هستند. شاگردان او را زیاد دوست دارند. 15 دقیقه درس ریاضی را می دهد که مشکل مریضی بر او عارض می گردد و او صنف را ترک گفته به اداره مکتب میرود. اداره وی را رخصت داده در عوض محمود را در آن صنف می فرستد تا درس معلم را ادامه بدهد. محمود معلم خشن، بی حوصله و بسیار جدی می باشد. بیشتر از اینکه شاگردان را تحسین کند، تنبه می کند. تنبه او نیز منفی می باشد و جرئت اخلاقی شاگردان را سلب کرده است. او 15 دقیقه درس می دهد و در 15 دقیقه تأثیرات منفی بالای روحیه و روان شاگردان بجاه می گذارد. زمانی که او رخصت می گردد شاگردان با همدیگر شان نسبت به رفتار خشن معلم بحث می کنند.

1. احمد نقش معلم مهربان، پرحوصله و متخصص را بازی می نماید.
2. محمود نقش معلم خشن، بی حوصله و بسیار جدی را بازی می نماید.
3. شاگردان احمد را دوست دارند و از محمود متنفر اند. و دو نفر از شاگردان در باره رفتار احمد و محمود بحث می نمایند.

بحث پیرامون نتایج رول پلی : 15 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت رول پلی نکات ذیل را مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. پس از ختم فعالیت نتایج رول پلی بوسیله مشاهده اشتراک کنندگان به بحث گرفته میشود.
   - یک نفر از اشتراک کنندگان به صفت منشی تعیین می گردد و نکات قوی و قابل اصلاح این رول پلی را در دو ستون چارت می نگارد؛

- اشتراک کنندگان نظریات شان را در مورد رول پلی می دهند و پیام اصلی که از رول پلی دریافته اند، آنرا بیان می نمایند.

2. در پایان مربی تحلیلی از نتیجه فعالیت رول پلی برای اشتراک کنندگان تقدیم میدارد.

فعالیت دوم: کار گروپی

وقت: 20 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: تنبه و تحسین چه تأثیرات را بالای رشد و انکشاف شخصیت شاگردان دارد و برای جلوگیری از اعمال ناپسند شاگردان چه تدابیر باید اتخاذ نمود؟

نوت: اشتراک کنندگان لست از تأثیرات تنبه و تحسین را در دو ستون چارت می نگارند و در اخیر تدابیر لازم را برای جلوگیری از اعمال ناپسند شاگردان بیان می نمایند.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها کار گروپی شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن فعالیت سهم بگیرند؛

7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.
9. مربی گروپ ها را می گوید که دو نکته مهم از مجموعه لست را در چارت مشخص سازند.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 20 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل اید:

1. سرگروپها به طور خلاصه نتایج کار گروپی را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
2. در اخیر هر پیشکش اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به نتایج کار گروپی اشتراک کنندگان دارد، آنرا می افزاید؛
3. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
4. مربی چارت تهیه شده را که قبلاً از کتاب مواد مطالعه آماده نموده، برای اشتراک کنندگان توضیح می نماید.

نظریات در باره تنبه و تحسین[12]:

وقت: 15 دقیقه

1. باید برای شاگردان این مسلهٔ مهم را فهماند که غلطی شما قابل تحمل می باشد اما برای رفع آن مسوولیت دارند، چراکه مسوولیت معلم دور ساختن اخلاق، گفتار و اعمال ناپسند شاگردان می باشد.
   - شاگردان همواره در جریان تدریس مورد مراقبت و ارزیابی معلم قرار گیرد؛
   - با شاگردان که اشتباه و غلطی می نمایند باید ملاقات های خصوصی انجام یابد؛
2. شاگردان باید حقوق خود و حقوق دیگران را بدانند.
   - برای شاگردان گفته شود که شما شاگرد هستید و برای تمام معلمان مکتب دوستداشتنی می باشید، برای شان تأکید شود که مکتب جای برای تعلیم و تربیه است و باید به دروس خود توجه نمایند و از نصایح و هدایات کتاب در زندگی شان استفاده کنند.

---

[12] **مربی محترم باید خلاصه نظریات در باره تنبه و تحسین را بروی چارت بخاطر توضیح نوشته کند.**

- برای شاگردان گفته شود که معلم مقام ارزشمندی است، معلم کسی می باشد که همه افراد جامعه که در تمام سطوح و مقامی قرار دارند بوسیله معلم تعلیم و تربیه دیده اند، تمام تحصیلکردان و علما، دانشمندان، مدیران، کارمندان، طبیبان... همه بوسیله معلم آموزش دیده و به آن مقام رسیده اند. بناً معلم قابل احترام می باشد و باید شاگردان به هدایت های مهربانه و دلسوزانه معلم گوش فرا دهند و نسبت به آن عمل کنند.

3. باید مهارت های خوب مفاهمه بکاررود و فضای دلچسب تدریسی ایجاد گردد که باعث رشد شخصیت شاگردان شود. با شاگردان از طریق شفقت و مهربانی صحبت شود و همیشه کوشش گردد که اشتباه آنها با گفتار پر از صمیمیت و شفقت رفع گردد نه با زور، تهدید و تحقیر.
4. معلم شاگردان را مورد احترام و شفقت قرار دهد، به نظریات ایشان گوش دهد و به مشکلات فرد فرد ایشان رسیدگی نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 5 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد جلسه ما کدام ها می باشند؟
4. تنبه و تحسین چه نقش را در انکشاف شخصیت طفل بازی می نماید؟
5. برای جلوگیری از عمل نادرست شاگردان چه تدابیری باید اتخاذ شود؟

جلسهء هفتم: تدریس در صنف کلان یا پر جمعیت

وقت: 75 دقیقه

اهداف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه این موضوع را تشریح می نماید که:

- کدام روش ها باعث بهتر نمودن وضع تدریس صنوف پرجمعیت می گردد؛

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان راه های تدریس در صنف پر جمعیت را نشان می دهند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: کار گروپی

وقت: 25 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: لطفاً روش های تدریسی را نشان دهید که صنوف پرجمعیت بوسیله آن خوب تدریس گردد؟

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها کار گروپی شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.
9. مربی گروپ ها را می گوید که دو نکته مهم از مجموعه لست را در چارت مشخص سازند.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 25 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل اید:

1. سرگروپها به طور خلاصه نتایج کار گروپی را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
2. در اخیر هر پیشکش اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به نتایج کار گروپی اشتراک کنندگان دارد، آنرا می افزاید؛
3. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
4. مربی چارت تهیه شده را که قبلاً از کتاب مواد مطالعه آماده نموده، برای اشتراک کنندگان توضیح می نماید.

راه حل های برای رفع مشکل تدریس در صنوف کلان یا پرجمعیت[13]:

وقت: 10 دقیقه

1. تنظیم صنف از نظر فزیکی؛
   - معلم باید شاگردان بزرگ سال یا قد بلند را به عقب صنف انتقال دهد و شاگردان خرد سال و قد کوتاه در صفوف اول صنف قرار دهند.
   - چوکی و میز های که بصورت غیر قرار گرفته و سبب گردیده تا جای زیادی را اشغال نماید باید درست و منظم تنظیم گردد.
   - معلم راهی برای رفت و آمد صنف داشته باشد تا تمام شاگردان را درست نظارت و ارزیابی نماید.
2. بکار گیری فعالیت های متنوع از قبیل فعالیت های گروپی، راه اندازی انواع بازی ها نظر به موضوع درسی، فعالیت های جوره یی، رول پلی، سوال و جواب باز وتفکر بر انگیز.
   - در فعالیت گروپی می توان تعداد اعضا را افزایش داد مثلاً اعضای گروپ را 10 الی 12 نفر برای هر گروپ تعین نمود.
   - در فعالیت های گروپی می توان تشریک مساعی را از طریق قابلیت های آموزشی شاگردان و توانایی های ذهنی و عملی ایشان مد نظر گرفت.

---

[13] **مربی محترم راه حل های برای رفع مشکل تدریس در صنوف کلان یا پرجمیعت را بروی چارت نوشته برای اشتراک کنندگان ارایه نماید.**

3. پارهٔ از فعالیت ها قابلیت اجرایی بیرون از صنف را دارند مثلاً برای اینکه در مضمون دنیات موضوع چون وضو نمودن را فرا گیرند می توانند در بیرون از صنف در کنار جوی یا دریا یا چای آب این فعالیت را بطور عملی اجرأ نمایند.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. هدف جلسه چه بود؟
2. چگونه به هدف جلسه خود رسیدیم؟
3. چه مشکلات در صنوف پر چمعیت دیده میشود؟
4. کدام روش ها را می توان در تدریس صنوف پرجمعیت بکار برد؟

جلسهء هشتم: تهیه پلان درسی با در نظر داشت صنوف پرجمعیت

وقت: 90 دقیقه

هدف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه:

- با در نظرداشت روش های تدریسی در صنوف پرجمعیت پلان درسی شان را تهیه می نمایند.

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان در پنج گروپ پلان درسی را تهیه می نمایند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: کار گروپی

وقت: 45 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: لطفاً پلان درسی را طوری بسازید که مهارت ها و روش های که در تدریس صنوف پر جمعیت بکار گرفته می شود، در آن گنجانیده شود؟

نوت: مربی برای اشتراک کنندگان از کتاب ریاضی یا دری صنف دوم پنج موضوع را انتخاب می نماید و می گوید که پلان درسی را بسازند.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها کار گروپی شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.
9. مربی گروپ ها را می گوید که دو نکته مهم از مجموعه لست را در چارت مشخص سازند.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 30 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل اید:

1. سرگروپها به طور خلاصه نتایج کار گروپی را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.

2. در اخیر هر پیشکش اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به نتایج کار گروپی اشتراک کنندگان دارد، آنرا می افزاید؛
3. اشتراک کنندگان بهترین پلان درسی را از میان گروپ ها انتخاب می نمایند؟
4. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
5. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی را خلاصه و تحلیل می نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. هدف ما جلسه چه بود؟
2. چگونه به هدف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد متوقع جلسه ما چه بود؟
4. کدام روش ها را در پلان درسی تان گنجانیدید تا صنوف پرجمعیت را درست تدریس نمائید؟
5. آیا می توانید که از طریق روش های بیان شده صنوف پرجمعیت را تدریس نمائید؟

جلسهء نهم: تطبیق پلان درسی در صنف پرجمیعت

وقت: 110 دقیقه

اهداف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه خواهند:

- تطبیق پلان درسی را در صنوف پرجمعیت تمرین نمایند.
- نکات مثبت و اصلاح پذیر معلم را تشخیص دهند.

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان تدریس را در صنف پرجمعیت عملاً تمرین می نمایند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول و دوم: تدریس در صنف پرجمعیت

وقت تدریس معلم اول: 40 دقیقه

وقت تدریس معلم دوم: 40 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: موضوع فعالیت این است که دو اشتراک کننده به صفت معلم در صنف پرجمعیت در 80 دقیقه تدریس می نمایند.

نوت: مربی به نکات ذیل توجه می نماید:

- دو نفر یکی پی دیگری به صفت معلم داوطلبانه ایفای نقش می نماید.
- بقیه اشتراک کننده بصفت شاگردان می باشند.
- از نظر فزیکی یک صنف پر جمعیت را تنظیم می نماید؛

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را بصفت شاگردان تنظیم می نماید.
3. مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که در حین حالیکه نقش شاگرد را ایفاء می نمایند، در اخیر نظریات آنها را در باره نکات مثبت و نکات قابل اصلاح معلم بیان می نمایند.
4. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
5. مربی وقت ساعت تدریس را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
6. مربی در جریان تدریس مهارت های معلم مشاهده می نمایند.

جر و بحث پیرامون تدریس معلم:

وقت: 20 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل اید:

1. مربی یک نفر را بصفت منشی تعیین می نماید تا نظریات اش اشتراک کنندگان را در دو ستون چارت بنویسد.
2. همه اشتراک کننده گان روش و مهارت های را که معلم در صنف پرجمعیت بکار بسته، مورد ارزیابی قرار می دهد.
3. مربی محترم نظریات اش را مبنی بر مشاهده که انجام داده برای اشتراک کننده گان بیان می نماید.
4. مربی محترم موضوع این جلسه برای اشتراک کنندگان خلاصه می نماید و نکات مهم شیوه های تدریس در صنف پرجمعیت را بیان می نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 5 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد متوقع جلسه ما چه بود؟
4. از تدریس معلم چه پیامی را دریافت نمودید؟
5. آیا تدریس در صنوف پرجمعیت امکان پذیر می باشد؟ چطور تشریح نمائید؟

جلسهء دهم: مشکل غیر حاضری شاگردان

وقت: 110

اهداف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه این موضوع را تشخیص می نمایند که:

- کدام عوامل باعث بروز مشکل غیر حاضری شاگردان در مکاتب می گردد؛
- برای رفع این مشکل از کدام روش ها استفاده نمود.

دستآورد متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان مشکلات غیر حاضری را تشخیص می دهند و راه حل های آن را بیان می نمایند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد جلسه: 5 دقیقه

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی موضوع، اهداف و دستآورد متوقع جلسه را برای اشتراک کنندگان معرفی می نماید.
2. مربی موضوع فعالیت را برای اشتراک کنندگان بیان می نماید. (مربی برای همه اشتراک کنندگان می گوید که این یک فعالیت رول پلی است و موضوع آن در باره مشکل غیرحاضری شاگردان می باشد.)
3. مربی و اشتراک کنندگان بازیگران رول پلی را انتخاب می نمایند.
4. مربی جزیات موضوع رول پلی را از روی سناریوی این فعالیت تنها برای بازیگران در پشت صحنه تشریح می نماید و هدایات لازم برای انجام این فعالیت برایشان می دهد. ***(این هدایات 5 دقیقه وقت را در بر می گیرد.)***
5. مربی وقت این فعالیت برای اشتراک کنندگان و بازیگران اعلان می نماید.
6. مربی و اشتراک کنندگان از پروسه فعالیت رول پلی مشاهده می نمایند.

فعالیت اول: رول پلی

وقت: 25 دقیقه

موضوع فعالیت رول پلی: افزایش غیرحاضری 5 نفر شاگردان صنف که نزدیک اند محروم شوند؟

سناریو:

احمد، محمود، شفیع، کریم و نعیم در جریان 2 ماه میشود که بیشتر از 20 روز آنرا غیر حاضر بوده و تعداد حاضری آنها بیش از حد زیاد شده است و نزدیک اند که محروم امتحان گردند. این افراد دارای مشکلات مشابه و یا هم متفاوت اند:

4. احمد و محمود مصروف کاری های گوسفند چرانی بوده که پدرهایشان آنها را کمتر فرصت رفتن به مکتب می دهند در صورت که آنها امکانات خوبی اقتصادی دارند و شاگردان نیز علاقمند زیاد می باشند تا به مکتب حاضر باشند و درس را فراگیرند.(پدر احمد و پدر محمود دو نفر)
5. شفیع و کریم به سبب برخورد دو تن از معلمین (ریاضی و دری) ناراض گردیده و از درس دلسرد شده اند.(مادر شفیع و کریم)
6. نعیم بخاطر کم جرئتی و ضعف نیروی فزیکی مورد تهدید شاگردان و اطفال عرض راه قرار گرفته مکتب برایش زندان زجر دهنده تلقی می گردد. (پدر نعیم یک نفر)

سرمعلم مکتب زمانی حاضری های شاگردان را کنترول می کند، می بیند که پنج تن از شاگردان فوق نزدیک اند که محروم شوند. فوراً گزارش را برای مدیر مکتب داده و مدیر تحقیقاتش را انجام و جلسه را به اشتراک والدین شاگردان، معلمین و سرمعلم براه می اندازد تا مشکل فوق برطرف گردد. نتایج کار آنها باعث میشود تا اطفال پیوسته به مکتب حاضر شوند و دروس شان را فرا گیرند.

نوت: تعداد افراد قرار ذیل می باشد:

1. پدر احمد و محمود (دو نفر)؛
2. مادر شفیع و کریم (دو نفر)؛
3. پدر نعیم (یک نفر)؛
4. سرمعلم مکتب (یک نفر)؛
5. معلمان ریاضی و دری(دو نفر)؛
6. مدیر مکتب (یک نفر)؛

بحث پیرامون نتایج رول پلی : 20 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت رول پلی نکات ذیل را مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

3. پس از ختم فعالیت نتایج رول پلی بوسیله مشاهده اشتراک کنندگان به بحث گرفته میشود.
   - یک نفر از اشتراک کنندگان به صفت منشی تعین می گردد و نکات قوی و قابل اصلاح این رول پلی را بروی دو ستون چارت می نگارد؛
   - هر اشتراک کننده نخست نکات قوی بازیگران رول پلی را بیان و سپس نکات قابل اصلاح را بیان می نماید.

4. در پایان مربی تحلیلی از نتیجه فعالیت رول پلی برای اشتراک کنندگان تقدیم میدارد.

فعالیت دوم: کار گروپی

وقت: 20 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: لطفاً راه حل های را به منظور جلوگیری یا کاهش مشکل غیر حاضری شاگردان دریافت نمایید.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
2. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
3. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
4. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
5. گروپ ها کار گروپی شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
6. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
7. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.
8. مربی گروپ ها را می گوید که دو نکته مهم از مجموعه لست را در چارت مشخص سازند.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 20 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل اید:

1. سرگروپها به طور خلاصه نتایج کار گروپی را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.

2. در اخیر هر پیشکش اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به نتایج کار گروپی اشتراک کنندگان دارد، آنرا می افزاید؛
3. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
4. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی را خلاصه و تحلیل می نماید.

راه حل های برای رفع مشکل غیر حاضری شاگردان[14]:

وقت: 10 دقیقه

1. تماس با اولیای شاگردان جهت دریافت عوامل که باعث افزایش حاضری شاگردان می گردد؛
2. شاگردان را در هنگام اشتباهات نباید به معذرت خواستن مجبور کرد که احساس حقارت نمایند و افسرده و غمگین شوند و از مکتب فاصله گیرند؛
3. غیر حاضری شاگردان باید بصورت دوستانه با ایشان در میان گذاشته شود نه اینکه آنهارا مورد مجازات جسمی قرار دهید.
4. در صورت امکان دور کردن شاگردان از رفقا و دوستان نااهل ایشان که باعث افزایش غیرحاضری شاگردان می گردد.
5. کمک و رهنمائی اولیای شاگردان جهت توجه داشتن بالای اطفال ایشان تا اینکه آنها مورد نظارت خوب قرار بگیرند.
6. لین کردن شاگردان و تشویق آنها بصورت جمعی برای حاضری منظم در مکتب.
7. در صورت ضرورت استادان بشکل حل موقتی گروپ شاگردان غیر حاضر را در صنف جداگانه از هم صنفان ایشان تنظیم نمایند و به این گروپ موضوعات درسی را مکرراً تدریس کنند و در عین وقت آنها را به حاضری تشویق نمایند.
8. استادان می توانند در اوقات که کار های منطقوی آغاز می گردد، موضوعات عمومی درسی را آسان و کم حجم نمایند تا شاگردان غیر حاضر نقصان زیاد را متحمل نگردند.

[14] **مربی راه حل های برای رفع مشکل غیر حاضری شاگردان را بروی چارت نوشته به اشتراک کنندگان ارایه می دارد.**

9. استفاده از شورای انکشاف مکتب نیز بهترین منبع خوب برای تقویه حاضری های منظم شاگردان می گردد، چرا که این شورا با مردم و جامعه و شخصیت های اجتماعی رابطه منظم دارد و از طریق فعالیت های اجتماعی رقم غیر حاضری شاگردان را کاهش خواهند داد.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 5 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد متوقع ما کدام ها بود؟
4. کدام عوامل باعث افزایش غیر حاضری شاگردان می گردد؟
5. از کدام راه حل ها استفاده نمایم تا مشکلات غیر حاضری شاگردان رفع و یا کم گردد؟

اهداف علوم دینی[15]

این جلسه در باره اهداف علوم دینی می باشد. شناخت اهداف علوم دینی از ارزش خاص در سیستم آموزشی برخورار بوده و در موفق تدریس نمودن یک معلم رول عمده را بازی می کند. تشخیص نیازمندی ها، ضرورت های تعلیمی و تربیتی در بخش های مختلف آموزشی زیربنای انکشاف نصاب تعلیم و تربیه به حساب می آید، از طریق توجه به نیاز های آموزشی و راه اندازی آموزش نسبت به آن نیازمندی ها در شخصیت اطفال تغییرات سازنده و مطلوب ایجاد می گردد. افغانستان که ما در آن زندگی می نمایم، یک کشوریست اسلامی و دارای تاریخ، ارزش و افتخارات اسلامی می باشد. مبنی بر این واقعیت تاریخی فرهنگی، تعلیم تربیه در افغانستان مبتنی بر نیازمندیها و ضرورت های جامعه افغانی فوق العاده مهم بوده و عامل انکشاف افغانستان در ابعاد مختلف به شمار میرود.

آگاه نمودن اطفال این کشور از فرهنگ دینی باعث سعادت و کمال اخلاقی جامعه شده و در بهبود وضع اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی نقش اساسی دارد. اسلام دینی میباشد که دارای ارزش های مختف علمی، فلسفی، هنری، منطق، فقه، اخلاق، عرفان... وغیره بوده و در ساختن فرهنگ و تاریخ جوامع اسلامی دستآورده های خوبی را به نمایش گذاشته است. بناً یکی از ابعاد مهم جامعه ما را فرهنگ دینی ما تشکیل می دهد و یکی از راهکرد های خوب برای انکشاف فرهنگ دینی در میان اطفال توجه به علوم دینی برای اطفال مکاتب می باشد.

بطور کلی شناخت اهداف علوم دینی دارای موثریت خاص بوده و در فرایند تدریس معلم نقش سازنده و خوبی دارد. اهداف مضمون مستقیماً بالای روش درسی، پلان درسی، اهداف پلان درسی، فعالیت های درسی و در کل تدریس آن مضمون تأثیر می گذارد.

علوم دینی در چگونگی ساختن شخصیت اطفال و شاگردان تأثیر عمده و اساسی دارد. اسلام مبنی بر اهداف و غایت که دارد کوشش می نماید تا انسان را به خدا نزدیک نماید و این تقرب معنوی در اخلاق، ایده، روح، قلب، روابط اجتماعی و زندگی مادی و معنوی شاگردان اثر داشته و یکی از ارکان مهم تاریخ تمدن بشری به حساب می آید. دینداری در طول تاریخ بشر در هر جامعه و کشوری از اهمیت بسزای برخورار بوده و در آگاهی و بیداری جوامع بشری و اخلاق بشری عمده ترین نقش داشته است. غایت و اهداف دین این است تا

---

[15] برای مربی محترم توصیه می گردد تا موضوع جلسه را دقیقاً مطالعه نماید و در جریان سمینار از آن بصورت همه جانبه استفاده کند. همچنان توصیه می گردد که جلسه سمینار باید مطابق به رهنمای مربیان پیشبرده شود.

در اندیشه، گفتار و کردار فرد تغییر بیآورد و انسان را بسوی خوبی، درستی، حقیقت، زیبایی، نیکویی... هدایت کند. دین در پی آن است تا فضایل انسانی در فرد تقویه و انکشاف نماید و شخصت فرد به کمال معنوی برسد. دین اسلام کاملترین دینی است که با عنایت و لطف خداوند متعال بوسیله بعثت پیامبر بزرگ اسلام حضرت محمد (ص) برای بشر هدیه شده است و رهنمون و هدایت خوبی برای زندگی فردی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی جامعه بشری می باشد. دین اسلام در تعلیم و تربیه اطفال نقش اساسی دارد و مستقیماً در روحیه، اخلاق و قلب اطفال تأثیر گذاشته و اثرات آن در تمام ابعاد زندگی اجتماعی قابل رویت می باشد. بناً اهداف علوم دینی را برای شاگردان قرار ذیل می توان بیان نمود:

اهداف آموزش علوم دینی

- شاگردان هیجا خوانی می نمایند؛
- صفات خداوند متعال را بیان می کنند؛
- در باره پیغمبر معلومات حاصل می کنند؛
- وضو کردن و نماز خواندن را انجام می دهند؛
- سوره های الفیل، قریش، الماعون، الکوثر، الکفرون، النصر، اخلاص، الفلق، الصمد، الناس، عصر، قدر ... قرائت می نمایند؛
- اخلاق اسلامی را در ارتباط به تلاوت قرآن کریم، حقوق برادر مسلمان، حقوق پدر و مادر، حقوق همسایه را در زندگی انجام می دهند.

رهنمای مربیان

جلسهء یازدهم : اهداف آموزش علوم دینی

وقت: 75 دقیقه

اهداف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه معرفی می کنند که:

- آموزش علوم دینی دارای چه اهداف می باشد؛

دستآورد متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان لست از اهداف علوم دینی را تهیه و بیان می نمایند؛

معرفی موضوع، هدف و دستآورد جلسه: 5 دقیقه

فعالیت دوم : کار گروپی

وقت: 25 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: از نظر شما اهداف آموزش علوم دینی برای شاگردان صنف اول الی کدام ها می باشد؟

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.

3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن فعالیت سهم بگیرند؛
7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.
9. مربی گروپ ها را می گوید که دو نکته مهم از مجموعه لست را در چارت مشخص سازند.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 25 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل اید:

1. سرگروپها به طور خلاصه نتایج کار گروپی را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
2. در اخیر هر پیشکش کارگروپی، اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی را برای علاوه کردن نسبت به نتایج کار گروپی اشتراک کنندگان دارد، آنرا می افزاید؛
3. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت می نماید.
4. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کنندگان را خلاصه و تحلیل می نماید.
5. مربی چارت تهیه شده را که قبلاً از کتاب مواد مطالعه آماده نموده، برای اشتراک کنندگان توضیح می نماید.

اهداف آموزش علوم دینی برای شاگردان[16]:

وقت: 10 دقیقه

- شاگردان هیجا خوانی می نمایند؛

[16] **مربی محترم اهداف آموزش علوم دینی برای شاگردان را روی چارت نوشته برای اشتراک کنندگان ارایه می نماید.**

- صفات خداوند متعال را بیان می کنند؛
- در باره پیغمبر معلومات حاصل می کنند؛
- وضو کردن و نماز خواندن را انجام می دهند؛
- سوره های الفیل، قریش، الماعون، الکوثر، الکفرون، النصر، اخلاص، الفلق، الصمد، الناس، عصر، قدر ... قرائت می نمایند؛
- اخلاق اسلامی را در ارتباط به تلاوت قرآن کریم، حقوق برادر مسلمان، حقوق پدر و مادر، حقوق همسایه را در زندگی انجام می دهند.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. هدف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به هدف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد متوقع جلسه ما چه بود؟
4. اهداف علوم دینی کدام ها می باشد؟
5. چرا معلمان اهداف علوم دینی را بدانند؟

مشکلات تدریسی در علوم دینی و میتود تدریس آن[17]

این جلسه در باره مشکلات تدریس در علوم دینی و ارایه از رهنمایی های میتود تدریس آن مضمون می باشد. شناسایی مشکلات در تدریس علوم دینی و ارایه پیشنهادات و رهنمایی ها برای انکشاف روش تدریس معلم یکی از مباحث اساسی در روش تدریس معلمان می باشد. معلمان ما در افغانستان مشکلات زیادی تدریس در مضامین مختلف و موضوعات مختلف کتب درسی دارند، برای تدریس هر مضمون روش خاصی بکار می رود. عموماً تعلیم و تربیه بخصوص تدریس و یا روش تدریس دارای یک معیار اصولی می باشد. بناً روش تدریس عمده ترین کار در انکشاف شخصیت معلمان و شاگردان به حساب می آید. توجه به جزئیات مسایل و انتقال آموزش میتودلوژی تدریس مضامین باعث دریافت موفقیت های عظیم در نظام تدریسی مکاتب خواهد شد. معلمان از طریق دریافت مهارت ها و دانش نوین میتودلوژیکی خود را انکشاف داده و در شخصیت شاگردان شان نیز تغییرات مطلوب، سازنده و مثبت را رونما خواهند کرد.

مشکلات در تدریس علوم دینی

در دروه ابتدایه معلمان با محتوا و موضوعات کتب علوم دینی بخصوص از صنف اول الی صنف سوم چندان مشکل نداشته بلکه مشکلترین مسله برایشان نحوۀ تدریس آن می باشد. اطفال در سنین کوچک قرار داشته، محیط و جغرافیای مکتب برایشان نو بوده، شرایط و قوانین مکتب را درست نمی دانند، اخلاق و فرهنگ آموزش در مکتب را نمیدانند و در کل همه چیز در مکتب برای شاگردان نو میباشد. لذا برای معلمان این امر پر اهمیت می باشد تا شاگردان را از نظر ذهنی، روحی و آموزشی آماده فرا گیری درس نمایند. معلمان در قسمت تفهیم شاگردان و هدایت آنها کم تجربه اند چرا که شاگردان اصول و قواعد آموزشی مکتب را نمی دانند و هنوز در مسیر آموزش و پرورش قرار نگرفته اند. با گذشت زمان شاگردان از مکتب و قوانین و مقرره آن آشنا شده و در مسیر انکشاف شخصیت قرار میگیرند. دوره ابتدایه– از صنف اول الی سوم خصوصیات ویژه خود را دارد. و از نظر روش تدریس مهم ترین دورۀ تدریس مکتب برای معلمان به حساب می آید. از صنف اول الی سوم نخستین سال های می باشد که اساس شخصیت شاگردان گذاشته می شود و با سپری نمودن دوره های دیگر ابعاد شخصیت شاگردان تکمیل می گردد. مشکلات در تدریس مضامین مختلف وجود دارد، این

---

[17]برای مربی محترم توصیه می گردد تا موضوع جلسه را دقیقاً مطالعه نماید و در جریان سمینار از آن بصورت همه جانبه استفاده کند. همچنان توصیه می گردد که جلسه سمینار باید مطابق به رهنمای مربیان پیشبرده شود.

مشکلات از عدم درک درس از اهداف، روش، تفاوت های محتوایی و موضوعی مضامین زاده می شود. بسیاری عوامل دیگر نیز می باشند که باعث افزایش بروز مشکلات در تدریس می گردد. این یک واقعیت مسلم است که مشکلات در تدریس که در سال های اول، دوم و سوم در مکاتب افغانستان بخصوص در علوم دینی که موضوع جلسه ما را تشکیل میدهد، وجود دارد. که در ذیل به چند مشکل آن اشاره می گردد.

مشکلات عمومی تدریس در دوره اول از صنف اول الی سوم

- شاگردان در صنوف زیاد می باشند و جای و صنوف در مکاتب برایشان محدود بوده است.
- شاگردان در سنین مختلف قرار دارند و دارای قابلیت های متفاوت ذهنی، فزیکی و آموزشی می باشند.
- اطفال قدرت شناخت، درک و ارزیابی قوی مسایل را ندارند، مگراینکه مجموعه موضوعات و مفاهیم آموزشی برایشان بصورت عملی، عینی و با فعالیت های متنوع تدریس گردد. اطفال در ابتدا نوشتن و خواندن به حدی نمی دانند که موضوع را از روی کتاب برداشت نمایند لذا ضرورت به رهنمایی های شفاهی نیز دارند.
- اطفال با محیط مکتب آشنا نیستند و از معلمان می ترسند.

مشکلات در تدریس علوم دینی

- معلمان معمولاً به آموزش طوطیوار و میخانیکی عمل می نمایند و به عملی کردن احکام و مسایل علوم دینی زیادتر توجه نمی نمایند.
- یکعدهء معلمان اهداف آموزشی علوم دینی را خوبتر درک نکرده و علوم دینی را بقسم لسان به شاگرد تدریس می نمایند.
- معلمان بطور پیوسته شاگردان را از نقطه نظر مهارت، دانش و طرز تلقی مورد نظارت و ارزیابی قرار نمی دهند.
- میتود های عملی که باعث انکشاف مهارت ها و ذهنیت شاگردان در علوم دینی میگردد، بکار نمی روند.
  - معلمان احکام دینی مانند وضو نمودن، تیمم کردن و نماز خواندن را بطور عملی کمتر تدریس می نمایند؛

o معلمان تدریس عملی خارج از صنف را بالای شاگردان کمتر تطبیق می نمایند، مانند نماز جماعت، نماز جنازه وغیره احکام دینی؛

- معلمان بالای شاگردان مشق و تمرین را زیاد به کار نمی برند تا در سلوک شاگردان تغییرات بیآورند.
- معلمان به نکات مهم و مغلق درس توجه عمیق نمی کنند که آیا شاگردان آن مفاهیم را فرا گرفته است یانه؟

در ذیل بعضی موضوعات مغلق علوم دینی از صنف اول الی سوم جمع آوری گردیده و از معلمان محترم خواهش می شود که در مورد این موضوعات غور و تعمق بیشتر نماید:[18]

- اکثراً کلمات مانند قومه، جلسه، اصحاب، تکبیر تحریمه، صحیفه، معجزه، حیض، نفاس، جنابت، واجب.... برای شاگردان نامفهوم می باشد.
- اکثر معلمان تیمم را عملاً درست اجرا کرده نمی توانند.
- اندازه تشهد را اکثراً نمی دانند.
- اکثر معلمان بخاطریکه احکام تجوید را درست نمی دانند در خواندن و تلاوت سوره ها مشکل دارند.
- جملات کلیدی را اکثراً تشخیص کرده نمی توانند مثلاً در عنوان والیوم الآخر کلمات کلیدی اینها است: سوراسرافیل، دنیا به قدرت خدا ویران می شود، زنده جانها نابود میشوند، قیامت خواهد شد.

میتود تدریس علوم دینی

میتود تدریس علوم دینی چنانچه در جلسات گذشته بیان گردید، برخاسته از اهداف علوم دینی می باشد. اهداف علوم دینی از صنف اول الی سوم شخصیت سازی اطفال از نکته نظر اخلاقی، دینی و فکری می باشد. میتود تدریس علوم دینی در واقع ضامن روش های عملی و موثر بوده تا اهداف مطلوب دینی حاصل گردد. اهداف اسلامی این است تا به نوعی در طرز تلقی، گفتار و کردار فرد تغییرات را بیاورد و شخصیت فرد را بسوی تعالی روحی و اخلاقی هدایت نماید.

یکی از موضوعات که میتود تدریس علوم دینی را با زبان دری یا هر مضمون دیگر جدا می سازد، اهداف این مضمون میباشد. برای هر مضمون اهداف در نظر گرفته شده است. تفاوت مهارت های تدریسی در میتود

---

[18] **کتاب انست 2 – صفحه 9**

تدریس ناشی از تفاوت اهداف تدریس می باشد. اهداف مشترک باعث روش های مشترک خواهد شد و اهداف که وجوه مشترک با همدیگر ندارند باعث تغیر روش خواهد شد. مثلاً در مضمون زبان اهداف این نیست که شاگردان به موضوعات دینی آگاهی حاصل نماید و نسبت به آن متعهدانه عمل نماید، اگرچه پاره از مفاهیم نیز در آن جاه داده شده است. اهداف در مضمون زبان این است تا مهارت های خواندن، نوشتن، صحبت نمودن و گوش کردن در شاگردان انکشاف نماید. درصورتیکه در علوم دینی دروس مستقیاً در باطن و قلب انسان تأثیر گذاشته و می خواهد که از شاگرد یک مسلمان نیکو کار و مومن بسازد ولی در مضمون دری می خواهد از شاگرد یک آدم باسواد که خوانده، نوشته می تواند بسازد. بناً اهداف مضامین در میتود های تدریس شاگردان نقش عمده و اساسی دارد. برای معلمان پیشنهاد می گردد که قبل از اینکه تدریس علوم دینی را در صنف آغاز نمایند باید به نکات ذیل توجه نمایند:

- اهداف علوم دینی را از صنف اول الی سوم بیان نمایند؛
- روش های خوب و مناسب را برای دستیابی به اهداف مذکور طراحی نمایند.
- بالای دانش مضمون تسلط خوب داشته باشند.
- از مواد درسی و مواد ممد درسی استفاده خوب نمایند.
- فعالیت ها را مطابق به اهداف کلی مضمون در نظر گرفته طراحی نمایند.

با در نظر داشت نکات فوق معلم مذکور قابلیت های تدریس خود را بلند برده به اهداف مذکور نایل می گردد. بدون شک اهداف مضامین با آنکه از نظر محتوی و مضمون با همدیگر تفاوت های شان را دارند لیکن مشابهت های نیز در آن وجود دارد که بصورت کلی مسایل عمومی پیداگوژیکی آن در کتاب انست یک برای معلمین محترم پیشکش گردیده است. در ذیل بصورت تکنیکی پاره از مسایل برای روشن شدن میتود تدریس علوم دینی تذکر می گردد[19]:

مشوره ها در مورد تدریس مضمون علوم دینی

1. **آموزش مضمون دینی صنف اول**

- معلمان در وقت تدریس حروف هجا مراحل تدریس حروف را که در کتاب در نظر گرفته شده است مراعات نمایند.

---

[19] کتاب انست 2

- معلمان در تدریس هر درس خود مطمین شوند که آیا تمام شاگردان درس را یاد گرفته اند.
- شاگردان وقتی به خواندن روانی قرآن کریم آمادگی دارند که دانش هجایی داشته و حرکات و سکون را بشناسند و تلفظ درست نمایند.
- مشوره داده می شود که مرحله قبلی اساس آموزش برای مرحله بعدی است، مثلاً تا اطفال حروف هیجا و حرکات را یاد نگیرند نمی توانند کلمات را بخوانند.
- میتود تکرار و مشق و تمرین در تدریس این مضمون خیلی مؤثر است تا موضوعات مهم و کلیدی خوب تکرار شود. کوشش بعمل آید تا از آغاز درس اول الی درس بیست و هفتم مشق، تمرین، تکرار زیاد صورت گیرد و وقت کافی برای آن تخصیص داده شود. بخاطریکه برای خواندن روانی که بعداً شروع می شود اساس و بنیاد شمرده می شود.
- میتود سوال و جواب خیلی مؤثر است باید معلم از آن کار بگیرد.
- کلمات و اصطلاحات مغلق را به زبان ساده برای شاگردان توضیح نماید. مانند کلمۀ عبور، فرض، نجس، دین و غیره.
- در صنف یاد گرفتن درس تعلیم القران مثال خوبی آموزش هیجایی بوده است . این آموزش علاوه از ثواب و ضرورت برای خواندن و نوشتن زبان بسیار با اهمیت است.
- تکرار کلمات بعد از شناخت حروف هجا بعد از قرائت معلم توسط شاگردان صورت گیرد.

2. آموزش مضمون دینی صنف دوم

- معلم صاحب محتوا را به ذهن شاگردان انتقال بدهد نه متن را یعنی درس را از میخانیکیت کشیده و معنی دار سازد.
- میتود های سوال وجواب، مشاهده و کار عملی خیلی ها مؤثر واقع می شود. از روش لکچر استفاده نشود.
- جملات کلیدی در متن را که پیغام اساسی در آن نهفته است زیرش خط کشیده و به شاگردان نشان بدهد و بفهماند.
- بعضی دروس بطور عملی تدریس گردد. مانند طریقه وضو، ترتیب ادای نماز و ترتیب ادای نماز جماعت.
- اهدافی را پلان نماید که دانش، مهارت و طرز تلقی شاگردان را انکشاف دهد مثلاً معلومات دادن در مورد نماز دانش است. طریقه ادای درست نماز مهارت است و اینکه نماز امر قطعی خداوند است ادای

آن موجب رضای خدا و سبب دخول جنت بوده و ترک آن موجب عذاب خداوند می گردد. طرز تلقی می باشد که باید در اطفال تفویت گردد.

3. آموزش مضمون دینی صنف سوم

- آمنت بالله همراه با معنی و به غور و دقت بالای شاگردان حفظ گردد نه اینکه صرف از روی کتاب خوانده شود.
- مفهوم درست هر بخش آمنت بالله بطور فشرده برای شاگردان یاد داده شود. چون این بخش هم مغلق است و هم مهم لذا وقت بیشتر در آن در نظر گرفته شود.
- زیر جملات کلیدی با پنسل خط کشیده شود تا شاگردان بفهمند که حفظ نمودن این کلمات و جملات خیلی مهم است.
- بعوض میتود لکچر از میتودهای سوال وجواب و کار عملی و مشاهده کار گرفته شود.
- از مواد درسی از قبیل چارتها و اوراق وغیره استفاده بعمل آید.
- از فعالیت های متنوع تدریسی مانند سوال و جواب، کارگروپی، کار عملی، سرگرمی ها، فعالیت های جوره یی..... استفاده گردد.
- در پهلوی معلومات نظری، دروسی مانند ترتیب وضو، تیمم و غسل عملی تدریس گردد.
- طرز تلقی و ذهنیت اطفال در همین مضمون بیشتر انکشاف داده شود.

معلمان با درنظر گرفتن نکات فوق می توانند موفقانه تدریس نمایند و میتود تدریس شان بهبود بخشند.

رهنمای مربیان

جلسهء دوازدهم: مشکلات تدریسی در علوم دینی

وقت جلسه: 85 دقیقه

اهداف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه این موضوع را باید بگویندکه:

- عوامل که باعث بروز مشکلات در تدریس علوم دینی می باشند کدام ها اند؛ و
- مشکلات عمده و اساسی در تدریس علوم دینی کدام ها می باشند.

دستآورد متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان لست از مشکلات را در تدریس علوم دینی تهیه می نمایند؛

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 10 دقیقه

فعالیت اول: کار گروپی

وقت: 25 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: از نظر شما مشکلات عمده و اساسی در تدریس علوم دینی برای شاگردان از صنف اول الی سوم کدام ها می باشد؟

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.

3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.
9. مربی گروپ ها را می گوید که دو نکته مهم از مجموعه لست را در چارت مشخص سازند.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 25 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. سرگروپها به طور خلاصه نتایج کار گروپی را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
2. در اخیر هر پیشکش کارگروپی اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به نتایج کار گروپی اشتراک کنندگان دارد، آنرا می افزاید؛
3. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
4. مربی چارت تهیه شده را که قبلاً از کتاب مواد مطالعه آماده نموده، برای اشتراک کنندگان توضیح می نماید.

مشکلات در تدریس علوم دینی[20]:

وقت: 15

- معلمان معمولاً به آموزش طوطیوار و میخانیکی عمل می نمایند و به عملی کردن احکام و مسایل علوم دینی زیادتر توجه نمی نمایند.

[20] **مربی مشکلات در تدریس علوم دینی را روی چارت نوشته برای اشتراک کنندگان ارایه نماید.**

- یکعدهء معلمان اهداف آموزشی علوم دینی را خوبتر درک نکرده و علوم دینی را بقسم لسان به شاگرد تدریس می نمایند.
- معلمان بطور پیوسته شاگردان را از نقطه نظر مهارت، دانش و طرز تلقی مورد نظارت و ارزیابی قرار نمی دهند.
- میتود های عملی که باعث انکشاف مهارت ها و ذهنیت شاگردان در علوم دینی میگردد، بکار نمی روند.
  - معلمان احکام دینی مانند وضو نمودن، تیمم کردن و نماز خواندن را بطور عملی کمتر تدریس می نمایند؛
  - معلمان تدریس عملی خارج از صنف را بالای شاگردان کمتر تطبیق می نمایند، مانند نماز جماعت، نماز جنازه وغیره احکام دینی؛
- معلمان بالای شاگردان مشق و تمرین را زیاد به کار نمی برند تا در سلوک شاگردان تغییرات بیآورند.
- معلمان به نکات مهم و مغلق درس توجه عمیق نمی کنند که آیا شاگردان آن مفاهیم را فرا گرفته است یانه؟

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد جلسه ما چه ها بوده؟
4. کدام مشکلات در تدریس علوم دینی برجسته می باشد؟
5. شناسایی مشکلات تدریس علوم دینی چه پیامد بالای پلان درسی دارد؟

جلسهء سیزدهم: میتود تدریس علوم دینی

وقت: 110

اهداف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه این موضوع را بیان کنند که:

- در روش تدریس علوم دینی کدام روش ها بکار می رود؛

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان شیوه های تدریس مختلف را معرفی می نمایند؛

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: سوال و جواب

وقت: 25 دقیقه

موضوع سوال و جواب: موضوع این فعالیت میتود تدریس علوم دینی می باشد. مربی سوالات ذیل را در میان اشتراک کنندگان مطرح می نماید؟

1. چه تفاوت ها میان تدریس علوم دینی و زبان وجود دارد؟
2. مشوره های شما در تدریس علوم دینی چه می باشد، لطفاً چند روش تدریس علوم دینی را نام ببرید؟

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. مربی هر دو سوال را برای گروپ ها می دهد تا هر گروپ مطابق به تحلیل و ارزیابی شان سوال را پاسخ دهند.

6. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و نماینده شان را تعین میکنند.(نماینده فردیست که پس از بحث گروپی پاسخ در باره سوال داده شده را ارایه می نماید)
7. همه اعضای گروپ در پاسخ سوال مساویانه سهم می گیرند تا آنرا خوب و کامل پاسخ دهند.
8. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
9. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

ارایه پاسخ ها: 30 دقیقه

مربی در این مرحله نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. یک نفر بصفت منشی تعین می گردد تا پاسخ سوالات را بروی فلیپ چارت نوشته کند.
2. نمایندگان گروپ به طور خلاصه پاسخ شان را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
3. منشی فشرده پاسخ هر سوال را بروی فلیپ چارت نوشته می کند.
4. در اخیر هر پاسخ اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به ارایه پاسخ داشتند، آنرا نیز می افزاید؛
5. مربی محترم نتایج فعالیت سوال و جواب را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
6. مربی چارت تهیه شده را که قبلاً از کتاب مواد مطالعه آماده نموده، برای اشتراک کنندگان پس از ختم فعالیت مطالعه خاموشانه توضیح می نماید.

مشوره های عمومی برای تدریس مضمون علوم دینی[21]:

وقت: 15

- معلمان در وقت تدریس حروف هجا مراحل تدریس حروف را که در کتاب در نظر گرفته شده است مراعات نمایند.
- معلمان در تدریس هر درس خود مطمین شوند که آیا تمام شاگردان درس را یاد گرفته اند.

---

[21] **مربی محترم مشوره های عمومی برای تدریس مضمون دینی را روی چارت نوشته به اشتراک کنندگان تقدیم نماید. مربی محترم باید جملات آنرا نیز مختصر سازد.**

- مشوره داده می شود که مرحله قبلی اساس آموزش برای مرحله بعدی است، مثلاً تا اطفال حروف هیجا و حرکات را یاد نگیرند نمی توانند کلمات را بخوانند.
- میتود تکرار و مشق و تمرین در تدریس این مضمون خیلی مؤثر است تا موضوعات مهم و کلیدی خوب تکرار شود. کوشش بعمل آید تا از آغاز درس اول الی درس بیست و هفتم مشق، تمرین، تکرار زیاد صورت گیرد و وقت کافی برای آن تخصیص داده شود. بخاطریکه برای خواندن روانی که بعداً شروع می شود اساس و بنیاد شمرده می شود.
- کلمات و اصطلاحات مغلق را به زبان ساده برای شاگردان توضیح نماید. مانند کلمۀ عبور، فرض، نجس، دین و غیره.
- معلم صاحب محتوا را به ذهن شاگردان انتقال بدهد نه متن را یعنی درس را از میخانیکیت کشیده و معنی دار سازد.
- میتود های سوال وجواب، مشاهده و کار عملی خیلی ها مؤثر واقع می شود. از روش لکچر استفاده نشود.
- اهدافی را پلان نماید که دانش، مهارت و طرز تلقی شاگردان را انکشاف دهد مثلاً معلومات دادن در مورد نماز دانش است. طریقه ادای درست نماز مهارت است و اینکه نماز امر قطعی خداوند است ادای آن موجب رضای خدا و سبب دخول جنت بوده و ترک آن موجب عذاب خداوند می گردد. طرز تلقی می باشد که باید در اطفال تفویت گردد.
- معلم از مواد ممد درسی استفاده نماید.
- از فعالیت های متنوع تدریسی مانند سوال و جواب، کارگروپی، کار عملی، سرگرمی ها، فعالیت های جوره یی..... استفاده گردد.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. کتاب انست دو را همه اشتراک کننده گان با خود داشته باشند.
2. موضوع مطالعه خاموشانه کتاب انست دو را معرفی نماید.
3. فصل و صفحهات موضوع مطالعه خاموشانه کتاب برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت «دوم» مشخص شود.

4. اشتراک کننده گان این را بدانند که پس از مطالعه خاموشانه پیرامون موضوع سوال و جواب صورت خواهد گرفت.
5. مربی آغاز و ختم وقت فعالیت مطالعه خاموشانه را در نظر بگیرد.

موضوع فعالیت دوم: مطالعه خاموشانه

وقت: 10 دقیقه

فصل دوم – علوم دینی

کتاب برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت « انست دو» - دری صفحه 8 – 9

کتاب برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت «انست دو» – پشتو صفحه 8 – 9

فعالیت سوال و جواب پیرامون موضوع مطالعه خاموشانه

وقت: 15 دقیقه

مربی پس از فعالیت مطالعه خاموشانه سوالات ذیل را از اشتراک کننده گان می پرسد :

1. عمده ترین مشوره های که در تدریس مضمون دینی صنف اول داده شده کدام ها می باشد؟
2. عمده ترین مشوره های که در تدریس مضمون دینی صنف دوم داده شده کدام ها می باشد؟
3. عمده ترین مشوره های که در تدریس مضمون دینی صنف سوم داده شده کدام ها می باشد؟

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. هدف موضوع جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به هدف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد جلسه ما چه ها بوده؟
4. از کدام متیود ها در تدریس علوم دینی باید استفاده نمود؟ لطفاً چند میتود تدریس را نام ببرید؟

جلسهء چهاردهم: تهیه پلان درسی با در نظر داشت مشوره های تدریس مضمون دینی

وقت: 100 دقیقه

هدف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه:

- با در نظرداشت مشوره های تدریس مضمون دینی پلان درسی شان را تهیه می نمایند.

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان پلان درسی را تهیه و از طریق بحث آنرا انکشاف می دهند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: بازی رقابتی

وقت برای تیم اول رقابت کنندگان: 20 دقیقه

وقت برای تیم دوم رقابت کنندگان: 20 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: لطفاً پلان درسی را با در نظر داشت مشوره های که در تدریس علوم دینی در کتاب انست دو آمده است تهیه نمائید؟

نوت: مربی برای افرادی که نقش بازی می نمایند از کتاب صنف سوم علوم دینی یک موضوع واحد را انتخاب کرده برایشان می دهد. هر کسی که پلان درسی را با معیار های ذیل تهیه نمود از طرف هیأت ژوری نمره بیشتر گرفته موفق ارزیابی می گردد. ***مربی در 5 دقیقه بازی گران را (معلمان و مشاوران، هیأت ژوری) رهنمای های لازم در باره اجرای فعالیت می نمایند.***

معیار های پیروزی:

- درست و منظم بنویسند؛
- اهداف را درست تعیین نمایند؛

- فعالیت ها را خوب طراحی کنند؛
- ارزیابی داشته باشند؛
- وقت را در فعالیت ها مدنظر گیرند؛
- از مواد ممد درسی استفاده نمایند.
- تیم های رقابتی از همدیگر شان نقل نکنند.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی دو نفر بازی گران و دو نفر مشاور آنها را از طریق قرعه کشی انتخاب می نماید.
3. مربی دو سه نفر هیأت ژوری را که پس از ختم بازی، فعالیت های آنها را مورد ارزیابی قرار می دهد نیز از طریق قرعه کشی انتخاب می نمایند.
4. یک معلم با یک نفر مشاور و دیگر معلم با مشاور دیگر در دو طرف صنف در مقابل اشتراک کنندگان پلان درسی شان را تهیه می نمایند.
5. آنها طوری فعالیت می نمایند که از همدیگر شان نقل نکنند.
6. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
7. مربی وقت باز رقابتی را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
8. بقیه اشتراک کنندگان نقش مشاهد را بازی می نمایند و نکات مثبت و قابل اصلاح را در تهیه پلان درسی یاداشت می نمایند.

بحث پیرامون نتایج بازی رقابتی: 40 دقیقه

مربی در این مرحله بازی رقابتی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل اید:

1. هیأت ژوری بازی گران رقابت را مطابق به معیار ها نمره داده و تیم موفق را اعلان می نمایند.

2. اشتراک کنندگان نظریات شان را بمنظور انکشاف هر چهار پلان درسی ارایه می نمایند.
3. اشتراک کنندگان یک پلان درسی را آماده درس ساخته، تا در جلسهء بعدی مورد تطبیق قرار گیرد.
4. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
5. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی را خلاصه و تحلیل می نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. هدف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد جلسه ما چه بود؟
4. از بازی رقابتی چه پیام را دریافت نمودید؟
5. آیا پلان های درسی مطابق به مشوره های کتاب انست دو تهیه گردیده است؟
6. در تهیه پلان درسی از کدام مشوره ها استفاده کردید؟

جلسهء پازدهم: تطبیق پلان درسی با در نظرداشت مشوره ها

وقت: 75 دقیقه

اهداف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه خواهند:

- تطبیق پلان درسی را در صنف با در نظر داشت مشوره ها تمرین نمایند.
- نکات مثبت و اصلاح پذیر معلم را تشخیص دهند.

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان تدریس علوم دینی را عملاً تمرین می نمایند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: تدریس مضمون علوم دینی

وقت: 40 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: موضوع فعالیت این است که یک و یا دو نفر اشتراک کننده به صفت معلم در صنف تدریس می نماید.

نوت: مربی به نکات ذیل توجه می نماید:

- دو نفر به صفت معلم داوطلبانه ایفای نقش می نمایند تا یک بخش پلان درسی را یکی و دیگر بخش پلان درسی را دیگری تطبیق نمایند.
- بقیه اشتراک کننده بصفت شاگردان می باشند.
- دو نفر به صفت مشاهد بوسیله فورمه های مشاهده ایفای نقش می نمایند.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را بصفت شاگردان تنظیم می نماید.
3. مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که در حین حالیکه نقش شاگرد را ایفاء می نمایند، در اخیر نظریات آنها را در باره نکات مثبت و نکات قابل اصلاح معلم بیان می نمایند.
4. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
5. مربی وقت ساعت تدریس را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
6. مربی در جریان تدریس مهارت های معلم را مشاهده می نمایند.

جر و بحث پیرامون تدریس معلم:

وقت: 20 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل اید:

1. مربی یک نفر را بصفت منشی تعیین می نماید تا نظریات اشتراک کنندگان را در دو ستون چارت بنویسد.
2. همه اشتراک کننده گان روش و مهارت های را که معلم بکار بسته، مورد ارزیابی قرار می دهند.
3. مربی محترم نظریات اش را مبنی بر مشاهده که انجام داده برای اشتراک کننده گان بیان می نماید.
4. مربی محترم موضوع این جلسه را برای اشتراک کنندگان خلاصه می نماید و نکات مهمی شیوه های تدریس در علوم دینی را بیان می نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. هدف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به هدف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد های متوقع جلسه ما چه بود؟
4. از تدریس معلم چه پیامی دریافت نمودید؟
5. چگونه می توانید از میتود های کتاب انست دو استفاده نمائید؟ مختصراً تشریح نمائید؟

اهداف آموزش زبان[22]

این جلسه در باره اهداف آموزش زبان از صنف اول الی سوم می باشد. زبان یکی از عناصر ارزشمند فرهنگ و تمدن یک جامعه است که نقش اساسی را در فرایند انکشاف مادی و معنوی آن جامعه بازی می نماید. فراگرفتن زبان یگانه راهی تعلیم و تربیه است. بواقع تعلیم و تربیه بوسیله زبان از یک نسل به نسل دیگر انتقال می یابد. شاگردان با آموزش زبان وارد ارزش های نوین زندگی می شوند. آموزش زبان یگانه راهی برای رشد شخصیت اطفال به حساب می آید و در مراحل و دوره های مختلف شخصیت سازی اطفال مجرای برای تغییر سلوک و رفتارشان به شمار می رود. در تعلیم و تربیه زبان نه تنها از اهمیت خاص برخوردار می باشد بلکه آموزش آن نقش محوری را در تعلیم و تربیه اطفال ایفأ می نماید. از طریق زبان اطفال با همقطاران، جامعه، مردم و کشور شان آشنا می گردند و خصوصیات همزیستی و روابط اجتماعی در آنها تقویت می شود.

اهمیت آموزش زبان برای شاگردان

زبان در طول تاریخ بشری وسیله تکامل جوامع بشری بوده است. اقوام و ملیت ها زبان های متنوع دارند و فرهنگ و تمدن تاریخی شان را بوسیله زبان از یک نسل به نسل دیگر انتقال می دهند. بناً زبان انتقال دهنده ارزش ها، افتخارات، فلسفه، هنر، علوم، مذهب و دستآورد های مادی و معنوی تاریخی ... برای انسان ها می باشد. یکی از عناصر ارزشمند تاریخ فرهنگ جامعه افغانی زبان آن می باشد که فراز و فرود های تاریخی را سپری نموده و از گذشته های تاریخی دور به جامعه کنونی رسیده است.

نخستین قدم تعلیم و تربیه آموزش زبان برای اطفال می باشد. البته اطفال قبلاً زبان گفتاری را از خانوادهٔ شان به آموزش گرفته ولی در مکتب نه تنها زبان گفتاری آنها انکشاف می نماید بلکه زبان نوشتاری آنها نیز مورد توجه قرار می گیرد. اطفال در مکتب با تمام معنا در مسیر آموزش زبان و باسواد شدن قرار می گیرند. آنها مجموعه مهارت های کلیدی که در آموزش زبان مهم و اساسی به حساب می آیند را آموزش دیده و تدریجاً در رشد عقلانیت و ذهنیت شان موثر و مثبت تلقی می گردد. اطفال در مراحل مختلف تکامل شخصیت شان مورد آموزش و پرورش قرار می گیرند. اطفال نخست در کانون خانواده از پدر، مادر، برادر و خواهر و مجموعهٔ اعضای خانواده می آموزند. آنها عقاید، زبان، ارزش ها، اخلاق ، کیش و مذهب را از اعضای خانواده فرا می

---

[22] **برای مربی محترم توصیه می گردد تا موضوع جلسه را دقیقاً مطالعه نماید و در جریان سمینار از آن بصورت همه جانبه استفاده کند. همچنان توصیه می گردد که جلسه سمینار باید مطابق به رهنمای مربیان پیشبرده شود.**

گیرند. در کودکستان نیز آداب معاشرت و اخلاق را می آموزند و در رفتار و ماهیت شخصیت شان تغییر می آید و اما اینکه وارد مکتب می شوند، محیط نو، فرهنگ نو و ارزش های نو را می بینند که این خود در شخصیت شاگردان تاثیر مهم را بجاه می گذارد. زبان را اطفال قبل از نهاد های چون خانواده، کودکستان، محیط اجتماعی، کوچه، بازار و سایرنهادها فرا می گیرند اما در مکتب شخصیت شاگرد مطابق به اهداف نصاب تعلیمی با معیار ها و ملاک های خاص تعلیمی رشد و انکشاف می نماید. در این جاه کوشش می گردد تا چهار مهارت که در آموزش زبان مهم بشمار می رود با کاربرد میتود های عملی برای شاگردان انتقال داده شود.

1) صحبت کردن؛
2) گوش دادن؛
3) خواندن؛
4) نوشتن؛

این چهار مهارت هر کدام اهمیت خاص خود را دارد و نقش سازندهٔ را در زندگی فرد و اجتماعی بازی می کند. صحبت کردن وسیله ئیست که انسان مفکوره، دانش، نظر، عقاید، باور ها و احساسات خود را برای جانب مقابل بیان میدارد. گوش دادن نیز مهارت می باشد که فرد رابطهٔ با جهان بیرون از خودش برقرار می سازد، گوش نمودن نیز یکی از عناصر عمده برای درک و شناخت می باشد. خواندن خود آموزنده است و دایره نظر، دیدگاه و در کل شناخت فرد را وسیع می نماید و نوشتن نیز کاریست که انسان از آن طریق کوشش می نماید مسایل مورد نظر خود را به دیگران انتقال دهد و به نحوی زبان خاص تلقی می گردد. بناً انکشاف مهارت های اساسی زبان برای رشد شخصیت همه جانبه اطفال مهم ترین و کلیدترین کار تربیتی و آموزشی به حساب می آید.

اهمیت آموزش زبان را در تمام ابعاد زندگی می توان دریافت. در ذیل اهمیت زبان مختصراً معرفی می گردد.

- زبان یکی از عناصر مهم فرهنگی و تاریخی بوده و روابط جامعه و ملت را با گذشته تاریخی آن ملت پیوند می دهد.
- زبان وسیله برای تعلیم و تربیه است.
- زبان از آن جهت نقش اجتماعی دارد که وسیله برای نزدیک شدن روابط اجتماعی انسانها محسوب می گردد.
- زبان نقش مثبت و موثر در سازندگی و رشد جامعه دارد.

- زبان مایه همبستگی انسان ها بوده و از طریق آن مفکوره ها و ارزش های انسانی را می شناسند.
- زبان دنیای روابط، داد و ستد فرهنگی، اخلاقی، اقتصادی، سیاسی، تجاری.... را رشد میدهد و بمثابه ابزاری انکشافی در زندگی انسان ها نقش ایفأ میکند.

در تعلیم و تربیه مبنی بر ارزش های کلی که زبان دارد، چنین استنتاج می گردد که آموزش زبان برای اطفال در دوره ابتدائیه دارای ارزش و اهمیت ذیل می باشد:

- زبان باعث رشد اخلاق و رفتار اجتماعی اطفال می گردد.
- فرا گرفتن زبان تغییرات مطلوب را در روحیه، افکار و سلوک اطفال ببار می آورد.
- آموزش زبان اطفال را با افراد، گروه های همسال و همقطاران شان نزدیک ساخته و در شخصیت آنها تأثیرات مهم را بجاه می گذارد.
- زبان کلید شناخت مفاهیم دینی، علمی و اجتماعی برای شاگردان می باشد.
- زبان اطفال را با بیرون از خود شان پیوند می دهد و در پیوند با دیگران می باشد که تأثیر پذیری و تأثیر گذاری ایجاد می شود.
- آموزش زبان نه تنها باعث رشد آموزش خود زبان برای اطفال می گردد بلکه بیشتر از پیش قدرت درک، تحلیل و شناخت اطفال را از پدیدها و اشیأ فزون کرده و در این جا است که اطفال مفاهیم و ارزش ها را می شناسند.

اهداف آموزش زبان در اصول صنفی

اهداف آموزش زبان برای تدریس و آموزش از اهمیت بلند برخوردار می باشد. آموزش زبان برای اطفال چنانچه در فوق نسبت به اهمیت آن صحبت شد، کلیدی ترین عنصر در روند تعلیم و تربیه به حساب می آید، بخصوص زبان از صنف اول الی سوم اهمیت درجه اول دارد. شناخت اهداف اساسی آموزش زبان برای معلم کمک می کند تا موفقانه تدریس نماید. معلم با درک درست از اهداف آموزشی می تواند با بکار گرفتن فعالیت های موثر تدریسی در دانش، مهارت و طرزتلقی شاگردان انکشاف مطلوب را ببار بیآورد.

اهداف نصاب تعلیمی از صنف اول الی سوم نشان میدهد که اطفال باید مجموعه مهارت های اصلی زبان را فرا بگیرند. آنها از طریق آموزش متون، پرگراف ها و یا داستان های کوتاه مفاهیم ارزشمندی را دریافت و ذخایر واژه هایشان افزایش می یابد. دستور زبان نیز در آن مرحله برایشان پر اهمیت می باشد چرا که بوسیله

تمرین قواعد دستوری نوشتار و گفتار شاگردان انکشاف نموده و سویهء دانش و آگاهی آنها نیز ارتقأ می نماید. آنها در این هنگام زبان گفتاری، نوشتاری و تصویری را فرا می گیرند و از طریق این سه مهارت در دانش، احساسات، روحیه، رفتار و شخصیت شان تغییر آمده و به تدریج به عنوان شخصیت خوب ظاهر می گردند. شاگردان باید از صنف اولی الی سوم اهداف ذیل را بدست آورند.

- تقویه مهارت های گوش گرفتن، یادگرفتن، نوشتن و خواندن؛
- زیاد شدن ذخیره لغات و درک معنی آن؛
- اخذ مفهوم از متن و جملات ساده؛
- آموختن بعضی قواعد ساده و ابتدائی گرامری؛
- آموختن روشهای حروف خوانی و هجا؛
- دانستن میتود استفاده از تصاویر و شکلها؛
- آموختن داستان ها، حکایت و اندرز ها؛

رهنمای مربیان

جلسهء شانزدهم: اهداف آموزش زبان

وقت: 75

هدف: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه:

- اهداف آموزش زبان را از صنف اول الی سوم نام ببرند؛

دستآورد متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان لست از اهداف آموزش زبان را از صنف اول الی سوم تهیه می نمایند؛

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: کار گروپی

وقت: 25 دقیقه

موضوع فعالیت سوال و جواب: لطفاً اهداف آموزشی زبان را از صنف اول الی صنف سوم بیان نماید؟

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.

5. مربی سوال را برای تمام گروپ ها می دهد تا هر گروپ مطابق به تحلیل و ارزیابی شان سوال را پاسخ دهند.
6. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ شان را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که پس از بحث گروپی نتایج کار را ارایه می نماید)
7. همه اعضای گروپ در پاسخ سوال مساویانه سهم می گیرند تا آنرا خوب و کامل پاسخ دهند.
8. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
9. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

ارایه پاسخ ها: 25 دقیقه

مربی در این مرحله نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. سرگروپ ها به طور خلاصه نتایج کار گروپی شان بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
2. در اخیر هر پاسخ اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به ارایه پاسخ داشتند، آنرا نیز می افزاید؛
3. مربی محترم نتایج فعالیت کار گروپی را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
4. مربی چارت تهیه شده را که قبلاً از کتاب مواد مطالعه آماده نموده، برای اشتراک کنندگان پس از ختم فعالیت مطالعه خاموشانه توضیح می نماید.

اهداف آموزش زبان از صنف اول الی سوم برای شاگردان[23]:

وقت: 10 دقیقه

- تقویه مهارت گوش گرفتن، یادگرفتن، نوشتن و خواندن؛
- زیاد شدن ذخیره لغات و درک معنی آن؛

[23] **مربی محترم اهداف آموزش زبان برای شاگردان را روی چارت نوشته برای اشتراک کنندگان ارایه نماید. قابل یادآوریست که درینجا مطابق به موضوع جلسه اهداف آموزش زبان برای شاگردان کنندگان داده می شود.**

- اخذ مفهوم از متن و جملات ساده؛
- آموختن بعضی قواعد ساده و ابتدائی گرامری؛
- آموختن روشهای حروف خوانی و هجا؛
- دانستن میتود استفاده از تصاویر و شکلها؛
- آموختن بعضی از داستان ها، حکایت ها و اندرز ها؛

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت:10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. هدف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به هدف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد جلسه ما چه بود؟
4. اهداف زبان از صنف اول الی سوم کدام ها می باشند؟

مشکلات تدریس زبان و میتود تدریس آن[24]

این جلسه در باره مشکلات تدریس زبان و رهنمایی ها برای میتود تدریس آن تهیه شده است. در این جلسه نخست مشکلات به بحث گرفته شده و برجسته می گردد و سپس با در نظر داشت مشکلات راه حل ها و رهنمایی های تدریسی ارایه می گردند. معلمان در افغانستان کمتر مهارت ها و تکنیک های اساسی که مربوط به زبان می شود آنرا در جریان تدریس بکار می گیرند، و این روش در واقع تدریس زبان و یا در کل تدریس بسیاری از مضامین دیگر را دچار مشکل ساخته است. مهارت های اساسی که در هر مضمون اساسی و عمده می باشد، باید در جریان تدریس بکار گرفته شوند. تدریس زبان دارای ویژگیهای اساسی و عمده می باشد که باید یک معلم آنرا در جریان تدریس مدنظر گیرد، و مطابق به اصول تدریس زبان، شاگردان را تحت تعلیم وتربیه قراردهد. آموزش زبان مستلزم این است که معلم از نظر میتودلوژی باید خودش را در تدریس زبان آماده نماید تا به اهداف مطلوب نایل آید.

مشکلات تدریس زبان

یکی از پر اهمیت ترین کار در عرصه تعلیم و تربیه توجه به مشکلات تدریس زبان می باشد. معلمان چنانچه مسایل عمومی پیداگوژیکی را در کتاب انست اول فرا گرفته اند، آنها در واقع ساختار عمومی تدریس و مسایل اساسی پیداگوژیکی را در ذهن دارند. آنها بصورت عمومی می دانند تدریس باید با کدام معیار های اساسی در صنوف براه انداخته شود و معلم کدام نکات عمده را در جریان تدریس بکار گیرد.

تدریس زبان در افغانستان بصورت مضمون جداگانه مشکلات زیادی دارد با انکه معلمان محترم ساختار کلی تدریسی را از کتاب انست 1 فرا گرفته اند. برای اینکه بتوانیم در سلوک و رفتار تدریسی معلم تغییر بی آوریم ناگزیریم که مشکلات آموزش زبان را شناسایی و قدم به قدم تشخیص دهیم و پس از آن رهنمایها و هدایات لازم برای معلمان ارایه نمایم که در ذیل مشکلات از صنف اول الی سوم بصورت نمونه یی لست شده است:

مشکلات تدریس زبان در صنف اول:

---

[24] برای مربی محترم توصیه می گردد تا موضوع جلسه را دقیقاً مطالعه نماید و در جریان سمینار از آن بصورت همه جانبه استفاده کند. همچنان توصیه می گردد که جلسه سمینار باید مطابق به رهنمای مربیان پیشبرده شود.

- معلمان در جریان تدریس کمتر توجه به اهداف هر موضوع می نمایند، کم توجهی به اهداف موضوع درسی باعث می گردد تا فعالیت های مناسب نسبت به اهداف بکار گرفته نشود.
- معلمان در جریان درس خود را مطمین نمی سازند که آیا شاگردان واقعاً درس را فرا گرفته اند یا نه؟
- در تدریس از مواد ممد درسی استفاده نمی گردد در صورتیکه استفاده از مواد درسی کیفیت آموزشی را بلند برده و درس را برای شاگردان دلچسپ و آموزنده می سازد.
- برخی از معلمان کمتر بصورت منظم و سیستماتیک شاگردان را درس می دهند. آنها باید نخست حروف، سپس کلمه و بعداً جمله را درس بدهند تا تدریجاً دانش در آنها انکشاف یابد، نا منظم بودن درس مشکلی را در انتقال دانش و مهارت برای شاگردان ایجاد میکند.
- معلمان کم تجربه کمتر به توانایی ذهنی شاگردان توجه می نمایند.

مشکل تدریس زبان در صنف دوم:

- معلمان به چهار مهارت عمده و اساسی آموزش زبان توجه همه جانبه نمی کنند و توازن را در یادگیری این چهار مهارت برای شاگردان مد نظر نمی گیرند.
- مشق و تمرین مهارت ها از طریق فعالیت های موثر تدریسی کمتر می باشد و این مشکل زیادی را در انکشاف دانش و مهارت شاگردان ببار آورده است.
- فعالیت های گروپی، جوره یی و سایر فعالیت های تدریسی دیگر کمتر صورت می گیرد، این فعالیت ها تنها در آموزش زبان موثر نمی باشد بلکه احساس همکاری، تعاون و صمیمیت را میان شاگردان نیز بوجود می آورد.
- ارزیابی منظم و پیوسته از یادگیری شاگردان انجام نمی یابد و این غفلت مشکل بزرگی را ببار می آورد که در نتیجه درس تحکیم نمی گردد.

مشکل تدریس زبان در صنف سوم:

- زمانی که شاگردان در صنوف بالاتر گام می گذارند، معلم کوشش می نماید که دانش آنها را انکشاف دهد، معلم بیشتر به رشد دانش شاگردان توجه می نماید، درصورتیکه مهارت و سلوک شاگردان را کمتر در محراق توجه قرار می دهد.
- مهارت نوشتن بیشتر بصورت تقلیدی می باشد، باید شاگردان نوشتن را از روی کتاب تنها تقلید نکند بلکه خود باید توانایی نوشتن را داشته باشند. شاگردان مهارت تقلید نمودن را فرا می گیرند ولی هدف

این است تا آنها توانایی برای ابتکار و نوشتن جملات، پرگراف ها و متون کوتاه را داشته باشند. آنها باید قواعد املأ و انشا را در نوشتن به طور کامل رعایت کنند.

- تمرین خواندن با صدای بلند کمتر اجرا می گردد. مثلاً شاگردان دسته جمعی ترانه ها را کمتر می خوانند.
- شاگردان احساس شرم و ترس از معلمان دارند، آنها جرئت کافی ندارند تا گفتگو و مصاحبه با معلم شان را انجام دهند.
- فعالیت های چون رول پلی اجرأ نمی گردد و موضوعات بصورت عملی برایشان درس داده نمی شود.
- معلمان فقط از عدهٔ محدودی از شاگردان لایق و باجرئت سوال می پرسند در صورتیکه بقیه شاگردان بدلیل کم توجهی معلم نه جرئت صحبت را دارند و نه جرئت پاسخ را.
- معلم فقط در لغت های پاورقی توجه می کند و معنی آنها را برای شاگردان می گوید. در صورتیکه باید به تمام واژه های درس توجه نماید و آنرا حل کند.

بسیاری از مفاهیم و موضوعات برای خود معلمان مغلق می باشد و آنها نمی توانند که خود آنرا درست و دقیق ترجمه و تفسیر نمایند. در ذیل تعدادی از مفاهیم، عناوین و موضوعات که مشکل به نظر می رسد برای معلمان گرد آوری شده است[25]:

روز و شب طالب قبول وی ایم — پیرو امت رسول وی ایم
ابرو باد و مه خورشید فلک در کارند — تا تو نانی بکف آری و به غفلت نخوری
همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار — شرط انصاف نباشد که تو فرمان نه بری
از سر اخلاص و زروی صفا — هر چه بکاری شودت رهنما
پیش خداوند خداوندگار — بنده شاکر نشود شرمسار
سرجدا کرد از تنم دهقان به داس — کاه پوشیدم، نپوشیدم پلاس.

برخی معلمین معنی این کلمات ذیل را نیز نمی دانند:

1. خصم

[25] کتاب انست 2- صفحه 46 - وزارت معارف افغانستان

2. غبار، جهل
3. ناخن سعی
4. سایه سعادت
5. غزوه، پلاس
6. معنی مجازی پستی و بلندی
7. زبان سرخ سر سبز می دهد بر باد.

میتود تدریس زبان برای شاگردان

درین بخش برای تدریس موفق در صنف درسی، رهنمایی ها و مشوره های لازم برای معلمان در قسمت تدریس زبان ارایه می گردد. طوریکه در لست مشکلات از صنف اول الی سوم برای معلمان تهیه شده و معلمان محترم دانستند که مشکلات کدام ها اند. معلمان با بکار گیری روش های خوب، موثر و سازندهء تدریسی شخصیت اطفال را انکشاف داده و در تمام ابعاد وجودی شان تحول و تغییر را ایجاد نمایند. روش تدریس زبان باید متناسب با اهداف درس و ظرفیت ذهنی و عملی شاگردان باشد. معلمان باید تجارب و شناخت شان را نسبت به شاگردان غنی سازند و نسبت به هر شاگرد درک و شناخت همه جانبهٔ داشته باشند و سویه دانش، مهارت، روحیه و قابلیت های آموزشی شاگردان را درست بدانند. با در نظرداشت شناخت همه جانبه می توانند تدریس را موفقانه براه اندازند. معلمان به تدریس زبان عمیقاً باید توجه نمایند که کدام روش ها و مهارت ها خوبتر می تواند اهداف آموزشی را حاصل نمایند.

در تدریس زبان تنها دانش و مهارت های که مربوط به خود زبان می شود برای شاگردان تقدیم نمی گردد بلکه معلومات و شناخت شاگردان نیز رشد و انکشاف می نماید. اهداف درجه اول تدریس زبان برای معلمان صنف اول الی سوم این است که شاگردان را از نقطه نظر خواندن، نوشتن، گوش دادن و صحبت نمودن انکشاف دهند ولی می توان گفت که اهداف درجه دوم شان را بخشی از مفاهیم، دانش و آگاهی تشکیل می دهد که در قالب زبان برای شاگردان انتقال می دهند. بناً معلم ناگزیر می باشد که هم اهداف درجه اول را مد نظر بگیرد و هم اهداف درجه دوم را. ولی اهداف درجه دوم وظیفه معلمی می باشد که نسبت به آن وظیفه دارد تا آن دانش، مهارت و مفاهیم را برای شاگردان انتقال دهد و در سلوک شاگردان تغییر وارد سازد. در کتب دری اگر کلمات و جملات و یا متون در باره موضوعات یا مسایل دینی تذکر گردیده تنها در مهارت های یادگیری چون خواندن و نوشتن شاگردان تأثیر ندارد بلکه به نحوی در آگاهی دینی و اجتماعی شاگردان نیز تأثیر دارد و

سبب افزایش معلومات شاگردان می شود، ولی مسوولیت درجه اول معلم زبان تدریس مسایل مربوط زبان برای شاگردان می باشد، معلم علوم دینی می باشد که کاملاً به صورت فنی و تخصصی به عنوان مسوول تدریس آن رشته بالای شاگردان توجه می نماید. بناً معلمان نظر به اهداف مضامین مسوولیت های مشخصی دارند که باید در پرتو آن اهداف فعالیت های تدریسی شان را در صنف آغاز نمایند.

در ذیل برخی رهنمایی ها و مشوره ها به منظور تدریس زبان برای معلمان محترم توصیه شده، تا از طریق آن میتود تدریس برای معلمان تقویه شود و اهداف مطلوب تدریسی حاصل گردد:

مشوره های عمومی راجع به تدریس و کتاب لسان صنف اول

- در کتاب جدید لسان صنف اول اهداف هر موضوع، هدایات برای معلمان و فعالیت برای شاگردان مشخص گردیده است. حین تدریس مطابق آن باییست عمل گردد.
- هر درس را که معلم تقدیم می نماید، خود را مطمئن سازد که تمام شاگردان درس را فهمیده اند یانه سپس قدم بعدی را بردارد.
- برای رسیدن به هدف معلم فعالیت هایی را که در کتاب در نظر گرفته شده است حتماً در نظر داشته و بالای شاگردان بیشتر مشق و تمرین نماید.
- در تدریس زبان در صنف اول مهم است که مراحل ذیل مراعات گردد:

معلمان نخست باید حروف بعداً ترکیب کلمه و سپس جمله را برای شاگردان تدریس نماید. بخاطریکه یک مرحله برای مرحله بعدی دوره آمادگی است و استفاده تصاویر در عملیه تدریس خیلی موثر میباشد.

- آموزگار باید به توانایی ذهنی شاگردان توجه داشته چرا که شاگردان دارای قابلیت های متفاوت و گوناگون می باشند.

مشوره های عمومی راجع به تدریس و کتاب لسان صنف دوم:

- قبل از تدریس پلان درسی آماده گردد که در آن چهار مهارت اساسی لسان خواندن، نوشتن، گوش گرفتن و گپ زدن در نظر گرفته شود. اکثر معلمان دقت زیاد را بالای مهارت خواندن سپری می نمایند و مهارت های دیگر را یا فراموش می نمایند و یا کمتر در نظر می گیرند در حالیکه هر کدام این مهارتها بالای یک دیگر تأثیر مستقیم دارد. امید است معلم رشد متوازن هر کدام را در نظر داشته باشد.

- در درس حمد معنی آن از سویه شاگردان صنف دوم به مراتب بالا است. هدف معلم از این درس باید بالای درست خواندن، درست نوشتن و معنی بعضی لغات متمرکز باشد نه معنی کردن هر بیت حمد، در پایان پس از خواندن، معلم کوشش کند تا مطلب اصلی درس را که ستایش خداوند است به شاگردان به صورت ساده بیان نماید.
- معلمان در تدریس متن کتاب، خواندن به آواز بلند را نیز فراموش ننمایند بخاطریکه در آن فواید ذیل نهفته است.
    - شاگردان دیگر از آن استفاده می نمایند.
    - جرأت شاگردان زیاد میشود.
    - تلفظ کلمات و جملات درست می گردد.
    - شاگرد خوب ارزیابی می گردد.
- در تدریس لسان فعالیت های گروپی اجرا شود بخاطریکه در آن شاگردان از همدیگر می آموزند، و بعضی مهارت های اجتماعی مثل روحیه همکاری، حس انتقاد پذیری، مراعات کردن نوبت در گپ زدن وغیره نیز در آنها انکشاف می یابد.
- تمرین نوشتن از طریق کار خانگی و یا کار روی تخته به صورت انفرادی به ترتیب نوبت در نظر گرفته شود.

مشوره های عمومی راجع به تدریس و کتاب زبان صنف سوم:

- در تدریس موضوعات زبان توجه معلم بالای درس بوده نه مهارت و طرز تلقی. موضوعاتیکه در کتاب گنجانیده شده، اکثراً در پهلوی دانش مهارت و طرز تلقی در اطفال نیز رشد می نماید. مثلا در مسائل اخلاقیات، آداب، عدالت، وطن دوستی، فایدهٔ اتحاد و نتیجه غفلت وغیره معلومات شاگردان زیاد گردیده و همچنان مهارت و طرز تلقی آنها در جهت مثبت رشد و انکشاف می یابد.
- در مهارت نوشتن اکثر معلمان طوری عمل می نمایند که شاگردان مهارت نوشتن را از روی کتاب کاپی می کنند. درحالیکه شاگردان باید قادر گردند تا خارج از کتاب نیز چیزی را بنویسند و فکر و استعداد خود را به کار بیاندازند.
- تمرین هائیکه مهارت املاء و انشاء را در شاگردان صنوف ابتدائیه تقویت می بخشد عبارتند:
    - مرتب نمودن کلمات پراگنده در یک جمله؛
    - پر نمودن خانه های خالی در جملات؛

- استعمال لغات در جملات مناسب؛
- تقدیم نمودن یک مودل؛
- تمرین استعمال کلمات مترادف؛

- در صنف سوم نیز خواندن به صدای بلند فراموش نشود و معلم طرز خواندن نظم و نثر را جدا جدا به شاگردان یاد بدهد. خواندن اشعار زیاد مشق و تمرین شود و آنها مثل ترانه و به شکل دسته جمعی آنرا تمرین نمایند، از این طریق شاگردان در خواندن شعر مهارت پیدا می کنند و اشعار را خوب حفظ می نمایند و مشکل خوانش شعر در نزد اکثر شان حل می گردد.
- بخاطر تقویه مهارت گپ زدن باید به شاگردان فرصت مصاحبه، گفتگو و محاوره دو نفری، گفتن حکایات، اجرای نقش و غیره داده شود.
- زبان صنف سوم حاوی موضوعاتی است که اکثراً باید در آن کار عملی صورت گیرد و شاگردان به همکاری استاد آن نقش ها را اجرا کنند. مثلاً اتحاد، نتیجه غفلت، شیر فروش و سایر حکایت... شاگردان با ایفای نقش ها هم نتیجه درس را خوب می فهمند، هم مهارت و طرز تلقی آنها تقویه می شوند و همچنان جرأت و مهارت گپ زدن در آنها بهبود می یابد.
- در وقت معنی کردن لغات اکثر معلمان صرف همان لغت ها را که در پاورقی کتاب شان داده شده معنی می نمایند. برای معلمان مشوره داده میشود تا کلمات و لغات مشکل را از خود شاگردان دریافت و توسط خود آنها در تخته نوشته و معنی نمایند، و اگر شاگردان به مشکل مواجه شدند معلم در آن صورت همکاری لازم را می نماید.

رهنمای مربیان

جلسهء هفدهم: مشکلات تدریس زبان

وقت : 80 دقیقه

اهداف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه این:

- مشکلات تدریس زبان را مشخص نام می برند؛

دستآورد متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان لست از مشکلات در تدریس زبان را تهیه می نمایند؛

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: فعالیت گروپی

وقت: 25 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: لطفاً با کمک همدیگر لست از مشکلات را در تدریس زبان بطور جداگانه از صنف اول الی سوم تهیه نماید؟

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوع در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.

5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.
9. مربی گروپ ها را می گوید که دو نکته مهم از مجموعه لست را در چارت مشخص سازند.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 25 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. سرگروپها به طور خلاصه نتایج کار گروپی را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
2. در اخیر هر پیشکش کارگروپی اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به نتایج کار گروپی اشتراک کنندگان دارد، آنرا می افزاید؛
3. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
4. مربی چارت تهیه شده را که قبلاً از مواد حمایوی آماده نموده، برای اشتراک کنندگان توضیح می نماید.

مشکلات تدریس زبان[26]:

وقت: 15

مشکلات تدریس زبان در صنف اول:

- معلمان در جریان تدریس کمتر توجه به اهداف هر موضوعی درسی می نمایند.
- معلمان در جریان درس از یادگیری شاگردان خود را بصورت واقعی مطمین نمی سازند.
- معلمان در تدریس از مواد ممد درسی استفاده نمی گردد.
- معلمان بطور منظم و سیستماتیک نخست حروف، سپس کلمه و بعداً جمله را درس نمی دهند.

---

[26] **مربی محترم مشکلات تدریس زبان از صنف اول، دوم و سوم را بطور جداگانه بروی سه چارت نوشته و به نوبت به اشتراک کنندگان ارایه نماید.**

- معلمان کم تجربه کمتر به توانایی ذهنی شاگردان توجه می نمایند.

مشکل تدریس زبان در صنف دوم:

- معلمان به چهار مهارت عمده و اساسی آموزش زبان توجه همه جانبه نمی کنند.
- مشق و تمرین مهارت ها در جریان تدریس کمتر می باشد.
- فعالیت های گروپی، جوره یی و سایر فعالیت های تدریسی دیگر کمتر صورت می گیرد.
- ارزیابی منظم و پیوسته از یادگیری شاگردان انجام نمی یابد.

مشکل تدریس زبان در صنف سوم:

- معلم بیشتر به رشد دانش شاگردان توجه می نماید، درصورتیکه مهارت و سلوک شاگردان را کمتر در محراق توجه قرار می دهد.
- مهارت نوشتن بیشتر بصورت تقلیدی می باشد، معلم بطور منظم قواعد املأ و انشأ را درس نمی دهد.
- تمرین خواندن با صدای بلند کمتر اجرا می گردد. مثلاً شاگردان کمتر دسته جمعی ترانه ها را می خوانند.
- شاگردان احساس شرم و ترس از معلمان دارند، آنها جرئت کافی ندارند تا گفتگو با معلم شان نمایند.
- فعالیت های چون رول پلی اجرأ نمی گردد و موضوعات بصورت عملی برایشان درس داده نمی شود.
- معلمان فقط از عدهٔ شاگردان لایق و باجرئت سوال می پرسند.
- معلم فقط در لغت های پاورقی توجه می کند و معنی آنها را برای شاگردان می گوید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. هدف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به هدف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد جلسه ما چه بود؟
4. مشکلات عمده در تدریس زبان کدام ها می باشد؟
5. مشکلات مذکور چه تأثیرات را در پروسه تدریس بجاه می گذارد؟

6. تا چه اندازه مشکلات مذکور قابل حل می باشد؟

جلسهء هژدهم: میتود تدریس زبان

وقت: 135 دقیقه

هدف: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه:

- بیان می کنند که کدام روش ها یا میتود ها در تدریس زبان بکار می رود؛

دستآورد متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان میتود تدریس زبان را از صنف اول الی سوم معرفی می کنند؛

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: فعالیت سوال و جواب

وقت: 25 دقیقه

موضوع فعالیت سوال و جواب: فعالیت پیرامون میتود تدریس زبان می باشد و سوالات ذیل در این مورد برای اشتراک کنندگان داده می شود:

1. معلمان در تدریس زبان باید کدام مهارت ها را مدنظر بگیرند؟
2. از نظر روش تدریسی، میان زبان دری و علوم دینی چه تفاوت های وجود دارد؟
3. معلم بایدکدام مراحل را مدنظر گیرد تا شاگردان قادر شوند که بخوانند؟
4. در انکشاف مهارت های خواندن و نوشتن دو بازی دلچسپ را خلق کنید؟
5. در انکشاف مهارت های گفتن و گوش کردن دو باز ی دلچسپ را خلق نمائید؟

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. مربی یک یک سوال برای تمام گروپ ها می دهد تا هر گروپ مطابق به تحلیل و ارزیابی شان سوال را پاسخ دهند.
6. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و نماینده شان را تعین میکنند.(نماینده فردیست که پس از بحث گروپی پاسخ در باره سوال داده شده را ارایه می نماید)
7. همه اعضای گروپ در پاسخ سوال مساویانه سهم می گیرند تا آنرا خوب و کامل پاسخ دهند.
8. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
9. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

ارایه پاسخ ها: 30 دقیقه

مربی در این مرحله نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. یک نفر بصفت منشی تعین می گردد تا پاسخ سوالات را بروی فلیپ چارت نوشته کند.
2. نمایندگان گروپ به طور خلاصه پاسخ شان را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
3. منشی فشرده پاسخ هر سوال را بروی فلیپ چارت نوشته می کند.
4. در اخیر هر پاسخ اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به ارایه پاسخ داشتند، آنرا نیز می افزاید؛
5. مربی محترم نتایج فعالیت سوال و جواب را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
6. مربی چارت تهیه شده را که قبلاً از کتاب مواد مطالعه آماده نموده، برای اشتراک کنندگان پس از ختم فعالیت مطالعه خاموشانه توضیح می نماید.

مشوره ها برای انکشاف تدریس معلمان[27]:

وقت: 15 دقیقه

مشوره های عمومی راجع به تدریس زبان صنف اول

- در کتاب جدید لسان صنف اول اهداف هر موضوع، هدایات برای معلمان و فعالیت برای شاگردان مشخص گردیده است. حین تدریس مطابق آن بایست عمل گردد.
- هر درس را که معلم تقدیم می نماید، خود را مطمئن سازد که تمام شاگردان درس را فهمیده اند یانه؟
- در تدریس لسان در صنف اول مهم است که مراحل ذیل مراعات گردد:

اول تدریس حروف بعداً ترکیب کلمه و سپس جمله مدنظر گرفته شود، بخاطریکه یک مرحله برای مرحله بعدی دوره آمادگی است و استفاده تصاویر در عملیه تدریس خیلی موثر میباشد.

- معلم باید به توانایی ذهنی شاگردان توجه داشته باشد تا درس برایشان خسته کننده نباشد.

مشوره های عمومی راجع به تدریس زبان صنف دوم:

- معلم باید در پلان درسی مهارت خواندن، نوشتن، گوش کردن و صحبت نمودن را بگنجاند.
- معلمان در تدریس متن کتاب، خواندن به آواز بلند را نیز فراموش ننمایند بخاطریکه در آن فواید ذیل نهفته است.
  - شاگردان دیگر از آن استفاده می نمایند.
  - جرأت شاگردان زیاد میشود.
  - تلفظ کلمات و جملات درست می گردد.
  - شاگرد خوب ارزیابی می گردد.
- معلم از فعالیت های گروپی استفاده نمایند تا روحیه همکاری و تعاون میان همه شاگردان رشد نماید.
- تمرین نوشتن از طریق کار خانگی و یا کار روی تخته در نظر گرفته شود.

مشوره های عمومی راجع به تدریس زبان صنف سوم:

---

[27] **مربی محترم مشوره ها برای صنف اول، دوم و سوم را بطور جداگانه بروی سه چارت نوشته و به نوبت به اشتراک کنندگان ارایه نماید.**

- در تدریس موضوعات لسان توجه معلم بالای دانش بوده نه مهارت و طرز تلقی.
- در مهارت نوشتن اکثر معلمان طوری عمل می نمایند که شاگردان مهارت نوشتن را از روی کتاب کاپی می کنند.
- تمرین هائیکه مهارت املاء و انشاء را در شاگردان صنوف ابتدائیه تقویت می بخشد عبارتند از:
  - مرتب نمودن کلمات پراگنده در یک جمله؛
  - پر نمودن خانه های خالی در جملات؛
  - استعمال لغات در جملات مناسب؛
  - تقدیم نمودن یک مودل؛
  - تمرین استعمال کلمات مترادف؛
- خواندن متون و اشعار باید مشق و تمرین شود، تا مهارت خواندن در شاگردن انکشاف یابد.
- برای شاگردان فرصت مصاحبه، گفتگو و محاوره دو نفری، گفتن حکایات... داده شود.
- شاگردان به همکاری استاد آن نقش های عملی را در موضوعات کتاب مانند اتحاد، نتیجه غفلت، شیر فروش و سایر حکایت... بگیرند.
- معلمان باید تمام واژه های کتاب را ترجمه نماید تا شاگردان مشکلی در معنی لغات نداشته باشد.

15 دقیقه وقفه قبل مطالعه خاموشانه:

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. کتاب برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت «دوم» را همه اشتراک کننده گان با خود داشته باشند.
2. مربی موضوع مطالعه خاموشانه کتاب برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت «دوم» را معرفی می نماید.
3. مربی فصل و صفحهات موضوع مطالعه خاموشانه کتاب برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت «دوم» مشخص می سازد.
4. اشتراک کننده گان این را بدانند که پس از مطالعه خاموشانه پیرامون موضوع سوال و جواب صورت خواهد گرفت.

5. مربی آغاز و ختم وقت فعالیت مطالعه خاموشانه را در نظر بگیرد.

موضوع فعالیت دوم: مطالعه خاموشانه

وقت:15 دقیقه

فصل چهارم

مشوره های عمومی راجع به تدریس و کتاب لسان در دوره ابتدایه

کتاب برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت «دوم» - دری صفحه 47-44

کتاب برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت «دوم» – پشتو صفحه68 -65

فعالیت سوال و جواب پیرامون موضوع مطالعه خاموشانه

وقت: 20 دقیقه

مربی در ارزیابی فعالیت خاموشانه سوالات ذیل را از اشتراک کننده گان می پرسد :

1. مشکلات عمومی در تدریس آموزش زبان برای شاگردان دورهء ابتدایه کدام ها است؟
2. مفاهیم مغلقی که معلم آنرا نمی داند کدام ها است؟
3. معلم یک درس ترکیب حروف را چگونه باید تدریس نماید؟
4. معلم چگونه میتواند مهارت املا را در شاگردان این دوره تقویت نماید؟

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. هدف جلسه ما چه بود؟
2. آیا به هدف جلسه خود رسیدیم؟ چگونه؟
3. دستآورد جلسه ما چه ها بوده؟
4. مهارت های اصلی آموزش زبان کدام ها می باشد؟
5. برای اینکه شاگردان قادر به نوشتن شوند باید کدام مراحل را معلم مدنظر گیرد؟

جلسهء نزدهم: تهیه پلان درسی با در نظر داشت مشوره های تدریس مضمون زبان

وقت: 95 دقیقه

اهداف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه:

- به اساس مشوره های تدریس مضمون زبان پلان درسی شان را تهیه می نمایند.
- تفاوت و شباهت های پلان درسی شان را با پلان درس نمونه یی تشخیص می دهند.

دستآورد متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان پنج پلان درسی را تهیه می کنند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: کارگروپی

وقت: 30 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: لطفاً پلان درسی را با در نظر داشت مشوره های که در تدریس زبان در کتاب انست دو آمده است تهیه نمائید؟

نوت: مربی برای تمام اشتراک کنندگان موضوع واحدی در رابطه به مضمون زبان می دهد که قبلاً خود او پلان درس نمونه یی را تهیه نموده و برای دریافت تفاوت ها و شباهت ها برای نمایش می دهد.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.

2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوع در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

فعالیت دوم: ارایه پلان درس نمونه یی از جانب مربی برای اشتراک کنندگان:

وقت: 15 دقیقه

مربی در این مرحله نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

- مربی برای اشتراک کنندگان نخست پلان درس نمونه یی را معرفی می کند و می گوید که این پلان نیز بوسیله ما ساخته شده تا شما تفاوت ها و شباهت را میان پلان ساخته شده خودتان و پلان درس نمونه یی که ما ساخته ایم، دریافت نمایید.
- مربی تمام اجزای پلان درسی را برای اشتراک کنندگان تشریح و توضیح می دهد.
- مربی برای اشتراک کنندگان تأکید می نماید که تفاوت ها و شباهت را دیده در جریان ارایه یاداشت نمایند.
- ***مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که 15 دقیقه وقت دارید تا تفاوت ها و شباهت ها را بین خود در گروپ های که باهم پلان تهیه نموده اید، دریافت و در چارت جداگانه در دو ستون همراه با پلان درسی برای اشتراک کنندگان پیشکش نماید.***

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 20 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. سرگروپ ها پلان های درسی را با چارت تفاوت ها و شباهت ها بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
2. در اخیر هر پیشکش کارگروپی اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به انکشاف پلان درسی اشتراک کنندگان دارد، آنرا می افزاید؛
3. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
4. مربی نتایج فعالیت گروپی اشتراک کنندگان را خلاصه می نماید.
5. مربی از میان اشتراک کنندگان خواهش می کند که از میان پنج پلان که تهیه شده، بهترین آن را انتخاب تا در جلسه بعدی مورد تطبیق قرار گیرد.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد متوقع جلسه ما چه بود؟
4. آیا پلان درسی مطابق به مشورهء کتاب تهیه شده بود؟
5. در تهیه پلان درسی از کدام مشوره ها استفاده کردید؟
6. چه تفاوت های میان پلان درسی شما و پلان درس نمونه یی وجود داشت؟
7. چه شباهت های میان پلان درسی شما و پلان درس نمونه یی وجود داشت؟

جلسهء بیستم: تطبیق پلان درسی زبان

وقت: 70 دقیقه

اهداف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه خواهند:

- پلان درسی را در صنف با در نظر داشت مشوره ها تطبیق نمایند.
- نکات مثبت و اصلاح پذیر معلم را تشخیص دهند.

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان تدریس زبان را عملاً تمرین می نمایند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: تدریس مضمون زبان

وقت: 40 دقیقه

موضوع فعالیت: موضوع فعالیت این است که دو نفر اشتراک کننده به صفت معلم در صنف تدریس می نمایند.

نوت: مربی به نکات ذیل توجه می نماید:

- دو نفر به صفت معلم داوطلبانه ایفای نقش می نمایند تا یک بخش پلان درسی را یکی و دیگر بخش پلان درسی را دیگری تطبیق نمایند.
- بقیه اشتراک کننده بصفت شاگردان می باشند.
- دو نفر به صفت مشاهد بوسیله فورمه های مشاهده ایفای نقش می نمایند.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را بصفت شاگردان تنظیم می نماید. و می گویندکه نقش واقعی را در صنف انجام دهند.
3. مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که در حین حالیکه نقش شاگرد را ایفاء می نمایند، در اخیر نظریات آنها را در باره نکات مثبت و نکات قابل اصلاح معلم بیان می نمایند.
4. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
5. مربی وقت ساعت تدریس را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.

6. مربی در جریان تدریس مهارت های معلم را مشاهده می نماید.

جر و بحث پیرامون تدریس معلم:

وقت: 20 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل اید:

5. مربی یک نفر را بصفت منشی تعیین می نماید تا نظریات اش اشتراک کنندگان را در دو ستون چارت بنویسد.
6. همه اشتراک کننده گان روش و مهارت های را که معلم در صنف پرجمعیت بکار بسته، مورد ارزیابی قرار می دهد.
7. مربی محترم نظریات اش را مبنی بر مشاهده که انجام داده برای اشتراک کننده گان بیان می نماید.
8. مربی محترم موضوع این جلسه را برای اشتراک کنندگان خلاصه می نماید و نکات مهم شیوه های تدریس در زبان را بیان می نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 5 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. هدف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به هدف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد جلسه ما چه بود؟
4. آیا معلم مطابق به پلان ساخته شده، تدریس نمود؟ چگونه؟
5. آیا معلم مطابق به مشوره های کتاب انست دو تدریس کرده است؟ چطور؟

اهداف آموزش ریاضی[28]

این جلسه پیرامون اهداف آموزشی ریاضی می باشد. یکی از مضامین عمده که اطفال از صنف اول الی سوم فرا می گیرند مضمون ریاضی می باشد. مضمون ریاضی نقش خوبی در رشد ذهنی و عقلانی شاگردان دارد. این دانش در طول تاریخ تمدن بشری دستآورد های ارزشمندی را برای بشر تقدیم و جامعه بشری را گامی بسوی رفاه و آسایش مادی و معنوی هدایت نموده است. چنانچه یک بخش عمدۀ جامعه بشری را اعداد و مسایل کمی و اندازه گیری ها تشکیل می دهد. اطفال با فراگرفتن و انجام دادن موضوعات و مسایل ریاضی از نظر ذهنی، عقلی و تحلیلی رشد نموده و مهارت و دانش مضمون در آنها تقویت می یابد. بخشی پر ارزشی از دوره آموزشی صنف اول الی سوم را مضمون ریاضی احتوا می کند که کاملاً با زندگی یومیه اطفال رابطه دارد.

کسانیکه ریاضی نمیدانند برایشان درک حقایق از زیبایی های طبعیت خیلی دشوار است. اگر شما می خواهید در مورد طبعیت چیزی بدانید پس باید با زبان آن که ریاضی است بلدیت حاصل نماید. علم ریاضی مضمون خلاقیت برانگیز است. ریاضی یک زبان بین المللی است. این مضمون از قید و بند مرز های فرهنگی می گذرد و تا جای میرود که اهمیت بین المللی پیدا میکند. ریاضی به مثابه وسیلهء حل مشکلات از گذشته های دور تا اکنون بوده و در طول تاریخ پیوسته انکشاف نموده است.

شاگردان اغلباً نمیدانند که چرا ریاضی باید بیآموزند. وقتیکه اطفال اهمیت ریاضی و کاربرد مهارت های آنرا در زندگی روزانه بدانند، اینجاست که برداشت و عملکرد ایشان تحول شگرفی را می بیند. این علم در تمام عرصه ها و بخش های زندگی اثر گذار بوده و مشکلات مختلف جامعه بشری را حل نموده است.

کاربرد ریاضی در همه علوم طبیعی مانند بیولوژی، کیما، فزیک، علوم اجتماعی مانند اقتصاد، روانشناسی، جامعه شناسی، در بخش اینجنیری مانند میخانیکی، ساختمانی، صنعتی و در بخش فن آوری و تکنولوژیکی مانند کامپیوتر، وسایل ارتباطات و سفینه های فضایی و انرژی هسته ای و حتی در بخش هنر مانند مجسمه سازی، رسامی، موسیقی وغیره رشته ها از اهمیت درجه اول برخوردار بوده است. برعلاوه آموزش ریاضی شاگردان را چنان تربیت میکند که با قضایا برخورد خیلی منطقی و برای حل آن مهارت های عملی را بکار ببرند. ریاضی کمک میکند که شاگردان افکار و نظریات شان را به طور خیلی موجز ارایه نمایند. دانش و

---

[28] برای مربی محترم توصیه می گردد تا موضوع جلسه را دقیقاً مطالعه نماید و در جریان سمینار از آن بصورت همه جانبه استفاده کند. همچنان توصیه می گردد که جلسه سمینار باید مطابق به رهنمای مربیان پیشبرده شود.

مهارت های ریاضی به طور دقیق آن در همه عرصه های زندگی برای شاگردان کمک میکند. در کل اهمیت ریاضی را میتوان در چند جمله ذیل بیان نمود:

- ریاضی در فعالیت های روزانه چون محاسبات، داد و ستد، تنظیم وقت، شناخت مسایل کمی وغیره نقش اساسی بازی می نماید؛
- ریاضی با داشتن روابط و پیوند خاص منطقی که با سایر علوم دارد، در حل قضایایی علوم طبیعی و علوم اجتماعی ممد واقع می شود.
- ریاضی در امر توسعه و انکشاف جامعه بشری از قبیل رشد اقتصادی و اجتماعی جامعه نقش ارزنده داشته و عامل انکشاف مدنی جامعه بشری به حساب می رود؛
- ریاضی در انکشاف ذهنی شاگردان موثر می باشد؛
- آموختن ریاضی مهارت های محاسباتی شاگردان را انکشاف داده و در حل آن مسایل شاگردان را خلاق و کنجکاو بار می آورد.
- ریاضی بر علاوه اینکه ذهن شاگردان را از نقطه نظر علمی رشد می دهد، منبع خوب سرگرمی های مشروع و سازنده برای اطفال می باشد.
- ریاضی قدرت تفکر، تحلیل و ارزیابی مسایل کمی و رقمی شاگردان را افزایش داده و آنها را در امر حل مسایل رقمی و کمی در زندگی مبتکر و خلاق بار می آورد.
- آموزش ریاضی برای اطفال باعث می گردد تا آنها بیشتر در فعالیت های خانوادگی سهم بگیرند و نقش اجتماعی شان بیشتر گردد؛

استفاده از ریاضی در زندگی روزانه دامنه وسیع داشته است. شاگردان با فرا گیری این دانش می توانند در بخش های مختلف زندگی از آن استفاده نمایند و در حل مسایل مبادرت ورزند. معلمان باید کاربرد و استفاده از ریاضی را برای شاگردان توصیه نمایند و همچنان ساحه کاربرد ریاضی را برای شاگردان خاطر نشان نمایند مثلاً:

- حل سوالات کمی؛
- فعالیت های تجاری؛
- مدیریت زمان؛
- محاسبه درآمد و مالیات؛
- سنجش فاصله ها و وزن وغیره؛

اهداف ریاضی مانند سایر علوم دیگر مطلوب و ارزشمند می باشد. بخصوص اهداف ریاضی در دوره ابتدایه این است تا شاگردان رفته رفته با شناخت کمیت، رقم یا اعداد آشنا شوند و از طریق شناخت و بکارگیری قوانین ریاضی در حل مسایل زندگی بپردازند. اهداف از تدریس مضمون ریاضی از صنف اول الی سوم این است که شاگردان در مورد معلومات حاصل کنند و دانش و مهارت های شان انکشاف نماید.

1. شمارش، نوشتن و قیمت مقامی اعداد؛
2. درک مفهوم سمبولهای اعداد و مسایل ریاضیکی؛
3. اعمال اربعه اعداد طبیعی؛
4. معرفی مفهوم عدد صفر؛
5. درک مفهوم کسر؛
6. ضرب زبانی؛
7. درک و بکار بردن مقیاسات و اشکال ساده هندسی؛
8. تقویه مهارت های اطفال در منطق حسابی اعداد و استدلال در آن؛

به هر حال، تعلیم و نصاب تعلیمی این را ایجاب می نماید تا اطفال از دوران کودکستان تا صنف سوم بسیار چیزها را یاد بگیرند. آنها باید شمارش، جمع، تفریق، ضرب و تقسیم در اعداد طبیعی را یاد بگیرند به همین ترتیب مقدار، اشکال و استدلال منطقی را در هنگام حل مسایل بکار برند. طریقه های منظمی مشاهده و تحلیل نمونه های ریاضیکی و همچنان در مورد سیستم اعداد اعشاری هم باید آموزش دیده باشند.

زمانی که شاگردان از صنف سوم فارغ و به صنف چهارم وارد می شوند، نتایج خوب و مطلوبی از کیفیت آموزش این سه سال در بخش ریاضی باخود خواهند داشت. شاگردان با شناخت و درک مسایل و موضوعات ریاضی دانش، مهارت و قوه درک شان انکشاف یافته و سهم گیری شان در فعالیت های روزانه با خانواده و دوستان شان بیشتر می گردد. آنها نه تنها زبان گفتاری و یا نوشتاری چون دری یا پشتو را فرا می گیرند بلکه آنها قادر می گردند که با زبان ریاضی نیز آشنا شوند. زبان ریاضی باعث می گردد تا روحیه کنجکاوی را در شاگردان انکشاف دهد و یکی پی دیگری موفقیت های خوبی را در شناخت پدیده ها و اشیای طبیعت حاصل کنند.

مفاهیم کلیدی کتب ریاضی عبارتند از:

a. شمارش، 2. عدد نویسی، 3. قیمت مقامی اعداد، 4. جفت وتاق، 5. جمع، 6. تفریق، 7. ضرب، 8. ضرب زبانی، 9. تقسیم در اعداد طبیعی، 10. کسر، 11. مقیاسات، 12. متر، 13. کیلو گرام، 14. اشکال هندسی وغیره.

امید میرود که در پایان صنف سوم شاگردان در موضوعات فوق دانش و مهارت حاصل نمایند و به تدریج آمادگی برای آموزش دیگر مسایل حساب را داشته باشند.

رهنمای مربیان

جلسهء بیست و یکم: اهداف آموزش ریاضی

وقت: 80 دقیقه

هدف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه بیان می کنند که:

- هدف آموزش ریاضی از صنف اول الی سوم کدام ها می باشند.

دستآورد متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان لست از اهداف ریاضی را تهیه کنند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: سوال و جواب

وقت: 25 دقیقه

موضوع فعالیت سوال و جواب: لطفاً با اشتراک نظر همدیگر تذکر دهید که اهداف ریاضی از صنف اول الی سوم کدام ها می باشد؟

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.

5. مربی سوال را برای تمام گروپ ها می دهد تا هر گروپ مطابق به تحلیل و ارزیابی شان سوال را پاسخ دهند.
6. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و نماینده شان را تعین میکنند.(نماینده فردیست که پس از بحث گروپی پاسخ در باره سوال داده شده را ارایه می نماید)
7. همه اعضای گروپ در پاسخ سوال مساویانه سهم می گیرند تا آنرا خوب و کامل پاسخ دهند.
8. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
9. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

ارایه پاسخ ها: 30 دقیقه

مربی در این مرحله نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. یک نفر بصفت منشی تعین می گردد تا پاسخ سوالات را بروی فلیپ چارت نوشته کند.
2. نمایندگان گروپ به طور خلاصه پاسخ شان را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
3. منشی فشرده پاسخ هر سوال را بروی فلیپ چارت نوشته می کند.
4. در اخیر هر پاسخ اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به ارایه پاسخ داشتند، آنرا نیز می افزاید؛
5. مربی محترم نتایج فعالیت سوال و جواب را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
6. مربی چارت تهیه شده را که قبلاً از کتاب مواد مطالعه آماده نموده، برای اشتراک کنندگان پس از ختم فعالیت مطالعه خاموشانه توضیح می نماید.

اهداف مضمون ریاضی[29]:

وقت: 10 دقیقه

1. خواندن، نوشتن و شمارش اعداد؛
2. شناخت مفهوم سمبولهای اعداد و مسایل ریاضیکی؛

---

[29] **مربی محترم اهداف ریاضی را روی چارت نوشته برای اشتراک کنندگان تقدیم نماید.**

3. اعمال اربعه اعداد طبیعی؛
4. شناخت مفهوم عدد صفر؛
5. اجرای مفهوم کسر؛
6. ضرب زبانی؛
7. درک و بکار بردن مقیاسات و اشکال ساده هندسی؛
8. تقویه مهارت های اطفال در منطق حسابی اعداد و استدلال در آن؛

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه ما چه بود؟
2. آیا به اهداف جلسه خود رسیدیم؟ چگونه؟
3. دستآورد جلسه ما چه ها بوده است؟
4. بصورت کلی کدام موضوعات در صنف اول تدریس می گردد؟
5. در صنف دوم کدام موضوعات تدریس می گردد؟
6. در صنف سوم کدام موضوعات تدریس می گردد؟
7. پس اهداف ریاضی از صنف اول الی سوم کدام ها می باشد؟

مشکلات در تدریس مضمون ریاضی و میتود تدریس ریاضی[30]

این جلسه پیرامون تدریس مضمون ریاضی و میتود تدریس آن می باشد. تشخیص و شناسایی مشکلات در تدریس ریاضی یکی از اولویت های کاری در انکشاف سیستم تدریس معارف می باشد، سپس ارایه رهنمایی ها و مشوره های موثر برای بهبود سیستم آموزشی و انکشاف روش های تدریس معارف مطرح می گردد، که تدریس مضمون ریاضی از اهمیت خاص برخوردار بوده و انکشاف تدریس آن مانند سایر علوم در مکاتب امر اساسی و بنیادی تلقی می گردد.

مشکلات در تدریس مضمون ریاضی:

از صنف اول الی سوم اطفال از نظر سنی اگر چه معمولاً در سنین مشابه و یا اندکی متفاوتی قرار دارند، ولی از نظر توانایی ها و استعداد و علاقه آموزشی متفاوت می باشند. خصوصیات و علایق شان نسبت به موضوعات و مسایل ریاضیکی متفاوت بوده است، چرا که آنها هنوز طفل هستند و نسبت به همه مسایل به دید عاطفی می نگرند مثلاً بعضی اطفال اعداد بزرگ را خوش دارند، بعضی اعداد کوچک را، بعضی جمع را خوش دارند و بعضی دیگر منفی را. شاگردانی هم هستند که نشانه ها، سمبول ها و اشکال را بسیار می پسندند و همچنان برخی دیگر شان خود شکل اعداد را. برخی شاگردان نسبت به موضوعات ریاضی ناامیدانه می نگرند و برخی دیگر آنها خیلی ها خوشبینانه و علاقمندانه. این تفاوت ها در واقع در میان شاگردان دیده می شود.

زمانی که آنها به سن هشت سالگی میرسند به شکل غیر مترقبه استعداد آموزش ریاضی شان رشد می نمایند. آنها باید از نظر انکشاف ذهنی و یادگیری مسایل بصورت منظم مطابق به اصول تعلیم و تربیه مورد نظارت و کنترول معلمان قرار گیرند، چرا که آنها نو به مکتب آمده و به آموزش کتب می پردازند.

باید گفت که میتودلوژی تدریس ریاضی برای معلمان مهم ترین کار می باشد. آنها نخست باید در باره دانش مضمون تسلط کافی داشته باشند و سپس در باره میتودلوژی انتقال آن نیز آمادگی تام و تمام داشته باشند. اگرچه در در صنوف اول الی سوم دانش مضمون چندان به عنوان مشکل قلمداد نشده، آنچه مهم است مسایل میتودلوژی می باشد که باید تدریس مطابق به استاندرد های تعلیم و تربیه مد نظر گرفته شود.

---

[30] برای مربی محترم توصیه می گردد تا موضوع جلسه را دقیقاً مطالعه نماید و در جریان سمینار از آن بصورت همه جانبه استفاده کند. همچنان توصیه می گردد که جلسه سمینار باید مطابق به رهنمای مربیان پیشبرده شود.

مشکلات که در ذیل تذکر گردیده، موانع اساسی در تدریس مضمون ریاضی می باشد. با در نظر داشت مشکلات ذیل معلمان کمتر موفق اند که تغییرات مطلوب را در شاگردان رو نما سازند و اهداف نصاب تعلیمی تطبیق شود:

مشکلات در تدریس ریاضی:

- معلمان اهداف بنیادی و اساسی ریاضی را درست متوجه نیستند؛
- معلمان اهمیت کاربرد ریاضی را در مسایل انکشاف اقتصادی، فناوری ها و تکنولوژی، شناخت طبیعت.... کمتر می شناسند؛
- معلمان کابرد عملی مضمون ریاضی را در زندگی روزانه شاگردان کمتر توصیه می نمایند؛
- ریاضی نیز برای عدۀ شاگردان خسته کننده می باشد، چرا که این مضمون زبان نو دارد و شاگردان هنوز در مسیر یادگیری زبان ریاضی می باشند؛
- معلمان در جریان تدریس از مواد ممد درسی کمتر استفاده می نمایند؛
- فعالیت های متنوع که سبب دلچسچی درس گردد را کمتر بکار می گیرند؛
- ارزیابی از فرا گیری شاگردان صورت نمی گیرد؛
- معلمان اهداف موضوع هر درس را دقت نمی کنند و برای شاگردان به وضاحت بیان نمی کنند؛
- معلمان از فعالیت های رول پلی، بازی ها و سرگرمی های متنوع استفاده نمی کنند تا تدریس را برای شاگردان دلچسپ و خوب سازند؛
- معلمان بیشتر مهارت ها را خود شان اجرا می نمایند در صورتیکه باید در بکار گیری مهارت ها شاگردان نیز سهم فعال داشته باشند.
- شاگردان از نظر ذوق، ظرفیت و قابلیت های آموزشی متفاوت اند.
- معلمان از امکانات و اشیای درون صنفی کمتر در جریان تدریس استفاده می نمایند. مثلاً آنها می توانند بپرسند که چند چوکی در صنف تان موجود است؟ چند میز دارید؟ کی ها پنسل نو دارند؟ لطفاً در یک قطار بی ایستند! کی ها کتاب آورده اند؟ در یک قطار تنظیم شوند!..... از این طریق می توانند مهارت های شاگردان را از نقطه نظر عملیه های چهارگانه ریاضی انکشاف دهند.
- فعالیت های سوال و جواب باز کمتر صورت می گیرد؛

عناوین، مفاهیم و موضوعات مغلقیکه که بعضی از معلمان آنرا نمی دانند:

- مفهوم صفر را نمی دانند؛
- مفهوم ضرب را نمی دانند؛
- بعضی اصطلاحات را نمی دانند: مانند مفروق، مفروق منه، مضروب، مضروب فیه، مقسوم و مقسوم علیه؛
- مفهوم ضرب، ضرب زبانی و تقسیم را نمی دانند؛
- معنی گرام، لیتر و کتله را نمی دانند؛
- در عملیه جمع نمی دانند که حاصل چرا با عدد بعدی جمع می شود؛
- مفهوم قرض کردن در عملیه تفریق نمی دانند؛

میتود تدریس ریاضی:

میتود تدریس ریاضی مانند سایر مضامین برای معلم و شاگرد پر اهمیت می باشد. بکار بستن میتود موثر تدریسی در سلوک، رفتار، ذهنیت و عقلانیت شاگرد تغییر آورده و شخصیت او را انکشاف می دهد. معلمان قبل از اینکه درس را آغاز نمایند باید روش خوبی تدریس را در ذهن شان داشته باشند که در صنف درسی، درس را چطور تقدیم کنند. بسیار مهم است که آنها اهداف بنیادی و اساسی دانش ریاضی را بدانند. آنها باید بدانند که ریاضی چه نقش عظیمی در فرایند تولیدات اقتصادی، پیشرفت های تکنالوژیکی، فناوری مدرن و شناخت منطقی اشیا و طبعیت دارد. با در نظر داشت اهداف این مضمون آنها می توانند آگاهی علمی شان را نسبت به این علم افزایش و مهارت های این علم را در خود انکشاف دهند.

معلمان بخاطریکه تغییر در سلوک و شخصیت و زندگی شاگرد وارد کنند، نه تنها دانش شاگردان را انکشاف دهند بلکه باید توجه شان را به انتقال مهارت ها نیز نمایند تا آنها در میدان عمل بتوانند موفق باشند و از ریاضی در زندگی روزانه شان کار گیرند. مسوولیت معلم تنها انتقال دانش برای شاگردان نمی باشد بلکه آنها باید کاربرد ریاضی را نیز برای شاگردان توصیه کند، چرا که شاگردان تنها وظیفه یادگیری ندارند بلکه باید بدانند که دانش و آگاهی شان را در زندگی روزمره بکار گرفته می شود.

مضمون ریاضی برای شاگردان که تا هنوز با ریاضی مواجه نشده اند اندکی خسته کننده بنظر میرسد، چرا که آنها زبان ریاضی را آشنا نیستند و بیشتر تمایل شان به زبان گفتاری، نوشتاری و صوتی خودشان میباشد. البته زبان که آنها صحبت می کنند خیلی ها در زندگی انسان حیاتی و سازنده است ولی باید این نکته را نیز برای شاگردان تأکید کرد که بخش بزرگ زندگی انسانی را ریاضیات و مسایل کمی و عددی تشکیل می دهد و ریاضی دانشی انکشاف و توسعه اقتصادی و اجتماعی جوامع بشری به حساب می آید.

معلمان در جریان تدریس کمتر روش ها و مهارت های را بکار می گیرند که شرایط درس را برای شاگردان دلچسپ، جذاب و آموزنده بسازند. آنها ندرتاً از مواد ممد درسی، از فعالیت های عملی، از بازی ها و سرگرمی های آموزشی.... کار می گیرند. کم توجهی در این بخش ها موثریت درس را کم ساخته و فضای صنف درسی را سرد می سازد. معلم باید مطابق به ذوق، علاقه و خواهش شاگردان درس را اعیار سازد و روش ها و مهارت های را بکار بگیرد که از یک طرف دانش، مهارت و طرز تلقی شاگردان انکشاف نماید و از طرف دیگر آنها احساس خوشی و سرور و تمرکز بیشتر نسبت به درس نمایند. معلمان بیشتر مهارت ها را خودشان اجرا می نمایند، در صورتیکه لازم می باشد مهارت ها غرض یاددهی نخست بوسیله معلم و سپس بوسیله شاگردان تمرین شود تا شاگردان نیز مهارت ها را فرا گرفته و قابلیت های کاربردی مهارت ها در آنها تقویه گردد.

معلمان ارزیابی را در دروس ریاضی درست مدنظر نمی گیرند. که یکی از بخش های اساسی پلان درسی یک معلم می باشد. معلمان باید هر روز بدانند که کدام شاگرد درس را بطور عالی فرا گرفته و کدام کدام متوسط و کدام ها اند که هنوز مشکل زیادی دارند. این یک واقعیت مسلم است که شاگردان از نظر قابلیت های آموزشی متفاوت اند و هر کدام نظر به ذوق و استعداد که دارند زود یا دیر درس را فرا می گیرد ولی معلم باید انکشاف متوازن شاگردان را مد نظر گیرد تا همه رشد و انکشاف یابد نه عدهٔ محدودی از شاگردان.

به هر حال میتود تدریس ریاضی مانند دانش ریاضی یکی از موضوعات درجه اول می باشد که باید معلمان افغانستان آنرا بصورت درست فرا گرفته و در جریان تدریس شان بکار گیرند. برای تدریس بهتر ریاضی مشوره ها و رهنمایی لازمی برای معلمان محترم قرار ذیل توصیه می گردد[31].

مشوره های عمومی راجع به تدریس و کتاب ریاضی صنف اول:

- اعداد را به وسیله اشیای مجسم معرفی نمایند. از معرفی اعداد که قابل لمس نیستند کار نگیرید مانند دو ساله، سه ساعته وغیره.
- از اطفال بخواهید که از خارج صنف بعضی سه شی، بعضی چهار و بعضی پنج شی را بیآورند، و به یک دیگر نشان دهند و همراه یکدیگر در این مورد صحبت کنند.
- از شاگردان بپرسید که در صنف نامهای اشیای را بگیرد که تعداد آن 3، 4، 5 باشند.

---

[31] **کتاب انست 2 – صفحات 48– 49 و 100– 107 وزارت معارف افغانستان**

- فهمیدن و شناخت عدد صفر مشکلتر می باشد برای توضیح نمودن عدد صفر چیزیکه درصنف موجود نیست پرسان شود مانند بگویم که چند شتر در صنف است؟ و یا چه تعداد اطفال در صنف ریش دارند.
- بروی تخته0، 1، 2، 3، 4 و 5 را به خط درشت تحریر دارید و منظماً یکایک برای شاگردان نشان دهید و از اطفال مختلف بخواهید که بگوید چند است.
- اولاً همه شاگردان یک، دو، سه، چهار و پنج بگویند و بعداً از گروپ اول (1–5) اطفال کارتهای اعداد خود را بگیرند و در حصه های مختلف صنف ایستاده شوند و کارت های خود را پیشروی خود بگیرند.
- بروی تخته خط اعداد را بکشید از اطفال بخواهید که همسایه یک عدد فعلی و بعدی آنرا نشان دهد این تمرین شاگردان را کمک می کند که عدد فعلی و بعدی یک عدد را بشناسند. اعداد بزرگ و خورد را درک نمایند و بعداً میشود که در عملیه های جمع و تفریق ممد واقع گردد.
- به شاگردان هدایت داده شود که اعداد را به خط درشت و کلان بنویسند آن را رنگ آمیزی کنند و در صورت امکان در دیوارهای صنف نصب کنند.
- از اطفال خواسته شود که از گل و یا هم از چوب گوگرد اعداد را جور کنند. معلم اعداد مشابه را قبلاً بالای زمین رسم نماید و از شاگردان بخواهد که از شروع اعداد بالای آن توسط چوبک خط بکشد.

مشوره های عمومی راجع به تدریس و کتاب ریاضی صنف دوم:

- بعضی مفاهیم ریاضی باید بواسطه مواد نشان داده شود، مثلاً شناخت اعداد جفت و طاق، مفهوم کسر، هم جنس و غیره.
- از اینکه در خود کتاب ریاضی سلسله مراتب بدقت در نظر گرفته شده است باید در جریان تدریس در هر مرحله معلم از ناحیه آموزش شاگردان خود را کاملاً مطمئن ساخته وارد مرحلۀ بعدی شود .مثلاً اگر شاگرد عدد نویسی، قیمت جفت و طاق را خوب نفهمد نمی تواند عملیه جمع و منفی را یاد بگیرد.
- در تدریس ریاضی اکثر معلمان دانش قبلی شاگردان را در نظر نمی گیرند باید معلومات جدید بر مبنای معلومات قبلی استوار باشد.
- عملیه قرض کردن را به شاگردان درست فهمانده نمی تواند.

- در هر فصل موضوعات مهم و دقیق را معلم مشخص نموده و آنرا طی دروس جدا پلان نماید. مثلاً موضوع هم جنس در جمع و یا عدد + صفر یا صفر + عدد. در ضرب: عدد ضرب صفر یا صفرضرب عدد. در منفی مسئله قرض کردن...
- در تدریس هر موضوع مراحل آن جداگانه پلان گردد، مثلاً در عملیه منفی، مفهوم منفی، منفی یک رقمی، منفی دو رقمی بدون قرض، منفی دو رقمی با قرض....

مشوره های عمومی راجع به تدریس و کتاب ریاضی صنف سوم:

- قیمت مقامی در صنف سوم نیز بدقت برای شاگردان فهمانده شود و در یاد دادن قیمت مقامی از چوت استفاده گردد.
- در تدریس عملیه ضرب، اول معلم ضرب زبانی را همراه با مفهوم آن بالای شاگردان بدقت حفظ و بعداً به تدریس آن شروع نماید. در مرحله اول ضرب زبانی معلم باید تا پنج را به شاگردان بی آموزاند وهمچنان طرز تهیه کردن جدول ضرب زبانی به شاگردان آموزش داده شود و مهم این است که باید خود را مطمئن سازیم تا شاگردان میتوانند یا نه؟
- تدریس عملیه تقسیم و مفهوم آنرا معلم با مواد آغاز نماید.
- در تدریس کسر نیز معلم باید از مواد استفاده نماید.
- در فصل هفتم مقیاسات: معلم کوشش کند تا اندازه کردن اشیاء را به شکل واحدهای غیر معیاری بالای شاگردان تمرین کند مثلاً اندازه میز، اتاق، دیوار، کتاب و غیره را ابتدا توسط قدم، انگشتان، خط کش و دیگر چیزها تمرین کنند و از شاگردان بپرسد که اگر یک شیء توسط دو وسیله اندازه گیری شود در آن فرق موجود است یا نه و چرا؟ معلم صاحب کوشش کند تا واحد مقیاسات را با خود به صنف بیآورد و عملاً شاگردان آنرا بکار ببرند بخاطریکه اکثر شاگردان حتی در دوره ثانوی هم در تشریح متر(مربع، اجزا، اضعاف) و غیره مشکلات دارند. به همین سبب ایجاب تمرین بیشتر زبانی را می کند شاید این تمرینات وقت زیاد را بگیرد اما معلم نباید بی حوصله گردد چون این یک ضرورت است.

رهنمایی های عمومی برای تدریس کتب ریاضی در دوره ابتدایه:

- معلمان هر دوره قبل از قبل باید محتویات کتب ریاضی هر دوره را (کتب صنوف اول، دوم و سوم) مطالعه کرده باشند و کاملاً تصویر روشن و درست از اهداف کتاب، موضوعات و مسایل کتاب داشته باشند.
- باید برای شاگردان اهمیت زبان ریاضی تشریح گردد که زبان ریاضی یکی از بخش های عمده زندگی انسان را تشکیل می دهد و بدون زبان ریاضی قسمت عمده زندگی انسان ناتکمیل می باشد.
- معلمان در هر عملیه های مختلف ریاضیکی باید کاربرد آنرا برای شاگردان توصیه نمایند، تا شاگردان از دانش ریاضی در زندگی روزانه بهره گرفته و مشکلات شان را حل نمایند.
- معلمان مسوول اند که تدریس را جالب و دلچسپ سازند و از انواع فعالیت های درسی استفاده کنند تا شاگردان آنرا فرا گرفته و دانش و مهارت های شان انکشاف یابد.
- معلمان در پلان درسی شان که می سازند نکات ذیل را مد نظر گیرند[32]:
  - اهداف پلان درسی شان هم بصورت کلی بیان گردد و هم بصورت جزی؛
  - فعالیت های متنوع و موثر که بتواند دانش، مهارت و طرز تلقی را به شاگردان انتقال دهد، بکار گرفته شود مانند فعالیت های گروپی، سوال و جواب، رول پلی، بازی ها و سرگرمی ها....؛
  - وقت برای هر فعالیت مد نظر گرفته شود؛
  - هر فعالیت قدم به قدم بطور مفصل در پلان درسی گنجانیده شود؛
  - برای آماده سازی شاگردان برای درس نو سوالات مد نظر گرفته شود؛
  - مواد ممد درسی مورد استفاده قرار گیرد؛
  - سوالات مشخص برای ارزیابی درس گذشته وجود داشته باشد؛
  - درس نو در ارتباط با درس گذشته باشد و طوری ارایه گردد که دانش، مهارت و طرز تلقی شاگرد را انکشاف دهد؛
  - درس نو ساده و جالب برای شاگردان ارایه گردد نه بصورت پیچیده و مبهم که شاگردان نتواند آنرا برداشت نماید.
  - کاربرد درس نو در زندگی روزانه و عملی شاگردان در پلان گنجانیده شده باشد؛

---

[32] **معیار های پلان فوق در تمام مضامین قابل استفاده می باشد.**

  - معلمان در فعالیت نتیجه گیری درس باید معیار های خوبی را طراحی نماید که آیا شاگردان دانش، مهارت و طرز تلقی شان تغییر کرده یا نه؟
  - برای تحکیم درس سوالات را مثل کار خانگی برای شاگردان بسپارد؛
- معلمان ظرفیت های متنوع شاگردان را مد نظر گیرند تا نشود که تعدادی محدودی درس را فرا گیرند و اکثریت شان چندان درس را ندانند؛

رهنمای مربیان

جلسه بیست و دوم: مشکلات تدریس ریاضی

وقت:140 دقیقه

اهداف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر توضیح می کنند که:

- مشکلات تدریس ریاضی کدام ها می باشد؛
- مشکلات ناشی از کدام عوامل می باشند؛

دستآورد متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان لست از مشکلات در تدریس ریاضی را تهیه می نمایند؛

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: تدریس ریاضی

وقت: 40 دقیقه

موضوع فعالیت: موضوع فعالیت این است که یک نفر مضمون ریاضی را بدون آمادگی و پلان درسی درس می دهد، تا مشکلات تدریس در مضمون ریاضی مشخص گردد.

نوت: مربی به نکات ذیل توجه می نماید:

- یک نفر به صفت معلم داوطلبانه ایفای نقش می نمایند.
- بقیه اشتراک کننده بصفت شاگردان می باشند.
- دو نفر به صفت مشاهد بوسیله فورمه های مشاهده ایفای نقش می نمایند.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را بصفت شاگردان تنظیم می نماید. و می گویندکه نقش واقعی را در صنف انجام دهند.
3. مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که در حین حالیکه نقش شاگرد را ایفاء می نمایند، در اخیر نظریات آنها را در باره نکات مثبت و نکات قابل اصلاح معلم بیان می نمایند.
4. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
5. مربی وقت ساعت تدریس را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
6. مربی در جریان تدریس مهارت های معلم را مشاهده می نماید.

جر و بحث پیرامون تدریس معلم:

وقت: 20 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل اید:

1. مربی یک نفر را بصفت منشی تعیین می نماید تا نظریات اشتراک کنندگان را در دو ستون چارت بنویسد.
2. اشتراک کنندگان مشکل تدریس در مضمون ریاضی را بیان می کنند.
3. مربی محترم نظریات اش را مبنی بر مشاهده که انجام داده برای اشتراک کننده گان بیان می نماید.
4. مربی محترم موضوع این جلسه را برای اشتراک کنندگان خلاصه می نماید و نکات مهم شیوه های تدریس در ریاضی را بیان می نماید.

وقفه پس از فعالیت اول: 10 دقیقه

فعالیت دوم: فعالیت گروپی

وقت: 20 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: لطفاً با کمک همدیگر لست از مشکلات تدریسی را در مضمون ریاضی بطور جداگانه از صنف اول الی سوم تهیه نماید؟ و همچنان تذکر دهید که کدام موضوعات درسی برای معلمان مشکل به نظر می رسد؟

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
2. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
3. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
4. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
5. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
6. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
7. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.
8. مربی گروپ ها را می گوید که دو نکته مهم از مجموعه لست را در چارت مشخص سازند.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 20 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. سرگروپها به طور خلاصه نتایج کار گروپی را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
2. در اخیر هر پیشکش کارگروپی اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به نتایج کار گروپی اشتراک کنندگان دارد، آنرا می افزاید؛
3. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.

4. مربی چارت تهیه شده را که قبلاً از کتاب مواد مطالعه آماده نموده، برای اشتراک کنندگان توضیح می نماید.

مشکلات در تدریس ریاضی[33]:

وقت: 15 دقیقه

- معلمان اهداف بنیادی و اساسی ریاضی را در جریان تدریس درست متوجه نیستند؛
- معلمان کابرد عملی مضمون ریاضی را در زندگی روزانه شاگردان کمتر توصیه می نمایند؛
- در جریان تدریس فعالیت های عملی دلچسپ مانند سوال و جواب، کار های جوره یی، گروپی، رول پلی و سایر سرگرمی ها کمتر صورت می گیرد؛
- معلمان در جریان تدریس از مواد ممد درسی کمتر استفاده می نمایند؛
- ارزیابی همه روزه از شاگردان صورت نمی گیرد؛
- معلمان بیشتر مهارت ها را خود شان اجرا می نمایند در صورتیکه باید در بکار گیری مهارت ها شاگردان نیز سهم فعال داشته باشند.
- معلمان ذوق، ظرفیت و قابلیت های آموزشی متفاوت شاگردان را کمتر مدنظر می گیرند؛
- معلمان از امکانات و اشیای درون صنفی در جریان تدریس استفاده نمی کنند. مثلاً آنها می توانند بپرسند که چند چوکی در صنف تان موجود است؟ چند میز دارید؟ کی ها پنسل نو دارند؟ لطفاً در یک قطار بی ایستند! کی ها کتاب آورده اند؟ در یک قطار تنظیم شوند!..... از این طریق می توانند مهارت های شاگردان را از نقطه نظر عملیه های چهارگانه ریاضی انکشاف دهند.

عناوین، مفاهیم و موضوعات مغلقیکه که بعضی از معلمان آنرا نمی دانند:

- مفهوم صفر را نمی دانند؛
- مفهوم ضرب را نمی دانند؛
- بعضی اصطلاحات را نمی دانند: مانند مفروق، مفروق منه، مضروب، مضروب فیه، مقسوم و مقسوم علیه؛
- مفهوم ضرب، ضرب زبانی و تقسیم را نمی دانند؛

---

[33] **مربی محترم مشکلات در تدریس ریاضی را روی چارت نوشته برای اشتراک کنندگان ارایه می نماید.**

- معنی گرام، لیتر و کتله را نمی دانند؛
- در عملیه جمع نمی دانند که حاصل چرا با عدد بعدی جمع می شود؛
- به مفهوم قرض کردن در عملیه تفریق نمی دانند؛

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه ما چه بود؟
2. آیا به اهداف جلسه خود رسیدیم؟ چگونه؟
3. دستآورد ها جلسه ما چه ها بوده؟
4. مشکلات عمده در تدریس ریاضی کدام ها می باشد؟
5. مشکلات مذکور چه تأثیرات را در پروسه تدریس بجاه می گذارد؟
6. کدام موضوعات و یا اصطلاحات در تدریس ریاضی مشکل به نظر میرسند؟

جلسهء بیست و سوم: میتود تدریس ریاضی

وقت: 95 دقیقه

هدف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه:

- میتود های متنوع در تدریس ریاضی را معرفی می نمایند.

دستآورد متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان چندین میتود موثر را معرفی و لست می نمایند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: کارگروپی

وقت: 20 دقیقه

موضوع فعالیت کار گروپی: فعالیت در باره میتود های متنوع و موثر در تدریس ریاضی می باشد.

نوت: مربی نکات ذیل را برای اشتراک کنندگان تأکید می نماید که آنرا مدنظر گیرند:

- هر گروپ باید برعلاوه فعالیت های سوال و جواب، کار جوره یی و یا گروپی حد اقل دو یا سه بازی و سرگرمی ها را در فعالیت شان بیان کنند.
- میتود ها طوری طراحی گردد تا ریاضی با زندگی روزمره شاگردان پیوند داشته باشد.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. مربی موضوع را برای تمام گروپ ها می دهد تا هر گروپ مطابق به تحلیل و ارزیابی شان در باره آن ارایه نظر نمایند.
6. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ شان را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که پس از بحث گروپی پاسخ در باره سوال داده شده ارایه می نماید)
7. همه اعضای گروپ مساویانه سهم می گیرند تا نظریات همه جانبه ارایه نمایند.
8. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
9. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

ارایه نتایج کار گروپی: 25 دقیقه

مربی در این مرحله نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. سرگروپ ها به طور خلاصه نتایج کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
2. منشی فشرده پاسخ هر سوال را بروی فلیپ چارت نوشته می کند.
3. در اخیر هر پاسخ اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به ارایه پاسخ داشتند، آنرا نیز می افزاید؛
4. مربی محترم نتایج فعالیت کار گروپی را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
5. مربی چارت تهیه شده را که قبلاً از کتاب مواد مطالعه آماده نموده، برای اشتراک کنندگان ارایه می نماید.

میتود تدریس ریاضی[34]:

وقت: 15 دقیقه

مشوره های عمومی راجع به تدریس و کتاب ریاضی صنف اول:

- معلمان باید موضوعات و اهداف کتاب ریاضی را بدانند. و کاملاً تصویر روشن داشته باشند.
- اعداد را به وسیله اشیای مجسم معرفی نمایند، از معرفی اعداد که قابل لمس نیستند کار نگیرید مانند دو ساله، سه ساعته وغیره.
- از چوکی، میز، اشیای درون صنف، اطفال، رنگها و نمونه های مختلف که در صنف است در جریان تدریس استفاده شود.
- در شمارش اعداد و عملیه های ریاضیکی از مواد ممد درسی چوبک، سنگچل، دانه های لوبیا و غیره استفاده شود؟
- فهمیدن و شناخت عدد صفر مشکلتر می باشد برای توضیح نمودن عدد صفر چیزیکه درصنف موجود نیست پرسان شود مانند بگویم که چند شتر در صنف است؟

---

[34] **برای مربی محترم توصیه می گردد که مشوره های صنف اول، دوم و سوم برای معلمان را بصورت جداگانه بروی چارت نوشته برای اشتراک کنندگان ارایه نماید. قابل یاد آوریست که در خواندن، نوشتن و بکار بردن اعداد و یا هر عمیله های ریاضیکی دیگر میتوان فعالیت ها و مهارت های زیادی را بکار برد که درینجا چند روش بصورت نمونه یی برای معلمان نشان داده شده است.**

- بعضی اطفال عدد 2 را گاهی به شکل 4 می نویسند باید جهت رفع این نقیصه به آن ها نشان داده شود که از کجا شروع و به کجا ختم کنند و هم بالای اطفال مشق و تمرین زیاد انجام یابد.
- به شاگردان هدایت داده شود که اعداد را به خط درشت و کلان بنویسند آن را رنگ آمیزی کنند و در صورت امکان در دیوارهای صنف نصب کنند.

مشوره های عمومی راجع به تدریس و کتاب ریاضی صنف دوم:

- بعضی مفاهیم ریاضی باید بواسطه مواد نشان داده شود، مثلاً شناخت اعداد جفت و طاق، مفهوم کسر، هم جنس و غیره.
- ارزیابی از یادگیری شاگردان صورت گیرد، مثلاً اگر شاگرد عدد نویسی، قیمت جفت و طاق را خوب نفهمد نمی تواند عملیه جمع و منفی را یاد بگیرد.
- معلمان عملیه قرض کردن را باید بطور درست و منطقی برای شاگردان بفهماند.
- در تدریس هر موضوع مراحل آن جداگانه پلان گردد، مثلاً در عملیه منفی، مفهوم منفی، منفی یک رقمی، منفی دو رقمی بدون قرض، منفی دو رقمی با قرض....
- معلمان استفاده از هر موضوع ریاضی و کاربرد آنرا برای شاگردان توصیه نماید.

مشوره های عمومی راجع به تدریس و کتاب ریاضی صنف سوم:

- معلمان به ظرفیت ها و قابلیت های متنوع شاگردان متوجه باشند.
- معلمان در بخش های مختلف عملیه های ریاضی می توانند از چوت استفاده نمایند.
- در تدریس عملیه ضرب، اول معلم صاحب ضرب زبانی را همراه با مفهوم آن بالای شاگردان بدقت حفظ و بعداً به تدریس آن شروع نماید.
- در تدریس عملیه های جمع، تفریق، ضرب، تقسیم و کسر و مفاهیم آنها معلمان باید از مواد های گوناگون ممد درسی استفاده نمایند.
- در فصل هفتم مقیاسات: معلم صاحب کوشش کند تا اندازه کردن اشیاء را به شکل واحدهای غیر معیاری تمرین کند مثلاً اندازه میز، اتاق، دیوار، کتاب و غیره را ابتدا توسط قدم، انگشتان، خط کش و دیگر چیزها تمرین کنند و از شاگردان بپرسد که اگر یک شیء توسط دو وسیله اندازه گیری شود در

آن تفاوت بوجود می آید. معلمان کوشش کند تا واحد مقیاسات را با خود به صنف بیآورد و عملاً شاگردان آنرا بکار ببرند.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. کتاب برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت «دوم» را همه اشتراک کننده گان با خود داشته باشند.
2. مربی موضوع مطالعه خاموشانه کتاب برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت «دوم» را معرفی نماید.
3. مربی فصل و صفحهات موضوع مطالعه خاموشانه کتاب برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت «دوم» را مشخص می نماید.
4. اشتراک کننده گان این را بدانند که پس از مطالعه خاموشانه پیرامون موضوع سوال و جواب صورت خواهد گرفت.
5. مربی آغاز و ختم وقت فعالیت مطالعه خاموشانه را در نظر بگیرد.

موضوع فعالیت دوم: مطالعه خاموشانه

وقت: 10 دقیقه

فصل ششم- ریاضی – جلسه اول

مشوره های عمومی راجع به تدریس ریاضی در دوره ابتدائیه

کتاب انست دو- دری صفحه – 107-100

کتاب انست دو – پشتو صفحه 128 -125

فعالیت سوال و جواب پس از ختم موضوع مطالعه خاموشانه

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی فعالیت خاموشانه سوالات ذیل را از اشتراک کننده گان می پرسد :

1. اعداد چگونه باید معرفی گردد؟
2. چگونه می توان درس ریاضی را برای شاگردان دلچسپ نمود؟
3. در تدریس ریاضی دورهء ابتدائیه استادان به کدام مهارت ها نیازدارند؟
4. لطفاً چند میتود را نام ببرید؟
5. چه مشوره های برای تدریس ریاضی در کتاب انست دو داده شده بود؟

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 5 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. هدف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد جلسه ما چه ها بوده؟
4. شما چند فعالیت های نمونه یی را مطالعه کردید که باعث دلچسپ شدن تدریس ریاضی می گردد؟
5. صفر را چگونه برای شاگردان معرفی می کنید؟
6. لطفاً غیر از فعالیت سوال و جواب و یا گروپی یک یا دو سرگرمی را در تدریس ریاضی بیان کنید؟

جلسهء بیست وچهارم: تهیه پلان درسی با در نظر داشت مشوره های تدریس ریاضی

وقت: 85 دقیقه

هدف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه:

- به اساس مشوره های تدریس مضمون ریاضی پلان درسی شان را تهیه می نمایند.
- تفاوت ها و شباهت را میان پلان درس نمونه یی مربی و پلان درسی اشتراک کنندگان تشخیص می دهند.

دستآورد متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان پلان های درسی را تهیه و تفاوت ها و شباهت را دریافت می نمایند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: کارگروپی

وقت: 25 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: لطفاً پلان درسی را با در نظر داشت مشوره های که در تدریس ریاضی در کتاب انست دو آمده است تهیه نمائید؟

نوت: مربی برای تمام اشتراک کنندگان موضوع واحدی در رابطه به مضمون ریاضی می دهد که قبلاً خود او پلان درس نمونه یی را تهیه نموده و برای دریافت تفاوت ها و شباهت ها نمایش می دهد.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوع در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

فعالیت دوم: ارایه پلان درس نمونه یی از جانب مربی برای اشتراک کنندگان:

وقت: 15 دقیقه

مربی در این مرحله نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

- مربی برای اشتراک کنندگان نخست پلان درس نمونه یی را معرفی می کند و می گوید که این پلان نیز بوسیله ما ساخته شده تا شما تفاوت ها و شباهت را میان پلان ساخته شده خودتان و پلان درس نمونه یی که ما ساخته ایم، دریافت نمایید.
- مربی تمام اجزای پلان درسی را برای اشتراک کنندگان تشریح و توضیح می دهد.
- مربی برای اشتراک کنندگان تأکید می نماید که تفاوت ها و شباهت را دیده در جریان ارایه یاداشت نمایند.
- ***مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که 15 دقیقه وقت دارید تا تفاوت ها و شباهت ها را بین خود در گروپ های که باهم پلان تهیه نموده اید، دریافت و در چارت جداگانه در دو ستون همراه با پلان درسی برای اشتراک کنندگان پیشکش نماید.***

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 20 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

6. سرگروپ ها پلان های درسی را با چارت تفاوت ها و شباهت ها بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
7. در اخیر هر پیشکش کارگروپی اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به انکشاف پلان درسی اشتراک کنندگان دارد، آنرا می افزاید؛
8. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
9. مربی نتایج فعالیت گروپی اشتراک کنندگان را خلاصه می نماید.
10. مربی از میان اشتراک کنندگان خواهش می کند که از میان پنج پلان که تهیه شده، بهترین آن را انتخاب تا در جلسه بعدی مورد تطبیق قرار گیرد.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 5 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه ما چه بود؟
2. آیا پلان درسی مطابق به مشوره های کتاب انست دو تهیه شده است؟
3. به غیر از کار گروپی و سوال و جواب از کدام میتود دیگر شما استفاده نموده اید؟
4. چه تفاوت های میان پلان های درسی شما و پلان درس نمونه یی وجود داشت؟
5. چه شباهت های میان پلان های درسی شما و پلان درس نمونه یی وجود داشت؟

جلسهء بیستم و پنجم: تطبیق پلان درسی

وقت: 105 دقیقه

اهداف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه خواهند:

- پلان درسی را در صنف با در نظر داشت مشوره ها تطبیق نمایند.
- نکات مثبت و اصلاح پذیر معلم را تشخیص دهند.

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان تدریس زبان را عملاً تمرین می نمایند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: تدریس مضمون ریاضی

وقت برای معلم اول: 35 دقیقه

وقت برای معلم دوم: 35 دقیقه

موضوع فعالیت: موضوع فعالیت این است که دو نفر اشتراک کننده به صفت معلم در صنف تدریس می نماید.

نوت: مربی به نکات ذیل توجه می نماید:

- دو نفر به صفت معلم داوطلبانه ایفای نقش می نمایند
- بقیه اشتراک کننده بصفت شاگردان می باشند.
- دو نفر به صفت مشاهد بوسیله فورمه های مشاهده ایفای نقش می نمایند.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را بصفت شاگردان تنظیم می نماید. و می گویندکه نقش واقعی را در صنف انجام دهند.
3. مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که در حین حالیکه نقش شاگرد را ایفاء می نمایند، در اخیر نظریات آنها را در باره نکات مثبت و نکات قابل اصلاح معلم بیان می نمایند.
4. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
5. مربی وقت ساعت تدریس را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
6. مربی در جریان تدریس مهارت های معلم را مشاهده می نماید.

جر و بحث پیرامون تدریس معلم:

وقت: 20 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل اید:

1. مربی یک نفر را بصفت منشی تعیین می نماید تا نظریات اش اشتراک کنندگان را در دو ستون چارت بنویسد.
2. نخست مشاهدین نظریات شان را در باره کیفیت شیوه تدریس معلم بیان می نماید و سپس اشتراک کنندگان.

3. همه اشتراک کننده گان روش و مهارت های را که معلم در تدریس مضمون ریاضی بکار بسته، مورد ارزیابی قرار می دهد.
4. مربی محترم نظریات اش را مبنی بر مشاهده که انجام داده برای اشتراک کننده گان بیان می نماید.
5. مربی محترم موضوع این جلسه را برای اشتراک کنندگان خلاصه می نماید و نکات مهم شیوه های تدریس در زبان را بیان می نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. هدف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد متوقع جلسه ما چه بود؟
4. آیا معلم مطابق به پلان ساخته شده، تدریس نمود؟ چگونه؟
5. چگونه معلم مطابق به مشوره های کتاب انست دو تدریس کرده است؟
6. معلم در تدریس ریاضی از کدام میتود ها کار گرفت؟

اهداف و میتود تدریس آداب زندگی[35]

این جلسه در باره آداب زندگی می باشد و کوشش گردیده تا اهمیت و اهداف و میتود تدریس آن به بحث گرفته شود.

طوریکه میدانیم انسان یک موجود اجتماعی بوده و در پیوند با اجتماع زندگی می نماید و ماهیت اش از طریق روابط اجتماعی شکل می گیرد و تحول می بیند، بناً انتقال آداب زنده گی برای اطفال نقش اساسی را در فرایند انکشاف مادی و معنوی اطفال یک جامعه بازی می نماید. فراگرفتن مهارت ها و آداب زندگی واقعاً اطفال را به نحوه دقیق آن از رفتارها و هنجارهای اجتماعی و فرهنگی جامعه و کشور و همچنان از فرهنگ های گوناگون دنیا مطلع می سازد و به آنها می آموزاند که چگونه یک انسان موفق باشند. ما به این اصل متعقد هستیم که اگر طفلی تحت آموزش درست این مضمون قرار بگیرد، خصوصیات همزیستی و روابط اجتماعی در وی تقویه می گردد. اگر قرار باشد آینده یک کشور از لحاظ ترقی و تعالی تضمین گردد، باید ارزش های انسانی و مطلوب در اطفال آن کشور مورد تعلیم قرار گیرد که بخش وسیع این همه از طریق تدریس مضمون آداب زندگی برای شاگردان دوره ابتدایه می توان انتقال یابد. اهمیت این مضمون در آن است که شخصیت اطفال از نقطه نظر آداب زندگی مورد تربیه قرار می گیرد و تدریجاً نیاز های اجتماعی آنها از طریق آموزش برایشان رفع می گردد.

اهمیت آموزش آداب زندگی برای شاگردان

دانش و مهارت ها در بستر تاریخ تکامل جوامع بشری پیوسته بسط و انکشاف یابیده است. ملت ها فرهنگ و ارزش های تاریخی شان را که بخش از آن شامل آداب زندگی می شود، پیوسته از یک نسل به نسل دیگر تعلیم و تربیت می دهند. زمانیکه آداب ارزشمند زندگی از میان اندوخته ها، ارزش ها، افتخارات، اخلاق، فلسفه، هنر، علوم و همه دست آورد های مادی و معنوی ادوار گونا گون تاریخ انتقال می یابد در زندگی افراد جامعه نیز تغیرات شگرف را بمیان میآورد. بناً یکی از نخستین قدم های تعلیم و تربیه آموزش آداب زندگی برای اطفال می باشد. البته اطفال قبلاً بخش از مهارت های را در ارتباط به آداب زندگی، نحوهء رفتار با بزرگان، آداب غذا خوردن و رفتار با هم سن و سالان.... از خانوادهایشان به آموزش گرفته اند ولی در مکتب نه تنها این

---

[35] برای مربی محترم توصیه می گردد تا موضوع جلسه را دقیقاً مطالعه نماید و در جریان سمینار از آن بصورت همه جانبه استفاده کند. همچنان توصیه می گردد که جلسه سمینار باید مطابق به رهنمای مربیان پیشبرده شود.

مهارت ها را بصورت وسیع آن می آموزند بلکه موضوعات مهم و ارزشمند علمی و اخلاقی دیگر را نیز می آموزند. اطفال در مکتب از هر لحاظی تحت تربیت و تکمیل شخصیت با آموزش مضامین مشخص قرار می گیرند. آنها مجموعه مهارت های کلیدی که برای موفق زیستن اساسی به حساب می آیند را آموزش دیده و تدریجاً در رشد عقلانیت و ذهنیت شان موثر و مثبت تلقی می گردد. آداب زندگی را اطفال قبلاً از خانواده هایشان فرا گرفته اند، اما در مکتب موضوعات بصورت نظری و عملی برای شان آموزش داده می شود در مکتب شخصیت شاگرد مطابق به اهداف نصاب تعلیمی با معیار های خاص تعلیمی که موزون به رشد و انکشاف جامعه می باشد تکمیل میگردد.

اهمیت آموزش آداب زندگی را در تمام ابعاد حیات می توان دریافت. در ذیل اهمیت آنرا میتوان مختصراً چنین گفت:

- با آموزش آداب زندگی است که اطفال می توانند به شخصیت های موفق مبدل شوند چرا که در فعالیت های عملی است که مهارت ها کلیدی ترین نقش را برای کسب موفقیت بازی می نمایند.
- مهارت ها وآداب زندگی است که مردم آدمی را در قلب جاه میدهد. چه خوش گفته اند خلق نیک خلق را شکار می کند. منظور از شکار خلق یعنی محبوب شدن در میان مردم می باشد.
- آداب زندگی است که وسیلهء برای نزدیک شدن روابطه اجتماعی انسانها محسوب می گردد.
- مهارت ها و آداب زندگی نقش مثبت و موثر در شگوفایی جامعه و غنامندی فرهنگ بازی میکند.

اهداف آموزش آداب زندگی برای شاگردان

شناخت اهداف اساسی آموزش آداب زندگی برای معلم کمک می کند تا موفقانه تدریس نماید. معلم با درک درست از اهداف آموزشی می تواند با بکار گرفتن فعالیت های موثر تدریسی در دانش، مهارت و طرزتلقی شاگردان انکشاف دوامدار و متوازن را ببار بیآورد. اهداف نصاب تعلیمی از صنف اول الی سوم نشان میدهد که اطفال باید مجموعه مهارت های اولی زندگی را فرا بگیرند. آنها از طریق آموزش متون و یا داستان های کوتاه ارزش و ضرورت مهارت ها و آداب را در زندگی دریافت می کنند. با آموزش این مضمون در دانش، احساسات، روحیه، رفتار و شخصیت اطفال تغییر آمده و به عنوان شخصیت های خوب اجتماعی تبارز می نمایند. نصاب تعلیمی از صنف اول الی سوم در بخش آداب زندگی دارای اهداف آموزشی مشخص ذیل می باشند:

- شاگردان آداب معاشرت در خانواده، مکتب و جامعه را می آموزند؛

- اهمیت نظافت، محیط زیست و رژیم غذای را می دانند؛
- حقوق و احترام به اطفال، بزرگان و زنان را بدانند؛
- ارزش و اهمیت همکاری و همزیستی اجتماعی را یاد بگیرند؛
- ضررهای جنگ و فواید صلح، صمیمیت، برابری و دوستی را بیآموزند؛
- صاحب آرزو ها و تا حدی هم راه های بدست آوردن آن را بفهمند؛
- در انجام وظیفه های شان احساس مسوولیت نمایند؛
- جرأت اخلاقی، روحیه مهربانی و خیرخواهی در آنها انکشاف نمایند؛
- پیوسته متوجه اشتباهات خود و در صدد حل آنها گردند؛
- انسان با صبر و تحمل پذیر در مقابل حوادث و معضلات زندگی شوند؛
- توانایی های تشخیص و حل معضلات و مشکلات در آنها رشد نمایند؛
- پندار، کردار و گفتار شاگردان خلق پسند و مطلوب شود؛
- ظرفیت ارایه نظر خود و تحلیل صحبت های دیگران را می یابند؛
- کم کم توانایی اداره کردن و سازمان دادن امور زندگی خود را می آموزند؛
- ارزش حفاظت از اموال شخصی خود و دیگران و همچنان اموال دولت را بیاموزند؛
- تنوع لسانها و محیط زندگی را بدانند.

از اهداف جزی و مشخص فوق چنین استنتاج می گردد که شاگردان با فراگیری آداب زندگی دارای اخلاق اجتماعی شده و ارزش های خوب، پسندیده و نیک انسانی را فراگرفته و در فکر، سلوک و اخلاق فردی و اجتماعی شان تغییرات سازنده و مطلوب رونما میگردد.

میتود تدریس مضمون آداب زندگی برای شاگردان

درین بخش برای انجام تدریس موفق در صنف درسی، رهنمایی ها و مشوره های لازم برای معلمان تدریس در مضمون آداب زندگی ارایه می گردد. معلمان با بکار گیری روش های خوب، موثر و سازندهء تدریسی شخصیت اطفال را از لحاظ دانش مضمون، مهارت ها و طرز تلقی انکشاف میدهند. روش تدریس آداب زندگی باید متناسب با اهداف درس و ظرفیت ذهنی و عملی شاگردان باشد. معلمان باید تجارب و شناخت شان را نسبت به شاگردان غنی سازند و قابلیت های فردی شاگردان را مدنظر گیرند. با در نظرداشت شناخت همه جانبه می توانند تدریس را موفقانه براه اندازند. معلمان به تدریس آداب زندگی عمیقاً باید توجه نمایند که کدام روش ها و مهارت ها خوبتر می تواند اهداف آموزشی را حاصل نمایند. باید توجه کرد که در تدریس آداب زندگی تنها مهارت ها برای شاگردان انتقال نمی یابد، بلکه معلومات و شناخت شاگردان از فرهنگ و قواعد اجتماعی نیز رشد و انکشاف می نماید.

در ذیل برخی رهنمایی ها و مشوره ها به منظور تدریس مضمون آداب زندگی برای معلمان محترم توصیه شده، تا از طریق آن میتود تدریس برای معلمان تقویه شود و اهداف مطلوب تدریسی حاصل گردد:

- اهداف و نکات مهم هر درس بروی تخته نوشته شده و به زبان ساده برای شاگردان فهمانده شود.
- برای وضاحت هر چه بیشتر تصاویر هر درس، آنرا با جزئیات با زبان ساده برای شاگردان توضیح نماید.
- هر درس نظر به موضوع آن بویسله فعالیت های گوناگون مانند (سوال و جواب تحلیلی و باز، کار گروپی و جوره یی، فعالیت تمثیلی، بازیها یا سرگرمیها، قصه ها و رسامی ها وغیره..) برای شاگردان آموزش داده شود.
- شاگردان وقت داده شوند تا بعد از دیدن تصاویر باهم در کار گروپی و جوره یی صحبت کنند.
- معلمان برای تحکیم هر چه بیشتر موضوع درس روزانه خود شاگردان را مکلف به گرفتن معلومات بیشتر از والدین و بزرگان خانواده هایشان در قالب کارخانگی بسازند و برای ساعت درسی آینده آن را تعقیب نموده بویسله خود شاگردان جمعبندی نموده وارد درس جدید گردد.
- مواد ممد درسی و مواد محیطی در هر درس نظر به موضوع آن بکار گرفته شود.
- متن را معلم با آواز بلند بخواند از شاگردان بخواهد که به تعقیب وی آنرا ادامه بدهند.
- متن کتاب را از شاگردان بپرسد و بعد آنرا به زبان ساده و مختصر برای آنها بیان بدارد.

- معلم برای ارزیابی شاگردان که درس را تا چه اندازه فراگرفته اند، فعالیت های مختلف چون سوال و جواب، کارجوره یی، کارگروپی و انواع بازی ها را بکار گیرد.

رهنمای مربیان

جلسهء بیست و ششم: اهداف و میتود آداب زندگی

وقت: 120 دقیقه

موضوع اول: اهداف آداب زندگی

هدف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه:

- اهداف آداب زندگی را بیان می نمایند؛

دستآورد متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان لست از اهداف آداب زندگی را تهیه می نمایند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: فعالیت گروپی

وقت: 20 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: مربی از اشتراک کنندگان خواهش می نماید که لست از اهداف آداب زندگی را بروی چارت نوشته بیان کنند.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.

4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. مربی سوال را برای تمام گروپ ها می دهد تا هر گروپ مطابق به تحلیل و ارزیابی شان آنها را پاسخ دهند.
6. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ شان را تعین میکنند. (سرگروپ فردیست که پس از بحث گروپی نظریات گروپ را بیان می نماید)
7. همه اعضای گروپ در پاسخ سوال مساویانه سهم می گیرند تا آنرا خوب و کامل پاسخ دهند.
8. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
9. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

ارایه نتایج کار گروپی:

وقت: 20 دقیقه

مربی در این مرحله نکات ذیل را مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. سرگروپ ها به طور خلاصه پاسخ شان را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
2. در اخیر پیشکش کار گروپی اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به نتایج کار گروپی داشتند، آنرا نیز می افزاید؛
3. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
4. مربی چارت تهیه شده را که قبلاً از کتاب مواد حمایوی آماده نموده، برای اشتراک کنندگان پس از ختم فعالیت مطالعه خاموشانه توضیح می نماید.

اهداف آداب زندگی[36]:

وقت: 10 دقیقه

- شاگردان آداب معاشرت در خانواده، مکتب و جامعه را آموخته و مطابق به آن عمل می نمایند؛

---

[36] مربی محترم اهداف آداب زندگی را روی چارت نوشته برای اشتراک کنندگان ارایه می نماید. قابل یادآوریست که مربی محترم برای معلومات بیشتر می تواند از محتویات جلسه (اهمیت، اهداف و میتود تدریس آداب زندگی) استفاده نماید.

- اهمیت نظافت، محیط زیست و رژیم غذای را شناخته و آنرا در زندگی عملی می کنند؛
- حقوق و احترام به اطفال، بزرگان و زنان را رعایت می کنند؛
- ضررهای جنگ و فواید صلح، صمیمیت، برابری و دوستی را بیآموزند؛
- در انجام وظیفه های شان احساس مسوولیت نمایند؛
- جرأت اخلاقی، روحیه مهربانی و خیرخواهی در آنها انکشاف نمایند؛
- پیوسته متوجه اشتباهات خود و در صدد حل آنها گردند؛
- توانایی های تشخیص و حل معضلات و مشکلات در آنها رشد نمایند؛
- پندار، کردار و گفتار شاگردان خلق پسند و مطلوب شود؛
- ظرفیت ارایه نظر خود و تحلیل صحبت های دیگران را می یابند؛
- کم کم توانایی اداره کردن و سازمان دادن امور زندگی خود را می آموزند؛
- ارزش حفاظت از اموال شخصی خود و دیگران و همچنان اموال دولت را رعایت می کنند.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 5 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. هدف جلسه ما چه بود؟
2. آیا به هدف جلسه خود رسیدیم؟ چگونه؟
3. دستآورد جلسه ما کدام ها بوده؟
4. آداب زندگی چه تأثیرات بالای رشد اخلاق فردی و اجتماعی اطفال دارد؟
5. اهداف آداب زندگی کدام ها می باشند؟

موضوع دوم: میتود تدریس آداب زندگی

هدف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه بیان می کنند که:

- در تدریس آداب زندگی از کدام میتود ها استفاده می شود؛

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان میتود تدریس آداب زندگی را معرفی کرده، لست می نمایند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت سوم: فعالیت گروپی

وقت: 20 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: لطفاً میتود های تدریس را در تدریس آداب زندگی تذکر دهید.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.
9. مربی گروپ ها را می گوید که دو نکته مهم از مجموعه لست را در چارت مشخص سازند.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 20 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. سرگروپها به طور خلاصه نتایج کار گروپی را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.

2. در اخیر هر پیشکش کارگروپی اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به نتایج کار گروپی اشتراک کنندگان دارد، آنرا می افزاید؛
3. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.
4. مربی چارت تهیه شده را که قبلاً از کتاب مواد مطالعه آماده نموده، برای اشتراک کنندگان توضیح می نماید.

مشوره ها برای تدریس آداب زندگی[37]:

وقت: 10 دقیقه

- اهداف و نکات مهم هر درس بروی تخته نوشته شده و به زبان ساده برای شاگردان فهمانده شود.
- برای وضاحت هر چه بیشتر تصاویر هر درس آنرا با جزئیات با زبان ساده برای شاگردان توضیح نماید.
- هر درس نظر به موضوع آن بویسله فعالیت های گوناگون مانند (سوال و جواب تحلیلی و باز، کار گروپی و جوره یی، فعالیت تمثیلی، بازیها یا سرگرمیها، قصه ها و رسامی ها وغیره..) برای شاگردان آموزش داده شود.
- معلمان برای تحکیم هر چه بیشتر موضوع درس روزانه خود شاگردان را مکلف به گرفتن معلومات بیشتر از والدین و بزرگان خانواده هایشان در قالب کارخانگی بسازند و برای ساعت درسی آینده آن را تعقیب نموده بویسله خود شاگردان جمعبندی نموده وارد درس جدید گردد.
- مواد ممد درسی و یا محیطی در دروس شان نظر به ضرورت موضوع بکار گرفته شود.
- متن را معلم با آواز بلند بخواند از شاگردان بخواهد که به تعقیب وی آنرا ادامه بدهند.
- متن کتاب را از شاگردان بپرسد و بعد آنرا به زبان ساده و مختصر برای آنها بیان بدارد.
- معلم برای ارزیابی شاگردان که درس را تا چه اندازه فراگرفته اند، فعالیت های مختلف چون سوال و جواب، کارجوره یی، کارگروپی و انواع بازی ها را بکار گیرد.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 5 دقیقه

[37] **مربی محترم مشوره ها برای تدریس آداب زندگی را روی چارت نوشته برای اشتراک کنندگان ارایه می نماید.**

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. هدف جلسه ما چه بود؟
2. آیا به هدف جلسه خود رسیدیم؟ چگونه؟
3. دستآورد جلسه ما کدام ها بوده است؟
4. کدام فعالیتها در میتود تدریس آداب زندگی مهم می باشند؟
5. لطفاً دو متیود موثر تدریس در مضمون آداب زندگی را بیان نمایید؟

جلسهء بیست و هفتم: تهیه پلان درسی برای مضمون آداب زندگی

وقت: 70 دقیقه

اهداف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه:

- پلان درسی برای مضمون آداب زندگی تهیه می نمایند؛
- پلان های تهیه شده، را تشریح و توضیح می نمایند؛

دستآورد متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان پنج پلان درسی را تهیه می کنند و از میان آنها بهترین را انتخاب می نمایند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: فعالیت رقابتی میان گروپ ها

وقت: 25 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: لطفاً پلان های درسی را با در نظر داشت میتود های که در جلسه قبلی در مورد آداب زندگی فرا گرفتید، تهیه نمائید؟ البته مربی موضوع واحد را برای تمام گروپ ها می دهد که رقابت بطور درست مورد ارزیابی قرار گیرد.

نوت: مربی نکات ذیل را برای اشتراک کنندگان بیان می نماید:

- مربی اشتراک کنندگان را به پنج گروپ تقسیم می نماید. مثلاً گروپ اول، دوم، سوم، چهارم و پنجم.
- میان گروپ اول و دوم رقابت را براه می اندازد؛
- میان گروپ سوم و چهارم رقابت را براه می اندازد؛
- گروپ پنجم که متشکل از سه نفر می باشد به عنوان کمسیون یا هیأت ژوری بوده که در مورد کیفیت پلان های درسی قضاوت می کنند و خوب ترین پلان را انتخاب و گروپ موفق را اعلان می نماید.
- از رقابت گروپ های اول و دوم یکی خواهد انتخاب شد و از رقات گروپ های سوم و چهارم نیز یکی و سپس میان این دو بهترین قضاوت صورت خواهد گرفت که باید بهترین پلان درسی از میان آن دو انتخاب گردد.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوع در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 30 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. سرگروپهای به طور خلاصه نتایج کار گروپی را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
2. نخست پلان های درسی گروپ اول و دوم مورد قضاوت و ارزیابی قرار می گیرد. و از میان آن دو پلان درسی یکی انتخاب و گروپ برنده اعلان می گردد.
3. سپس پلان های درسی گروپ سوم و چهارم مورد قضاوت و ارزیابی قرار می گیرد و از میان آن دو پلان درسی یکی انتخاب و گروپ برنده اعلان می گردد.
4. سپس میان دو پلان برنده شده ارزیابی صورت می گیرد که کدام یکی آنها بهترین می باشد و آن به عنوان بهترین پلان درسی صنف شناخته می شود.
5. مربی نتایج فعالیت گروپی اشتراک کنندگان را خلاصه می نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد متوقع جلسه ما چه بود؟
4. چگونه در پلان درسی میتود های موثر تدریسی گنجانیده شده بود؟ کدام میتود ها؟
5. چگونه مطمئین هستید که بهترین پلان درسی را انتخاب کرده اید؟

جلسهء بیستم وهشتم: تطبیق پلان درسی

وقت: 85 دقیقه

اهداف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه خواهند:

- پلان درسی را تطبیق نمایند.

- نکات مثبت و اصلاح پذیر معلم را تشخیص می دهند.

دستآورد متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان تدریس زبان را عملاً تمرین می نمایند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: تدریس مضمون آداب زندگی

وقت: 40 دقیقه

موضوع فعالیت: موضوع فعالیت این است که یک یا دو نفر اشتراک کننده به صفت معلم در صنف تدریس می نماید.

نوت: مربی به نکات ذیل توجه می نماید:

- دو نفر به صفت معلم داوطلبانه ایفای نقش می نمایند تا یک بخش پلان درسی را یکی و دیگر بخش پلان درسی را دیگری تطبیق نمایند.
- بقیه اشتراک کننده بصفت شاگردان می باشند.
- دو نفر به صفت مشاهد بوسیله فورمه های مشاهده ایفای نقش می نمایند.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را بصفت شاگردان تنظیم می نماید. و می گویندکه نقش واقعی را در صنف انجام دهند.

3. مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که در حین حالیکه نقش شاگرد را ایفاء می نمایند، در اخیر نظریات آنها را در باره نکات مثبت و نکات قابل اصلاح معلم بیان می نمایند.
4. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
5. مربی وقت ساعت تدریس را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
6. مربی در جریان تدریس مهارت های معلم را مشاهده می نماید.

جر و بحث پیرامون تدریس معلم:

وقت: 25 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل اید:

6. مربی یک نفر را بصفت منشی تعیین می نماید تا نظریات اش اشتراک کنندگان را در دو ستون چارت بنویسد.
7. نخست مشاهدین نظریات شان را در باره کیفیت شیوه تدریس معلم بیان می نماید و سپس اشتراک کنندگان.
8. همه اشتراک کننده گان روش و مهارت های را که معلم در تدریس مضمون ریاضی بکار بسته، مورد ارزیابی قرار می دهد.
9. مربی محترم نظریات اش را مبنی بر مشاهده که انجام داده برای اشتراک کننده گان بیان می نماید.
10. مربی محترم موضوع این جلسه را برای اشتراک کنندگان خلاصه می نماید و نکات مهم شیوه های تدریس آداب زندگی را بیان می نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. هدف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد متوقع جلسه ما چه بود؟

4. آیا معلم مطابق به پلان ساخته شده، تدریس نمود؟
5. کدام مهارت های تدریسی معلم موفق ارزیابی گردیده است؟

جلسهء بیست و نهم: آموزش پلان درسی

وقت: 110 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر جلسه اشتراک کنندگان:

- پلان درسی را با نظریات همدیگر شان تهیه می نمایند.
- تفاوت ها و شباهت هارا میان پلان درسی خودشان و پلان درسی نمونه یی که جانب مربی ارایه می گردد، تشخیص می دهند.

دستآورد های متوقع: دستآورده های این جلسه این است که:

- اشتراک کنندگان پلان درسی را تهیه می نمایند.
- لست از تفاوت ها و شباهت ها را تهیه می نمایند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: فعالیت گروپی

وقت: 40 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: موضوع فعالیت تهیه پلان درسی می باشد که نکات ذیل باید مدنظر گرفته شود:

- مربی پلان ساخته شده درس نمونه یی را قبل از قبل برای اشتراک کنندگان نمی دهد؛
- اشتراک کنندگان همه به گروپ ها تقسیم شده پلان درسی را می سازند؛

- هدف از تهیه پلان درسی این است که در فعالیت بعدی اشتراک کنندگان میان پلان درسی خودشان و پلان درس نمونه یی که از جانب مربی بروی چارت نمایش داده می شود تفاوت ها و شابهت ها را بیابند؛

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی برای اشتراک کنندگان توصیه می نماید که برای ساختن پلان درسی از منابع ذیل استفاده نمایند:
   - کتاب انست 1؛
   - کتاب انست 2؛
   - رهنمای معلم؛
5. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
6. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
7. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
8. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
9. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

فعالیت دوم: نمایش پلان درسی

وقت: 15 دقیقه

موضوع فعالیت دوم: نمایش پلان درسی از جانب مربی برای اشتراک کنندگان می باشد:

رهنمایی از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه فرموده و آن را در جریان فعالیت مد نظر گیرد تا به اهداف و نتایج مطلوب نایل آید:

1. مربی پلان درس نمونه یی را که قبلاً در چارت تهیه نموده برای همه اشتراک کنندگان به نمایش می گذارد.
2. در باره تمام جزئیات پلان درس نمونه یی معلومات کامل برای اشتراک کنندگان می دهد.
3. اشتراک کنندگان را ترغیب می دارد تا توجه شان را به تمام جزئیات پلان درس نمونه یی معطوف کنند.
4. مربی برای اشتراک کنندگان توصیه می نماید تا نکات عمده و مهم پلان درس نمونه یی را یاداشت نمایند تا از آن در دریافت تفاوت ها و شباهت ها استفاده کنند.

فعالیت سوم: کار گروپی

وقت: 20 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: لطفاً لست از تفاوت ها و شباهت ها را میان پلان تهیه شده خودتان و پلان درس نمونه یی در تمام بخش های پلان دریافت و در دو ستون چارت بصورت شماره وار تذکر دهید.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه فرموده و آن را در جریان فعالیت ها مد نظر گیرد تا به اهداف و نتایج مطلوب نایل آید:

1. موضوع فعالیت بروی فلیپ چارت نوشته شود و باید همه اشتراک کننده گان موضوع فعالیت را بدانند که چه را به بحث می گیرند و یا چه را انجام می دهند.

2. مربی پلان تهیه شده گروپ اول را برای دوم، گروپ دوم را برای گروپ سوم، گروپ سوم را برای گروپ چهارم، گروپ چهارم را برای پنجم و گروپ پنجم را برای گروپ اول تبادله می نمایند تا آنها تفاوت ها و شباهت را دریافت کنند.
3. مربی برای اشتراک کنندگان رهنمایی می کند که تفاوت ها و شبهات های پلان های درسی (پلان درسی خودشان و مربی) را در دو ستون در چارت بصورت جداگانه تذکر دهند؛
4. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپ را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
5. گروپ ها طوری کارشان را انجام می دهند که همه اعضا مساویانه در فعالیت های گروپی سهیم شوند.
6. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی می کند.
7. مربی در جریان کار گروپی زمان باقی مانده را اعلان میکند.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 25 دقیقه

1. هرسرگروپ به طور خلاصه پلان درس تهیه شده را با لست از تفاوت ها و شباهت ها برای همه اشتراک کننده گان توضیح مینماید.
2. در اخیر اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن آن دارد، می افزاید.
3. مربی محترم در اخیر فعالیت نظریات اش را بصورت فشرده مبتنی بر مشاهده و ارزیابی که از چگونگی پلان درسی اشتراک کنندگان داشته برای اشتراک کنندگان تقدیم می نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 5 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف م جلسه ما چه بود؟
2. آیا به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد های عمده جلسه ما چه است؟
4. چه مشابهتی میان پلان درس تهیه شده و پلان درس نمونه یی وجود داشت؟

5. چه تفاوت میان این دو پلان به نظر می رسید؟

جلسه سی ام: تهیه پلان درسی

وقت:105 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر جلسه اشتراک کنندگان می توانند که:

- از رهنمایی ها و مشوره های منابع و مأخذ[38] در ساختن پلان درسی استفاده و پلان درسی شان را تهیه کنند؛
- پلان های درسی تهیه شده را میان همدیگر تبادله و نواقص پلان درسی را دریافت و پلان هایشان را انکشاف دهند.

دستآورد های متوقع: دستآورده های این جلسه این است که:

- اشتراک کنندگان پلان های درسی را تهیه و با تبادل پلان ها آنها را انکشاف می دهند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: فعالیت گروپی

وقت: 45 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: موضوع فعالیت تهیه پلان درسی می باشد[39].

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

---

[39] **مربی محترم پنج موضوع پلان های درسی را از روی جدول فهرست پلان های درسی انتخاب می نماید و برای گروپ ها می دهد که پلان درسی شان را تهیه نمایند.**

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی برای اشتراک کنندگان توصیه می نماید که برای ساختن پلان درسی از منابع ذیل استفاده نمایند:
   - کتاب انست 1؛
   - کتاب انست 2؛
   - رهنمای معلم؛
5. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
6. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
7. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهند که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
8. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
9. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

فعالیت دوم: کار گروپی

وقت: 25 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: لطفاً نواقص و کمبودی های پلان درسی همدیگر را دریافت و نکات که باید انکشاف یابد در چارت جداگانه انکشاف دهید.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه فرموده و آن را در جریان فعالیت ها مد نظر گیرد تا به اهداف و نتایج مطلوب نایل آید:

1. مربی پلان های ساخته شده اشتراک کنندگان را بین شان تبادله می نماید تا هرگروپ نواقص و کمبودی های پلان همدیگر شان دریافت و پلان های درسی را دو باره در چارت نوشته و انکشاف دهند.
2. مربی پلان درسی گروپ اول را برای گروپ دوم، گروپ دوم را برای گروپ سوم، گروپ سوم را برای گروپ چهار،گروپ چهارم را برای گروپ پنجم و گروپ پنجم را برای گروپ اول می دهد تا پلان همدیگر شان را مورد انکشاف قرار دهند.
3. مربی برای گروپ ها توصیه نماید که تمام گروپ ها مسوولیت دارند که دقیقاً اجزای پلان درسی را مورد مطالعه قرار دهند.
4. موضوع فعالیت بروی فلیپ چارت نوشته شود و باید همه اشتراک کننده گان موضوع فعالیت را بدانند که چه را به بحث می گیرند و یا چه را انجام می دهند.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپ را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها طوری کارشان را انجام می دهند که همه اعضا مساویانه در فعالیت های گروپی سهیم شوند.
7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی می کند.
8. مربی در جریان کار گروپی زمان باقی مانده را اعلان میکند.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 25 دقیقه

1. هرسرگروپ به طور خلاصه پلان درسی گروپ را که دریافت نموده و همچنان چارت که آن پلان دو باره انکشاف یافته را برای همه اشتراک کننده گان توضیح مینماید.
2. در اخیر اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن آن دارد، می افزاید.
3. اشتراک کنندگان سه بهترین پلان درس نمونه یی از میان پلان های درسی تهیه شده انتخاب می نمایند تا در جلسه بعدی آنرا تدریس نمایند. بهترین پلان درسی آن می باشد که مطابق به رهنمایی تهیه و تطبیق پلان درسی تهیه شده باشد.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه ما چه بود؟
2. آیا به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد های جلسه ما چه است؟
4. شما کدام نکات را در پلان درسی گروپ همکار تان انکشاف دادید؟
5. چرا آن تغییرات را آوردید؟

جلسهء سی و یکم و سی و دوم: تطبیق پلان درسی

وقت برای جلسهء سی و یکم:85 دقیقه

وقت برای جلسهء سی و دوم: 85 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر جلسه اشتراک کنندگان:

- پلان های تهیه شده شان را تدریس می نمایند؛
- تدریس شان را مورد مشاهده و ارزیابی قرار می دهند؛
- نکات قابل اصلاح شان را مورد انکشاف قرار می دهند؛

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- پلان درسی اشتراک کنندگان تطبیق می گردد؛
- از چگونگی تدریس اشتراک کنندگان مشاهده صورت گرفته و نکات قابل اصلاح آنها انکشاف می نماید؛

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: ارایه درس نمونه یی

وقت: 40 دقیقه

موضوع فعالیت: موضوع فعالیت تطبیق پلان درسی می باشد. یک یا دو نفر از اشتراک کنندگان که قبلاً پلان درسی را با کمک و مشوره همدیگر ساخته اند، آنرا تدریس می نماید.

نوت: مربی به نکات ذیل توجه می نماید:

- دو نفر به صفت معلم داوطلبانه ایفای نقش می نمایند تا یک بخش پلان درسی را یکی و دیگر بخش پلان درسی را دیگری تطبیق نمایند.
- بقیه اشتراک کننده بصفت شاگردان می باشند.
- دو نفر به صفت مشاهد بوسیله فورمه های مشاهده ایفای نقش می نمایند.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
3. مربی یک نفر را بصفت معلم که قبلاً آمادگی گرفته، دو نفر را بصفت مشاهد و بقیه اشتراک کنندگان را بصفت شاگردان تنظیم می نماید.
4. مربی برای مشاهدین قبل از قبل فورمه مشاهده را می دهد، و تأکید می نماید که مطابق به فورمه مشاهده شان را انجام دهند.
5. مربی نیز برای اشتراک کنندهٔ که بصفت معلم ایفای نقش می نماید خاطر نشان می سازد که هدف از ارایه درس نمونه یی و مشاهده از درس نمونه یی بلند بردن قابلیت های تدریسی معلمان می باشد که هیچ رابطهٔ با مسایل اداری مکاتب شان ندارد.
6. مربی در جریان تدریس خود نیز مشاهده و ارزیابی می نماید.
7. مربی برای همه اشتراک کنندگان (معلم، مشاهدین و شاگردان) می گوید که نقش واقعی را در صنف درسی داشته باشند.

8. مربی برای مشاهدین سفارش می نماید که تمام ابعاد تدریسی معلم را مشاهده کنند و قضاوت کلی نگرانه نسبت به درس معلم نداشته باشند.
9. مربی برای مشاهدین می گوید که در صورت ضرورت می توانند بسیاری موضوعات را در کتابچه شان خارج از فورمه مشاهده یاداشت برداری کنند.
10. مربی همچنان برای اشتراک کنندگان که نقش شاگرد را بازی می نمایند می گوید که توجه شان را دقیقاً به درس نمونه یی معلم معطوف نمایند و می توانند در اخیر نظریات شان را پیرامون درس نمونه یی معلم ارایه کنند.

بحث پیرامون درس نمونه یی معلم: 25 دقیقه

مربی در این مرحله پس از ارایه درس نمونه یی معلم نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. مربی اشتراک کنندگان را که نقش شاگردان را داشتند دو باره در جایشان تنظیم می نماید.
2. مربی از میان اشتراک کنندگان یک نفر منشی انتخاب می نماید تا بروی فلیپ چارت نکات مثبت و قابل اصلاح تدریس معلم را در دو ستون جداگانه بنویسد.
3. مربی بنوبت اول از یک نفر مشاهد و سپس از دیگر آن تقاضا می نماید که نکات مثبت و قابل اصلاح را بیان کنند تا منشی آنرا بروی چارت بنویسد.
4. مربی نیز برای اشتراک کنندگان وقت می دهد تا نظریات شان را در باره درس معلم ارایه نمایند.
5. مربی برای خود معلم نیز وقت می دهد که اگر نظری در باره مشاهدهٔ مشاهدین داشته باشد، می تواند ارایه نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 15 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد[40]:

1. آیا به اهداف جلسه خود رسیدیم؟ چگونه تشریح نمایید؟

2. معلم از کدام شیوه در ارزیابی درس گذشته کار گرفت؟
3. اهداف پلان درسی چه بود؟
4. کدام فعالیت ها درین درس جاه داده شده بود؟
5. کدام فعالیت ها دلچسپ و جالب بود و کدام فعالیت ها خسته کننده؟
6. کدام فعالیت ها درین درس باید جاه داده می شد که نشده بود؟
7. معیار های که معلم برای ارزیابی درس تعین کرده بود تا چه حد قناعت بخش بود؟
8. معلم چگونه توانست که درس را با زندگی روزمره شاگردان رابطه دهد؟
9. تا چه حد شاگردان درین درس سهم داشتند؟
10. درس معلم تاچه حد توانست دانش، مهارت و طرز تلقی را در شاگردان انتقال دهد؟

جلسهء سی و سوم: آموزش پلان درسی

وقت: 105 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر جلسه اشتراک کنندگان:

- پلان های درسی شان را بصورت انفرادی تهیه می نمایند.
- پلان های درسی شان را به همدیگر تبادله می کنند تا انکشاف نماید.

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان پلان درسی را تهیه می نمایند؛
- پلان های درسی اشتراک کنندگان از طریق تبادله مورد انکشاف قرار می گیرد.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: فعالیت انفرادی

وقت: 20 دقیقه

موضوع فعالیت انفرادی: موضوع فعالیت تهیه پلان درسی می باشد که نکات ذیل باید مدنظر گرفته شود:

- مربی پلان ساخته شده درس نمونه یی را قبل از قبل برای اشتراک کنندگان نمی دهد؛
- اشتراک کنندگان همه به بطور انفرادی پلان های درسی را می سازند؛

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی ورق های سفید (نیم تخته یی) را برای تمام اشتراک کنندگان می دهد تا آنها پلان درسی شان بطور انفرادی تهیه کنند.
3. مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که کسی با همدیگر شان در این فعالیت مشوره کرده نمی توانند.
4. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
5. مربی برای اشتراک کنندگان توصیه می نماید که برای ساختن پلان درسی از منابع ذیل استفاده نمایند:
   - کتاب انست 1؛
   - کتاب انست 2؛
   - رهنمای معلم؛
6. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
7. مربی در جریان فعالیت انفرادی نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان فعالیت انفرادی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

فعالیت دوم: انکشاف پلان درسی بوسیله تبادله پلان ها:

وقت: 15 دقیقه

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

- مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید؛
- هر اشتراک کننده پلان درسی را به فرد پهلو یا مقابل اش می دهد. هر اشتراک کننده پلان درسی را مطالعه کرده و نکات قابل اصلاح را برجسته ساخته و آنرا انکشاف می دهد.

فعالیت سوم فعالیت جر و بحث:

وقت: 15 دقیقه:

مربی سوالات ذیل را به صورت نمونه یی با چند اشتراک کننده در میان می گذارد:

1. نکات قابل اصلاح پلان درسی کدام ها بود؟ چرا؟
2. چه تغییرات را شما در پلان درسی همکار تان بوجود آوردید؟

فعالیت چهارم: نمایش پلان درسی

وقت: 15 دقیقه

موضوع فعالیت چهارم: نمایش پلان درسی از جانب مربی برای اشتراک کنندگان می باشد[41]:

رهنمایی از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه فرموده و آن را در جریان فعالیت مد نظر گیرد تا به اهداف و نتایج مطلوب نایل آید:

1. مربی پلان درس نمونه یی را که قبلاً در چارت تهیه نموده برای همه اشتراک کنندگان به نمایش می گذارد.
2. در باره تمام جزئیات پلان درس نمونه یی معلومات کامل برای اشتراک کنندگان می دهد.

[41] **منظور از نمایش پلان درسی از جانب مربی همان پلان می باشد که مربی قبل از قبل آنرا بروی چارت نوشته و آنرا نمایش می دهد.**

3. اشتراک کنندگان را ترغیب می دارد تا توجه شان را به تمام جزئیات پلان درس نمونه یی معطوف کنند.
4. مربی برای اشتراک کنندگان توصیه می نماید تا نکات عمده و مهم پلان درس نمونه یی را یاداشت نمایند تا از آن در دریافت تفاوت ها و شباهت ها استفاده کنند.

فعالیت پنجم: فعالیت انفرادی

وقت: 5 دقیقه

موضوع فعالیت انفرادی: لطفاً لست از تفاوت ها و شباهت ها را میان پلان تهیه شده خودتان و پلان درس نمونه یی در تمام بخش های پلان دریافت و یاداشت نمایید.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه فرموده و آن را در جریان فعالیت ها مد نظر گیرد تا به اهداف و نتایج مطلوب نایل آید:

1. مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که تفاوت ها و شباهت ها را میان پلان درسی خودتان و پلان درس نمونه یی که از جانب مربی برایشان داده شده، یاداشت نمایند.
2. مربی جریان کار انفرادی را مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی می کند.

سوال و جواب در باره تفاوت ها و شباهت ها: 25 دقیقه

1. چه تفاوت های میان پلان درسی خودتان و پلان درس نمونه یی وجود دارد؟
2. چه شباهت های میان پلان درسی خودتان و پلان درس نمونه یی وجود دارد؟
3. اهداف پلان درسی شما چه بود؟
4. کدام فعالیت ها را شما در پلان درسی تان گنجانیده اید؟
5. چقدر مطمئین هستید که فعالیت شما دلچسپ می باشد؟
6. ارزیابی درسی را شما چگونه انجام می دهید؟
7. شما چه کارخانگی را برای شاگردان داده اید؟

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 5 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد جلسه ما چه است؟
4. چه مشابهتی میان پلان درس تهیه شده و پلان درس نمونه یی وجود داشت؟
5. چه تفاوت میان این دو پلان به نظر می رسید؟

جلسهء سی و چهارم: تهیه پلان درسی

وقت:115 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر جلسه اشتراک کنندگان می توانند که:

- از رهنمایی ها و مشوره های منابع و مأخذ[42] در ساختن پلان درسی استفاده و پلان درسی شان را تهیه کنند؛
- پلان های درسی تهیه شده را میان همدیگر تبادله و نواقص پلان درسی را دریافت و پلان هایشان را انکشاف دهند.

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان پلان های درسی را تهیه و با تبادل پلان ها آنها را انکشاف می دهند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: فعالیت گروپی

وقت: 45 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: موضوع فعالیت تهیه پلان درسی می باشد[43].

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی برای اشتراک کنندگان توصیه می نماید که برای ساختن پلان درسی از منابع ذیل استفاده نمایند:
   - کتاب انست 1؛
   - کتاب انست 2؛
   - رهنمای معلم؛
5. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
6. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
7. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهند که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
8. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
9. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

---

[43] **مربی محترم پنج موضوع پلان های درسی را از روی جدول فهرست پلان های درسی انتخاب می نماید و برای گروپ ها می دهد که پلان درسی شان را تهیه نمایند.**

فعالیت دوم: کار گروپی

وقت: 25 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: لطفاً نواقص و کمبودی های پلان درسی همدیگر را دریافت و آنرا انکشاف دهید.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه فرموده و آن را در جریان فعالیت ها مد نظر گیرد تا به اهداف و نتایج مطلوب نایل آید:

1. مربی پلان های ساخته شده اشتراک کنندگان را بین شان تبادله می نماید تا هرگروپ نواقص و کمبودی های پلان همدیگر شان دریافت و پلان های درسی را دو باره در چارت نوشته و انکشاف دهند.
2. مربی پلان درسی گروپ اول را برای گروپ دوم، گروپ دوم را برای گروپ سوم، گروپ سوم را برای گروپ چهار،گروپ چهارم را برای گروپ پنجم و گروپ پنجم را برای گروپ اول می دهد تا پلان همدیگر شان را مورد انکشاف قرار دهند.
3. مربی برای گروپ ها توصیه نماید که تمام گروپ ها مسوولیت دارند که دقیقاً اجزای پلان درسی را مورد مطالعه قرار دهند.
4. موضوع فعالیت بروی فلیپ چارت نوشته شود و باید همه اشتراک کننده گان موضوع فعالیت را بدانند که چه را به بحث می گیرند و یا چه را انجام می دهند.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپ را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها طوری کارشان را انجام می دهند که همه اعضا مساویانه در فعالیت های گروپی سهیم شوند.
7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی می کند.
8. مربی در جریان کار گروپی زمان باقی مانده را اعلان میکند.

وقفه پس از فعالیت گروپی: 10 دقیقه

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 25 دقیقه

4. هرسرگروپ به طور خلاصه پلان درسی گروپ را که دریافت نموده و همچنان چارت که آن پلان دو باره انکشاف یافته را برای همه اشتراک کننده گان توضیح مینماید.
5. در اخیر اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن آن دارد، می افزاید.
6. اشتراک کنندگان سه بهترین پلان درس نمونه یی از میان پلان های درسی تهیه شده انتخاب می نمایند تا در جلسه بعدی آنرا تدریس نمایند. بهترین پلان درسی آن می باشد که مطابق به رهنمایی تهیه و تطبیق پلان درسی تهیه شده باشد.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد های جلسه ما چه است؟
4. شما کدام نکات را در پلان درسی گروپ همکار تان انکشاف دادید؟
5. چرا آن تغییرات را آوردید؟

جلسهء سی و پنچم و سی و ششم: تطبیق پلان درسی

وقت برای جلسهء سی و پنجم:85 دقیقه

وقت برای برای جلسهء سی و ششم: 85 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر جلسه اشتراک کنندگان:

- پلان های تهیه شده شان را تدریس نمایند؛

- تدریس شان را مورد مشاهده و ارزیابی قرار دهند؛
- نکات قابل اصلاح شان را مورد انکشاف قرار دهند؛

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- پلان درسی اشتراک کنندگان مورد تطبیق قرار می گیرد؛
- از چگونگی تدریس اشتراک کنندگان مشاهده صورت گرفته و نکات قابل اصلاح آنها انکشاف می نماید؛

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: ارایه درس نمونه یی

وقت: 40 دقیقه

موضوع فعالیت: موضوع فعالیت تطبیق پلان درسی می باشد. یک نفر یا دو از اشتراک کنندگان که قبلاً پلان درسی را با کمک و مشوره همدیگر ساخته اند، آنرا تدریس می نماید.

نوت: مربی به نکات ذیل توجه می نماید:

- دو نفر به صفت معلم داوطلبانه ایفای نقش می نمایند تا یک بخش پلان درسی را یکی و دیگر بخش پلان درسی را دیگری تطبیق نمایند.
- بقیه اشتراک کننده بصفت شاگردان می باشند.
- دو نفر به صفت مشاهد بوسیله فورمه های مشاهده ایفای نقش می نمایند.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.

3. مربی یک نفر را بصفت معلم که قبلاً آمادگی گرفته، دو نفر را بصفت مشاهد و بقیه اشتراک کنندگان را بصفت شاگردان تنظیم می نماید.
4. مربی برای مشاهدین قبل از قبل فورمه مشاهده را می دهد، و تأکید می نماید که مطابق به فورمه مشاهده شان را انجام دهند.
5. مربی نیز برای اشتراک کنندهٔ که بصفت معلم ایفای نقش می نماید خاطر نشان می سازد که هدف از ارایه درس نمونه یی و مشاهده از درس نمونه یی بلند بردن قابلیت های تدریسی معلمان می باشد که هیچ رابطهٔ با مسایل اداری مکاتب شان ندارد.
6. مربی در جریان تدریس خود نیز مشاهده و ارزیابی می نماید.
7. مربی برای همه اشتراک کنندگان (معلم، مشاهدین و شاگردان) می گوید که نقش واقعی را در صنف درسی داشته باشند.
8. مربی برای مشاهدین سفارش می نماید که تمام ابعاد تدریسی معلم را مشاهده کنند و قضاوت کلی نگرانه نسبت به درس معلم نداشته باشند.
9. مربی برای مشاهدین می گوید که در صورت ضرورت می توانند بسیاری موضوعات را در کتابچه شان خارج از فورمه مشاهده یاداشت برداری کنند.
10. مربی همچنان برای اشتراک کنندگان که نقش شاگرد را بازی می نمایند می گوید که توجه شان را دقیقاً به درس نمونه یی معلم معطوف نمایند و می توانند در اخیر نظریات شان را پیرامون درس نمونه یی معلم ارایه کنند.

بحث پیرامون درس نمونه یی معلم: 25 دقیقه

مربی در این مرحله پس از ارایه درس نمونه یی معلم نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. مربی اشتراک کنندگان را که نقش شاگردان را داشتند دو باره در جایشان تنظیم می نماید.
2. مربی از میان اشتراک کنندگان یک نفر منشی انتخاب می نماید تا بروی فلیپ چارت نکات مثبت و قابل اصلاح تدریس معلم را در دو ستون جداگانه بنویسد.
3. مربی بنوبت اول از یک نفر مشاهد و سپس از دیگر آن تقاضا می نماید که نکات مثبت و قابل اصلاح را بیان کنند تا منشی آنرا بروی چارت بنویسد.
4. مربی نیز برای اشتراک کنندگان وقت می دهد تا نظریات شان را در باره درس معلم ارایه نمایند.

5. مربی برای خود معلم نیز وقت می دهد که اگر نظری در باره مشاهدهٔ مشاهدین داشته باشد، می تواند ارایه نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 15 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد[44]:

1. آیا به اهداف جلسه خود رسیدیم؟ چگونه تشریح نمایید؟
2. معلم از کدام شیوه در ارزیابی درس گذشته کار گرفت؟
3. اهداف پلان درسی چه بود؟
4. کدام فعالیت ها درین درس جاه داده شده بود؟
5. کدام فعالیت ها دلچسپ و جالب بود و کدام فعالیت ها خسته کننده؟
6. کدام فعالیت ها درین درس باید جاه داده می شد که نشده بود؟
7. معیار های که معلم برای ارزیابی درس تعین کرده بود تا چه حد قناعت بخش بود؟
8. معلم چگونه توانست که درس را با زندگی روزمره شاگردان رابطه دهد؟
9. تا چه حد شاگردان درین درس سهم داشتند؟
10. درس معلم تاچه حد توانست دانش، مهارت و طرز تلقی را در شاگردان انتقال دهد؟

جلسهء سی و هفتم: آموزش پلان درسی

وقت: 110 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر جلسه اشتراک کنندگان:

- پلان های درسی شان را تهیه می نمایند.
- پلان های درسی شان را به همدیگر می دهند تا انکشاف نماید.

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان پلان را تهیه و آنرا انکشاف می دهند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: فعالیت انفرادی

وقت: 20 دقیقه

موضوع فعالیت انفرادی: موضوع فعالیت تهیه پلان درسی می باشد که نکات ذیل باید مدنظر گرفته شود:

- مربی پلان ساخته شده درس نمونه یی را قبل از قبل برای اشتراک کنندگان نمی دهد؛
- اشتراک کنندگان همه به بطور انفرادی پلان های درسی را می سازند؛

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی ورق های سفید را برای تمام اشتراک کنندگان می دهد تا آنها پلان درسی شان بطور انفرادی تهیه کنند.
3. مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که کسی با همدیگر شان در این فعالیت مشوره کرده نمی توانند.
4. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
5. مربی برای اشتراک کنندگان توصیه می نماید که برای ساختن پلان درسی از منابع ذیل استفاده نمایند:
   - کتاب انست 1؛
   - کتاب انست 2؛
   - رهنمای معلم؛
6. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.

7. مربی در جریان فعالیت انفرادی نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان فعالیت انفرادی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

فعالیت دوم: انکشاف پلان درسی بوسیله تبادله پلان ها:

وقت: 15 دقیقه

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

- مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید؛
- هر اشتراک کننده پلان درسی را به فرد پهلو یا مقابل اش می دهد. هر اشتراک کننده پلان درسی را مطالعه کرده و نکات قابل اصلاح را برجسته ساخته و آنرا انکشاف می دهد.

فعالیت سوم فعالیت جر و بحث:

وقت: 20 دقیقه:

مربی سوالات ذیل را به صورت نمونه یی با چند اشتراک کننده در میان می گذارد:

1. نکات قابل اصلاح پلان درسی کدام ها بود؟ چرا؟
2. چه تغییرات را شما در پلان درسی همکار تان بوجود آوردید؟

فعالیت چهارم: نمایش پلان درسی

وقت: 15 دقیقه

موضوع فعالیت چهارم: نمایش پلان درسی از جانب مربی برای اشتراک کنندگان می باشد[45]:

---

[45] **منظور از نمایش پلان درسی از جانب مربی همان پلان می باشد که مربی قبل از قبل آنرا بروی چارت نوشته و آنرا نمایش می دهد.**

رهنمایی از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه فرموده و آن را در جریان فعالیت مد نظر گیرد تا به اهداف و نتایج مطلوب نایل آید:

1. مربی پلان درس نمونه یی را که قبلاً در چارت تهیه نموده برای همه اشتراک کنندگان به نمایش می گذارد.
2. در باره تمام جزئیات پلان درس نمونه یی معلومات کامل برای اشتراک کنندگان می دهد.
3. اشتراک کنندگان را ترغیب می دارد تا توجه شان را به تمام جزئیات پلان درس نمونه یی معطوف کنند.
4. مربی برای اشتراک کنندگان توصیه می نماید تا نکات عمده و مهم پلان درس نمونه یی را یاداشت نمایند تا از آن در دریافت تفاوت ها و شباهت ها استفاده کنند.

فعالیت پنجم: فعالیت انفرادی

وقت: 5 دقیقه

موضوع فعالیت انفرادی: لطفاً لست از تفاوت ها و شباهت ها را میان پلان تهیه شده خودتان و پلان درس نمونه یی در تمام بخش های پلان دریافت و یاداشت نمایید.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه فرموده و آن را در جریان فعالیت ها مد نظر گیرد تا به اهداف و نتایج مطلوب نایل آید:

1. مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که تفاوت ها و شباهت ها را میان پلان درسی خودتان و پلان درس نمونه یی که از جانب مربی برایشان داده شده، یاداشت نمایند.
2. مربی جریان کار انفرادی را مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی می کند.

سوال و جواب در باره تفاوت ها و شباهت ها: 25 دقیقه

1. چه تفاوت های میان پلان درسی خودتان و پلان درس نمونه یی وجود دارد؟
2. چه شباهت های میان پلان درسی خودتان و پلان درس نمونه یی وجود دارد؟
3. اهداف پلان درسی شما چه بود؟
4. کدام فعالیت ها را شما در پلان درسی تان گنجانیده اید؟
5. چقدر مطمئین هستید که فعالیت شما دلچسپ می باشد؟
6. ارزیابی درسی را شما چگونه انجام می دهید؟
7. شما چه کارخانگی را برای شاگردان داده اید؟

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف م جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد عمده جلسه ما چه است؟
4. چه مشابهتی میان پلان درس تهیه شده و پلان درس نمونه یی وجود داشت؟
5. چه تفاوت میان این دو پلان به نظر می رسید؟

جلسهء سی و هشتم: تهیه پلان درسی

وقت:110 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر جلسه اشتراک کنندگان:

- میتود های متنوع آموزش شاگرد محوری را خلق می نمایند.
- میتود های متنوع را در پلان های درسی شان بکار می برند.

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان میتود های متنوع آموزش شاگرد محوری را خلق و آنرا در پلان درسی شان بکار میبرند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: فعالیت گروپی

وقت: 25 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: خلق میتود آموزش شاگرد محوری نظر به موضوع درسی:

نوت: نکات ذیل در این فعالیت مهم می باشد که مربی باید برای همه اشتراک کنندگان توضیح دهد:

- مربی موضوعات درسی را از روی فهرست جدول پلان درسی برای اشتراک کنندگان می دهد.
- مربی به اشتراک کنندگان تأکید می نماید که به غیر از میتود معمول کار جوره یی و یا گروپی میتود های دیگر را خلق نمایند.
- مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که عنوان موضوع، اهداف از بکار گیری از میتود ها و همچنان دستور العمل استفاده از میتود را روی فلیپ چارت نوشته نماید.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهند که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛

7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 20 دقیقه

1. هرسرگروپ به طور خلاصه میتود آموزش شاگرد محوری را که دریافت نموده برای اشتراک کنندگان تقدیم می نماید.
2. در اخیر اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن آن دارد، می افزاید.
3. مربی نتیجه این فعالیت را برای اشتراک کنندگان تحلیل می نماید.

فعالیت دوم: فعالیت گروپی

وقت: 25 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: تهیه پلان درسی و بکار گیری میتود های تدریسی در آن پلان ها.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)

6. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهند که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 25 دقیقه

1. هرسرگروپ به طور خلاصه پلان درسی گروپ را که دریافت نموده و همچنان چارت که آن پلان دو باره انکشاف یافته را برای همه اشتراک کننده گان توضیح مینماید.
2. در اخیر اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن آن دارد، می افزاید.
3. هیأت ژوری که قبلاً تشکیل گردیده سه بهترین پلان درس نمونه یی از میان پلان های درسی تهیه شده انتخاب می نمایند تا در جلسه بعدی آنرا تدریس نمایند. بهترین پلان درسی آن می باشد که مطابق به رهنمایی تهیه و تطبیق پلان درسی تهیه شده باشد.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد جلسه ما چه است؟
4. شما کدام نکات را در پلان درسی گروپ همکار تان انکشاف دادید؟
5. چرا آن تغییرات را آوردید؟

جلسهء سی و نهم و چهلم: تطبیق پلان درسی

وقت برای جلسهء سی و نهم:85 دقیقه

وقت برای جلسهء چهلم: 85 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر جلسه اشتراک کنندگان باید:

- پلان های تهیه شده شان را تدریس نمایند؛
- تدریس شان را مورد مشاهده و ارزیابی قرار دهند؛
- نکات قابل اصلاح شان را مورد انکشاف قرار دهند؛

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- پلان درسی اشتراک کنندگان مورد تطبیق قرار می گیرد؛
- از چگونگی تدریس اشتراک کنندگان مشاهده صورت گرفته و نکات قابل اصلاح آنها انکشاف می نماید؛

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: ارایه درس نمونه یی

وقت: 40 دقیقه

موضوع فعالیت: موضوع فعالیت تطبیق پلان درسی می باشد. یک نفر از اشتراک کنندگان که قبلاً پلان درسی را با کمک و مشوره همدیگر ساخته اند، آنرا تدریس می نماید.

نوت: مربی به نکات ذیل توجه می نماید:

- دو نفر به صفت معلم داوطلبانه ایفای نقش می نمایند تا یک بخش پلان درسی را یکی و دیگر بخش پلان درسی را دیگری تطبیق نمایند.
- بقیه اشتراک کننده بصفت شاگردان می باشند.
- دو نفر به صفت مشاهد بوسیله فورمه های مشاهده ایفای نقش می نمایند.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
3. مربی یک نفر را بصفت معلم که قبلاً آمادگی گرفته، دو نفر را بصفت مشاهد و بقیه اشتراک کنندگان را بصفت شاگردان تنظیم می نماید.
4. مربی برای مشاهدین قبل از قبل فورمه مشاهده را می دهد، و تأکید می نماید که مطابق به فورمه مشاهده شان را انجام دهند.
5. مربی نیز برای اشتراک کنندهٔ که بصفت معلم ایفای نقش می نماید خاطر نشان می سازد که هدف از ارایه درس نمونه یی و مشاهده از درس نمونه یی بلند بردن قابلیت های تدریسی معلمان می باشد که هیچ رابطهٔ با مسایل اداری مکاتب شان ندارد.
6. مربی در جریان تدریس خود نیز مشاهده و ارزیابی می نماید.
7. مربی برای همه اشتراک کنندگان (معلم، مشاهدین و شاگردان) می گوید که نقش واقعی را در صنف درسی داشته باشند.
8. مربی برای مشاهدین سفارش می نماید که تمام ابعاد تدریسی معلم را مشاهده کنند و قضاوت کلی نگرانه نسبت به درس معلم نداشته باشند.
9. مربی برای مشاهدین می گوید که در صورت ضرورت می توانند بسیاری موضوعات را در کتابچه شان خارج از فورمه مشاهده یاداشت برداری کنند.
10. مربی همچنان برای اشتراک کنندگان که نقش شاگرد را بازی می نمایند می گوید که توجه شان را دقیقاً به درس نمونه یی معلم معطوف نمایند و می توانند در اخیر نظریات شان را پیرامون درس نمونه یی معلم ارایه کنند.

بحث پیرامون درس نمونه یی معلم: 20 دقیقه

مربی در این مرحله پس از ارایه درس نمونه یی معلم نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. مربی اشتراک کنندگان را که نقش شاگردان را داشتند دو باره در جایشان تنظیم می نماید.

2. مربی از میان اشتراک کنندگان یک نفر منشی انتخاب می نماید تا بروی فلیپ چارت نکات مثبت و قابل اصلاح تدریس معلم را در دو ستون جداگانه بنویسد.
3. مربی بنوبت اول از یک نفر مشاهد و سپس از دیگر آن تقاضا می نماید که نکات مثبت و قابل اصلاح را بیان کنند تا منشی آنرا بروی چارت بنویسد.
4. مربی نیز برای اشتراک کنندگان وقت می دهد تا نظریات شان را در باره درس معلم ارایه نمایند.
5. مربی برای خود معلم نیز وقت می دهد که اگر نظری در باره مشاهدۀ مشاهدین داشته باشد، می تواند ارایه نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 15 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد[46]:

1. آیا به اهداف جلسه خود رسیدیم؟ چگونه تشریح نمایید؟
2. معلم از کدام شیوه در ارزیابی درس گذشته کار گرفت؟
3. اهداف پلان درسی چه بود؟
4. کدام فعالیت ها درین درس جاه داده شده بود؟
5. کدام فعالیت ها دلچسپ و جالب بود و کدام فعالیت ها خسته کننده؟
6. کدام فعالیت ها درین درس باید جاه داده می شد که نشده بود؟
7. معیار های که معلم برای ارزیابی درس تعین کرده بود تا چه حد قناعت بخش بود؟
8. معلم چگونه توانست که درس را با زندگی روزمره شاگردان رابطه دهد؟
9. تا چه حد شاگردان درین درس سهم داشتند؟
10. درس معلم تاچه حد توانست دانش، مهارت و طرز تلقی را در شاگردان انتقال دهد؟

جلسهء چهل و یکم: آموزش پلان درسی

وقت: 110 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر جلسه اشتراک کنندگان:

- پلان های درسی شان را تهیه می نمایند.
- پلان های درسی شان را به همدیگر می دهند تا انکشاف نماید.

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان پلان را تهیه و آنرا انکشاف می دهند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: فعالیت انفرادی

وقت: 20 دقیقه

موضوع فعالیت انفرادی: موضوع فعالیت تهیه پلان درسی می باشد. مربی برای تمام اشتراک کنندگان می گوید که در پلان درسی شان کوشش نمایند که از فعالیت ها و تکنیک های متنوع استفاده نمایند.

مربی به نکات ذیل توجه نماید:

- مربی پلان ساخته شده درس نمونه یی را قبل از قبل برای اشتراک کنندگان نمی دهد؛
- اشتراک کنندگان همه به بطور انفرادی پلان های درسی را می سازند؛

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی ورق های سفید را برای تمام اشتراک کنندگان می دهد تا آنها پلان درسی شان بطور انفرادی تهیه کنند.
3. مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که کسی با همدیگر شان در این فعالیت مشوره کرده نمی توانند.

4. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
5. مربی برای اشتراک کنندگان توصیه می نماید که برای ساختن پلان درسی از منابع ذیل استفاده نمایند:
   - کتاب انست 1؛
   - کتاب انست 2؛
   - رهنمای معلم؛
6. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
7. مربی در جریان فعالیت انفرادی نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان فعالیت انفرادی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

فعالیت دوم: انکشاف پلان درسی بوسیله تبادله پلان ها:

وقت: 15 دقیقه

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

- مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید؛
- هر اشتراک کننده پلان درسی را به فرد پهلو یا مقابل اش می دهد. هر اشتراک کننده پلان درسی را مطالعه کرده و نکات قابل اصلاح را برجسته ساخته و آنرا انکشاف می دهد.

فعالیت سوم فعالیت جر و بحث:

وقت: 20 دقیقه:

مربی سوالات ذیل را به صورت نمونه یی با چند اشتراک کننده در میان می گذارد:

3. نکات قابل اصلاح پلان درسی کدام ها بود؟ چرا؟
4. چه تغییرات را شما در پلان درسی همکار تان بوجود آوردید؟

فعالیت چهارم: نمایش پلان درسی

وقت: 15 دقیقه

موضوع فعالیت چهارم: نمایش پلان درسی از جانب مربی برای اشتراک کنندگان می باشد[47]:

رهنمایی از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه فرموده و آن را در جریان فعالیت مد نظر گیرد تا به اهداف و نتایج مطلوب نایل آید:

1. مربی پلان درس نمونه یی را که قبلاً در چارت تهیه نموده برای همه اشتراک کنندگان به نمایش می گذارد.
2. در باره تمام جزئیات پلان درس نمونه یی معلومات کامل برای اشتراک کنندگان می دهد.
3. اشتراک کنندگان را ترغیب می دارد تا توجه شان را به تمام جزئیات پلان درس نمونه یی معطوف کنند.
4. مربی برای اشتراک کنندگان توصیه می نماید تا نکات عمده و مهم پلان درس نمونه یی را یاداشت نمایند تا از آن در دریافت تفاوت ها و شباهت ها استفاده کنند.

فعالیت پنجم: فعالیت انفرادی

وقت: 5 دقیقه

موضوع فعالیت انفرادی: لطفاً لست از تفاوت ها و شباهت ها را میان پلان تهیه شده خودتان و پلان درس نمونه یی در تمام بخش های پلان دریافت و یاداشت نمایید.

رهنمای از قبل برای مربی:

[47] **منظور از نمایش پلان درسی از جانب مربی همان پلان می باشد که مربی قبل از قبل آنرا بروی چارت نوشته و آنرا نمایش می دهد.**

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه فرموده و آن را در جریان فعالیت ها مد نظر گیرد تا به اهداف و نتایج مطلوب نایل آید:

3. مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که تفاوت ها و شباهت ها را میان پلان درسی خودتان و پلان درس نمونه یی که از جانب مربی برایشان داده شده، یاداشت نمایند.
4. مربی جریان کار انفرادی را مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی می کند.

سوال و جواب در باره تفاوت ها و شباهت ها: 25 دقیقه

1. چه تفاوت های میان پلان درسی خودتان و پلان درس نمونه یی وجود دارد؟
2. چه شباهت های میان پلان درسی خودتان و پلان درس نمونه یی وجود دارد؟
3. اهداف پلان درسی شما چه بود؟
4. کدام فعالیت ها را شما در پلان درسی تان گنجانیده اید؟
5. چقدر مطمئین هستید که فعالیت شما دلچسپ می باشد؟
6. ارزیابی درسی را شما چگونه انجام می دهید؟
7. شما چه کارخانگی را برای شاگردان داده اید؟

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 5 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف م جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد جلسه ما چه است؟
4. چه مشابهتی میان پلان درس تهیه شده و پلان درس نمونه یی وجود داشت؟
5. چه تفاوت میان این دو پلان به نظر می رسید؟

جلسهء چهل و دوم: تهیه پلان درسی

وقت:110 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر جلسه اشتراک کنندگان:

- میتود های متنوع آموزش شاگرد محوری را خلق نمایند.
- میتود های متنوع را در پلان های درسی شان بکار می برند.

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان میتود های متنوع آموزش شاگرد محوری را خلق و آنرا در پلان درسی شان بکار میبرند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: فعالیت گروپی

وقت: 25 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: خلق میتود آموزش شاگرد محوری نظر به موضوع درسی:

نوت: نکات ذیل در این فعالیت مهم می باشد که مربی باید برای همه اشتراک کنندگان توضیح دهد:

- مربی موضوعات درسی را از روی فهرست جدول پلان درسی برای اشتراک کنندگان می دهد.
- مربی به اشتراک کنندگان تأکید می نماید که به غیر از میتود معمول کار جوره یی و یا گروپی میتود های دیگر را خلق نمایند.
- مربی برای اشتراک کنندگان می گوید که عنوان موضوع، اهداف از بکار گیری از میتود ها و همچنان دستور العمل استفاده از میتود را روی فلیپ چارت نوشته نماید.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهند که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 20 دقیقه

1. هرسرگروپ به طور خلاصه میتود آموزش شاگرد محوری را که دریافت نموده برای اشتراک کنندگان تقدیم می نماید.
2. در اخیر اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن آن دارد، می افزاید.
3. مربی نتیجه این فعالیت را برای اشتراک کنندگان تحلیل می نماید.

فعالیت دوم: فعالیت گروپی

وقت: 25 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: تهیه پلان درسی و بکار گیری میتود های تدریسی در آن پلان ها.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را روی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
5. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
6. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهند که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
7. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
8. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی:25 دقیقه

1. هرسرگروپ به طور خلاصه پلان درسی گروپ را که دریافت نموده و همچنان چارت که آن پلان دو باره انکشاف یافته را برای همه اشتراک کننده گان توضیح مینماید.
2. در اخیر اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن آن دارد، می افزاید.
3. هیأت ژوری که قبلاً تشکیل گردیده سه بهترین پلان درس نمونه یی از میان پلان های درسی تهیه شده انتخاب می نمایند تا در جلسه بعدی آنرا تدریس نمایند. بهترین پلان درسی آن می باشد که مطابق به رهنمایی تهیه و تطبیق پلان درسی تهیه شده باشد.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه آیا به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد جلسه ما چه است؟
4. شما کدام نکات را در پلان درسی گروپ همکار تان انکشاف دادید؟
5. چرا آن تغییرات را آوردید؟

جلسهء چهل و سوم و چهل و چهارم: تطبیق پلان درسی

وقت برای جلسهء چهل و سوم:85 دقیقه

وقت برای جلسهء چهل و چهارم: 85 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر جلسه اشتراک کنندگان باید:

- پلان های تهیه شده شان را تدریس نمایند؛
- تدریس شان را مورد مشاهده و ارزیابی قرار دهند؛
- نکات قابل اصلاح شان را مورد انکشاف قرار دهند؛

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- پلان درسی اشتراک کنندگان مورد تطبیق قرار می گیرد؛
- از چگونگی تدریس اشتراک کنندگان مشاهده صورت گرفته و نکات قابل اصلاح آنها انکشاف می نماید؛

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: ارایه درس نمونه یی

وقت: 40 دقیقه

موضوع فعالیت: موضوع فعالیت تطبیق پلان درسی می باشد. یک یا دو نفر از اشتراک کنندگان که قبلاً پلان درسی را با کمک و مشوره همدیگر ساخته اند، آنرا تدریس می نماید.

نوت: مربی به نکات ذیل توجه می نماید:

- دو نفر به صفت معلم داوطلبانه ایفای نقش می نمایند تا یک بخش پلان درسی را یکی و دیگر بخش پلان درسی را دیگری تطبیق نمایند.
- بقیه اشتراک کننده بصفت شاگردان می باشند.
- دو نفر به صفت مشاهد بوسیله فورمه های مشاهده ایفای نقش می نمایند.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
3. مربی یک نفر را بصفت معلم که قبلاً آمادگی گرفته، دو نفر را بصفت مشاهد و بقیه اشتراک کنندگان را بصفت شاگردان تنظیم می نماید.
4. مربی برای مشاهدین قبل از قبل فورمه مشاهده را می دهد، و تأکید می نماید که مطابق به فورمه مشاهده شان را انجام دهند.
5. مربی نیز برای اشتراک کنندۀ که بصفت معلم ایفای نقش می نماید خاطر نشان می سازد که هدف از ارایه درس نمونه یی و مشاهده از درس نمونه یی بلند بردن قابلیت های تدریسی معلمان می باشد که هیچ رابطۀ با مسایل اداری مکاتب شان ندارد.
6. مربی در جریان تدریس خود نیز مشاهده و ارزیابی می نماید.
7. مربی برای همه اشتراک کنندگان (معلم، مشاهدین و شاگردان) می گوید که نقش واقعی را در صنف درسی داشته باشند.
8. مربی برای مشاهدین سفارش می نماید که تمام ابعاد تدریسی معلم را مشاهده کنند و قضاوت کلی نگرانه نسبت به درس معلم نداشته باشند.
9. مربی برای مشاهدین می گوید که در صورت ضرورت می توانند بسیاری موضوعات را در کتابچه شان خارج از فورمه مشاهده یاداشت برداری کنند.

10. مربی همچنان برای اشتراک کنندگان که نقش شاگرد را بازی می نمایند می گوید که توجه شان را دقیقاً به درس نمونه یی معلم معطوف نمایند و می توانند در اخیر نظریات شان را پیرامون درس نمونه یی معلم ارایه کنند.

بحث پیرامون درس نمونه یی معلم: 20 دقیقه

مربی در این مرحله پس از ارایه درس نمونه یی معلم نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. مربی اشتراک کنندگان را که نقش شاگردان را داشتند دو باره در جایشان تنظیم می نماید.
2. مربی از میان اشتراک کنندگان یک نفر منشی انتخاب می نماید تا بروی فلیپ چارت نکات مثبت و قابل اصلاح تدریس معلم را در دو ستون جداگانه بنویسد.
3. مربی بنوبت اول از یک نفر مشاهد و سپس از دیگر آن تقاضا می نماید که نکات مثبت و قابل اصلاح را بیان کنند تا منشی آنرا بروی چارت بنویسد.
4. مربی نیز برای اشتراک کنندگان وقت می دهد تا نظریات شان را در باره درس معلم ارایه نمایند.
5. مربی برای خود معلم نیز وقت می دهد که اگر نظری در باره مشاهدهٔ مشاهدین داشته باشد، می تواند ارایه نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 15 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد[48]:

1. آیا به اهداف جلسه خود رسیدیم؟ چگونه تشریح نمایید؟
2. معلم از کدام شیوه در ارزیابی درس گذشته کار گرفت؟
3. اهداف پلان درسی چه بود؟
4. کدام فعالیت ها درین درس جاه داده شده بود؟
5. کدام فعالیت ها دلچسپ و جالب بود و کدام فعالیت ها خسته کننده؟

6. کدام فعالیت ها درین درس باید جاه داده می شد که نشده بود؟
7. معیار های که معلم برای ارزیابی درس تعین کرده بود تا چه حد قناعت بخش بود؟
8. معلم چگونه توانست که درس را با زندگی روزمره شاگردان رابطه دهد؟
9. تا چه حد شاگردان درین درس سهم داشتند؟
10. درس معلم تاچه حد توانست دانش، مهارت و طرز تلقی را در شاگردان انتقال دهد؟

جلسهء چهل و پنجم: ارزیابی سمینار آموزشی- تهیه پلان درسی

وقت:80 دقیقه

اهداف جلسه: اشتراک کنندگان در اخیر جلسه:

- بدون هیچ منابع و رهنمایی ها[49] پلان های درسی را می سازند؛
- پلان درسی شان را مورد ارزیابی قرار می دهند.
- با در نظر داشت نکات مثبت و قابل اصلاح، نکات قابل پلان های درسی را انکشاف دهند.

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- اشتراک کنندگان بدون هیچ منبع پلان های درسی شان را ساخته و آنها را انکشاف می دهند.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: فعالیت گروپی

وقت: 30 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: موضوع فعالیت تهیه پلان درسی می باشد. مربی برای اشتراک کنندگان تأکید می نماید که در پلان درسی شان کوشش کنند که تکنیک ها و فعالیت های متنوع را جاه دهند.

---

[49] **منظور از منابع و رهنمایی ها کتاب انست یک و دو، کتاب رهنمای معلم و پلان های درس نمونه یی می باشد.**

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. مربی موضوع فعالیت را بروی فلیپ چارت نوشته تا همه اشتراک کننده گان آنرا بدانند که کدام موضوعات در این فعالیت به بحث گرفته می شود.
4. مربی برای اشتراک کنندگان توصیه می نماید که برای ساختن پلان درسی از هیچ منابع استفاده نکنند.
5. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
6. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
7. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
8. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
9. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

فعالیت گروپی:

وقت: 20 دقیقه

موضوع فعالیت گروپی: لطفاً تمام اجزای پلان های درسی را مورد ارزیابی قرار دهید و نکات مثبت و قابل اصلاح آنرا دریافت و طرح های پیشنهادی برای انکشاف پلان های درسی ارایه نمایید.

معیار های ارزیابی پلان های درسی:

وقت: 10 دقیقه

مربی سوالات ذیل را قبل از همه برای بروی فلیپ چارت نوشته تا آنها با معیار های ذیل پلان های درسی شان را ارزیابی نمایند:

1. آیا اهداف مشخص، واقعبینانه، قابل حصول، قابل اندازه گیری و دارای زمان بندی شده بود؟
2. آیا در اهداف دانش، مهارت و طرز تلقی جاه داده شده بود؟
3. آیا فعالیت های مقدماتی در پلان درسی مانند احوال پرسی، کارخانگی، تنظیم صنف، ارزیابی درس گذشته، آماده سازی شاگردان ... گنجانیده شده بود؟
4. آیا در پلان گنجانیده شده بود که اهداف درس جدید برای شاگردان معرفی گردد؟
5. چقدر فعالیت های درسی مطابق به اهداف درسی بود؟
6. آیا دستور العمل فعالیت های درسی خوب و واضح بود؟
7. آیا تمام فعالیت های درسی قدم به قدم تشریح شده بود؟
8. کدام فعالیت ها دلچسپ و جالب بود و آیا کدام فعالیت های خسته کننده و غیر موثر به نظر می رسید؟
9. کدام فعالیت ها درین درس باید جاه داده می شد که نشده بود؟
10. معیار های که معلم برای ارزیابی درس تعین کرده بود تا چه حد قناعت بخش بود؟
11. تا چه حد شاگردان درین پلان سهم فعال داشته اند؟
12. آیا در ارزیابی گنجانیده شده است که شاگردان دو باره مورد اصلاح قرار گیرند تا درس تقویه شود؟
13. آیا سوالات مشخص برای ارزیابی درس گذشته وجود داشته باشد؟
14. بصورت عمومی در پلان درسی فعالیت های متنوع و موثر که بتواند دانش، مهارت و طرز تلقی را به شاگردان انتقال دهد، جاه داده مانند فعالیت های گروپی، سوال و جواب، رول پلی، بازی ها و سرگرمی ها....؛
15. در پلان درسی مجموعه فعالیت ها و مهارت های درسی درس جدید در ارتباط با درس گذشته طراحی گردیده است؟
16. آیا در هر فعالیت تدریسی نقش معلم و شاگردان به صورت دقیق و منظم گنجانیده شده است یا نه؛
17. کاربرد و تطبیق درس نو در زندگی روزانه و عملی شاگردان در پلان گنجانیده شده بود؛
18. آیا در تحکیم درس وظیفه خانگی داده شده مطابق به قابلیت های شاگردان بوده است؟

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه فرموده و آن را در جریان فعالیت ها مد نظر گیرد تا به اهداف و نتایج مطلوب نایل آید:

1. موضوع فعالیت بروی فلیپ چارت نوشته شود و باید همه اشتراک کننده گان موضوع فعالیت را بدانند که چه را به بحث می گیرند و یا چه را انجام می دهند.
2. مربی پلان های تهیه شده گروپ اول را برای گروپ دوم، گروپ دوم را برای گروپ سوم، گروپ سوم را برای گروپ چهارم و گروپ چهارم را برای گروپ پنجم و گروپ پنجم را برای گروپ اول می دهد.
3. مربی برای اشتراک کنندگان تأکید می نماید که پلان ها را دقیقاً ارزیابی نموده و برای نکات قابل اصلاح آن طرح های انکشاف ارایه نمایند.
4. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپ را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
5. گروپ ها طوری کارشان را انجام می دهند که همه اعضا مساویانه در فعالیت های گروپی سهیم شوند.
6. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی می کند.
7. مربی در جریان کار گروپی زمان باقی مانده را اعلان میکند.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 25 دقیقه

1. هرسرگروپ پلان های درسی را با نظریات انکشافی برای همه اشتراک کننده گان توضیح مینماید.
2. در اخیر اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن آن دارد، می افزاید.
3. هیأت ژوری که قبلاً تشکیل گردیده دو بهترین پلان درسی را از میان پلان های درسی تهیه شده انتخاب می نمایند تا در جلسه بعدی مورد تطبیق قرار گیرد. بهترین پلان درسی آن می باشد که مطابق به رهنمایی تهیه و تطبیق پلان درسی تهیه شده باشد.
4. مربی محترم در اخیر فعالیت نظریات اش را بصورت فشرده مبتنی بر مشاهده و ارزیابی که از چگونگی پلان درسی اشتراک کنندگان داشته برای اشتراک کنندگان تقدیم می نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد جلسه ما چه است؟
4. چقدر پلان های درسی از نکات مثبت برخوردار بوده است؟
5. نظریات انکشافی و اصلاحی تان برای انکشاف و یا اصلاح پلان درسی چه بوده است؟

جلسهء چهل و ششم: تطبیق پلان درسی

وقت برای بخش اول جلسهء چهل و ششم: 70 دقیقه

وقت برای بخش دوم جلسهء چهل و ششم: 70 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر جلسه اشتراک کنندگان:

- پلان های تهیه شده شان را تدریس نمایند؛
- تدریس شان را مورد مشاهده و ارزیابی قرار دهند؛
- نکات قابل اصلاح شان را مورد انکشاف قرار دهند؛

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- یک پلان درسی مورد تطبیق قرار می گیرد و از چگونگی تدریس اشتراک کنندگان مشاهده صورت گرفته و نکات قابل اصلاح آنها انکشاف می نماید؛

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: ارایه درس نمونه یی

وقت: 40 دقیقه

موضوع فعالیت: تطبیق پلان درسی بوسیله اشتراک کنندگان می باشد.

نوت: مربی به نکات ذیل توجه می نماید:

- دو نفر به صفت معلم داوطلبانه ایفای نقش می نمایند تا یک بخش پلان درسی را یکی و دیگر بخش پلان درسی را دیگری تطبیق نمایند.
- بقیه اشتراک کننده بصفت شاگردان می باشند.
- دو نفر به صفت مشاهد بوسیله فورمه های مشاهده ایفای نقش می نمایند.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی برای اشتراک کننده موضوع فعالیت[50] را بیان می نماید.
3. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
4. مربی یک نفر را بصفت معلم که قبلاً آمادگی گرفته، دو نفر را بصفت مشاهد و بقیه اشتراک کنندگان را بصفت شاگردان تنظیم می نماید.
5. مربی برای مشاهدین قبل از قبل فورمه مشاهده را می دهد، و تأکید می نماید که مطابق به فورمه مشاهده شان را انجام دهند.
6. مربی نیز برای اشتراک کنندهٔ که بصفت معلم ایفای نقش می نماید خاطر نشان می سازد که هدف از ارایه درس نمونه یی و مشاهده از درس نمونه یی بلند بردن قابلیت های تدریسی معلمان می باشد که هیچ رابطهٔ با مسایل اداری مکاتب شان ندارد.
7. مربی در جریان تدریس خود نیز مشاهده و ارزیابی می نماید.
8. مربی برای همه اشتراک کنندگان (معلم، مشاهدین و شاگردان) می گوید که نقش واقعی را در صنف درسی داشته باشند.

---

[50] **موضوع فعالیت درسی نمونه یی می باشد.**

9. مربی برای مشاهدین سفارش می نماید که تمام ابعاد تدریسی معلم را مشاهده کنند و قضاوت کلی نگرانه نسبت به درس معلم نداشته باشند.
10. مربی برای مشاهدین می گوید که در صورت ضرورت می توانند بسیاری موضوعات را در کتابچه شان خارج از فورمه مشاهده یاداشت برداری کنند.
11. مربی همچنان برای اشتراک کنندگان که نقش شاگرد را بازی می نمایند می گوید که توجه شان را دقیقاً به درس نمونه یی معلم معطوف نمایند و می توانند در اخیر نظریات شان را پیرامون درس نمونه یی معلم ارایه کنند.

بحث پیرامون درس نمونه یی معلم: 15 دقیقه

مربی در این مرحله پس از ارایه درس نمونه یی معلم نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. مربی اشتراک کنندگان را که نقش شاگردان را داشتند دو باره در جایشان تنظیم می نماید.
2. مربی از میان اشتراک کندگان یک نفر منشی انتخاب می نماید تا بروی فلیپ چارت نکات مثبت و قابل اصلاح تدریس معلم را در دو ستون جداگانه بنویسد.
3. مربی بنوبت اول از یک نفر مشاهد و سپس از دیگر آن تقاضا می نماید که نکات مثبت و قابل اصلاح را بیان کنند تا منشی آنرا بروی چارت بنویسد.
4. مربی نیز برای اشتراک کنندگان وقت می دهد تا نظریات شان را در باره درس معلم ارایه نمایند.
5. مربی برای خود معلم نیز وقت می دهد که اگر نظری در باره مشاهدهٔ مشاهدین داشته باشد، می تواند ارایه نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد[51]:

1. اهداف موضوع اول جلسه ما چه بود
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟

3. اهداف درسی مطابق به معیار ها تعیین گردیده بود؟
4. معلم از کدام شیوه در ارزیابی درس گذشته کار گرفت؟
5. کدام فعالیت ها درین درس جاه داده شده بود؟
6. کدام فعالیت ها دلچسپ و جالب بود و کدام فعالیت ها خسته کننده؟
7. کدام فعالیت ها درین درس باید جاه داده می شد که نشده بود؟
8. معیار های که معلم برای ارزیابی درس تعین کرده بود تا چه حد قناعت بخش بود؟
9. معلم چگونه توانست که درس را با زندگی روزمره شاگردان رابطه دهد؟
10. تا چه حد شاگردان درین درس سهم داشتند؟
11. درس معلم تاچه حد توانست دانش، مهارت و طرز تلقی را در شاگردان انتقال دهد؟

جلسهء چهل و هفتم: تطبیق پلان درسی

وقت: 85 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر جلسه اشتراک کنندگان:

- پلان های تهیه شده شان را تدریس نمایند؛
- تدریس شان را مورد مشاهده و ارزیابی قرار دهند؛
- نکات قابل اصلاح شان را مورد انکشاف قرار دهند؛

دستآورد های متوقع: در این جلسه:

- یک پلان درسی مورد تطبیق قرار می گیرد و از چگونگی تدریس اشتراک کنندگان مشاهده صورت گرفته و نکات قابل اصلاح آنها انکشاف می نماید؛

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت اول: ارایه درس نمونه یی

وقت: 40 دقیقه

موضوع فعالیت: تطبیق پلان درسی بوسیله اشتراک کنندگان می باشد.

نوت: مربی به نکات ذیل توجه می نماید:

- دو نفر به صفت معلم داوطلبانه ایفای نقش می نمایند تا یک بخش پلان درسی را یکی و دیگر بخش پلان درسی را دیگری تطبیق نمایند.
- بقیه اشتراک کننده بصفت شاگردان می باشند.
- دو نفر به صفت مشاهد بوسیله فورمه های مشاهده ایفای نقش می نمایند.

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی برای اشتراک کننده موضوع فعالیت[52] را بیان می نماید.
3. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
4. مربی یک نفر را بصفت معلم که قبلاً آمادگی گرفته، دو نفر را بصفت مشاهد و بقیه اشتراک کنندگان را بصفت شاگردان تنظیم می نماید.
5. مربی برای مشاهدین قبل از قبل فورمه مشاهده را می دهد، و تأکید می نماید که مطابق به فورمه مشاهده شان را انجام دهند.
6. مربی نیز برای اشتراک کنندهٔ که بصفت معلم ایفای نقش می نماید خاطر نشان می سازد که هدف از ارایه درس نمونه یی و مشاهده از درس نمونه یی بلند بردن قابلیت های تدریسی معلمان می باشد که هیچ رابطهٔ با مسایل اداری مکاتب شان ندارد.
7. مربی در جریان تدریس خود نیز مشاهده و ارزیابی می نماید.
8. مربی برای همه اشتراک کنندگان (معلم، مشاهدین و شاگردان) می گوید که نقش واقعی را در صنف درسی داشته باشند.

---

[52] **موضوع فعالیت درسی نمونه یی می باشد.**

9. مربی برای مشاهدین سفارش می نماید که تمام ابعاد تدریسی معلم را مشاهده کنند و قضاوت کلی نگرانه نسبت به درس معلم نداشته باشند.
10. مربی برای مشاهدین می گوید که در صورت ضرورت می توانند بسیاری موضوعات را در کتابچه شان خارج از فورمه مشاهده یاداشت برداری کنند.
11. مربی همچنان برای اشتراک کنندگان که نقش شاگرد را بازی می نمایند می گوید که توجه شان را دقیقاً به درس نمونه یی معلم معطوف نمایند و می توانند در اخیر نظریات شان را پیرامون درس نمونه یی معلم ارایه کنند.

بحث پیرامون درس نمونه یی معلم: 25 دقیقه

مربی در این مرحله پس از ارایه درس نمونه یی معلم نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. مربی اشتراک کنندگان را که نقش شاگردان را داشتند دو باره در جایشان تنظیم می نماید.
2. مربی از میان اشتراک کنندگان یک نفر منشی انتخاب می نماید تا بروی فلیپ چارت نکات مثبت و قابل اصلاح تدریس معلم را در دو ستون جداگانه بنویسد.
3. مربی بنوبت اول از یک نفر مشاهد و سپس از دیگر آن تقاضا می نماید که نکات مثبت و قابل اصلاح را بیان کنند تا منشی آنرا بروی چارت بنویسد.
4. مربی نیز برای اشتراک کنندگان وقت می دهد تا نظریات شان را در باره درس معلم ارایه نمایند.
5. مربی برای خود معلم نیز وقت می دهد که اگر نظری در باره مشاهدهٔ مشاهدین داشته باشد، می تواند ارایه نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 15 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد[53]:

1. اهداف موضوع اول جلسه ما چه بود

2. آیا به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. اهداف درسی مطابق به معیار ها تعیین گردیده بود؟
4. معلم از کدام شیوه در ارزیابی درس گذشته کار گرفت؟
5. کدام فعالیت ها درین درس جاه داده شده بود؟
6. کدام فعالیت ها دلچسپ و جالب بود و کدام فعالیت ها خسته کننده؟
7. کدام فعالیت ها درین درس باید جاه داده می شد که نشده بود؟
8. معیار های که معلم برای ارزیابی درس تعین کرده بود تا چه حد قناعت بخش بود؟
9. معلم چگونه توانست که درس را با زندگی روزمره شاگردان رابطه دهد؟
10. تا چه حد شاگردان درین درس سهم داشتند؟
11. درس معلم تاچه حد توانست دانش، مهارت و طرز تلقی را در شاگردان انتقال دهد؟

ارزیابی سمینار

این جلسه ارزیابی در مورد جلسات قبلی سمینار آموزشی کتاب انست 2- از صنف اول الی سوم می باشد. درین جلسه کوشش گردیده تا ارزیابی موثر و کمک کنندهٔ از مجموعه دانش و مهارت های که اشتراک کنندگان در جریان سمینار آنرا فرا گرفته اند، صورت گیرد. درین جلسه تنها ارزیابی از یادگیری دانش و مهارت های اشتراک کنندگان سمینار صورت نمی گیرد بلکه کوشش می شود تا مروری مختصر و کوتاه از جلسات قبلی انجام شود و در صورت لازم برای اشتراک کنندگان نیز کمک و همکاری مناسب فراهم گردد تا مشکل که آنها

در جلسات قبلی احساس می کنند نیز در این جلسه خاتمه داده شود. این جلسه موضوعات ذیل را احتوا می نماید:

رهنمای مربیان

جلسهء چهل و هشتم: ارزیابی سمینار

وقت: 85 دقیقه

اهداف جلسه: در اخیر جلسه اشتراک کنندگان:

- جلسات قبلی را به صورت مختصر مورد تکرار قرار می دهند؛

- پیرامون نکات مشکل جلسات ارایه نظر می کنند؛
- مشکلات که در جریان آموزش جلسات قبلی احساس می کردند آنرا حل می نمایند؛

دستآورد های متوقع: اشتراک کنندگان:

- مجموعه موضوعات جلسات را ارزیابی و مشکلات آنها را تشخیص و حل می نماید.

معرفی موضوع، اهداف و دستآورد های جلسه: 5 دقیقه

فعالیت: فعالیت گروپی:

وقت: 40 دقیقه

موضوع فعالیت کارگروپی: مروری پیرامون جلسات قبلی صورت می گیرد و برای هر گروپ پنج سوال داده می شود تا آنها با کمک همدیگر به سوالات پاسخ ارایه نمایند. سوالات قرار ذیل می باشند:

گروپ اول:

1. ارزیابی کنونی چه نقش در سمینار آموزشی شما دارد؟
2. چطور یک معلم با آنکه امکانات و منابع تدریسی در مکاتب افغانستان محدود می باشد، میتواند موفق تدریس نماید؟
3. برای رفع مشکل ریاضی شما کدام میتود ها و مهارت های تدریسی را برای معلمان توصیه می نماید؟
4. آداب زندگی چه پیامی برای شاگردان می دهد و ارزش آن را در زندگی روزمره چگونه ارزیابی می نماید؟
5. برنامه آموزش چه وقت پخش و نشر گردید و موضوعات که شما به آن گوش دادید چه ها بود؟

گروپ دوم:

1. عنوان جلسه نخست چه بود و در آن کدام موضوعات به بحث گرفته شد؟
2. می توانید اهداف آموزش زبان را از صنف اول الی سوم تذکر دهید؟
3. مشکلات عمده و برجسته تدریس ریاضی کدامها می باشد؟
4. لطفاً برداشت کلی تان را در مورد سمینار بنویسید؟

5. کدام موضوعات از برنامه رادیویی برای معلمان برایتان دلچسپ بود و مورد علاقه شما قرار گرفت؟

گروپ سوم:

1. از نظر پیداگوژیکی و روان شناسی اطفال تحسین و تنبه چه تأثیرات بالای شخصیت اطفال دارد؟
2. علوم دینی دارای کدام اهدافی می باشد، لطفاً اهداف آنرا بصورت جداگانه توضیح دهید؟
3. مشکلات تدریس در زبان از صنف اول الی صنف سوم کدام ها می تواند باشد؟
4. چقدر موفق هستید که موضوعات که درین سمینار آموزش دیده اید را در صنوف درسی در مکاتب تطبیق نماید؟
5. کدام موضوعات برنامه رادیویی برای برایتان دلچسپ نبود؟

گروپ چهارم:

1. کدام روش ها و میتود ها مناسب خواهد بود که کیفیت درس را در صنوف پر جمعیت بلند ببرد؟
2. چه مشکلاتی در علوم دینی شناسایی گردیده است که باعث کاهش کیفیت درس معلم می گردد؟
3. برای تقویه و انکشاف تدریس زبان کدام روشها و مهارت ها را پیشنهاد می نماید؟
4. کدام موضوعات سمینار برایتان تازه و جدید بوده، لطفاً آنرا تذکر دهید؟
5. برنامه آموزش رادیویی برای معلمان با آموزش انست دو چه ارتباطی داشت؟

گروپ پنچم:

1. شما به صفت معلمان مجرب در مورد تدریس علوم دینی از صنف اول الی سوم چه مشوره های مناسب را برای یک معلم کم تجربه توصیه می نماید؟
2. شما چه مطالب جدیدی را در ساختن پلان درسی آموختید؟
3. نقش یک معلم متعهد و میتودیست در انکشاف معارف افغانستان چه ها میتواند باشد؟
4. برای انکشاف روش های تدریسی برای معلمان صنف اول الی سوم بطور کلی چه پیشنهادات ارایه می نماید؟
5. چقدر می توانید که از موضوعات برنامه آموزش رادویی برای معلمان در انکشاف شیوه های تدریس تان استفاده نماید؟

رهنمای از قبل برای مربی:

مربی قبل از انجام فعالیت به نکات ذیل توجه نموده و آنرا در جریان انجام فعالیت مدنظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل گردد:

1. مربی در آغاز جلسه عنوان، موضوع، اهداف و دستآورد های متوقع جلسه را بروی چارت نوشته، بروی تخته نصب و آنرا برای اشتراک کنندگان معرفی می کند.
2. مربی اشتراک کننده گان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند.
3. سوالات بروی پارچه های کاغذ از قبل تنظیم گردیده و برای گروپ ها داده می شود.
4. اگر پیرامون شناخت معنی سوال کدام مشکلات داشتند، مربی مسوولیت دارد که سوال را برای گروپ ها درست توضیح و تشریح نمایند.
5. اگر گروپ ها بیش از یک کاغذ فلیپ چارت ضرورت داشتند، مربی ضروریات شان را مرفوع می سازد.
6. در ارایه پاسخ کوشش شود که مسایل اساسی و عمده را مد نظر گیرند و به سوالات پاسخ ارایه نمایند.
7. مربی وقت فعالیت را برای اشتراک کنندگان اعلان می دارد.
8. گروپ ها منشی، ناظر بروقت و سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه اشتراک کننده گان ارایه میکند)
9. گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهد که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛
10. مربی در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
11. مربی در جریان کار گروپی وقت باقی مانده را برای اشتراک کنندگان اعلان می نماید.

ارایه و بحث پیرامون نتایج کار گروپی: 30 دقیقه

مربی در این مرحله فعالیت گروپی نکات ذیل را مد نظر می گیرد تا به اهداف مطلوب نایل آید:

1. سرگروپها نتایج کار گروپی را بنوبت برای همه اشتراک کننده گان توضیح می نمایند.
2. در اخیر هر پیشکش کارگروپی اگر کدام اشتراک کننده و یا هم خود مربی چیزی برای علاوه کردن نسبت به نتایج کار گروپی اشتراک کنندگان دارد، آنرا می افزاید؛
3. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً نظارت و ارزیابی می نماید.

4. مربی محترم نتایج فعالیت گروپی اشتراک کننده گان را دقیقاً غور و بررسی کرده و همچنان در اخیر فعالیت ها نظریات اصلاحی اش را ارایه نماید.

ارزیابی و نتیجه گیری:

وقت: 10 دقیقه

مربی در ارزیابی و نتیجه گیری سوالات ذیل را از اشتراک کنندگان می پرسد:

1. اهداف جلسه ما چه بود؟
2. چگونه به اهداف جلسه خود رسیدیم؟
3. دستآورد های عمده جلسه ما چه ها بوده؟
4. کدام موضوعات برای شما تا حدودی مشکل بوده که شما با آن در جریان جلسات قبلی مواجه شده اید؟
5. لطفاً چند موضوع مغلق و پیچیده سمینار را باز گو نماید؟
6. کیفیت سمینار آموزشی را تا کنون با کدام معیار ها ارزیابی می نماید؟
7. چگونه کیفیت سمینار تا کنون آموزنده و موثر بوده است ؟

ضمایم مواد حمایوی کتاب انست دو

از

صنف اول الی سوم

جدول موضوعات پلان های درس نمونه یی که از جانب مربی پیشکش می گردد[54]

شماره	مضمون	سویه	فصول	شماره دروس	عناوین	صفحات کتاب درسی	صفحات کتاب رهنمای معلم
1	زبان (دری)	اول			شناخت شکل، کشیدن آواز (نام) و نوشتن حرف ح	32	46
2	آداب زندگی	اول	اول	دوم	آرزوی من	3– 4	2
3	ریاضی	اول	اول	دهم	عدد نه (9)	26	17
4	علوم دینی	اول	چهارم	بیست و دوم	هیجا خوانی	25	31
5	زبان (پشتو)	دوم		دوم	حضرت محمد (ص)	6	7
6	آداب زندگی	دوم	سوم	بیستم	احترام به دیگران	39– 40	39
7	ریاضی	سوم	هفتم	دهم	ضرب	42– 43	45 تا 46
8	علوم دینی	دوم	سوم	ششم	سوره الفیل	15	15

[54] **جدول فوق فهرست از پلان های درس نمونه یی می باشد که در مواد حمایوی کتاب انست 2 آمده است. مربی در جریان سمینار از پلان های فوق در جلسات آموزش پلان درسی استفاده می نماید.**

جدول موضوعات پلان های درسی که از جانب اشتراک کنندگان پیشکش می گردد[55]

شماره	مضامین	سویه	فصول	شماره دروس	عناوین	صفحات کتاب درسی	صفحات رهنمای معلم
1	آموزش دینی	دوم	اول	اول	پنج بنای اسلام	28	36
2	آموزش دینی	دوم	اول	سوم	ارکان اسلام	32	39
3	آموزش دینی	دوم	اول	نهم	ایمان به تقدیر الهی	40	45
4	آموزش دینی	دوم	اول	سی و چهارم	حقوق همسایه	76	72
5	آموزش دینی	دوم	اول	سی و هشتم	مسلمانانا صلح را دوست دارد	85 تا 86	79
6	آموزش دینی	سوم			آداب تلاوت قرآن کریم	63 تا 64	
7	آموزش دینی	سوم			حقوق برادر مسلمان	70 تا 72	
8	آموزش دینی	سوم			ترحم بر حیوانات	74 تا 76	
9	آموزش دینی	سوم			سنت های نماز	48 تا 50	
10	آموزش دینی	سوم			سنت های غسل	30 تا 31	
11	آداب زندگی	دوم	اول	هفتم	مراسم در خانه	13 تا 14	13
12	آداب زندگی	دوم	دوم	نهم	خاطره های من	17 تا 18	17

[55] موضوعات درسی که درین جدول گنجانیده شده اشتراک کنندگان آنرا در جلسات تهیه پلان درسی بکار برده و برای هر موضوع درسی آن پلان درسی می سازند.

13	آداب زندگی	دوم	دوم	دوازدهم	حقوق من	23 تا 24	23
14	آداب زندگی	دوم	دوم	پانزدهم	مراقبت از خودم	29 تا 30	29
15	آداب زندگی	دوم	چهارم	بیست و هفتم	چاره قهر	53 تا 54	53
16	آداب زندگی	سوم	اول	چهارم	خود شناسی و تصمیم گیری	7 تا 8	7
17	آداب زندگی	سوم	اول	هفتم	شناخت مشکلات	13 تا 14	13
18	آداب زندگی	سوم	دوم	شانزدهم	شخصیت خوب و مطلوب	31 تا 32	31
19	آداب زندگی	سوم	سوم	سی ویکم	حفاضت از خطرات در سرکها	61 تا 62	61
20	آداب زندگی	سوم	سوم	سی هشتم	تنوع قومی	75 تا 76	75
21	زبان	اول		قسمت اول پ	پدر (حرف پ)	18 تا 19	24
22	زبان	اول		قسمت سوم ژ	ژ (ژاله)	53 تا 54	82
23	زبان	اول		قسمت اول ع	ع (عید)	77 تا 78	120
24	زبان	اول		قسمت اول ق	ق (قلم)	86 تا 87	134
25	زبان	اول		قسمت اول گ	گ (گل)	93 تا 94	146
26	زبان	دوم		قسمت اول	آزادی	40	56
27	زبان	دوم			سفر بامیان	47	65
28	زبان	دوم			لطیفه	87	116
29	زبان	دوم			آللو للو للو	109	150

30	زبان	دوم			اندرز ها	149	206
31	زبان	سوم		نهم	کلمه های بسیط (ساده)	17	28
32	زبان	سوم		بیست ویکم	چیستان ها	41	64
33	زبان	سوم		بیست و هفتم	رابعه بلخی	54	84
34	زبان	سوم		چهم و چهارم	کلمه های مرکب	88	134
35	زبان	سوم		چهل هفتم	پسوند ها	95	142
36	ریاضی	دوم	اول	چهارم	مقایسه و ترتیب، اعداد	8	9
37	ریاضی	دوم	دوم	نهم	مفهوم قیمت مقامی	15	21
38	ریاضی	دوم	چهارم	بیست و یکم	تفریق اعداد دو رقمی از دوم رمی (با قرض گرفتن)	46	67
39	ریاضی	دوم	پنجم	بیست هشتم	صد ها، دها و یکها	60	91
40	ریاضی	دوم	هفتم	چهل و یکم	جمع اعداد که اجزای مساوی دارند (جمع تکراری)	98	135
41	ریاضی	سوم	پنجم	نهم	تفریق اعداد دو رقمی، سه رقمی و چهار قمی از یک دیگر	26 تا 27	27
42	ریاضی	سوم	هفتم	شانزدهم	معرفی مفهوم عملیه ضرب	42 تا 43	45
43	ریاضی	سوم	هشتم	بیست و دوم	واحد اندازه گیری طول (متر)	64 تا 65	71

44	ریاضی	سوم	دهم	سی و دوم	پیدا کردن محیط مربع، مستطیل و مثل	84 تا 85	97
45	ریاضی	سوم	دوازدهم	چهل و دوم	معرفی عملیه تقسیم	116	135

تمام شبکه های رادیویی در افغانستان _ جون 2008

شماره	نام استیشن	ولایت / موقعیت	شخص ارتباطی	نمبر تلفن	فریکونسی	وقت	
						قبل از ظهر	بعد از ظهر
1	نیدای صلح	هرات غوریان	محمد شریف رحمانی	0799694729	90.4FM		05:30-06:00 D-P
2	فریاد	هرات	جلیل امیری	0707474800	88.4 FM	07:00-07:30 D-P	
3	نجراب غک	کاپیسا	عبدالمطلیب	0797135650	96 FM		06:30 - 07:00 D-P
4	رابعه بلخی	بلخ مزار شریف	موبینه خیر اندیش	0700513576	87.9FM	09:20-09:50 D-P	
5	نوبهار بلخ	بلخ	نصیر احمد مسعود	0798191310	89.9FM	08:45-09:00 P	05:30-05:45 D
6	سپین بولدک	کندهار	نجیب الله حیدری	0700169828	96FM		04:30-05:00 P-D
7	کندهار ملی	کندهار	جاوید وفا	0700302309	1305 AM and 105.2FM		07:10 - 07:40 P-D
8	افغان آزاده	کندهار	مرسل احمد زی	0700313131	98 FM		05:15-05:45 P-D
9	یاولی غک	وردک	حضرت الدین نصرت	0777438575	88FM	09:30 - 10:00PD	
10	خرسان	پنجشیر	عبدالحلیم ساقیب	0700295863	88.9 Af	11:05 - 11:20 D	08:17- 08:37 P
11	صدای بانو	سرپول	عزیزه جالیز	o777043507	87,7 FM	10:00- 10:30 D-P	
12	ننگرهار	ننگرهار	محمد اسلم چارک	0700601115	1530MW	09:45-10:15 P-D	
13	سپین غر	ننگر هار شینواری	شیر بهادر همت	0799352557	89.4FM		05:30-06:00 P-D
14	غزنویان	غزنی	عبدالقیوم عمری	0799420280	89.3FM	12:15-12:30 D	04:10-04:25P
15	غزنی	غزنی	سید ولی احمد زی	0799191659			06:35-07:05 D-P
16	دایکندی	دایکندی	محمد حسین	0752710333	89.5FM		05:00-05:30P-D
17	جوزجان	جوزجان شبرغان	یاسین خاموش	0799128500	99,5 FM	09:10-09:40 D-P	04:00-04:30 D-P
18	خوست	خوست	سرور میا خیل	0799136637	89.4FM	10:00-10:30 P-D	05:30-06:00P-D
19	صلی پیغام	خوست	زاهید شاه انکر	0799406167	89.4FM	08:45:09:15 P-D	04:45-05:00 D
20	رادیوی کابل آر تی اِ	خوست	غنی مدقیق	0700033222	1107MW		04:30-05:00D-P
21	بامیان	بامیان	علی عیرفان	0799393030	89FM	09:30-09:45 D	04:30-05:00 D-P
22	لغمان	لغمان	الله یار تلاش	0700473046	97.30FM	09:12-09:27D	08:12-08:27P
23	صباون	هلمند	میروایس پاسون	0799177949	88FM	06:15-06:00P- D	01:00-01:15 P
24	امو	بدخشان	روزبه بهروز	0799337690	91.5FM	06:30-06:45 D	04:15-04:30 P
25	هنزله	بادغیس	سید عبدالرحیم رحمانی	0700419424	91.4 FM	10:00-10:30 D-P	
26	جیهون	کندوز	عبدالشکر دوست	0799435282	88FM		04:30-05:00 P 07:30-08:00 D
27	تیراجمیر	پلخمری بغلان	محفوظ سیدی	0799202448	91.3FM		5:00-05:30 D-P
28	ارمغان	جوزجان شبرغان	شاه محمون اسین		89.9FM		05:05-05:20-06:05-06:20 D P

پلان های درس نمونه یی

پلان درس نمونه یی

معلم: شکیبا جان	تاریخ: 23 دلو 1887
مضمون: زبان	صنف: اول
موضوع : حرف (ح)	فصل:
مأخذ: صنف اول: کتاب زبان دری، صفحه 32 صنف اول: کتاب رهنمای معلمان، صفحه 46	

معلم قبل از آغاز تدریس باید به نکات ذیل توجه نماید:

اهداف:

- شاگردان شکل ح را به طور علیحده تشخیص بدهند.
- شاگردان با کشیدن آواز ح آشنا شوند.
- شاگردان ح را در کلمات تشخیص بدهند.
- شاگردان ح را نوشته کردن بتوانند.

معلم هدف درس را روی تخته و یا چارت نوشته کرده توضیح میدهد.

اجرای درس:

مواد درسی و مواد ممد درسی	فعالیت	زمان
	فعالیت های مقدماتی: این فعالیت ها عبارت اند از احوال پرسی، کارخانگی، تنظیم صنف، حاضری، ارزیابی درس گذشته، خلق انگیزه شاگردان برای فراگیری درس جدید.	
	احوال پرسی: معلم با مهربانی و لطف شاگردان را خوش آمدید می گوید و از صحت و سلامتی شان جویایی معلومات می شود.	1 دقیقه
	تنظیم صنف: معلم صنف را از نظر فزیکی تنظیم می نماید. معلم شاگردان فعال را در کنار همصنفی های غیر فعال شان و شاگردان که قد بلند	1 دقیقه

حاضری تخته و تباشیر کتاب درسی	دارند در اخیر صنف می نشاند وتغیرات دیگری مانند تنظیم چوکی ها و میزها به منظور زمینه سازی محیط درسی را بوجود می آورد. **حاضری:** معلم محترم می پرسد که کی نیآمده است و آنها را غیرحاضر کرده و از شاگردان غیرحاضر روز قبل می که پرسد چی مشکل داشتند که نتوانستند بیآیند و بعد همه شاگردان را تشویق برای حضور به طور منظم در مکتب می کند. **ارزیابی کارخانگی:** معلم کارخانگی شاگردان را بوسیله خود آنها مورد ملاحظه و بررسی قرار می دهد. معلم شاگردان را درکار جوره یی تنظیم می نماید تا کارخانگی همدیگر را ملاحظه کنند. معلم در فعالیت جوره یی نظارت و مراقبت می نماید. شاگردانیکه کارخانگی شان را انجام نداده اند مورد ترغیب معلم قرار می گیرد تا در آینده کار خانگی شان را انجام دهند. **ارزیابی درس گذشته(حرف چ)** در ارزیابی معلم نکات ذیل را مدنظر می گیرد و کوشش می کند که بیشترین شاگردان کلاس بویژه آنهائیکه غیرفعال اند مورد ارزیابی قرارگیرند. ارزیابی درس گذشته بوسیله فعالیت گروپی انجام می یابد: سوالات گروپی: • شاگردان عزیز چند کلمه را بگوید که در آن حرف چ آمده باشد؟ • ازشاگردان بخواهید که در کلمه های چاه، بچه و مرچ که قبلاً بالای تخته نوشته شده نگاه گرده دور حرف چ را حلقه نمایند. سوالات داده شده بوسیله گروپ ها پاسخ داده می شود. **خلق انگیزه:** معلم از شاگردان با پرسش سوالات ذیل انگیزه درس را ایجاد می نماید. ▪ درحویلی خود کی چاه دارد ؟ ▪ مرچ چگونه مزه دارد؟ ▪ ورزش به صحت چه فایده دارد؟	1 دقیقه 2 دقیقه 3 دقیقه 2 دقیقه
	معرفی هدف درس جدید:	5 دقیقه

تخته و تباشیر	شاگردان عزیز از میان شما حرف چ را کی بالای تخته می نویسد؟ وقتی که حرف چ را یکی از شاگردان نوشت، پس معلم محترم می گوید درس نو ما حرفی است که اگر سه نقطه چ را دور کنیم چه می شود؟ کی می تواند بگوید؟ "ح " بلی ! درس امروزی ما همین حرف ح است و ما امروز شکل، آواز و نوشتن حرف ح را یاد میگیریم.	
	فعالیت های صنفی:	3 دقیقه
کتاب درسی	1. مطالعه کتاب درسی: • شاگردان کتاب های خود را باز نموده به صفحه 32 با دقت می بینند. • معلم برای شاگردان یک دقیقه وقت می دهد تا تصاویر را ببینند. • شاگردان در گروپ های دو نفری در مورد تصاویر صفحه کتاب به همدیگر توضیح می دهند. • معلم در جریان صحبت شاگردان از آنها نظارت کرده در صورت ضرورت رهنمایی می کند. • معلم از مجموعه گروپ های دونفری صنف پنج شاگرد را می پرسد که چگونه به هم دیگر توضیح دادند. • معلم در اخیر از همه شاگردان می پرسد که کدام موضوع به فکر شما باقی مانده است که از میان این پنج همصنفی هایتان نگفته اند. • معلم محترم شاگردان را تشویق نموده و در مورد تصویرهای صفحه نکات عمده و قابل ذکر آنرا تکرار نماید و همچنان متن زیر تصویر ها را به آواز بلند بخواند و مفهوم آنرا ساده بیان کند و از دو شاگرد بخواهد تکرار بخوانند.	8 دقیقه
میز، چوکی و پارچه های اوراق که روی آن حروف نوشته شده باشد. میز و چوکی	2. **کارجوره یی: شناسایی حرف ح** • معلم محترم پارچه ای اوراق را که روی آن از حرف آ تا ح مانند کارت ها نوشته شده باشد نشان می دهد. • شاگردان عزیز به شکل دو دو نفر با هم یک ورق را به هشت پارچه تقسیم نماید و از حرف آ شروع تا به حرف ح بالای هر یک از پارچه ها بنویسد.	5 دقیقه

	• کارت های حروف را هر دو شاگرد مخلوط کنند و به نوبت حرف ح و چ را از میان آن بیابند. • معلم در جریان کار جوره یی از گروپ ها مراقبت و نظارت نموده و در صورت ضرورت برایشان کمک می کند. • معلم حرف ح را بویسله پنج شاگرد بالای تخته می نویسد. **3. کار انفرادی: مشق و تمرین حرف ح** • معلم بالای چند شاگرد حرف ح پوره و نیمه را بالای تخته نوشته کند. • معلم محترم این کلمات را بالای تخته می نویسد(صالح ، صحت ، محمود ، حویلی و سحرا). • معلم از هر شاگرد یک کلمه را می پرسد که حرف ح را در آن برای همه شاگردان نشان بدهد، و به همین طور به نوبت همه کلمات را می پرسد.	5 دقیقه

	رابطه موضوع با زندگی روزمره: معلم با ارائیه این درس برای شاگردان تفیهم می کند که کلمات از حرف ها ساخته می شوند. از مجموع الفبا است که ما میتوانیم کلمه بنوسیم به طور مثال در کلمه حویلی که یکی از حروف که ما میشناسیم ح است. **ارزیابی اصلاحی:** در اخیر درس معلم مطمئین شود که: • آیا شاگردان این مهارت را بدست آورده اند که حرف ح را از حرف چ فرق کرده بتوانند؟ مانند چشم، حج ، کچالو و حامد. • آیا شاگردان می توانند حرف ح مکمل را از ح نیمه فرق کنند؟ مانند حسین، اصلاح، لوحه و صالح. **خلاصه:** شاگردان عزیز امروز ما توانسیتم که حرف ح را بشناسیم و حرف ح را از چ و حرف ح مکمل را از حرف ح نیمه فرق نمایم.	1 دقیقه 3 دقیقه
	تحکیم درس (وظیفه خانگی): • معلم به شاگردان وظیفه بدهد که در ده سطر ح مکمل و در ده سطر ح نیمه را بروی کتابچه های خود بنویسند.	

پلان درس نمونه یی

معلم: عبدلحمید همکار	تاریخ: 10 میزان 1887
مضمون: آداب زندگی	صنف: اول
درس دوم (2): آرزوی من	فصل اول
مأُخذ: صنف اول: کتاب آداب زندگی، فصل اول، درس دوم، صفحه 3 صنف اول: کتاب رهنمای معلمان، صفحه 2	

معلم قبل از آغاز تدریس باید به نکات ذیل توجه نماید:

اهداف:

- شاگردان آرزوهای خود را توضیح کنند
- شاگردان بتوانند آرزوی برتر خود را مشخص بسازند و در مورد آیندهء آن صحبت نمایند.
- شاگردان بتوانند آرزوی خود را برای دوستان و همصنفی هایشان بیان کنند.
- شاگردان در مورد بدست آوردن آرزوهایشان با هم صحبت کنند.

معلم هدف را روی تخته و یا چارت نوشته و توضیح میدهد.

اجرای درس:

مواد درسی و مواد ممد درسی	فعالیت	زمان
	فعالیت های مقدماتی: این فعالیت ها عبارت اند از احوال پرسی، کارخانگی، تنظیم صنف، حاضری، ارزیابی درس گذشته، خلق انگیزه و آماده سازی شاگردان برای فراگیری درس جدید. **احوال پرسی**: معلم با مهربانی و لطف شاگردان را خوش آمدید می گوید و از صحت و سلامتی شان جویایی معلومات می شود. **تنظیم صنف**: معلم صنف را از نظر فزیکی تنظیم می نماید. معلم شاگردان فعال را در کنار همصنفی های غیر فعال شان و شاگردان که قد بلند دارند در اخیر صنف می نشاند وتغیرات دیگری مانند تنظیم چوکی و میز به منظور زمینه سازی	1 دقیقه 1 دقیقه

تخته و تباشیر	محیط درس فراهم می آورد. **حاضری:** معلم می پرسد که کی نیآمده است و آنها را غیرحاضر کرده و از شاگردان غیرحاضر روز قبل می پرسد چی مشکل داشتند که نتوانستند در ساعت درسی حاضر باشند و بعد همه شاگردان را تشویق برای حضور به طور منظم در مکتب می کند. **ارزیابی کارخانگی:** شاگردان را در گروپ ها تنظیم نموده با هم تصاویر صفحه اول را نشان داده و با همدیگر توضیح دهند. معلم از کار گروپی نظارت و کنترول می نماید. **ارزیابی درس گذشته(آرزوی من):** در ارزیابی معلم نکات ذیل را مدنظر می گیرد و کوشش می کند که بیشترین شاگردان کلاس بویژه آنهائیکه غیرفعال اند مورد ارزیابی قرارگیرند. **کارگروپی:** ▪ معلم شاگردان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند. ▪ گروپ ها سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه شاگردان ارایه میکند) ▪ گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهند که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛ ▪ معلم در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند. ▪ معلم سوالات را که قبلاً تهیه شده، آنرا به گروپ ها میدهد تا با اشتراک مساعی همدیگر به حل آن بپردازند. ▪ نمایندهء هرگروپ نتیجه کار گروپی را از جای خود ایستاده شده برای شاگردان و معلم می گوید. سوالات کارگروپی: • در درس گذشته ما چه خواندیم؟	1 دقیقه 3 دقیقه 6 دقیقه

<table>
<tr>
<td>2 دقیقه</td>
<td>

- شما خود را معرفی نماید؟
- معرفی کردن چه فایده دارد؟
- در باره چیزها ئیکه در زندگی خوش و یا خوش تان نمی آید بگوید؟
- مفاهیم تصاویر درس گذشته را بیان کنید؟

خلق انگیزه: شاگردان عزیز بسیار خوشحال هستم که امروز با هم در مورد آرزوهای ما صحبت می کنیم.

- معلم به یک شاگرد اشاره نموده می گوید، شما شاگرد عزیز هدف تان از آمدن به مکتب چیست؟
- معلم از شاگرد دیگر می پرسد که شما در آینده چه میخواهید شوید؟

معلم به ارتباط آرزوهایش در ایام که به سن شاگردان قرار داشت، داستان طفولیت اش را قصه می کند:

وقتی که من مانند شما بودم همیشه فکر می کردم که بایستی یک معلم خوب شوم تا در تربیت اولاد کشور ام نقش فعال داشته باشم.

معلم ازچند شاگرد در ارتباط به آینده شان می پرسد:

- شما چه میخواهید شوید؟
- شما چگونه و از کدام راه فکر می کنید که به آرزو های تان برسید؟

</td>
<td></td>
</tr>
<tr>
<td>4 دقیقه</td>
<td>

معرفی هدف درس جدید:

معلم با نوشتن عنوان درس جدید **آرزوی من** بروی تخته برای شاگردان می گوید که درس امروز در ارتباط به بیان آرزوها و راه های بدست آوردن آنها می باشد.

فعالیت های آموزشی:

فعالیت اول: مطالعه کتاب درسی:

- شاگردان کتاب های خود را باز نمایند.
- تصاویر صفحه 3 کتاب را به شاگردان نشان داده و از آنها می پرسد که در تصاویر چه می بینند؟
- از شاگردان در مورد تصاویر معلومات گرفته شود و همچنان در

</td>
<td>تخته و تباشیر

کتاب درسی</td>
</tr>
</table>

کاغذ وقلم میز و چوکی	صورت ضرورت معلومات آنها را مکمل می سازد. فعالیت دوم: فعالیت انفرادی: • معلم از شاگردان میخواهد که به اساس آرزوهای شان در آینده، چیزیکه میخواهند شوند آنرا روی کاغذ ترسیم نموده و نام شان را در زیر تصویر بنویسند. • معلم شاگردان را مراقبت و نظارت می کند و در صورت ضرورت برایشان کمک می نماید. • هر شاگرد تصویر خود را برای همه صنفیهایش از جای خود ایستاد شده نشان می دهد و آنرا تشریح می نماید. فعالیت سوم: سوال و جواب شما غیر از شغل های که در کتاب تذکر گردیده کدام نوع شغل ها را می شناسید؟ • شاگردان هر شغل جدیدی را که نام بردنند معلم همان شاگرد را پیش روی صنف میخواهد تا آنرا بیان نماید. • در ختم فعالیت هر شاگرد شغل خود را با صدای بلند گفته به جایش می نشیند. فعالیت چهارم: کار گروپی: **موضوع کارگروپی:** هر گروپ در باره اهمیت هر یکی از این مشاغل مانند معلم، داکتر، میخانیک، اینجنیر، پولیس، سرباز، دکانداروغیره صحبت کنند. ▪ معلم شاگردان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند. ▪ گروپ ها سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه شاگردان ارایه میکند) ▪ گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهند که همه اعضأ بصورت	5 دقیقه 4 دقیقه

<table>
<tr><td></td><td>مساویانه در آن سهم بگیرند؛
▪ معلم در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند.
▪ معلم سوال را که قبلاً تهیه شده، آنرا به گروپ ها میدهد تا با اشتراک مساعی همدیگر به حل آن بپردازند.</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>رابطه موضوع با زندگی روزمره:
شاگردان عزیز متو جه هستید که با آموزش این درس حالا نسبت به آینده خود هدف مندانه باید بی اندیشید و برای آینده خویش یک شغل را انتخاب نموده و در باره آن همیشه با همه دوستان و والدین تان صحبت کنید و پیوسته آن را در زندگی تان عملی بسازید.
ارزیابی اصلاحی: شاگردان این مهارت را بدست آوردند که برای خویش یک آرزو را انتخاب نموده و متیقین گردند که از طریق این شغل ها در آینده از زندگی آرام برخوردار بوده و برای سرفرازی کشور خویش نقش سازندهء را می توانند ایفا نمایند و سولات ذیل از چند شاگرد به طور نمونه ای پرسیده شود.
▪ شما در آینده چه می خواهید که شوید؟
▪ چرا می خواهید که به طور مثال داکتر و یا انیجنیر شوید؟
▪ چگونه می توانید آرزوی تان را بدست بیاورید؟

خلاصه: معلم برای شاگردان می گوید که ما امروز دانستیم که آروز چیست؟ دانستیم که هر شاگرد در آینده آرزو های دارد، امروز شاگردان توانستند که آرزو هایشان را بیان کنند و در مورد بدست آوردن آن صحبت کنند.</td><td>1 دقیقه

4 دقیقه

1 دقیقه</td></tr>
<tr><td></td><td>تحکیم درس (وظیفه خانگی):
● شاگردان آرزوهایشان را که در صنف انتخاب نموده اند، درخانه با والدین و بزرگان خویش شریک نمایند و از آنها نیز دراین مورد مشوره و معلومات حاصل نموده و فردا در صنف ابراز نمایند.</td><td></td></tr>
</table>

پلان درس نمونه یی

معلم: ذبیح الله خان	**تاریخ: 12 سرطان 1387**
مضمون: ریاضی	**صنف:** اول
درس دهم: شمارش اعداد از (1 تا 9)	**فصل:** اول/ شمارش اعداد
مأخذ: صنف اول: کتاب ریاضی صفحه 26 صنف اول: کتاب رهنمای معلمان، صفحه 17 تا 18 برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت «دوم» کتاب مواد مطالعه، فصل 6 صفحات 102 و 103	

استاد قبل از آغاز صنف باید به مسایل ذیل که در جدول درج است، توجه نماید:

اهداف:

- شاگردان اعداد را از (1 تا 9) شمرده می توانند.
- شاگردان اعداد را از (1 تا 9) خوانده می توانند.
- شاگردان اعداد را از (1 تا 9) نوشته کرده می توانند.
- شاگردان از اعداد 1 تا 9 بتوانند اشیا و یا افراد را بشمارند.

اجرای درس:

مواد درسی و مواد ممد درسی	فعالیت	زمان

	فعالیت های مقدماتی: فعالیت های مقدماتی عبارت اند از احوال پرسی، کار خانگی، تنظیم صنف، حاضری، ارزیابی درس گذشته، خلق انگیزه، آماده سازی شاگردان برای فرا گیری درس جدید. **احوال پرسی**: معلم با مهربانی و لطف شاگردان را خوش آمدید می گوید و از صحت و سلامتی شاگردان جویایی معلومات می شود. **تنظیم صنف**: معلم صنف را از نظر فزیکی تنظیم می نماید. معلم شاگردان فعال را در کنار همصنفی های غیر فعال شان و شاگردان که قدبلند دارند در اخیر صنف می نشاند و تغییرات دیگری مانند تنظیم چوکی ها و میزها را بمنظور زمینه محیط درسی را بوجود می آورد. **حاضری**: معلم محترم می پرسد که کی نیآمده است و آنها را غیر حاضر کرده و از غیرحاضر روز قبل می پرسد که چی مشکل داشتند تا به مکتب نتوانستند بیآیند و بعد همه شاگردان را تشویق برای حضور به طور منظم در مکتب می کند. **ارزیابی کار خانگی**: شاگردان به طور جوره یی کار های خانگی همدیگر را ملاحظه می کنند و معلم از آنها نظارت م نماید، در صورتیکه شاگردان کار خانگی را نیآورده باشند، معلم آنها را تشویق به آوردن کارخانگی می نماید. **ارزیابی درس گذشته**: در ارزیابی معلم نکات ذیل را مد نظر می گیرد و کوشش می کند که بیشترین شاگردان کلاس بویژه آنهائیکه غیر فعال اند مورد ارزیابی قرار گیرند. سوالات ذیل را بعد از طریق کار گروپی برای شاگردان داده می شود تا حل گردد. ▪ کی می تواند اعداد 7 و 8 را بنویسد؟ ▪ کی می تواند 8 دانه قلم را از هم صنفهی هایش جمع کرده نشان بدهد؟	1 دقیقه 1 دقیقه 1 دقیقه 3 دقیقه 4 دقیقه
حاضری و قلم تخته، تباشیر و کتاب تخته و تباشیر		

<table>
<tr>
<td>تخته و تباشیر</td>
<td>▪ کی زیادتر از 5 برادر دارد؟
▪ کی 8 همصنفی خود را به پیش روی صنف می خواهد و بعداز شمارش آنها عدد 8 را بروی تخته می نویسد؟
خلق انگیزه: شاگردان عزیز به خاطر دارید که درس گذشته ما نوشتن و خواندن اعداد 7 و 8 بود و نیز آموختیم که چگونه آن را در زندگی روزمره بکارببریم. با ارائیه این سوال که آیا شما میدانید کدام عدد دیگربزرگتر از 8 می باشد؟ شاگردان پاسخ می دهند.
معلم محترم شاگردان را می گوید پس وقتیکه شما میدانید کدام عدد بعد از 8 میآید آنرا کی می تواند بروی تخته بنویسد؟
معلم این جدول را حاوی اعداد ذیل برای شاگردان بروی تخته می نویسد و از آنها می خواهد که آنرا تکمیل کنند و بیشتر باید بویسله شاگردان که کمتر در درسها سهم می گیرند انجام بیابد. هر شاگرد یک عدد را در خانه خالی ها بگذارد.
<table><tr><td></td><td></td><td>6</td><td></td><td>4</td><td>3</td><td></td><td>1</td></tr></table></td>
<td>3 دقیقه</td>
</tr>
<tr>
<td>تخته و تباشیر

تخته، تباشیر و کاغذ</td>
<td>معرفی هدف درس جدید:
وقتیکه از میان شاگردان عدد 9 را به روی تخته نوشتند پس معلم محترم هدف اساسی و اهداف مشخص را برای شاگردان معرفی می نماید.
در معرفی درس معلم می گوید که درس جدید ما و شما عدد 9 است یعنی آخرین و بزرگترین عدد یک رقمی.
فعالیت اول: کار انفرادی:
معلم محترم از شاگردان می پرسد که کی می تواند از میان شما شاگردان نوشتن عدد 9 را برای همگان بگوید که از کجا شروع شود به کجا ختم شود. بعد از</td>
<td>1 دقیقه

6 دقیقه</td>
</tr>
</table>

کتاب درسی	اینکه چند تن از شاگردان این فعالیت را انجام دادند معلم طریقه نوشتن عدد 9 را به شکل ذیل معرفی می کند. معلم از شاگردان بصورت انفرادی می خواهد که عدد 9 در یک ورق بصورت برجسته کشیده و برایش نشان دهند. فعالیت دوم: مطالعه کتاب درسی: ▪ شاگردان کتاب های خود را باز می نموده به صفحه 26 با دقت می بینند. ▪ معلم به شاگردان یک دقیقه وقت می دهد تا تصاویر را ببینند. ▪ شاگردان در گروپ های دو نفری تصاویر را با هم می شمارند. ▪ معلم در جریان کار جوره یی شاگردان از آنها نظارت کرده در صورت ضرورت رهنمایی می کند.	5 دقیقه
کاغذ ، قلم ولوبیا	▪ معلم از مجموعه گروپ های دو نفری پنج شاگرد را می پرسد چگونه فعالیت را انجام دادند. ▪ معلم محترم شاگردان را تشویق نموده و نکاتیکه شاگردان مشکل داشتند آنها را واضح ساخته درس را ارائیه می کند. فعالیت سوم: تشخیص اعداد: معلم از انجام این فعالیت نکات ذیل را در نظر می گیرد: معلم برای شاگردان می گوید که اعضا هرکدام به نوبت در شکل دورانی وقتیکه یک عدد را از میان کارت ها بیرون می کشند مطابق به عدد مذکور تعداد لوبیا ها جدا می سازند و آن عدد را بروی کتابچه خود می نویسند. ● معلم شاگردان را به گروپ های چهار و یا پنج نفری تنظیم می نماید. ● وقت فعالیت را برای شاگردان تعیین می کند. ● به گروپ ها می گوید که سرگروپ، ناظر بروقت و منشی شان را	8 دقیقه

	تعیین کنند. • بعد از اینکه گروپ ها تنظیم شده معلم به هر گرو پ می گوید که یک ورق را به 9 پارچه تقسیم نمایند و بروی هر پارچه آن از عدد 1 تا 9 را بنویسند. • هرگروپ با خود لوبیا داشته باشد. • معلم از گروپ ها نظارت نموده و در صورت ضرورت برایشان همکاری ورهنمای می نماید.	3 دقیقه
	رابطه موضوع با زندگی روزمره: معلم موضوع را به زندگی شاگردان توسط سوالات ذیل بیشتر مرتبط می سازد که اعداد از 1 تا 9 برای شمار هر نوع اشیا در خانه، محیط و مکتب می توانند کار بگیرند. ▪ کی نام نه همصنفی خود را می گیرد؟ ▪ کی نه دانه توپ بروی تخته رسم کشیده می تواند؟ ▪ آیا نه زیاد تر از 7 است؟ ▪ آیا نه برابر هشت است؟ ▪ که زیادتر از شش روپه دارد؟	
	ارزیابی اصلاحی: معلم به خاطرکه اطمینان خود را حاصل نماید که شاگردان درس جدید را آموخته اند، سوالهای ذیل را بپرسد. 1. شاگردان اعداد نا مرتب (3، 8، 4، 9، 1، 5، 7، 6 و 2) که بروی تخته نوشته شده است مرتب و منظم از یک تا 9 بنویسند. 2. شکل عدد 9 را از شاگردان در روی تخه نوشته کنند. 3. کی نه انگشتان خودرا بلند می کند؟ 4. کی نه شی مختلف را در صنف نام می برد؟ 5. کی می تواند از 9 تا یک بروی تخته بنویسد؟	4 دقیقه

	خلاصه: شاگردان عزیز شما امروز دانستید که شکل 9 چگونه نوشته می شود و از عدد 9 چه استفاده های می شود. شما امروز اعداد را از 1 تا 9 خوانده، نوشته و شمرده می توانید.	1 دقیقه
	تحکیم درس: ▪ شاگردان اعداد (1 تا 9) را از پائین به بالا و از بالا به پائین سه بار بنویسند. ▪ شاگردان عدد نه را در یک روی کتابچه ده بار بنویسند.	وظیفه خانگی

پلان درس نمونه یی

معلم: مریم جان	تاریخ: 28 میزان 1887
مضمون: علوم دینی	صنف: اول
درس بیست و دوم: هجا خوانی	فصل چهارم: هجا خوانی
مأُخذ: صنف اول: کتاب آموزش دینی، فصل چهارم، درس بیست دوم، صفحه 25 صنف اول: کتاب رهنمای معلمان، صفحه 31 برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت «دوم»: کتاب مواد مطالعه، فصل دوم، صفحه 8	

معلم قبل از آغاز تدریس باید به نکات ذیل توجه نماید:

اهداف: • شاگردان مفهوم زیر، زبر، پیش و سکون را بیان کنند؛ • شاگردان ترکیب کلمات را بشناسند؛ • ششاگردان حروف و کلمات را تلفظ کنند؛ معلم اهداف را روی تخته و یا چارت نوشته کرده توضیح میدهد.

اجرای درس:

مواد درسی و مواد ممد درسی	فعالیت	زمان
	فعالیت های مقدماتی: این فعالیت ها عبارت اند از احوال پرسی، کارخانگی، تنظیم صنف، حاضری، ارزیابی درس گذشته، خلق انگیزه و آماده سازی شاگردان برای فراگیری درس جدید میباشد. **احوال پرسی**: معلم با مهربانی و لطف شاگردان را خوش آمدید می گوید و از صحت و سلامتی شان جویایی معلومات می شود. **تنظیم صنف**: معلم صنف را از نظر فزیکی تنظیم می نماید. ▪ شاگردان فعال و مشتاق آموزش را در کنار شاگردانیکه کمتر تحرک برای آموزش دارند بنشاند.	۱ دقیقه ۱ دقیقه

مواد	فعالیت ها	وقت
	▪ شاگردان که قد بلند دارند در اخیر صنف بنشاند. ▪ تغیرات دیگری مانند تنظیم چوکی ها و میزها به منظور زمینه سازی محیط درس را ایجاد نماید.	
	حاضری: معلم می پرسد که کی نیآمده است و آنها را غیرحاضر کرده و از شاگردان غیرحاضر روز قبل می پرسد چی مشکل داشتند که نتوانستند بیآیند و بعد همه شاگردان را تشویق برای حضور به طور منظم در مکتب می کند.	۱ دقیقه
حاضری	**ارزیابی کار خانگی:** معلم کار خانگی شاگردان را در فعالیت جوره یی مورد ارزیابی قرار می دهد و خودش از فعالیت جوره یی شاگردان نظارت و کنترول می نماید.	۲ دقیقه
تخته و تباشیر	**ارزیابی درس گذشته:** در ارزیابی معلم نکات ذیل را مدنظر می گیرد و کوشش می کند که بیشترین شاگردان کلاس بویژه آنهائیکه غیرفعال اند مورد ارزیابی قرارگیرند. معلم در پروسه ارزیابی به نحوهء با شاگردان عمل می نماید تا همکاری و رهنمای با آنها صورت گیرد. ارزیابی درس گذشته باعث تحکیم درس می گردد. معلم از شاگردان می پرسد که: • علامت شد چگونه می باشد لطفاً آنرا در تخته نشان دهید؟ • علامت زیر چگونه می باشد لطفاً آنرا در تخته نشان دهید؟ • علامت زبر چگونه می باشد لطفاً آنرا در تخته نشان دهید؟	٤ دقیقه ۱ دقیقه
	خلق انگیزه: معلم شاگردان را آماده درس جدید می نماید. معلم می گوید که شاگردان عزیز شما درس گذشته را خوب فرا گرفته اید، اکنون شما می توانید درس جدید را فرا گیرید. امیدواریم که درس جالبی را که برایتان می دهم آنرا خوب فرا گیرید.	۳ دقیقه
تخته و تباشیر	معلم اعوذ بالله من الشیطن الرجیم را بروی تخته می نگارد و پنج نفر از شاگردان را پشت هم لین می نماید و آنها را در برابر تخته فرا می خواند که علامات شد، پیش و سکون را پیدا کنند.	۲ دقیقه

مواد	فعالیت ها	زمان
	معرفی هدف درس جدید: شاگردان عزیز شما قبلاً دانستید که شد، زیر، زبر و پیش چه می باشد و آنها را در حروف و کلمات تلفظ کردند اکنون شما شاگردان عزیز آن علامات را در اعوذ بالله من الرشیطان الرجیم شناسایی می کنید و آنها را تلفظ می نمایید.	۵ دقیقه
تخته و تباشیر تخته و تباشیر	**فعالیت اول: سوال و جواب:** معلم سوالات ذیل را از شاگردان می پرسد: • شما می دانید بروی تخته چه نوشته شده است (اعوذ بالله من الرشیطان الرجیم)؟ • شما شاگردان در خانواده تان از کی ها اعوذ بالله من الرشیطان الرجیم را شنیده اید؟ • ما قبلاً از شروع تلاوت قران کریم چی را باید بگویم؟ معلم در سوال نمودن کوشش نماید که: • شاگردان را تشویق کنند تا آنها جرئت جواب دادن را نمایند. • کوشش نماید که تعداد زیادی از شاگردان مورد توجه سوال قرار دهد. • شاگردان دیگر را تشویق نماید که به جواب همصنفی شان گوش فرا دهند.	۸ دقیقه
کتاب درسی اوراق و قلم	**فعالیت دوم: روی خوانی:** شاگردان اعوذ بالله من الرشیطان الرجیم را روی خوانی می نمایند: معلم قبل از آغاز روی خوانی نکات به فعالیت های ذیل می پردازد: • معلم تمام کلمات اعوذ بالله من الرشیطان الرجیم را بروی تخته هیجی و روی خوانی کرده برای شاگردان درس می دهد. • معلم شاگردان را می گوید که کلمات را با آواز بلند پس از تلفظ معلم تکرار کنند. • معلم پنج مراتب روی خوانی و هیجی می نماید و شاگردان آنرا تکرار می کنند.	٦ دقیقه
	فعالیت سوم: کار گروپی: معلم اعوذ بالله من الرشیطان الرجیم را به چهار کلمه جداگانه تقسیم نموده روی کارت ها می نویسد و برای شاگردان می دهد که آنرا	

	روی خوانی و هیجی نمایند. در فعالیت گروپی معلم نکات ذیل را مدنظر می گیرد: • معلم شاگردان را به چهار یا پنج گروپ تنظیم می نمایند. • معلم موضوع کار گروپی را که قبلاً آنرا بروی کارت ها نوشته برای شاگردان می دهد. • معلم مشاهده و نظارت از تمام گروپ ها می نمایند. • معلم رهنمایی و همکاری با گروپ ها می نمایند. • شاگردان بنوبت هر کدام کلمه را روی خوانی و هیجی می نماید. • در صورتیکه یک شاگرد اشتباه می نماید، اعضای گروپ اشتباه او را اصلاح می کنند.	

تخته و تباشیر	**رابطه موضوع با زندگی روزمره:** معلم موضوع درس را با زندگی روزمره شاگردان پیوند می دهند. معلم برای شاگردان می گوید که: • شاگردان عزیز متوجه باشید که اعوذ بالله من الشیطان الرجیم را در آغاز هر کار به زبان جاری نماید. چرا که این جمله مبارک شما را از شر شیطان محفوظ داشته و در پنای خداوند متعال نگهمیدارد. • شاگردان عزیز شما باید این جمله مبارک را حفظ نماید. • شاگردان عزیز وقتی به خانه رفتید از بزرگان و والدین مهربانتان بپرسید که ارزش این جمله مبارک در زندگی روزمره چه است؟ آنها خواهد برایتان ارزش آنرا بیان کنند. **ارزیابی اصلاحی:** معلم از شاگردان می خواهد که تمام علامات را در اعوذ بالله من الشیطان الرجیم بروی تخته نشان دهند. • شاگردان عزیز علامت زبر در کجا ها موقعیت دارد؟ • شاگردان عزیز علامت زیر در کجا ها موقعیت دارد؟ • شاگردان عزیز علامت پیش چگونه شکل دارد؟ شاگردان بنوبت پیش تخته رفته، علامات را نشان می دهند. اگر کدام شاگردی در جریان نشان دادن علامات اشتباه نمود، معلم بوسیله شاگردان دیگر و یا خودش مشکل را رفع می نماید تا همه شاگردان خوب درس را فرا گیرند. **خلاصه:** اکنون شما شاگردان عزیز مهارت های هجا خوانی زیر، زبر، پیش، سکون را در اعوذ بالله من الرشیطان الرجیم فرا گرفتید و آنرا در آغاز هر کاری خوب و پسندیده به زبان جاری می کنید.	۳ دقیقه ۳ دقیقه
	تحکیم درس (وظیفه خانگی): شاگردان عزیز وظیفه خانگی شما تا روز آینده مشق و تمرین اعوذ بالله من الشیطان	

	الرجیم بصورت هیجی و روان خوانی می باشد. در روز آینده ما و شما همه از همدیگر می پرسیم که کی خوب آنرا بطور هیجی و روان خوانی کرده می تواند. معلم به شاگردان می گوید: شاگردان عزیز در کارخانگی شما می توانید از رهنمایی های والدین تان نیز استفاده کنید.	

درس نمونه یی پلان

ښوونکی:احمدجان	نیټه: 10 ثور 1387
مضمون: ژبه	ټولګي: دوهم
موضوع: حضرت محمد (ص)	مخ: شپږم

مراجعه:
دوهم ټولګي: د درسی کتاب 6 مخ
دوهم ټولګي د ښوونکو د لارښود کتاب، 7 مخ

ښوونکی ښایې د درس له پیل نه مخکې لاندې ټکو ته متوجه وي:

اهداف:

- زده کوونکي وکولاي شي د حضرت محمد (ص) د درس متن ولولي،
- زده کوونکي وکولاي شي د حضرت محمد (ص) د درس متن وليکي،
- نوي لغتونه يي معني او په جملو کي استعمال کړي
- د کليمي تجزيه او ترکيب وکړي شی.
- د حضرت محمد (ص) په منزلت او مقام خبری وکری.

نوت: استاد د لوست موخی په تخته یا چارت باندی ولیکی او هغه توضیح وکی.

د لوست اجرا:

درسی اوکمکی مواد	فعالیت	زمان
	مقدماتی فعالیتونه: مقدماتی فعالیتونه عبارت دی له: د احوال پوښتنه، کورنی وظیفه، د صنف تنظیم، حاضری، د تیر لوست ارزونه، د انګیزی ایجادول او د زده کوونکو اماده کول د نوی درس زده کولو لپاره.	
	د احوال پوښتنه: ښوونکی په زیاته مهربانی زده کوونکو ته شه راغلاست وایی او د دوی د صحت پوښتنه کوی.	1 دقیقه
	دصنف تنظیم: ښوونکی صنف د فزیکی اړخه منظموی او د لوست د زده کولو پخاطر شه بدلونونه پکی راولی. فعال زده کوونکی د غیرفعال زده کوونکو سره کینوی او د دوی ونی (قد) هم په نظر کی نیسی. د چوکیو او میزونو ترتیب هم لازم دی.	1 دقیقه
	حاضری: ښوونکی حاضری اخلی او پوښتنه کوی چه څوک ندی راغلی؟ خپله دی هم باید هغه شاګرد تشخیص کړی چه غیرحاضر دی او صرف هماغه شاګرد غیرحاضرکړی. د تیری ورځی د غیرحاضرو زده کوونکو نه د دوی د غیرحاضری د علت پوښتنه د وکړی چه دوی څه ستونزه درلوده. په پای کی زده	2 دقیقه

	کوونکی تشویق کړی چه حاضری مراعات کړی.	
	د تیر لوست ارزونه: د تیر لوست په ارزونه کی استاد د پوښتنی اوځواب، میتود نه په انفرادی توګه ګټه واخلی. **انفرادی پوښتنی:** • ګرانو زده کوونکو! مونږ چا پیدا کړی یوو؟ • خدای پاک کوم شیان پیدا کړی دی نومونه یی واخلی؟	2 دقیقه
حاضری	**د انگیزه خلقول:** ښوونکی دې د مدینی منوري تصویر زده کوونکوته وروښیی او پوښتنه تری وکړی چې: • د دې تصویر په لید لو تا سو ته څه فکر پیدا کیږی؟ • دا تصویر مو کله چیری لیدلی؟ • دلته به د چا مقبره واقع وی؟	4 دقیقه
تخته او تباشیر	**د زده کوونکو آماده کول نوی لوست ته:** د سو زده کوونکو نه غوښتنه کیږي چه د نوی لوست د رسم (کعبه شریفه) په هکله څه ووایی.	3 دقیقه
	د نوي لوست پیژندنه او معرفی: زموږ ورځنی درس د حضرت محمد (ص) په اړه دی. ښوونکی دې د کتاپ مخ زده کوونکوته په ګوته کړی. **صنفی فعالیتونه:** د درسی کتاب مطالعه: • زده کوونکی د کتاب 6 مخ ته مراجعه کوی • ښوونکی زده کوونکو ته یوه دقیقه وخت ورکوی تر څو دوی د لوست تصاویر ووینی؛ • زده کوونکی په دوه نفری ګروپونو کی د تصاویرو په باره کی یوبل ته توضیحات ورکوی او ښوونکی د دوی نه نظارت کوی. • ښوونکی د ټولو دوه نفری ګروپونو دجملی نه صرف د 5 زدکوونکو نه پوښتنه کوی چه څرنګه مو یوبل ته توضیح ورکړه؟ • ښوونکی لوست پرلوړغږ او دقت سره زده کوونکو ته ولولي او د هغه مفهوم د په ساده ژبه بیان کړی. پر10 زده کوونکو دې د لوست څو څو جملی ټوټه، ټوټه ولوستل شی.	9 دقیقه
	جوړه یی کار: • ښوونکی دې زده کوونکو ته دنده ورکړی چې "په جوړو" کې په نوبت یو کس لوست ولولی او بل دې ورته غوږ وینسی او یو د بل تیروتنی سمی کړی.	6 دقیقه

	د جوړه ایزی لوستنی پر مهال به زده کوونکی ستونزمنی کلیمی او لغات چې پر معنی ئي نه پوهیږی به نښه کوی او وروسته به هغه د ښوونکی په مرسته پرتخته لیکی اود نورو زده کوونکو په مرسته به ئي معنی او توضیح کوي او زده کوونکی به هغه پخپلو کتابچو کې لیکی. **گروپی کار:** د غیرو مرتبو جملو مرتبول: استاد مخکی له دی فعالیت څخه باید لاندی ټکی په نظر کی ونیسی: • استاد ددی فعالیت موضوع زده کوونکو ته تشریح کوی، • استاد زده کوونکی په 4 یا 5 نفری گروپونو ویشی؛ • استاد زده کوونکو ته وخت اعلانوی؛ • استاد د هرگروپ سرته باید لاړ شی او هغه نظارت کړی او د ضرورت په وخت کی مرسته ورسره وکړی. • استاد د دی فعالیت پایلی زده کوونکو ته ووایی. ښوونکی د گروپونو زده کوونکو ته دا لاندی غیر مرتبه جمله ورکړي تر څو هغه مرتبه کړي: **قرآنکریم، له خوا، پر حضرت محمد (ص)، نازل شوی دی، د الله (ج)**	5 دقیقه
	د موضوع اړیکه د ورځنی ژوند سره: استاد ، موضوع ورځنی ژوند سره اړیکی ورکوی او وایی چه مونږ تا سو په خپل ژوند باید دښه اخلاق و عمل خاوندان ووسوکو او خپل دوستان و کورنی ته احترام و کړو.	1 دقیقه
	اصلاحی ارزونه: • ددې لپاره چې ښوونکي د لیکلو د مهارت نه مطمین شی زده کوونکو ته وایی چې دا کلیمی ولیکی: پیغمبر، وړوکتوب، مینه، درناوی، نازل • ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوی چې لاندی کلیمی په ترتیب سره ولیکي او بشپړه جمله ترې جوړه کړی: مینه درلوده، حضرت محمد (ص) ډیره، له ماشومانو سره. • دا لاندی پوښتنی ځواب ور کړی: - حضرت محمد (ص) څوك ؤ؟ - حضرت محمد (ص)په کوم ښار کی زیږیدلی دی؟ - حضرت محمد (ص) د ماشومانو په اړه څه ویلی دي؟	6 دقیقه

	د درس ټینګښت: • ښوونکی دې زده کوونکو ته لارښوونه وکړی چې لاندی خالی ځایونه ډک کړی: __________ زموږ خوږ______________دی. د __________ په ښارکې ___________دی. • زده کوونکی دی دلوست لوستل شوی جمله دکتاب له مخی په خپلو کتابچو کی یوځل ولیکی.	**دکورنی دنده**

پلان درس نمونه یی

معلم: عبدالستار خان	تاریخ: 23 میزان 1887
مضمون: آداب زندگی	صنف: دوم
درس بیستم (20): احترام به دیگران	فصل سوم
مأخذ: صنف دوم: کتاب آداب زندگی، فصل دوم، درس بیستم، صفحه 40-39 صنف دوم: کتاب رهنمای معلمان، صفحه 40-39	

معلم قبل از آغاز تدریس باید به نکات ذیل توجه نماید:

اهداف:

- شاگردان کار خوب و بد را بیان کنند.
- شاگردان ارزش تقدیر از کار خوب ، تعارف و تشکری کردن را بیآموزند.
- شاگردان عواقب کارزشت را متوجه شوند.
- شاگردان اهمیت و ارزش حوصله کردن را پی ببرند.
- شاگردان مزایا و طریقه های عملی نمودن احترام به دیگران را دانسته و در عمل تمثیل کنند.

معلم اهداف را روی تخته و یا چارت نوشته آنرا توضیح میدهد.

اجرای درس:

مواد درسی و مواد ممد درسی	فعالیت	زمان
	فعالیت های مقدماتی: این فعالیت ها عبارت اند از احوال پرسی، کارخانگی، تنظیم صنف، حاضری، ارزیابی درس گذشته، خلق انگیزه و آماده سازی شاگردان برای فراگیری درس جدید. **احوال پرسی**: معلم با مهربانی و لطف شاگردان را خوش آمدید می گوید و از صحت و سلامتی شان جویایی معلومات می شود.	1 دقیقه

حاضری تخته و تباشیر	**تنظیم صنف**: معلم صنف را از نظر فزیکی تنظیم می نماید. معلم محترم شاگردان فعال را در کنار همصنفی های غیر فعال شان و شاگردان که قد بلند دارند در اخیر صنف می نشاند وتغیرات دیگری مانند تنظیم چوکی ها و میزها به منظور زمینه سازی محیط درسی را بوجود می آورد. **حاضری:** معلم صاحب می پرسد که کی نیآمده است و آنها را غیرحاضر کرده و از شاگردان غیرحاضر روز قبل می پرسد چی مشکل داشتند که نتوانستند بیآیند و بعد همه شاگردان را تشویق برای حضور به طور منظم در مکتب می کند. **ارزیابی کارخانگی:** معلم شاگردان را می گوید که یکی برای دیگری سوالات ذیل را بگویند با هم صحبت کنند و از جریان کار جوره یی نظارت می نماید. ▪ کدام یکی از شما شاگردان عزیز گفته های والدین تان را در باره داشتن یک دوست صمیمی بیان می توانید؟ ▪ کدام یکی از شما رسم های خود را به دیگران تشریح می توانید؟ **ارزیابی درس گذشته(صمییمت در صنف):** در ارزیابی معلم نکات ذیل را مدنظر می گیرد و کوشش می کند که بیشترین شاگردان کلاس بویژه آنهائیکه غیرفعال اند مورد ارزیابی قرارگیرند. کارگروپی: ▪ معلم شاگردان را به گروپ های چهار نفری و یا پنج نفری تنظیم می کند. ▪ گروپ ها سرگروپ های خود را تعین میکنند.(سرگروپ فردیست که نتیجه کار گروپی را برای همه شاگردان ارایه میکند) ▪ گروپ ها کار شان را طوری انجام می دهند که همه اعضأ بصورت مساویانه در آن سهم بگیرند؛ ▪ معلم در جریان کار گروپی از گروپ ها نظارت و مراقبت می نماید و در	1 دقیقه 1 دقیقه 2 دقیقه 7 دقیقه

	صورت ضرورت برای آنها رهنمایی میکند. ▪ معلم سوالات را که قبلاً تهیه شده، آنرا به گروپ ها میدهد تا با اشتراک مساعی همدیگر به حل آن بپردازند. ▪ نمایندهء هرگروپ نتیجه کار گروپی را از جای خود ایستاده شده برای شاگردان و معلم می گوید. سوالات کارگروپی: • شاگردان عزیز در درس گذشته ما چه خواندیم؟ • یک دوست خوب کدام صفات را دارد؟ • چگونه دوست نو پیدا کرده می توانیم؟ • اگر دوست صمیمی نداشته باشیم چه میشود؟ • درد دل کردن چی فایده دارد؟ **خلق انگیزه:** شاگردان عزیز امروز با هم در مورد **احترام به دیگران** صحبت می کنیم. خوب ! چگونه ؟ اگرشاگردان به سولات پاسخ ارایه بدهند درس نو را آموخته اند. ▪ آیا شما به خاطر دارید که گاهی کدام کسی به سخنان شما گوش نگرفته باشد؟ و آن لحظات احساس شما در مقابل چه بود ؟ ▪ وقتی از زحمت و کار خوب تان تقدیر شود چی احساس برای تان پیدا می شود؟ معلم به شاگردان تصاویر کتاب صفحه 39 را نشان داده و در مورد آن از شاگردان نظر می خواهد که: • در تصاویر چه را مشاهده می کنید؟ • احساس شما در مقابل تصاویر چیست؟ • چگونه به همصنفی های خود احترام کنیم؟	4 دقیقه
کتاب درسی		

7 دقیقه 5 دقیقه 5 دقیقه	**معرفی هدف درس جدید:** شاگردان عزیز ما بایست در زندگی همیشه دیگران را احترام نمایم زیرا این یکی از مهمترین چیزها در زندگی ما میباشد و موضوع درس امروزی ما همین است. **فعالیت های صنفی:** فعالیت اول: مطالعه کتاب درسی: • شاگردان کتاب های خود را باز نموده به صفحه 39 با دقت ببینند. • معلم برای شاگردان وقت می دهد تا تصاویر را ببینند. • شاگردان در گروپ های دونفری در مورد تصاویر صفحه کتاب به همدیگرتوضیح می دهند. • معلم در جریان صحبت شاگردان نظارت کرده در صورت ضرورت رهنمایی می کند. • معلم از مجموعه گروپ های دونفری پنج شاگرد را می پرسد که چگونه به همدیگر توضیح دادند. • معلم در اخیر از همه شاگردان می پرسد که کدام موضوع به فکر شما باقی مانده است که از میان این پنج همصنف هایتان نگفته اند. • معلم محترم شاگردان را تشویق نموده و در مورد تصویرهای صفحه نکات عمده و قابل ذکر آنرا تکرارمی نماید و همچنان متن زیر تصویر ها را به آواز بلند می خواند و مفهوم آنرا ساده بیان می کند و از دو شاگرد می خواهد که تکرار نمایند. فعالیت دوم: کار گروپی: چگونه احترام به دیگران • معلم محترم شاگردان را به گروپ ها ی پنج یا چهار نفری تقسیم می نماید. • معلم از شاگردان میخواهد که در ارتباط به موضوع کار گروپی (احترام به دیگران) چی کار های باید صورت بگیرد به طور مثال: حرف کسی را قطع نکردن وغیره..با هم تبادل نظر بکنند. • معلم در جریان کار گروپی از گروپ ها مراقبت و نظارت نموده و در صورت ضرورت برایشان کمک می کند.	تخته و تباشیر کتاب درسی میز و چوکی

میز و چوکی	• نماینده هر گروپ نتیجه کار گروپی را در جای خود ایستاد شده بیان می نماید. 3. کار تمثیلی: صحبت در مورد احترام به دیگران • معلم چهار تن از شاگردان را در مقابل صنف فرا میخواند. • معلم محترم از این چهار شاگرد میخواهد که شما با هم در مورد درس امروز چه خوانده اید صحبت کنید. • معلم از سایر شاگردان صنف میخواهد که متوجه چهار همصنفی هایشان باشند که تا چه حد به هم دیگر احترام می کنند. • معلم در ختم فعالیت از شاگردان می پرسد: o آیا شاگردان به همدیگر سلام دادند؟ o آیا شاگردان به حرف های همدیگر با حوصله گوش میدادند؟ o آیا نوبت را مراعات می کردند؟ o آیا از همدیگر تشکری می کردند؟ o آیا چیغ می زدند؟	
قلم	**رابطه موضوع با زندگی روزمره:** معلم موضوع را با زندگی روزانه شاگردان طوری پیوند دهد که شاگردان متوجه شوند، با آموزش این درس حالا نسبت به دیگران احترام کردن را آموخته اند و آنرا در زندگی شان در هر کجای که باشد عملی می کنند. و به طور نمونه فعالیت های ذیل را بالای شاگردان انجام می دهد. ▪ یک شاگرد را بگوید از همصنفی خود بخواهد که قلمش را برای این ساعت درسی دراختیار دیگر بگذارد. ▪ فرض کنید که دو شاگرد با هم صمیمی نیستند و یک شاگرد دیگر آنها را باهم دوست بسازد. **ارزیابی اصلاحی:**	3 دقیقه 4 دقیقه

	در اخیر درس معلم مطمئین شود که: • شاگردان اهمیت و ارزش احترام به دیگران را بیان کرده بتوانند. • شاگردان در زندگی روزمره شان عملاً به دیگران احترام می گذارند. • شاگردان در هنگام سخن گفتن نوبت را مراعات نموده، به سخنان جانب مقابل گوش میدهند و سخنان همدیگر را قطع نمی کنند و همدیگر را با الفاظ مودبانه مخاطب قرار می دهند. معلم محترم سوالات ذیل را برای رسیدن به اهداف درسی از شاگردان می پرسد: ▪ چرا ما به دیگران احترام میگذاریم؟ ▪ احترام به دیگران چه فایده دارد؟ ▪ از نظر شما کدام حرکات و یا الفاظ بی احترامی پنداشته می شود؟ ▪ تشکری از کار های خوب دیگران کدام فواید را دارد؟ ▪ گوش نکردن به حرف دیگران چه عواقب دارد؟ ▪ مداخله کردن در سخنان دیگران و مراعات ننمودن نوبت هنگام سخن زدن چه عواقب را در بردارد؟ **خلاصه:** شما شاگردان عزیز امروز اهمیت و ارزش احترام به دیگران را درک کرده اید و در زندگی عملی آن را بکار برده می توانند.		
	تحکیم درس (وظیفه خانگی): • شاگردان رسم های کتاب را با اعضای فامیل خویش شریک نموده و با آنها در رابطه تصاویر توضیحات بدهند و نظریات آنها را نیز در ارتباط به اهمیت احترام به دیگران گرفته در صنف بیان نمایند. • شاگردان متوجه باشند که در فامیل و صنف شان کی به دیگران احترام می کند و کی نمی کند.		

پلان درس نمونه یی

معلم: احمد شاه خان	تاریخ: 29 جوزا 1387
مضمون: آموزش دینی	صنف: دوم
درس 6 : سوره الفیل	فصل: تقویت روان خوانی

مأخذ:

صنف دوم: کتاب آموزش دینی فصل سوم درس 7 صفحه 15

صنف دوم: کتاب آموزش دینی رهنمای معلم صفحه 15

انست 2 کتاب مواد مطالعه صفحه 8 تا 9

استاد قبل از آغاز صنف باید مسایل ذیل را بداند:

اهداف:

- شاگردان درست مطابق به اصول تجوید سورۀ الفیل را قرائت بتوانند؛
- شاگردان درست به جملات و کلمات سوره الفیل را بشناسند؛

اجرای درس:

مواد درسی و ممد درسی	فعالیت	زمان

	فعالیت های مقدماتی: این فعالیت ها عبارت اند از احوال پرسی، کارخانگی، تنظیم صنف، حاضری، ارزیابی درس گذشته، خلق انگیزه و آماده سازی شاگردان برای فراگیری درس جدید.	
	احوال پرسی: معلم با مهربانی و لطف شاگردان را خوش آمدید می گوید و از صحت و سلامتی شان جویایی معلومات می شود.	1 دقیقه
حاضری	**تنظیم صنف:** معلم صنف را از نظر فزیکی تنظیم می نماید. شاگردان فعال در کنار همصنفی های غیر فعال شان و شاگردان که قد بلند دارند در اخیر صنف می نشینند وتغیرات دیگری مانند تنظیم چوکی و میز به منظور زمینه سازی محیط درس ایجاد نماید.	1 دقیقه
	حاضری: معلم محترم می پرسد که کی نیآمده است و آنها را غیرحاضر کرده و از شاگردان غیرحاضر روز قبل می پرسد چی مشکل داشتند که نتوانستند بیآیند و بعد همه شاگردان را تشویق برای حضور به طور منظم در مکتب می کند.	1 دقیقه
کتاب درسی	**ارزیابی کار خانگی:** شاگردان کار خانگی را در کار جوره یی با همدیگر در میان می گذارد و معلم از آنها نظارت می نماید.	1 دقیقه
	ارزیابی درس گذشته: در ارزیابی درس گذشته معلم از مشق و تمرین استفاده می نماید و برای شاگردان می گوید که درس گذشته (سوره اخلاص) را از روی کتاب درست تلاوت کنند. • شاگردان سه آیه درس گذشته از نظر هیجی و روانی را تلاوت می نمایند.	5 دقیقه

تخته و تباشیر	• شاگردان دیگر به تلاوت همصنفی هایشان گوش فرا میدهند. این تمرین بالای سه شاگرد که به نظر معلم مشکل دارد مورد اجرا قرار می گیرد. **خلق انگیزه:** معلم شاگردان را آماده درس می سازد. معلم عنوان را روی تخته می نویسد و شاگردان را متوجه می سازد در درس گذشته سوره اخلاص را خواندند، اکنون در درس جدید سه آیه سوره فیل را می خوانند. • شاگردان بسم الله الرحمن و الرحیم را هیجی می کنند؛ • شاگردان آیه دوم و سوم سوره فیل را می خوانند؛ در خلق انگیزه تمام شاگردان درس را تمرین نمی نمایند بلکه دو یا سه نفر بخاطر تشویق و ترغیب آنها برای آماده شدن به درس نو تمرین می نمایند.	4 دقیقه
تخته، تباشیر و کتاب درسی کتاب درسی	**معرفی هدف درس جدید:** معلم به شاگردان می بگوید که شاگردان عزیز صفحه 15 کتابهای خود را باز نمائید و درس امروز ما و شما چه است؟ شاگردان جواب خواهد داد که سوره فیل. پس اهداف درسی امروز ما درست یاد گرفتن تلاوت سه آیه سوره فیل می باشد. فعالیت صنفی: موضوع این فعالیت تلاوت نمودن سوره فیل می باشد: • معلم شاگردان را می گوید که کتاب هایشان را باز کنند و صفحه 15 آنرا نگاه نمایند. • معلم از شاگردان می پرسد که کی می تواند سوره فیل را تلاوت کند؟ **تمرین تلاوت:** معلم خود با گفتن اعوذ بالله و بسم الله کلمه به کلمه تلاوت را شروع کرده و شاگردان از عقب معلم تکرار می نمایند. در این فعالیت کوشش می شود که	2 دقیقه 10 دقیقه

کتاب درسی	اشتباهات شاگردان نیز اصلاح گردد. آنها بیشتر از پیش خواندن و هیجی کردن را فرا گیرند. **کار گروپی:** موضوع کار گروپی خواندن و تلفظ درست آیه های سوره فیل می باشد: معلم نکات ذیل را مدنظر می گیرد: • معلم شاگردان را به گروپ های 5 یا 6 نفری تنظیم می نماید. • شاگردان سه آیه سوره فیل را تحت رهنمای سه گروپ بنوبت خوانده و بالای تلفظ درست کلمات بحث می کنند. • معلم شاگردان را در جریان کار گروپی نظارت و رهنمای کند. • اعضای گروپ ها پیوسته خواندن و هیجی نمودن را تمرین می کنند و اشتباهات شان را اصلاح می کنند.	7 دقیقه
	رابطه موضوع با زندگی روزمره: معلم موضوع درس را با زندگی روزانه شاگردان پیوند می دهند. معلم توصیه ها و سفارش هایش را می نماید تا شاگردان آنرا در زندگی روزمره شان نیز مدنظر گیرد. معلم می گوید: • شاگردان عزیز هر صبح وقت از خواب برخیزید و بزرگان خانواده تان را بگوید که با شما در قسمت تلاوت و خواندن سوره فیل همکاری کنند. • شاگردان عزیز شما می دانید که تلاوت قرآن عظیم شان دارای ارزش بزرگ برای یک فرد مسلمان می باشد.	2 دقیقه
کتاب درسی	**ارزیابی اصلاحی:** در ارزیابی اصلاحی معلم کوشش می نماید تا مشکلات که شاگردان در جریان درس به آن مواجه شده اند آنرا رفع نماید. • معلم بنوبت سه نفر شاگرد را می گوید که سه آیت اول سوره فیل را بطور هیجی و روانی بخواند. • شاگردان دیگر همه آنرا بروی کتاب دیده و اگر اشتباهی در خواندن	5 دقیقه

	دیده می شود آنرا اصلاح می نمایند. **خلاصه:** شاگردان عزیز شما اکنون 3 آیت اول سوره فیل را هیجی و روانی خوانده می توانید.	
	تحکیم درس: شاگردان فردا این سه آیت را درست یاد گرفته و حفظ نمایند.	وظیفه خانگی

پلان درس نمونه یی

معلم: فاروق خان	تاریخ: 13 اسد 1387
مضمون: ریاضی	صنف: سوم
درس شانزدهم: ضرب	فصل: هفتم/ ضرب

مأخذ:

صنف سوم: کتاب ریاضی، فصل هفتم، درس شانزدهم، صفحه 42

صنف سوم: کتاب رهنمای معلم صفحه 45 و 46

برنامهء تربیهء معلمان داخل خدمت «دوم»: کتاب مواد مطالعه صفحه 107

معلم قبل از آغاز صنف باید مسایل جدول ذیل را بداند:

اهداف:

- شاگردان عملیه ضرب کردن اعداد را اجراء کنند؛
- اعداد مساوی و اشیای هم همجنس و مساوی را با هم بتوانند ضرب کنند؛

اجرای درس:

مواد درسی و ممد درسی	فعالیت	زمان

	فعالیت های مقدماتی: فعالیت های مقدماتی عبارت است از احوال پرسی، کار خانگی، تنظیم صنف، حاضری، ارزیابی درس گذشته و خلق انگیزه.	
1 دقیقه	**احوال پرسی**: معلم با پیشانه باز و مهربانی با شاگردان احوال پرسی نموده و صحت و سلامتی شاگردان را جویا می گردد.	
1 دقیقه	**تنظیم صنف**: صنف از نظر فزیکی توسط معلم به شکل ذیل تنظیم میگرد. • شاگردان غیر فعال در پهلوی شاگردان فعال جا داده شود. • شاگردان قد بلند در قطار آخر صنف و قد کوتاه تر به ترتیب در قطار های جلوتر تنظیم گردد. • شاگردانیکه از نظر بینایی ضعیف اند در قطار اول جا داده شود. • میز و چوکی های صنف به منظور آماده سازی میحط بهتر آموزش تنظیم گردد.	
2 دقیقه	**حاضری**: تعداد داخله صنف برای معلم معلوم است، یکبار شمرده و می بیند که چند نفر کم است و بعد از شاگردان می پرسد که کی نیامده است و غیر حاضران را در حاضری نشانی می کند و از غیر حاضران روز گذشته می پرسد که مشکل آنها چه بوده تا نتواسته که به مکتب بیاید. در ختم حاضری، شاگردان را از اهمیت پابندی به حاضری آگا می سازد.	حاضری و قلم
3 دقیقه	**ارزیابی کار خانگی**: معلم در صورت داشتن وقت کافی می تواند کار خانگی شاگردان را به دقت دیده و کسانیکه اشتبا نموده متوجه اشتبا و کسانیکه درست اجرا کرده تشویق نماید و در صورت نبود وقت کافی کتابچه های شاگردان را جمع نموده برای ارزیابی در اوقات فراغت و یا حتا درخانه با خود برده و در روز بعد به شاگردان بر گرداند. در این صورت شاگردان به اهمیت کار خانگی پی برده و در صدد اجرای درست آن می شود.	
	ارزیابی درس گذشته: در ارزیابی درس گذشته معلم متوجه نکات ذیل می باشد که اکثریت شاگردان به شمول کسانیکه غیر حاضر بوده است مورد	تخته، تباشیر

تخته و تباشیر	ارزیابی قرار می گیرد. در این جا چون درس گذشته "عملیه تفریق با استفاده از خط اعداد" بوده لذا معلم خط اعداد را روی تخته رسم نموده واز شاگردان می پرسد: • کی متواند که 11–6=5 را در خط اعدا که روی خته رسم شده نشان دهد. • 12–8=4 را کی متواند روی خط اعداد نشان دهد. • عملیه تفرین را کی به عدد نوشته کرده می تواند. • اگر فاصله خانه تان تا مکتب 200 متر باشد و شما 100 متر آن را پیموده باشید چند متر دیگر آن باقی مانده است؟ **خلق انگیزه:** خوب شاگردان عزیز از اینکه درس گذشته را خوب یاد گرفته اید و می توانید عملاً در زندگی روزمره خویش از آن استفاده کنید. باطرح این سوال شاگردان را تحریک می کند. که آیا تا حالا راه کوتاه تر از عملیه جمع برای جمع نمودن اشیای همجنس که در زندگی تان استفاده می نمایید دیده اید یا شنیده اید؟ معلم شش نفر شاگرد را پیشروی صنف قرار شکل ذیل ایستاده می کند و از شاگردی صنف تقاضا می کند که تعداد را شمار کند و باهم جمع کند 1+2+3=6 در مرحله دوم معلم شش نفر فوق را به شکل ذیل در پیشروی صنف تنظیم می نماید 2+2+2=6	4 دقیقه 2 دقیقه 4 دقیقه

	استاد از شاگردان مختلف پرسان می کند که در دو نظم اعداد فوق کدام تفاوت را مشاهده می کنید. شاید یک شاگرد پیدا شود و بگوید که در نظم دومی گروپ های مساوی باهم جمع شده اند.	
تخته و تباشیر، کتاب تخته و تباشیر	**معرفی هدف درس جدید**: بعد از مطمئین شدن معلم از اینکه شاگردان برای درس جدید آماده است، اهداف مشخص و اساسی درس جدید را برای شاگردان معرف می نماید و به شکل ذیل ضرب را که درس جدید است معرفی می نماید: • شاگردان عزیز همین جمع تکراری گروپ های مساوی را در ریاضی ضرب گویند. و به علامه (×) نشان داده می شود. • در مثال بالا چند دفعه گروپ های مساوی (2) باهم جمع شده است • یکی از شاگردان می گوید که سه دفعه گروپ های مساوی (2) باهم جمع شده است. • معلم روتخته توضیح میدهد که 3 دفعه 2 مساوی به 6 می شود. • و در ریاضی به این شکل نوشته می شود 2×3=6 • به کتاب های ببینید. **فعالیت صنفی**: 1- III III III	3 دقیقه 3 دقیقه

اشکال از پیش آماده و کاغذ	معلم صاحب شکل فوق را روی تخته رسم مینماید و از شاگردان میپرسد که در شکل بالا چند گروپ سه تایی وجود دارد و توسط عملیه جمع و بعداً توسط عملیه ضرب ارایه نمایند. جواب: سه گروپ سه تایی 3+3+3=9 و یا 3×3 =9 **کار گروپی:** معلم شاگردان را به گروپ های مختلف که تعداد اعضای گروپ از 5 زیاد نباشد تنظیم نموده و اشکال که از قبل آماده شده روی کاغذ مثل اشکال صفحه 42 کتاب به شرطیکه تعداد عناصر گروپ ها از سه زیاد نباشد، به گروپ های شاگردان داده و از آنها می خواهد تا تعداد مجموعی اشکال روی کاغذ را توسط عملیه ضرب پیدا کنند. در این جریان معلم از فعالیت گروپ ها نظارت نموده و در صورت ضرورت به گروپ ها کمک می کند. نتیجه کار گروپی را توسط یکی از اعضای گروپ اعلان می نماید.	10 دقیقه

تخته و تباشیر	**رابطه موضوع با زندگی روزمره**: معلم با طر سوالات ذیل موضوع را با زندگی روزمره شاگردان ارتباط می دهد. • ما چند تا دست داریم و مجموع دست های 3 نفر چند تا دست می شود؟ • تعداد مجموعی صنف چند نفر است و هر نفر چند تا دست دارد؟ • اگر پدر تان برای شما 3 تا نوت 10 افغانگی بدهد، مجموعاً چند افغانی می شود؟ **ارزیابی اصلاحی:** بخاطرا اینکه معلم مطمئین گردد که شاگردان درس جدید را آموخته اند و برای حل نمودن سوالات از عملیه ضرب استفاده می نماید، سوالات ذیل را مطرح می نماید: • تعداد هر قطار صنف شما 7 نفر است و مجموعاً 6 قطار است، پس با استفاده از عملیه ضرب تعداد مجموعی صنف تان چند نفر می شود؟ • تعداد مجموعی صنف تان 42 نفر است، پس تعداد مجموعی دست های 42 نفر چند است. **خلاصه:** شاگردان عزیز اکنون شما مفهوم ضرب را از طریق جمع نمودن گروپ های مساوی آموخته و می توانید که اشیای همجنس را باهم ضرب نماید و همچنان فمیده اید که کوتاه ترین طریقه جمع ضرب است.	3 دقیقه 3 دقیقه 1 دقیقه
	تحکیم درس: برای تحکیم بیشتر درس معلم سوالات ذیل را برای شاگردان می دهد و از آنها می خواهد که آنها را در کتابچه های شان توسط عمله ضرب حل نموده و در روز آینده بیاورند: • برای 5 بشقاب که هر بشقاب 3 تا سیب گذاشته شود، چند دانه سیب ضرورت است؟	

	• اگر تعداد اعضای فامیل شما 3 نفر باشد، مجموع چشم های سه نفر را پیدا کنید. • اگر در باغچه احمد 3 تا درخت سیب، 3 تا درخت زردالو و 3 تا درخت توت باشد، مجموع درخت ها را پیدا کنید.	

فورمهء مشاهده از صنف درسی

معلم: ____________ صنف: ____________ مکتب: ____________ تاریخ :

مشاهد: ____________ موقف: ____________ معلم: ____________

چوکات را مطالعه و خانه پری بکنید. نظریت تانرا در صورت لزوم ارایه دارید- بویژه در صورتی که (Ni و یا خیر) را بر می گزینید. در صورت ضرورت یاداشت اضافی تان را ضمیمه کنید.

مختصرات: « Gd = Good یا خوب = Gd » و « Ni = ضرورت به رشد و انکشاف دارد. »

ساحات مورد مشاهده	نکات مشخصی که باید مورد مشاهده قرار بگیرند
ساحهء 1: تسهیلات (قبل از آغاز صنف) **محیط مکتب و صنف درسی چگونه بالای آموزشی اثر می گذارد؟** تبصره:	**وضعیت صنف درسی:** 1- 1 : صنف به قدر کافی حرارت و هواکش دارد. بلی خیر 2-1: روشنی کافی در داخل صنف درسی بلی خیر 3-1: وجود تخته یا فلپ چارت بلی خیر 4-1 : همه شاگردان میز و چوکی دارند بلی خیر 5-1 : مواد ممد درسی و چارت در صنف است بلی خیر 2 : نظرِ دیگری در مورد صنف و سهولت های مکتب اگر داشته باشید:
ساحهء 2: پلان سازی برای درس (قبل از شروع صنف) تبصره:	پلان ساختن برای درس: 1 : پلان درسی چیست؟ 2 : از شاگردان توقع آموختن چه چیزی می رود؟ 3 : چه فعالیت هایی در درس وجود دارد؟ 4 : چطور شما می دانید که شاگردان نکات عمده ای درس را فراگرفته اند؟
ساحهء 3: ادارهء صنف (در اثنای شروع صنف) تبصره:	ادارهء صنف 1- معلم حاضری می گیرد؟ بلی نخیر 2- تمام شاگردان حاضر اند. بلی نخیر 3- شاگردان کتاب درسی دارند. بلی نخیر شاگردان قلم یا پنسل و کاغذ دارند. بلی نخیر شاگردان متوجه و در درس دخیل اند. بلی نخیر 4- معلم و شاگردان با هم جر و بحث دارند بلی نخیر

فعالیت ها:

1- فعالیت های کارگروپی

1-1 : تنظیم فزیکی کارگروپی را کمک می کند. Gd NI

1-2 : هدایات واضح و کامل است. Gd NI

1-3 : نقش ها برای شاگردان، در گروپ ها تعیین گردیند. Gd NI

1-4 : معلم از گروپ ها نظارت به عمل می آورد. Gd NI

1- 5 : همکاری میان اعضای گروپ. Gd NI

1- 6 : اشتراک فعال تمام شاگردان. Gd NI

1-7: وظایف داده شده مطابق به استعداد و توان گروپ ها. Gd NI

1- 8 : وقت برای انجام کار کافی است. Gd NI

1- 9 : نتیجه گیری از کار گروپی. Gd NI

2- فعالیت هایی تمثیلی

1- 2 : واقعی بینانه بود. Gd NI

2- 2 : تنظیم فعالیت تمثیلی. Gd NI

2-3: مربوط به موضوع و هدف درس بود. Gd NI

2-4: شاگردان در انجام فعالیت راحت بودند. Gd NI

2-5: نتیجه گیری: انجام فعالیت تمثیلی. Gd NI

3) روش سوال و جواب:

3-1: شاگردان هنگام پرسیدن و یا پاسخ دادن به سؤالی رو بطرف سایر شاگردان و معلم می کردند. Gd NI

3-2: معلم دفعتاً پاسخ به سؤال می داد. Gd NI

3-3: معلم اولاً سؤال را به شاگردان راجع می ساخت. Gd NI

3-4: برای شاگردان فرصت سؤال کردن فراهم شد. Gd NI

3-5: معلم شاگردان هنگام سؤال کردن، تشویق می کرد. Gd NI

3-6: سؤلات شاگردان مربوط به درس بودند. Gd NI

3-7: معلم سؤالات مربوط به درس شاگردان را جواب داد. Gd NI

3-8: معلم بخاطر بالا بردن سطح فکر شاگردان، سؤالات مختلفی را از آنها می پرسید. Gd NI

3-9: معلم از شاگردان سؤالات باز را می پرسید. Gd NI

4-: شاگردان از همدیگر سؤال می کنند. Gd NI

4-11: حاکمیت معلم بالای سؤالات. Gd NI

4) فعالیت های دیگر

4-1: فعالیت انجام یافته بوسیله ای معلم را شاگردان، هر کدام بشکل انفرادی انجام دادند. Gd NI

ساحهء 4 : فعالیت ها (در جریان درس)

تبصره:

____

4-2: بازی ها. Gd NI 4-3: موسیقی. Gd NI 4-4: عروسک ها (گودیگک ها). Gd NI 4-5: آزمایشات لابراتواری. Gd NI 4-6: دیگر فعالیت ها- مشخص سازید:	

مواد ممد درسی:

یادداشت هایی تحویلی	NI	Gd
تصاویر	NI	Gd
مواد واقعی (طبیعی)	NI	Gd
مواد دست ساخته ای معلم	NI	Gd
مواد خریداری شده	NI	Gd
چارت ها	NI	Gd
نقشه ها	NI	Gd
کره ها (مودل هایی زمین...)	NI	Gd
مودل ها	NI	Gd
لوازم لابراتوار ها	NI	Gd

دیگر مواد (مشخص نماید)

تطبیق درس و نتایج آموزشی

1- موضوع و فعالیت های بعد از مرور درس گذشته، به شاگردان معرفی شد. NI Gd

2- مفاهیم کلیدی درس تشریح شد. NI Gd

3- قبل از هر فعالیت هدایات لازمی ارایه گردید. NI Gd

4- بالای نتایج آموزشی شاگردان تاکید صورت گرفت. NI Gd

5- شش مهارت کلیدی (سوال و جواب، سهمگیری شاگردان در پروسهء آموزشی، کارگروپی، ارزیابی، مواد ممد درسی و پلان درسی) در درس شامل بودند. NI Gd

6- شاگردان ارزیابی گردیدند تا دانسته شود که آنها مفاهیم مهارت های کلیدی درس آموخته اند. NI Gd

درس و تنظیم صنف

1- فعالیت ها و مباحثات روی اصل موضوع تمرکز داشت. NI Gd

2- شاگردان راحت، فعال و علاقمند به درس بودند. NI Gd

3- معلم صنف را با استفاده از فنون منظبطِ مثبت (مثلاً، بدون تنبیه جسمی و یا فحش و دشنام) اداره می کرد. NI Gd

4- کار خانگی در اخیر درس به شاگردان داده شد. NI Gd

5- بطور کل، کیفیت درس: NI Gd

6- کدام مشکلی که بالای کیفیت درس اثر گذاشته باشد؟

ساحهء 5: استعمال مواد ممد درسی (در جریان درس)

تبصره:

____

ساحهء 6: اندازه گیری آموزش شاگردان

تبصره:

____

ساحهء 7: درس و ادارهء صنف

تبصره:

____

سایر تبصره ها و پیشنهادات	
نکات قوی یا خوب	نکات اصلاح پذیر
	تقسیم اوقات مشاهده ای بعدی؟ در صورتی که باشد، توضیح دهید. تاریخ: __________________________ __________________________